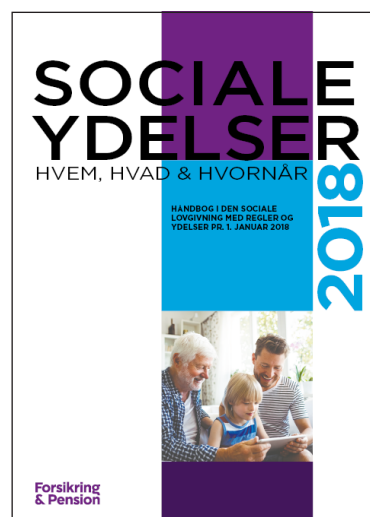

Indhold – klikbar

ARBEJDSMARKED OG UDDANNELSE	4
Arbejdsløshedsdagpenge	4
Uddannelseshjælp, kontanthjælp og integrationsydelse	9
SU – Statens Uddannelsesstøtte	19
SOCIAL SIKRING OVER LANDEGRÆNSER	25
SYGDOM OG ARBEJDSKADE	32
Arbejdsskade	32
Sygedagpenge	46
Arbejdsfastholdelse	58
Ressource- og jobafklaringsforløb	61
Offentlige sundhedsydelser og rejse- og sygesikring	70
Hjælp til alvorligt syge og handicappede	77
Revalidering	88
Fleksjob og ledighedsydelse	95
Førtidspension	107
FAMILIE OG BOLIG	119
Dagpenge ved fødsel og adoption	119
Børnetilskud	125
Børne- og ungeydelse	130
Børnebidrag	132
Boligstøtte	138
ÆLDRE	143
Efterløn	143
Fleksydelse	159
Folkepension	161
ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond	173
Ydelser til pensionister m.fl.	178
RETSHJÆLP	183
STIKORDSREGISTER	184

FORORD KOLOFON

Forord

Kære læser

Sociale Ydelser er en håndbog i den sociale lovgivning, som i overskuelig form giver svar på spørgsmål om alle væsentlige dele af beskæftigelses- og sociallovgivningen.

Man kan se alle de nye takster og gældende regler, og man får indblik i, hvordan den enkelte ydelse spiller sammen med forsikringsordninger og pensioner. Man kan desuden i hvert afsnit orientere sig om, hvor man kan finde yderligere oplysninger, hvis der skulle være brug for det.

Håndbogen er opdelt i seks hovedtemaer: Arbejdsmarked og uddannelse, social sikring over landegrænser, sygdom og arbejdsskade, familie og bolig, ældre samt retshjælp. Bogen afsluttes med et omfangsrigt stikordsregister.

Håndbogen kan bruges både privat og på jobbet.

FORBRUGERVÆRKTØJER

PensionsInfo ..

Her får du overblik over alle dine egne pensionsordninger: Indbetalinger, udbetalinger og dækninger ved pension, sygdom og død. PensionsInfo er et samarbejde mellem alle danske banker, sparekasser, pensionskasser, LD, Moderniseringsstyrelsen (statens tjenestemænd) og pensions- og forsikringselskaber. [PensionsInfo.dk](https://www.pensionsinfo.dk)

FAKTA OM PENSION

Et værktøj til pensionskunder, der vil sammenligne pensionsordninger i forskellige selskaber. Pensionsselskaberne leverer data løbende til systemet. Det sikrer, at sammenligningen er baseret på aktuel viden. Fakta om Pension fokuserer på afkast, omkostninger, forsikringer, valgmuligheder, service og rådgivning. [Faktaompension.dk](https://www.faktaompension.dk)

FORSIKRINGS GUIDEN

Med Forsikringsguiden kan du hurtigt og nemt sammenligne forsikringsvilkår og priser for de mest almindelige forbrugerforsikringer. Du får ikke et egentligt tilbud, men et indblik i priser og forsikringsvilkår. Forsikringsguiden er udarbejdet i samarbejde med Forbrugerrådet TÆNK.

[Forsikringsguiden.dk](https://www.forsikringsguiden.dk)

Forsikring & Pension er brancheorganisation for forsikringselskaber, pensionsselskaber og tværgående pensionskasser i Danmark.

Forsikring & Pension varetager forsikrings- og pensionsbranchens interesser, og det er vores vision, at branchen skal opleves som en betydelig aktør, der bidrager konstruktivt med at skabe tryghed og til at løse velfærdssamfundets udfordringer.

Sociale ydelser 2018

af socialrådgiverne Birgitte Meldal,
Pia Karlsen, Celine Pors,
Rikke Borg Johannesen
og Christian Dorow
samt en række medarbejdere i forsikrings-
og pensionserhvervet

Forsikring & Pension,
Philip Heymans Allé 1, 2900 Hellerup

52. udgave, 1. oplag, 2018

Oplag: 10.000

© Forlaget Forsikring
Varenummer: 42 150 018

Forsidefoto: Scanpix/Iris
Tryk: Hertz Bogtrykkergården A/S

ISSN 0107-5047
ISBN 978-87-91980-52-7
Redaktionen er afsluttet den 20. januar 2018

Sociale ydelser 2018 forhandles i løssalg
i boghandler.

NYTTIGE HJEMMESIDER

[Retsinfo.dk](#) - alle lovttekster. Hjemmesiden opdateres af ministerier og Folketinget.

[Borger.dk](#) - genvejen til det offentlige med oplysninger om samfundsforhold og myndigheder, hvor man kan lave vejledende beregninger på forskellige sociale ydelser og kan ansøge om enkelte ydelser.

[Socialministeriet.dk](#) - Børne- og Socialministeriets hjemmeside, som oplyser om det sociale område.

[Bm.dk](#) - oplysninger inden for Beskæftigelsesministeriets område.

[Forsikringogpension.dk](#) - generel information om forsikrings- og pensionsforhold.

Arbejdsløshedsdagpenge

[Betingelser for ret til dagpenge, side 4](#)

[Optjening af dagpengereget, side 5](#)

[Hvor meget udgør arbejdsløshedsdagpenge?, side 5](#)

[Hvor lang tid er der ret til dagpenge?, side 6](#)

Lønmodtagere og selvstændige kan frivilligt købe en arbejdsløshedsforsikring, som sikrer indtægt ved arbejdsløshed. Lovgivning om arbejdsløshedsforsikring gælder kun, hvis den ledige har ophold eller bopæl i Danmark. Se evt. mere i afsnit under social sikring over landegrænser, hvis der er tale om bopæl uden for Danmark.

Ansøgning om medlemskab kan ske digitalt til arbejdsløsheds-kasserne, som administrerer forsikringsordningen.

Reglerne om arbejdsløshedsforsikring er et stort og kompliceret område. Kapitlet indeholder derfor de overordnede regler. Dagpengereglerne er ændret markant i 2017 og yderligere justeringer på vej i 2018.

Det forventes, at dagpengereglerne ændres for selvstændige, så reglerne for denne gruppe harmoniseres med reglerne for lønmodtagere.

Hovedpunkterne er, at selvstændiges optjening af dagpengereget skal ske både ud fra registreret A- og B-indkomst og overskud i egen virksomhed. Herudover vil definitionen af hoved- og bibeskæftigelse blive ændret, så der bliver tale om faste kriterier. Reglerne forventes ændret den 1. juni 2018, dog vil reglerne om B-indkomst allerede kunne indgå i optjening og satsberegning af dagpenge fra den 1. januar 2018.

Supplerende information kan fås hos a-kasserne.

Betingelser for ret til dagpenge

Betingelserne er bl.a.:

- Medlemskab af a-kasse i mindst 1 år
- Registreret som arbejdssøgende i det lokale jobcenter fra første ledighedsdag
- Ved udløbet dagpengereget skal retten genoptjenes igen. Kravet er mindst 1.924 løntimer inden for de sidste tre år (fuldtidsforsikret) og 1.258 timer som deltidsforsikret
- Selvstændige erhvervsdrivende skal have udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang i mindst 52 uger inden for de sidste tre år
- Stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det betyder bl.a., at man skal søge og kunne overtage arbejde med dags varsel
- Tjekke jobforslag mindst hver 7. dag
- Have et godkendt CV senest to uger efter tilmeldt som ledig i jobcentret.

Optjening af dagpengeret

Optjeningen baseres på indkomst og de lønoplysninger, der er indberettet som A- eller B-indkomst til SKAT fra arbejdsgiver i indkomstregistret. Den ledige skal have haft en indberettet indtægt på mindst 228.348 kr. i de sidste 3 år før ledighed. For deltidsforsikrede skal indtægten have været på mindst 152.232 kr.

Det er kun lønindtægter under medlemskabet af en a-kasse, der medregnes. Der skal være tale om arbejde på normale vilkår i et almindeligt ansættelsesforhold. Der må ikke være ydet tilskud til lønnen.

Hvor meget udgør arbejdsløshedsdagpenge?

Dagpenge kan højst svare til 90 pct. af den løn, man har tjent, før man blev arbejdsløs.

Indtægten opgøres som den A- og B-indkomst, inklusive arbejdsmarkedsbidrag, der er indberettet til indkomstregistret i beregningsperioden. Lønmodtagere får medregnet eget ATP- og pensionsbidrag.

Man kan højst modtage dagpenge med 18.403 kr. om måneden som fuldtidsforsikret og 12.422 kr. om måneden som deltidsforsikret.

UDBETALING AF DAGPENGE

Udbetaling følger kalendermåneden og sker den sidste bankdag. Som ledig skal man indsende dagpengekort til a-kassen inden månedens udgang, hvor man oplyser om andre indtægter end dagpenge. Der kan blive tale om regulering af udbetalte dagpenge, hvis oplysninger ikke stemmer overens med indberettede oplysninger fra arbejdsgiver. Mindste udbetaling er for 7,4 timer.

NYUDDANNET ELLER VÆRNEPLIGTIG

Som nyuddannet, dimittend eller værnepligtig med forsørgelsespligt kan man få dagpenge svarende til 82 pct. af højeste dagpengesats som fuldtids- eller deltidsforsikret.

Som fuldtidsforsikret udgør det 15.279 kr. pr. måned og deltidsforsikret 10.186 kr. pr. måned.

Som nyuddannet, dimittend eller værnepligtig uden forsørgelsespligt kan en fuldtids- eller deltidsforsikret få dagpenge svarende til 71,5 pct. af højeste dagpengesats.

Som fuldtidsforsikret udgør det 13.323 kr. pr. måned og deltidsforsikret 8.882 kr. pr. måned.

LEDIGE UNDER 25 ÅR

Som ung under 25 år kan fuldtids- eller deltidsforsikrede få dagpenge svarende til 50 pct. af højeste dagpengesats. Det er til 9.317 kr. som fuldtidsforsikret og 6.211 som deltidsforsikret.

LEDIG I TILBUD OM ERHVERVSUDDANNELSE

Hvis den ledige deltager i et tilbud om en erhvervsuddannelse efter beskæftigelsesreglerne, er der ret til dagpenge svarende til 80 pct. af højeste dagpengesats: Som fuldtidsforsikret 14.906 kr. pr. måned og deltidsforsikret 9.938 kr. pr. måned.

Beløbet kan maksimalt svare til retten ved en individuel beregning. Fx hvis en individuel beregning viser ret til 70 pct. af højeste dagpengesats, kan der ikke udbetales mere end dette.

Den ledige har mulighed for at låne forskellen op til den individuelt beregnede dagpengesats. Lånet søges i det lokale jobcenter

BESKÆFTIGELSESKONTO

Alle ledige har en beskæftigelseskonto, som er en digital oversigt i a-kassen. Den ledige kan følge sit forbrug af dagpengeretten, antal arbejdstimer, opgørelse af karensdage m.m.

A-kassen registrerer oplysninger på grundlag af arbejdsgivers indberetning til indkomstregistreret. De registrerede timer kan benyttes til at forlænge dagpengeperioden og/eller til at optjene et nyt beskæftigelseskrav.

Hvor langt tid er der ret til dagpenge?

Som ledig får man opgjort sit dagpengeforbrug i timer. Dagpengeperioden er på 3.848 timer, som giver ret til dagpenge i to år inden for tre år. Der bliver kun brugt af dagpengeretten med det reelle antal timer, hvor man er ledig. Hvis man eksempelvis er ledig i 20 timer, bruger man 20 timer af sin dagpengeret. Hvis man ikke får brugt sine timer, bortfalder de inden for de 3 år. Perioden kan forlænges ved eksempelvis sygdom eller barsel.

FORLÆNGELSE AF DAGPENGEPERIODEN

Den ledige har mulighed for at forlænge sin to-årige periode med op til ét år. Dette sker ved det antal timer, som den ledige arbejder.

Forlængelsen af dagpengeperioden sker i forholdet 1:2. Det vil sige, at én dags arbejde giver ret til 2 dages ekstra dagpengeret og én måneds arbejde giver 2 måneders ekstra ret til dagpenge. Den ledige kan højst optjene 962 timer, som giver ret til 1.924 timers ekstra dagpenge med ét år inden for en periode på halvandet år.

Eksempel

Den ledige har arbejde i 2 måneder i dagpengeperioden og kan veksle timerne til 4 måneders dagpenge, når dagpengeretten udløber. De 4 måneder skal være brugt efter senest 6 måneder, og den ledige kan højst forlænge sin dagpengeret med ét år inden for 1 1/2 år.

Den ledige kan ikke genbruge de arbejdstimer, som dagpengeretten er blevet forlænget med til at optjene ny 2-årig dagpengeret. Forlængelsesmuligheden betyder, at den ledige ikke mister en uges dagpengeret efter få timers arbejde, men at småjobs i dagpengeperioden kan forlænge retten til dagpenge ud over de normale 2 år.

KARENSDAGE

Det kan være op til 3 karensdage om året.

Karensdage betyder, at den ledige for hver 4. måned får en dag uden ret til dagpenge, hvis den ledige ikke har været i lønnet arbejde i mindst 19 dage i løbet af 4 måneder. For en fuldtidsforsikret svarer dette til 148 timers arbejde og som deltidsforsikret til 97 timers arbejde.

RET TIL SUPPLERENDE DAGPENGE

Som ledig er retten til supplerende dagpenge opbrugt efter 30 uger, inden for 104 uger. Den ledige kan vælge at fortsætte arbejdet uden at få supplerende dagpenge eller sige sit arbejde op og overgå til fulde dagpenge – uden karantæne.

Ny periode med ret til supplerende dagpenge kan først genoptjenes, når perioden med ret til supplerende dagpenge på 30 uger er udløbet.

Forligspartierne bag dagpengereformen har besluttet, at efter næste Folketingsvalg – juni 2019 – vil reglerne blive ændret således:

- Den ledige kan genoptjene retten til en ny periode med supplerende dagpenge løbende. Det kræver, at den ledige inden for 12 måneder har arbejdet svarende til 6 måneders fuldtidsarbejde
- Den ledige kan forlænge perioden med ret til supplerende dagpenge med op til 12 uger, hvis den ledige er i arbejde. Det vil sige, at den ledige kan vælge at være på maksimalt 42 ugers periode med supplerende dagpenge inden for 104 uger
- Den ledige kan være hjemsendt i perioder eller have kort periode, hvor arbejdsgiver ikke har nok arbejde til den ansatte (kaldes arbejdsfordeling), uden at det vil indgå i beregning af retten til supplerende dagpenge.

ARBEJDE UD OVER NORMAL ARBEJDSSTID

Reglerne om overskydende timer afskaffes fra den 1. juli 2017. Det betyder, at det kan betale sig at arbejde, også timer ud over normal tid, inden en opsigelse. De ekstra arbejdstimer bliver ikke fratrukket i dagpengene.

OPTJENINGSREGLER FOR FERIEDAGPENGE SOM LEDIG

Reglerne harmoniseres, så det ikke er muligt at optjene ret til feriedagpenge i perioder, hvor den ledige har modtaget udbetaling af sygedagpenge. Der optjenes heller ikke ret til feriedagpenge, hvis den ledige har været i et jobafklaringsforløb eller ressourceforløb.

DAGPENGE I FORBINDELSE MED FØRTIDSPENSION

Fremover vil førtidspensionister have ret til dagpenge i 2 år inden for 3 år. Der gælder de samme vilkår som for andre dagpengemodtagere.

SÆRLIGT MEDLEMSKAB FOR FOLKEPENSIONISTER – SENIORMEDLEMSKAB

Et medlem af en a-kasse, der har nået folkepensionsalderen, kan overgå til seniormedlemskab med udgangen af den måned, hvor pågældende bliver folkepensionist. Senior-medlemskabet giver ikke ret til dagpenge eller andre ydelser efter denne lov, men der er ret til hjælp ved jobsøgning. Der skal kun betales administrationsbidrag.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage over en a-kasses afgørelse til Center for klager om arbejdsløshedsforsikring.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov nr. 624 af 8. juni 2016 – arbejdsløshedsforsikring/reform.

Lov nr. 174 af 24. februar 2015 – lov om kontantydelse.

Lovbekendtgørelse nr. 784 af 21. juni 2017 – arbejdsløshedsforsikring.

Lovbekendtgørelse nr. 1090 af 15. september 2015 – seniorjob.

Bekendtgørelse nr. 1297 af 9. november 2016 – aktiv beskæftigelsesindsats.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om arbejdsløshedsforsikring hos den enkelte a-kasse eller på Borger.dk.

Se mere information på Center for Klager om Arbejdsløshedsforsikrings hjemmeside Ckaask.dk om klager over afgørelse fra a-kassen.

Uddannelseshjælp, kontanthjælp og integrationsydelse

[Betingelser, side 9](#)

[Udnyttelse af uddannelses- og arbejdsmuligheder, side 9](#)

[Forsørgelsesydelse, side 10](#)

[Formue og indtægter, side 14](#)

[Hjælp i særlige tilfælde, side 15](#)

[Samspil med forsikringsydelser, side 17](#)

Hjælpen er en offentlig forsørgelsesydelse til personer, der ikke på anden måde kan forsørge sig selv og deres familie. I afsnittet beskrives regler i hovedtræk. Derudover gennemgås mulighederne for hjælp i særlige tilfælde til enkeltudgifter, sygebehandling og medicin og efterlevelshjælp ved ægtefælles/samlevers død.

Betingelser

For at få ret til forsørgelse i form af kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse er det en betingelse, at:

- ansøger har lovligt ophold i Danmark og har ophold, der giver ret til vedvarende hjælp til forsørgelse
- ansøger har været ude for ændringer i sine forhold (også kaldet en social begivenhed) som for eksempel arbejdsløshed, sygdom eller samlivsophør
- ændringen betyder, at ansøger ikke længere er i stand til at skaffe det nødvendige til sin egen og familiens forsørgelse
- behovet ikke kan dækkes på anden måde, herunder gennem andre ydelser
- ansøger og ansøgers ægtefælle aktivt prøver at udnytte arbejds- og uddannelsesmuligheder.

Udnyttelse af uddannelses- og arbejdsmuligheder

Det er en betingelse for at få kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse, at ansøger og dennes ægtefælle udnytter deres arbejdsmuligheder.

Hvis man er under 30 år og ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, har man endvidere pligt til at søge og gennemføre en uddannelse, hvis kommunen vurderer, at man har forudsætninger for at gennemføre uddannelse på almindelige vilkår.

Udebliver man uden gyldig grund fra aftaler med jobcentret, herunder samtaler og aktiviteter beskrevet i "Min Plan", vil der blive truffet afgørelse om nedsættelse/bortfald af hjælpen.

Når man ansøger om kontanthjælp, skal man henvende sig i kommunens jobcenter.

Kommunen vurderer ansøgerens jobmuligheder og ressourcer, herunder om den ledige er klar til at komme i arbejde, om der er brug for en særlig indsats for at komme i arbejde, eller om den ledige midlertidigt ikke kan klare hverken arbejde eller tilbud om uddannelse eller tilbud om aktivering.

Har man i en længere periode modtaget offentlig forsørgelsesydelse, og har man komplekse problemer, der kræver et helhedsorienteret forløb, skal der tilbydes et ressourceforløb.

Læs mere om reglerne i afsnittet om ressource- og jobafklaringsforløb, side 61.

Forsørgelsesydelse

YDELSESNIVEAU

Hvilken forsørgelsestakst, ansøger har ret til, afhænger af flere forskellige forhold, herunder alder, om man har en erhvervskompetencegivende uddannelse, om man har forsørgerpligt for børn, og om man opfylder opholdskravet.

- Er man over 30 år, eller har man en erhvervskompetencegivende uddannelse, er der ret til kontanthjælp, hvis man opfylder opholdskravet.
- Er man under 30 år, og har man ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse, er der ret til uddannelseshjælp, hvis man opfylder opholdskravet.

Hvis man ikke opfylder opholdskravet, har man ret til integrationsydelse.

OPHOLDSKRAVET

Det er en betingelse for ret til kontanthjælp og uddannelseshjælp, at man har opholdt sig i det danske rige (Danmark, Grønland og Færøerne) i 7 ud af de seneste 8 år.

Hvis man har haft ophold i et andet EU/EØS-land, vurderer kommunen om opholdet medregnes som opholdstid i Danmark. Hvis man efter indrejse i Danmark har arbejdet i et omfang, der giver arbejdstagerstatus i Danmark, medregnes opholdstiden i EU/EØS-landet altid som opholdstid i Danmark.

For at opnå arbejdstagerstatus skal man som hovedregel have arbejdet i Danmark i 10 til 12 timer ugentligt i mindst 10 uger.

Ophold i udlandet i sammenlagt højst 2 måneder pr. kalenderår sidestilles med ophold i Danmark, hvis man har beholdt sin bolig i Danmark.

Ophold i udlandet i forbindelse med militære missioner for Danmark sidestilles med ophold i Danmark.

TILLÆG

AKTIVITETSTILLÆG

Modtager man kontant-/uddannelseshjælp med taksterne for personer under 30 år, og kommunen har vurderet, at man er aktivitetsparat, kan der ydes et aktivitetsstillæg. Tillægget kan som hovedregel først udbetales, når man har modtaget ydelse i 3 måneder.

Kommunen vurderer en borger aktivitetsparat, hvis borgeren ikke på nuværende tidspunkt er i stand til at forsørge sig selv ved ordinært arbejde. Modtager man uddannelseshjælp, vurderer kommunen borgeren aktivitetsparat, hvis det ikke er realistisk, at borgeren kan starte og gennemføre en ordinær uddannelse inden for et år.

BARSELSTILLÆG

Der ydes endvidere et barselstillæg til personer under 30, der har ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption. Tillægget kan ydes fra første udbetalingsmåned, uanset om man er job-, uddannelses- eller aktivitetsparat.

DANSKTILLÆG

Der ydes danskstillæg på op til 1.560 kr. månedligt til integrationsydelsesmodtagere, der har bestået Dansk 2, 9. kl. eksamen, FVU-læsning trin 2 eller tilsvarende. I ganske særlige tilfælde kan der ydes danskstillæg til personer, der ud fra en lægelig diagnose ikke vurderes at være i stand til at kunne bestå en prøve i dansk. Der kan kun ydes danskstillæg op til det beløb, der ville være blevet udbetalt, hvis borgeren opfyldte opholdskravet. Det betyder for eksempel, at en ung uddannelsesparat integrationsydelsesmodtager ikke har ret til danskstillæg, da integrationsydelse og uddannelseshjælp for den målgruppe er på samme sats. Hvis den unge vurderes at være aktivitetsparat, kan der udbetales et beløb svarende til aktivitetstillægget.

Satser for 2018 – pr. måned (skattepligtig)		
	Uddannelseshjælp	Evt. aktivitetstillæg
Unge under 25 år, hjemmeboende	2.664 kr.	844 kr.
Unge under 25 år, udeboende	6.182 kr.	1.089 kr.
Unge 25-29 år, hjemmeboende	2.664 kr.	8.618 kr.
Unge 25-29 år, udeboende	6.182 kr.	5.100 kr.
Enlige forsørgere under 30 år	12.364 kr.	2.629 kr.
Andre forsørgere under 30 år	8.653 kr.	6.341 kr.
	Kontanthjælp	Evt. aktivitetstillæg
Unge under 25, hjemmeboende	3.509 kr.	-
Unge under 25 år, udeboende	7.272 kr.	-
Unge 25-29 år, hjemmeboende	3.509 kr.	7.774 kr.
Unge 25-29 år, udeboende	7.272 kr.	4.011 kr.
Enlige forsørgere under 30 år	14.331 kr.	662 kr.
Gifte/samlevende forsørgere under 30 år	10.026 kr.	4.967 kr.
Forsørger fyldt 30 år	14.993 kr.	
Ikke forsørger fyldt 30 år	11.282 kr.	
	Integrationsydelse	Evt. danskstillæg
Enlig forsørger	12.364 kr.	1.560 kr.
Andre forsørgere	8.653 kr.	1.560 kr.
Personer, der er fyldt 30 år	6.182 kr.	1.560 kr.
Personer under 30 år, udeboende	6.182 kr.	1.560 kr.
Personer under 30 år, hjemmeboende	2.664 kr.	1.560 kr.

SÆRLIG STØTTE

Særlig støtte er en økonomisk hjælp til borgere, der har høje boligudgifter og/eller mange børn.

Hvis man opfylder betingelser for hjælp til forsørgelse, kan man særskilt eller i forbindelse med udbetaling af uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse få bevilget særlig støtte.

Opfylder man de økonomiske betingelser for uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse, men modtager en anden ydelse, for eksempel ressourceforløbsydelse, ledighedsydelse, dagpenge eller revalideringsydelse, kan man særskilt ansøge kommunen om særlig støtte.

Hvor stort et beløb, man er berettiget til, afhænger af ansøgerens boligudgifter, tidligere indkomst, nuværende indtægter, antal børn, og hvor mange personer der bor på bopælen.

Reglerne for særlig støtte er komplicerede, da der er forskellige grænser for, hvor meget man kan få bevilget. Der er endvidere loft over, hvor meget der kan udbetales af den særlige støtte, hvis man er omfattet af kontanthjælpsloftet.

Inden kommunen bevilger særlig støtte, skal det undersøges, om det er muligt at skaffe en rimelig, billigere bolig.

Det er kommunen, der bevilger og beregner den særlige støtte efter § 34 i Lov om aktiv socialpolitik. Udbetaling Danmark udbetaler den særlige støtte og beregner, om den skal nedsættes, hvis man er omfattet af kontanthjælpsloftet.

Den særlige støtte er et månedligt skattefrit beløb. Hvis man bor i ejer- eller andelsbolig, skal den del af støtten, der dækker afholdelse af lån, tilbagebetales.

KONTANTHJÆLPSLOFT

Der er loft over, hvor meget man samlet kan få udbetalt i:

- kontanthjælp/uddannelseshjælp/integrationsydelse
- særlig støtte
- boligstøtte.

Loftet afhænger af, hvilket ydelsesniveau man er berettiget til, om man er enlig eller gift/samlevende, og hvor mange børn man har.

Hvis den samlede ydelse overstiger det loft, man er omfattet af, nedsættes først den særlig støtte og dernæst boligstøtten.

Det er Udbetaling Danmark, der udbetaler boligstøtte og særlig støtte. Udbetalingen sker på baggrund af oplysninger om bevilling af forsørgelsesydelse fra kommunen, boligudgifter og oplysninger om indkomst fra SKAT.

Hvis borgeren har lønindtægt og derfor ikke modtager en fuld ydelse, giver det plads under loftet, svarende til bruttoindtægten. Der kan dermed udbetales et større beløb i boligstøtte, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

UNDTAGELSER

Er den bolig, man bor i, visiteret, fordi én i husstanden har en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, reduceres boligstøtten og den særlige støtte ikke.

Læs mere om kontanthjælpsloftet på Borger.dk.

SKÆRPET RÅDIGHED – 225 TIMERS REGLER

Hvis Jobcentret vurderer, at borgeren har mulighed for at arbejde på det ordinære arbejdsmarked, skal borgeren bevise sin rådighed ved at arbejde mindst 225 timer i udstøttet beskæftigelse om året. Opfylder borgeren ikke kravet, kan der ske reduktion eller bortfald af ydelsen.

For ugifte nedsættes den månedlige ydelse med 1.029 kr. eller 514 kr. månedligt.

Nedsættelsen er på 1.029 kr., hvis man modtager ydelse som forsørger på 14.993 kr. eller som ikke-forsørger på 11.282 kr.

Nedsættelsen er på 514 kr., hvis man modtager ydelse som forsørger på under 14.993 kr. eller som ikke-forsørger på under 11.282 kr.

Er man gift, nedsættes ydelsen til den ene ægtefælle således, at ægteparret tilsammen modtager en ydelse på 14.993 kr. for forsørgere eller 11.282 kr. for ikke-forsørgere.

Modtager begge ægtefæller ydelser på 14.993 kr. som forsørgere eller 11.282 kr. for ikke-forsørgere, bortfalder ydelsen helt til den ene ægtefælle.

Kravet om 225 timers arbejde inden for de seneste 12 måneder skal opfyldes, når man har modtaget kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse i sammenlagt 1 år ud af de seneste 3 år.

UNDTAGELSER

Man er undtaget i perioder, hvor man ikke kan stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det betyder, at de 12 måneder forlænges med perioder, hvor man har:

- været syg, og der foreligger dokumentation for sygdom
- begrænsning i sin arbejdsevne
- ret til fravær grundet graviditet og barsel
- ret til fravær, fordi man har passet handicappet eller alvorlig syg person
- ret til fravær, fordi man har passet døende nærtstående
- aftjent værnepligt
- har været i gang med ordinær uddannelse eller opkvalificering til uddannelse.

Listen er ikke udtømmende, og der kan derfor være andre situationer, der også forlænger perioden.

Når der er truffet afgørelse om nedsættelse eller bortfald af ydelse, skal borgeren arbejde 225 timer i ordinær, understøttet beskæftigelse for at få ret til fuld ydelse igen. Der er dog ret til fuld ydelse i perioder, hvor man er undtaget på grund af nedsat arbejdsevne, uanset om ydelsen allerede er nedsat eller bortfaldet.

SÆRLIGT OM VISSE PERSONGRUPPER

Personer, der deltager i forrevalidering eller modtager integrationsydelse under revalidering samt personer, hvor kommunen er i gang med at udfylde den forberedende del af rehabiliteringsplanen, er undtaget kravet.

Ugifte, der modtager integrationsydelse, er ikke omfattet af 225 timers reglen.

Ugifte får ikke nedsat deres hjælp, hvis de alene modtager uddannelseshjælp på SU-niveau og ikke modtager barsels- eller aktivitetstillæg.

Ægtepar bliver nedsat efter reglerne for enlige, hvis den ene modtager kontanthjælp eller uddannelseshjælp, og den anden modtager en offentlig ydelse, hvor der ikke er krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, eller hvor den ene part modtager ressourceforløbsydelse.

Ægtepar bliver ikke nedsat, hvis den ene modtager integrationsydelse, og den anden modtager en offentlig ydelse, hvor der ikke er krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, eller hvor den ene part modtager ressourceforløbsydelse.

FERIEREGLER

Har man modtaget kontanthjælp eller uddannelseshjælp i 12 sammenhængende måneder, har man ret til at holde 4 ugers ferie med ydelse i de efterfølgende 12 måneder. Perioder, hvor man har modtaget ressourceforløbsydelse, tæller også med i de 12 måneder. Der kan højst afholdes 2 ugers sammenhængende ferie ad gangen.

Modtagere af integrationsydelse har ikke ret til at holde ferie med ydelse.

Ferie skal altid aftales med jobcentret.

Formue og indtægter

FORMUE

Har man formue, skal man som hovedregel leve af den, før man kan få hjælp til forsørgelse fra kommunen. Formue kan være kontanter eller opsparring i banken, men kan også være ejendele, der kan sælges eller belånes, for eksempel bil, sommerhus eller friværdi i bolig. Udbetaling af overskydende skat betragtes også som formue.

Kommunen ser bort fra formue på op til 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtepar. Der ses endvidere bort fra formue, der er nødvendig for at bevare eller opnå en nødven-

dig boligstandard, eller som bør bevares af hensyn til egen eller families erhvervs- og uddannelsesmuligheder. Der ses også bort fra formue, der stammer fra erstatninger for tab af erhvervsevne, udbetaling af varigt mén og kritisk sygdom – se side 17.

Der ses bort fra formue, der stammer fra efterbetaling af sociale ydelser, som udbetales efter afgørelse eller dom.

For personer, der deltager i en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse efter lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, ses der bort fra formue.

INDTÆGTER

Både ansøgers og ægtefælles indtægt fratrækkes i kontanthjælpen. Ved arbejdsindtægter ses der bort fra 26,78 kr. pr. arbejdstime i op til 160 timer pr. måned.

For personer, der deltager i en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse efter lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, fradrages der ikke for arbejdsindtægter under 25.319 kr. årligt i 2018.

Der sker ikke fradrag i hjælpen for:

- invaliditetsydelse, invaliditetsbeløb samt bistands- og plejetillæg efter lov om social pension
- godtgørelse udbetalt efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats samt transportgodtgørelse udbetalt i forbindelse med lønnet eller frivilligt arbejde
- legater og ydelser fra fonde, der er fritaget for beskatning og vederlag som tilforordnet ved valg
- værdien af kost ved sygehusophold i op til 3 måneder
- efterbetaling af sociale ydelser som følge af afgørelse eller dom
- lejeindtægter fra én logerende
- erstatning for tab af erhvervsevne, godtgørelse for varigt mén – se side 18.

Hjælp i særlige tilfælde

Kommunen yder i særlige tilfælde hjælp til enkeltudgifter efter bestemmelserne i lov om aktiv socialpolitik. Der kan gives hjælp, hvis ansøger ikke selv har mulighed for at betale udgiften. Ved vurderingen af, om ansøger selv har mulighed for at afholde udgiften, ses der ikke bort fra formue, heller ikke formue, der stammer fra erstatninger m.v.

Hjælp, der tildeles i særlige tilfælde, er ikke skattepligtig.

ENKELTUDGIFTER

Der kan i særlige tilfælde ydes hjælp til begrundede enkeltudgifter. Betingelserne for at få hjælp til enkeltudgifter er, at man har været ude for en social begivenhed. Udgiften må ikke kunne forudses, og udgiften skal i afgørende grad vanskeliggøre egne og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden.

MIDLERTIDIG HUSLEJEHJÆLP

Kommunen kan yde hjælp til rimeligt begrundede midlertidige huslejeudgifter til en person, der risikerer at blive udsat af sin bolig på grund af huslejerestance, hvis det på sigt kan forebygges, at personen udsættes af boligen.

SYGEBEHANDLING, TANDBEHANDLING, MEDICIN, M.V.

Kommunen kan yde hjælp til udgifter ved sygebehandling, medicin og tandbehandling eller lignende, der ikke dækkes af anden lovgivning. Det er en betingelse, at man ikke selv har mulighed for at betale udgiften. Behandlingen skal være nødvendig og helbredsmæssigt velbegrundet. Folkepensionister samt førtidspensionister, der har fået tilkendt pension før 1. januar 2003, skal søge hjælp efter pensionsloven.

FOREBYGGENDE OG BEHANDLENDE TANDPLEJE

Personer, der modtager forsørgelsesydelse efter lov om aktiv socialpolitik i form af kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse eller en ydelse, der beløbsmæssigt svarer dertil, har endvidere ret til hjælp til forebyggende og behandlende tandpleje.

Det er en betingelse, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser for at modtage kontanthjælp, men der skal ikke laves en vurdering af, om personen selv ville have mulighed for at betale udgiften.

For personer under 30 år, der modtager uddannelseshjælp, kontanthjælp eller integrationsydelse, men ikke aktivitetstillæg, barselstillæg eller danskstillæg, er der en egenbetaling på 600 kr. årligt og 100 pct. tilskud til udgifter til tandbehandling derudover.

For øvrige personer er egenbetalingen på 600 kr. årligt og herefter et tilskud på 65 pct. af udgiften.

Hvis størrelsen af patientandelen på det samlede behandlingsforløb er over 10.000 kr., skal behandlingsforløbet forhåndsgodkendes af kommunen, inden man går i gang med behandlingen.

SÆRLIG HJÆLP VEDRØRENDE BØRN

Kommunen kan yde hjælp til at udøve samvær med egne børn under 18 år, som ikke bor hos ansøger. Der kan også ydes hjælp til oprindelige forældre, der har fået fastsat samvær med et bortadopteret barn.

Der kan også ydes hjælp til transport til den forælder, barnet bor hos, hvis der er udgifter i forbindelse med samværet med den anden forælder.

Endvidere kan der ydes hjælp til kontakt med børn, der er ført til udlandet, uden at ansøger har givet sit samtykke dertil. Det er en betingelse, at forholdet er anmeldt til politiet.

Det er en betingelse, at ansøger ikke selv har mulighed for at betale udgiften.

FLYTNING

Kommunen kan yde hjælp til flytning, der forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold. Det kan for eksempel være flytning til en billigere bolig, der passer til ansøgers økonomiske situation. Det er en betingelse, at ansøgeren ikke selv har mulighed for at betale udgiften.

EFTERLEVELSESHJÆLP

Dør ens ægtefælle eller samlever, kan den efterladte søge om efterlevelseshjælp. Efterlevelseshjælpen er et skattepligtigt engangsbeløb, som afhænger af den efterladdes indtægt og formue.

Det er en betingelse, at ansøger har levet sammen med den afdøde ægtefælle eller samlever i tre år før dødsfaldet.

Hvis ansøger er pensionist, og afdøde ægtefælle eller samlever også var pensionist, ansøges der i stedet for om efterlevelsespension. Se side 172.

Efterlevelseshjælp kan højst udgøre 14.677 kr. i 2018. Hvis ansøgers årsindtægt overstiger 241.636 kr., vil hjælpen blive sat ned. Overstiger årsindtægten 377.553 kr., kan ansøger ikke få efterlevelseshjælp.

Årsindtægten er ansøgers personlige årsindtægt og eventuelle indtægter, man har fået på grund af dødsfaldet. Desuden vil den efterlevendes formue og formuerettigheder over 151.019 kr. indgå.

Der kan søges om efterlevelseshjælp hos Udbetaling Danmark. Der ansøges på Borger.dk.

Samspil med forsikringsydelser

TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Udbetaling af løbende ydelser ved tabt arbejdsfortjeneste eller løbende ydelser fra pensionsordninger betragtes som en indtægt og fradrages i hjælpen krone for krone.

TAB AF ERHVERVSEVNE/VARIGT MÉN

Kommunen ser bort fra erstatninger for tab af erhvervsevne, der udbetales som følge af personskade efter:

- lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser
- lov om erstatningsansvar
- lov om arbejdsskadesikring.

Det samme gælder udbetaling af godtgørelse for varigt mén og ikke-økonomisk skade og indtægter, der stammer herfra.

KRITISK SYGDOM

Kommunen ser bort fra formue på op til 150.000 kr. pr. forsikringsbegivenhed, der udbetales i forbindelse med forsikring mod kritisk sygdom. Der ses bort fra beløbet i op til 5 år efter udbetalingen.

KAPITALPENSION, PENSIONSOPSPARINGER M.V.

Kommunen skal i en sammenhængende periode på 6 måneder efter ansøgning om kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse se bort fra formue i form af kapitalpension og livsforsikringer, der kan opsiges og rådes over, såvel som anden opsparing, eksempelvis ratepensioner, der er beregnet til udtræden af arbejdsmarkedet.

Når 6 måneders perioden udløber, betragtes pensionsordninger m.v. som formue. Der ses dog bort fra formue fra ordninger på samlet op til 50.000 kr. for enlige/100.000 kr. for ægtepar. Udbetalinger fra pensionsordninger fradrages i hjælpen krone for krone.

KLAGEMULIGHEDER

Ankestyrelsen behandler klager over kommunens afgørelser. Klagefristen er på 4 uger, fra afgørelsen er modtaget. Klagen skal sendes til kommunen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 – lov om aktiv socialpolitik.
Lovbekendtgørelse nr. 1342 af 21. november 2016 – lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.
Bekendtgørelse nr. 553 af 28. april 2015 – efterlevelseshjælp.
Vejledning nr. 9268 af 31. marts 2016 – om 225-timersreglen.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Læs mere på Borger.dk eller på din kommunes hjemmeside.

SU – Statens Uddannelsesstøtte

[Betingelser, side 19](#)

[Ansøgning, side 19](#)

[SU-satser til ungdomsuddannelse, side 20](#)

[SU-satser til videregående uddannelse, side 20](#)

[Studielån, side 21](#)

[Hvis man er forsørger til barn under 18 år, side 21](#)

[Indtægt ved siden af SU, side 22](#)

[Fribeløb – grænser for indtægt ved siden af SU, side 22](#)

[Skal man læse i udlandet, side 23](#)

[Studerende på videregående uddannelser med varig funktionsnedsættelse/handicap, side 23](#)

[Beskatning og udbetaling, side 24](#)

[Befordringsrabat \(ungdomskort\), side 24](#)

SU er en økonomisk hjælp til forsørgelse, mens man er under uddannelse på en SU-berettiget ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. SU består af et stipendium samt eventuelt et studielån, som skal betales tilbage efter uddannelsens afslutning.

Afsnittet beskriver kort de mest gængse muligheder for at søge SU.

Betingelser

- Man kan tidligst få SU til en ungdomsuddannelse fra den måned, hvor uddannelsen starter, og tidligst fra kvartalet efter det fyldte 18. år
- Der er ingen aldersgrænse for, hvornår man kan søge om SU til en videregående uddannelse eller en privat uddannelse. Søger man om SU-lån, kan dette først ydes kvartalet efter, at man er fyldt 18 år
- Uddannelsen skal være SU-godkendt
- Man skal være dansk statsborger eller have erhvervet sig ret til uddannelsesstøtte på lige fod med danske statsborgere
- Man skal være studieaktiv
- Man må ikke samtidig modtage anden offentlig støtte til forsørgelse
- Man kan kun få SU til den del af uddannelsen, der er ulønnet. Er hele uddannelsesforløbet lønnet, kan man ikke få SU.

Ansøgning

Man skal selv søge om SU på SU's hjemmeside. Det tager 2-4 uger at behandle en SU-ansøgning. Der kan dog tidligst søges SU, når man har fået besked om, at man er optaget på uddannelse – og tidligst 1 måned før den dato, man søger SU fra.

SU-satser til ungdomsuddannelse

Hvis man er under 20 år og i gang med en ungdomsuddannelse, er størrelsen på SU'en afhængig af forældrenes årsindkomst 2 år før ansøgningen om SU, fratrukket et beløb pr. søskende, uanset om man er hjemmeboende eller udeboende.

Er man hjemmeboende, er SU-tillægget afhængigt af forældreindkomsten, uanset hvor gammel man er.

Satser	Uddannelse start	
	Før den 1. juli 2014 – 18-19-årige	Efter den 1. juli 2014 – uanset alder
Grundsats til hjemmeboende	1.348 kr.	946 kr.
Maks. tillæg til hjemmeboende afhængig af forældreindkomst	1.680 kr.	1.679 kr.
Grundsats til udeboende (hvis særlig godkendelse er opnået)	3.907 kr.	3.907 kr.
Maks. tillæg til udeboende afhængig af forældreindkomst	2.183 kr.	2.183 kr.
Hjemmeboende		
Grænse for maks. tillæg før skat	332.895 kr.	332.895
Bortfald af tillæg	710.412 kr.	581.710
Fradrag i forældres indkomst pr. år for hver søskende, under 18 år	35.336 kr.	35.336 kr.

20 år eller derover og hjemmeboende

Uddannelse start – før den 1. juli 2014

Grundsats til hjemmeboende pr. måned 3.028 kr.

20 år eller derover og udeboende

Satsen er 6.090 kr. pr. måned før skat hele året.

SU-satser til videregående uddannelse

Er man startet på en videregående uddannelse efter 1. juli 2014 og hjemmeboende, gælder de samme regler som for hjemmeboende på ungdomsuddannelser, se ovenfor.

Udeboende 6.090 kr.

Der kan kun modtages SU i en vis periode. For en videregående uddannelse er det maks. 70 klip svarende til 6 års studier. Bliver man forsinket på grund af sygdom eller

andre særlige forhold, kan man søge om tillæg af klip, hvis man er optaget på den videregående uddannelse senest 2 år efter afsluttet adgangsgivende eksamen. Kontakt SU-Styrelsen.

Er man startet på en videregående uddannelse efter den 1. juli 2016, og bliver man 6 mdr. forsinket i sit studieforløb, anses man ikke for at være studieaktiv, og man mister retten til SU. Bliver man studieaktiv igen, kan man på ny søge om SU. Det er uddannelsesstedet, der følger op på, om man kan anses for at være studieaktiv eller ej på baggrund af de optjente ECTS point. Ved spørgsmål til, hvornår man kan anses for studieaktiv/studieinaktiv, kontakt uddannelsesstedet.

BONUSSTIPENDIUM

Færdiggør man en videregående uddannelse (bachelor- eller kandidatuddannelse) hurtigere end den normerede uddannelsestid, er der mulighed for at søge om bonusstipendie.

Man søger om bonusstipendiet på "minSU" senest 4 uger efter sidste eksamen. Satsen for bonusstipendiet svarer til halvdelen af satsen for udeboende på en videregående uddannelse ganget med det antal måneder, man havde tilbage af den normerede studietid. Bonusstipendiet er skattepligtigt.

Man kan ikke få bonusstipendium, hvis man har færdiggjort uddannelsen hurtigere, fordi man fx har fået merit for en del af uddannelsen. Kontakt SU-Styrelsen ved spørgsmål om yderligere betingelser for bonusstipendiet.

Studielån

Som SU-modtager kan man optage et studielån på 3.116 kr. pr. md. Lånet er ikke afhængigt af forældreindtægt og kan optages både på ungdomsuddannelse og videregående uddannelse.

Hvis man er forsørger til barn under 18 år

Er man – eller bliver man – forsørger i et studieforløb, er der mulighed for ekstra SU ved fødsel, tillæg til stipendium og for supplerende SU-lån. Der kan søges om ekstra SU 3 måneder før forventet fødsel.

Man kan ikke få ekstra SU samtidig med forsørgertillæg eller forhøjet SU-lån til forsørger.

Studerende på en SU-berettiget uddannelse, der er forsørger til et barn under 18 år (med samme folkeregisteradresse), kan få et tillægsstipendium, hvis man er:

- enlig forsørger – på 6.090 kr. pr. måned før skat
- forsørger og bor sammen med en anden SU-modtager eller en modtager af uddannelseshjælp – på 2.433 kr. pr. måned før skat.

Det er en betingelse for at få forsørgertillægget som enlig forsørger, at man modtager det ekstra børnetilskud fra kommunen. Hvis man hidtil har modtaget det særlige børne-

tilskud for uddannelsessøgende forældre fra Udbetaling Danmark, skal de oplyses om, at der nu udbetales forsørgertillæg til SU. Som forsørger er der endvidere mulighed for optagelse af supplerende SU-lån på 1.559 kr. pr. måned.

Indtægt ved siden af SU

Der er mulighed for at have en indtægt ved siden af og fortsat have ret til SU. Denne indkomst kaldes egenindkomst. Egenindkomst er alle positive indkomster, man beskattes af, det vil sige:

- løn og anden indkomst, som man får i forbindelse med arbejde. Det gælder også feriepenge, der beskattes i år
- dagpenge (arbejdsledsheds-, syge- og barseldagpenge)
- sociale ydelser, man beskattes af
- honorarer, legater og etableringsopsparing
- personlig indkomst fra egen virksomhed (positive beløb)
- skattepligtige pensionsindtægter (her også børnepension og udbetalinger ved nedsat erhvervsevne/invaliddepension), underholdsbidrag og andre løbende ydelser.

Pensionsbidrag i en arbejdsgiveraftalt pensionsordning indgår ikke i egenindkomsten, mens private indbetalinger til pensionsordning indgår i egenindkomsten.

Ikke skattepligtige indtægter, fx engangsudbetalinger, hvoraf der betales afgift, indgår ikke i egenindkomst.

FRIBELØB – grænser for indtægt ved siden af SU

Der er grænser for, hvor stort et beløb man må tjene. Beløbet kaldes fribeløb.

Fribeløb pr. måned (før skat, men efter arbejdsmarkedsbidrag)

LAVESTE FRIBELØB – UNGDOMSUDDANNELSE (PR. MÅNED) 7.749 kr.

Måneder, hvor man får SU på en ungdomsuddannelse.

LAVESTE FRIBELØB – VIDEREGÅENDE UDDANNELSE (PR. MÅNED) 12.222 kr.

Måneder, hvor man får SU (også dobbeltklip og slutlån) på en videregående uddannelse.

Mellemste og højeste fribeløb er det samme for studerende på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser.

MELLEMSTE FRIBELØB (PR. MÅNED) 19.353 kr.

Måneder, hvor man er indskrevet på et uddannelsessted og vælger SU fra eller ikke har søgt SU.

Måneder, hvor man ikke får SU, fordi man:

- har orlov fra uddannelsen
- er i lønnet praktik
- er erklæret studieinaktiv.

HØJESTE FRIBELØB (PR. MÅNED) 37.250 kr.

Måneder, hvor man ikke har ret til SU, fordi man:

- ikke er under uddannelse
- ikke har flere SU-klip til den igangværende uddannelse
- får anden offentlig støtte, der skal dække leveomkostningerne i en periode, hvor man ellers kunne få SU
- endnu ikke er fyldt 18 år (det gælder ind til kvartalet efter, man er fyldt 18 år)
- går på en uddannelse, der ikke er godkendt til SU.

og måneder, hvor man:

- vælger slutlån fra eller ikke har søgt om slutlån
- er under uddannelse som forsker efter kandidatniveau
- ikke er dansk statsborger og ikke er ligestillet med danske statsborgere.

NEDSAT FRIBELØB (PR. MÅNED) 3.216 kr.

Gælder studerende, der får handicaptillæg.

FORHØJELSE AF FRIBELØB

- hvis man har børn under 18 år, stiger fribeløbet med 27.990 kr. om året pr. barn.

Der er endvidere mulighed for at få forhøjet fribeløbet, hvis man modtager skattepligtige udbetalinger efter lov om arbejdsskadeforsikring.

Skal man læse i udlandet

Ønsker man at tage hele sin uddannelse eller en del af sin uddannelse i udlandet, kan der være mulighed for at tage SU'en med til udlandet. Kontakt SU-Styrelsen for yderligere oplysninger om dette.

Man kan her søge 3 mdr. før den dato, man ønsker SU fra.

Om SU til udenlandske statsborgere, EU/EØS-borgere eller grænsegængere – se på SU-Styrelsens hjemmeside.

Studerende på videregående uddannelser med varig funktionsnedsættelse/handicap

Hvis man læser på en videregående SU berettiget uddannelse og har en varig psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse, der giver betydelige begrænsninger og gør, at man ikke er i stand til at påtage sig et studiejob, kan man få hjælp til uddannelsen i form af økonomisk støtte (handicaptillæg) og/eller socialpædagogisk støtte i form af hjælpemidler og personlig assistance. Ansøgninger om dette afleveres på uddannelsesstedet.

Det er SU-Styrelsen, der træffer afgørelse om retten til handicaptillæg efter et individuelt skøn på baggrund af den lægelige beskrivelse af funktionsniveauet.

Handicaptillægget er på 8.662 kr. pr. måned før skat.

Ansøgning om socialpædagogisk støtte til uddannelsen indgives til uddannelsesinstitutionen. Herefter laver de en indstilling til Uddannelses- og Forskningsministeriet, som træffer den endelige afgørelse.

Beskatning og udbetaling

SU-stipendiet er skattepligtig a-indkomst. Der betales ikke arbejdsmarkedsbidrag og ATP af stipendiet. SU udbetales månedligt forud til Nemkonto.

Udlandsstipendiet er som hovedregel skattefrit.

Befordringsrabat (ungdomskort)

Går man på en SU-berettiget ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, kan man søge om rabat ved køb af abonnementskort til transport med bus, tog og metro. Læser man på en videregående uddannelse i Sverige eller Tyskland, og er uddannelsen godkendt til SU, kan man også have ret til et ungdomskort, hvis man fortsat bor i Danmark. Man søger om ungdomskortet på Ungdomskort.dk med NemID.

KLAGEMULIGHEDER

Hvis man ikke er enig i en afgørelse, som uddannelsesstedet har truffet om SU, kan man klage til SU-Styrelsen. Klagen stiles til Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte, men sendes til uddannelsesstedet. Uddannelsesstedet skal have modtaget klagen senest 4 uger efter, at man modtog afgørelsen.

Hvis man ikke er enig i en afgørelse, som Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte har truffet, kan man inden for 4 uger klage til Ankenævnet for Statens uddannelsesstøtteordninger. Klagen skal stiles til Ankenævnet, men sendes til uddannelsesstedet.

HENVISNINGER TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 1037 af 30. august 2017 – SU-loven.

Bekendtgørelse nr. 1515 af 13. december 2017 – Statens Uddannelsesstøtte (SU-bekendtgørelsen).

Lovbekendtgørelse nr. 748 af 16. maj 2015 – specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser.

Lovbekendtgørelse nr. 1036 af 30. august 2017 – lov om befordringsrabat til studerende ved videregående uddannelser.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Hvis man vil vide mere om reglerne for SU, kan man se mere på su.dk. Her er alt materiale vedrørende SU tilgængeligt – herunder også ansøgningsskemaer.

Er man allerede i gang med en SU-berettiget uddannelse, kan man også få hjælp hos den SU-ansvarlige på uddannelsesstedet.

Social sikring over landegrænser

[EU/EØS-aftalen, side 25](#)

[Konventioner – lande uden for EU/EØS og Schweiz, side 26](#)

[Udsendte arbejdstagere, side 26](#)

[Sygesikring, side 26](#)

[Arbejdsløshedsdagpenge, side 27](#)

[Arbejdsskadeborsikring, side 28](#)

[Børnetilskud/børnefamilieydelse, side 28](#)

[Folkepension, side 28](#)

[Førtidspension, side 29](#)

[Sygedagpenge, side 29](#)

[Skat og pensionsudbetaling \(udland\), side 30](#)

I dette afsnit kan man læse om social sikring over landegrænser med fokus på reglerne for social sikring, pension og skat, når man er grænsegænger, udsendt af dansk arbejdsgiver eller er pensionist.

Afsnittet behandler de mest gængse regler for social sikring over landegrænser.

EU/EØS-aftalen

De fleste borgere fra et EU/EØS-land, Schweiz eller Norden, der enten bor eller arbejder i Danmark, og mange danskere, der arbejder eller bor i udlandet, er omfattet af en aftale om social sikring.

Aftalerne om social sikring, kaldet EU/EØS-aftalen, skal sikre arbejdskraftens frie bevægelighed landene imellem, samt at alle statsborgere og deres pårørende får ligebehandling efter de enkelte medlemslandes lovgivning. Er det ikke tilfældet, gælder bopællandets regler om sociale ydelser. Der er også aftaler for rettigheder, hvis man alene har bopæl i et andet EU/EØS-land.

Arbejder man i et EU/EØS-land, er man dermed som udgangspunkt omfattet af social sikring, og man har pligt til at betale bidrag til de sociale sikringsordninger. Man vil dermed modtage fx sygesikring, sygedagpenge, familie- og arbejdsskadeborsikring. Herudover er der regler for optjening og udbetaling af folke- og førtidspension.

LANDE I EU/EØS-AFTALEN

Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Island, Italien, Kroatien, Letland, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Malta, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig. EU har også indgået en aftale med Schweiz. Herudover findes der nogle få regler, der alene knytter sig til de nordiske lande og rigsfællesskabet.

Konventioner – lande uden for EU/EØS og Schweiz

Danmark har indgået konventioner om social sikring med en række lande. Konventionerne har til formål at ligestille statsborgere fra konventionslandene med danske statsborgere, evt. efter en vis bopælstid.

Det er forskelligt, hvilke sociale sikringsordninger der er omfattet af aftalerne.

Danmark har indgået aftale med følgende lande:

Bosnien-Hercegovina, Canada, Chile, Filippinerne, Indien, Israel, Kina, Makedonien (FYROM), Marokko, Montenegro, New Zealand, Pakistan, Québec, Serbien, Sydkorea (Republikken Korea), Tyrkiet og USA.

Udsendte arbejdstagere

UDSENDT I KORTERE PERIODE

Arbejder man i en kortere periode i et andet EU/EØS land, forbliver man oftest under udsenderlandets lovgivning.

UDSENDT I INDTIL 2 ÅR FOR DANSK ARBEJDSGIVER

Man bevarer sine danske sociale rettigheder, hvis man:

- har en ansættelsesaftale med den danske arbejdsgiver og arbejdede for denne inden udsendelsen
- er tilknyttet og arbejder for arbejdsgiveren i udsendelsesperioden og var omfattet af dansk lovgivning inden udsendelsen
- bliver ansat for at blive udsendt, og virksomheden normalt har sine aktiviteter og beskæftigelse i Danmark
- aflønnes af den udsendende arbejdsgiver i hele udsendelsesperioden, og den forventede arbejdsperiode i udlandet ikke overstiger 2 år.

Man skal lønnes af den udsendende arbejdsgiver i hele udsendelsesperioden, og den forventede arbejdsperiode i udlandet må ikke overstige 2 år. Man må ikke afløse en anden, hvis udsendelsesperiode er udløbet.

UDSENDELSE OP TIL ELLER OVER 3 ÅR I ET ANDET EU/EØS-LAND

Udsendes man i en periode på mere end 2 år, men ikke længere end 3 år, kan man søge om at bevare sine danske sociale rettigheder. Udbetaling Danmark skal indgå en særlig individuel aftale med det pågældende land, man skal arbejde i.

Sygesikring

Man er som udgangspunkt omfattet af arbejdslandets regler for sygesikring.

Ved fraflytning fra Danmark ophører den danske sygesikring. Det fremgår af nogle af de aftaler, som Danmark har med andre lande, at man er omfattet af det pågældende lands lovgivning om ydelser ved sygdom.

Ægtefæller og børn under en vis alder, som ikke er sikret, fordi de ikke har arbejde, har alligevel visse rettigheder – de kaldes for afledte rettigheder. Det indebærer, at medfølgende familiemedlemmer får ret til at få lægehjælp og sygehusbehandling m.v., når behovet opstår under opholdet.

PENSIONISTER

Modtager man pension fra Danmark og er bosiddende i et andet EU/EØS land, Island, Liechtenstein eller Schweiz, skal man søge om en speciel blanket "E121DK" for at kunne modtage sygesikring i det pågældende land. Med blanket "E121DK" er man dermed lige-stillet med bopælslandets borgere i forhold til landets offentlige sygesikring.

Er pensionisten bosiddende i Danmark og på rejse i andre lande, er det sygesikringens almindelige regler, der er gældende, se side 75.

Pensionister, der bor i Danmark, men modtager pension fra et andet land, skal have EU-sygesikringskortet udstedt fra det pensionsudbetalende land.

DET SÆRLIGE SUNDHEDSKORT

Er man efterlønsmodtager eller grænsegænger – dvs. arbejder i Danmark, men bor i andet land, eller er man udsendt af dansk arbejdsgiver, kan man have ret til det særlige sundhedskort. Det betyder, at man også har ret til sygesikringsydelse i Danmark.

Man kan i særlige tilfælde også have ret til det blå EU-sygesikringskort, hvis man bor i udlandet og er grænsegænger eller er udsendt af en dansk arbejdsgiver. Derudover kan man have ret til et kort, hvis man er statsløs, konventionsflygtning eller familiemedlem til en dansk sikret, se side 75.

Arbejdsløshedsdagpenge

Som lønmodtager eller selvstændig skal man som hovedregel være arbejdsløshedsforsikret i det land, hvor man arbejder. Man må kun være forsikret i ét land.

Vender man tilbage til Danmark fra et bo- og arbejdsophold, skal man kunne dokumentere forsikrings- og arbejdsperioder fra et andet EU/EØS-land eller Schweiz for at opfylde de danske betingelser for at få dagpenge. Selvstændige kan medregne forsikrings- og arbejdsperioder fra andre EU/EØS-lande optjent fra 1. maj 2010.

Man kan som arbejdssøgende og som medfølgende ægtefælle modtage a-dagpenge i udlandet i 3 måneder. Får man arbejde lokalt, skal ens medlemskab overføres til den lokale a-kasse. Mister man arbejdet, udbetales der a-dagpenge efter lokale regler.

For at være berettiget til a-dagpenge ved hjemkomsten, skal man opfylde dagpengelovens beskæftigelseskrav, se side 4.

Arbejdsskadeforsikring

Det er ikke muligt at forblive arbejdsskadeforsikret i Danmark, hvis man arbejder i udlandet. Der er dog særlige regler, hvis du er udstationeret.

Børnetilskud/børnefamilieydelse

Udbetalingen af danske familieydelse stopper, hvis man flytter til udlandet. Forældre og børn kan dog i forbindelse med arbejde opholde sig midlertidigt i udlandet i højst 6 måneder og bevare retten til familieydelse.

Folkepension

For at få dansk folkepension udbetalt kræver det, at man bor fast og er statsborger i et EU/EØS-land eller Schweiz. Man skal endvidere sammenlagt i mindst tre år have optjent ret til pension fra et EU/EØS-land eller Schweiz. Af de 3 år skal mindst 1 års optjening være fra Danmark.

Er man statsborger fra EU/EØS eller Schweiz med bopæl i Danmark, skal man minimum have haft 3 års bopæl for at få beregnet dansk folkepension.

Flytter man til eller bor i et andet EU/EØS-land eller Schweiz, kan man medtage folkepensionen. Man kan også have ret til at søge tillægsydelse til folkepensionen, fx ældrechecken. Man skal under alle omstændigheder oplyse sine indtægtsforhold til Udbetaling Danmark.

Flytter man uden for EU/EØS eller Schweiz, kan man kun medtage folkepensionens grundbeløb. Ved længerevarende ophold i udlandet specielt uden for EU/EØS og Schweiz skal Udbetaling Danmark orienteres.

Er man som pensionist bosat i Danmark og har haft beskæftigelse eller bopæl i et andet EU/EØS-land eller Schweiz, kan der søges om pension fra det andet land. Udbetaling Danmark varetager ansøgningen.

SÆRLIGE NORDISKE REGLER FOR OPTJENING AF PENSION

Nordiske statsborgere, som ikke har været arbejdstagere og har haft bopæl i Danmark, kan få tillagt dansk folkepension, hvis de har boet i Danmark i 3 år på det tidspunkt, hvor de pensioneres. Flytter de til et andet EU/EØS-land eller Schweiz, fortsætter udbetalingen af den danske folkepension.

SÆRLIGE REGLER FOR RIGSFÆLLESSKABET

Statsborgere, der er en del af rigsfællesskabet mellem Danmark, Grønland og Færøerne, er omfattet af særlige regler ved flytning inden for rigsfællesskabets grænser.

Man sidestilles med borgerne i den del af rigsfællesskabet, man flytter til, og man skal derfor være opmærksom på forskelle i reglerne for tilkendelse af folkepension i de respektive lande. Søg rådgivning før flytning.

Førtidspension

For at få dansk førtidspension udbetalt kræver det, at man bor fast i et EU/EØS-land eller Schweiz. Man skal sammenlagt i mindst 3 år have optjent ret til pension fra et EU/EØS-land eller Schweiz. Af de 3 år skal mindst 1 års optjening være fra Danmark.

Førtidspensionen beregnes efter den teoretiske mulige bopælstid i Danmark.

Flytter man til eller bor i et andet EU/EØS-land eller Schweiz, kan man medtage den fulde tilkendte førtidspension. Flytter man uden for EU/EØS eller Schweiz, kan man kun medtage førtidspensionens grundbeløb.

Er man som pensionist bosat i Danmark og har haft beskæftigelse eller bopæl i et andet land end Danmark, kan der søges om pension fra det andet land. Udbetaling Danmark varetager ansøgningen.

SÆRLIGE NORDISKE REGLER FOR OPTJENING AF PENSION

Nordiske statsborgere, som ikke har været arbejdstagere, kan få tillagt dansk førtidspension, hvis de har boet i Danmark i 3 år på det tidspunkt, hvor de pensioneres. Flytter de til et andet EU/EØS-land eller Schweiz, fortsætter udbetalingen af den danske førtidspension.

SÆRLIGE REGLER FOR RIGSFÆLLESSKABET

Statsborgere, der er en del af rigsfællesskabet ved flytning mellem Danmark, Grønland og Færøerne, er omfattet af særlige regler ved flytning inden for rigsfællesskabets grænser. De kan som hovedregel ikke få udbetalt en tilkendt dansk førtidspension, hvis de flytter til Færøerne eller Grønland. I stedet skal der søges om førtidspension efter de færøske eller grønlandske regler. Det samme gælder ved flytning til Danmark fra Grønland eller Færøerne.

Sygedagpenge

En person, der arbejder i Danmark, vil – uanset om den pågældende bor i Danmark eller i et andet EU/EØS-land som grænsegænger, være berettiget til sygedagpenge udbetalt af den kommune, virksomheden ligger i. Beskæftigelseskravet i sygedagpengeloven skal være opfyldt, se mere på side 46. Det beror på en konkret vurdering, om beskæftigelse i et andet EU/EØS land kan tælles med i beskæftigelseskravet.

Det er kommunen, der beslutter, i hvilket land der skal ske opfølgning i.

Eksempel

Den sygemeldte person er stadig ansat på en dansk virksomhed, men opholder sig og bor i andet EU/EØS-land, fx Sverige. Hvis kommunen ud fra de lægelige oplysninger, der er modtaget fra Sverige, skønner, at der er mulighed for at iværksætte en fastholdelsesindsats på den ansattes arbejdsplads, fx i form af virksomhedspraktik eller gradvis tilbagevenden til arbejde, indkaldes den sygemeldte til opfølgningssamtale i kommunen.

Kommunen afholder udgifterne ved at indkalde sygemeldte til samtale i Danmark, dvs. udgifter til rejse og eventuelle opholdsudgifter. Det er kommunen, der beslutter udgiftens størrelse. Der skal tages hensyn til sygemeldtes helbred m.v., når rejseform fastlægges.

Kommunen afholder desuden udgifter til ophold og rejse, hvis der iværksættes en virksomhedsrettet indsats i Danmark.

Skat og pensionsudbetaling (udland)

OFFENTLIGE PENSIONER

Bor man i et andet EU/EØS-land eller Schweiz og modtager førtids- eller folkepension og ATP fra Danmark, er man begrænset skattepligtig i Danmark. Begrænset skattepligtig betyder, at man betaler en gennemsnitlig skatteprocent af beløbet inden det udbetales, fordi man ikke hører til en bestemt kommune.

Hvis udbetalingen fra ATP er under 2.900 kr. om året, får man pengene udbetalt som et engangsbeløb, når man når folkepensionsalderen. I det tilfælde betales 40 procent i afgift af beløbet.

PRIVAT OPRETTEDE ELLER ARBEJDSGIVERADMINISTREREDE PENSIONER

Flytter man til udlandet og samtidig får udbetalt pension fra sin private eller arbejdsgiver administrerede pensionsordning, skal man som hovedregel betale skat af udbetalingen til det land, man bor i.

En udbetaling kan fx være fra en ratepension eller en livsvarig alderspension.

Danmark har indgået en række aftaler med forskellige lande om beskatning af udbetalinger fra fx pensionsordninger, disse aftaler kaldes dobbeltbeskatningsoverenskomster.

Danmark kan efter aftalerne have lov til at beskatte pensionsudbetalingerne enten delvist eller fuldt ud, hvis man har haft fradrags- eller bortseelsesret for indbetalingerne. Det er der for mange typer af pensionsindbetalinger i Danmark.

Er der slet ikke indgået nogen aftaler, kan udbetalingen beskattes fuldt ud i Danmark.

Har man bopæl i Danmark, og får man udbetalt en privat eller arbejdsgiveradministreret pensionsordning fra et andet land, skal man som udgangspunkt betale skat i Danmark.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

EF-forordning 883/2004 – sociale sikringsydelser mellem EU-landene
Gennemførelsesforordningen nr. 987/2009.

Juridisk vejledning. Indgåelse af dobbeltbeskatningsaftaler, artikel 18.2 – Beskatningsretten til pensioner m.v. på SKAT.dk.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide om social sikring og pensioner i udlandet hos Borger.dk eller Udbetaling Danmark, International Pension, tlf. 70 12 80 55.

Oplysninger om pensioner fra andre lande samt beskatning af pensioner fås hos Borger.dk, Udbetaling Danmark, Udenlansk pension, tlf. 70 12 80 54, og hos SKAT.dk, tlf. 72 28 92 18.

Oplysninger for pendlere mellem Danmark og Sverige kan også findes på Oresunddirekt.com.

Oplysninger om de generelle regler mellem de nordiske lande: Nordsoc.dk.

Oplysninger for pendlere mellem Danmark og Tyskland kan også findes på Pendlerinfo.org.

Arbejdsskade

- [Arbejdsskadesystemet, side 32](#)
- [Personkreds og forsikringspligt, side 34](#)
- [Anmeldelse af skade, side 36](#)
- [Ydelser og erstatninger, side 37](#)
- [Behandlingsudgifter, side 38](#)
- [Hjælpe midler, transport, m.v., side 38](#)
- [Varigt mén, side 40](#)
- [Erhvervsevnetab, side 40](#)
- [Overgangsbeløb ved dødsfald, side 43](#)
- [Forsørgertabserstatning, side 43](#)
- [Samspil med andre ydelser, side 44](#)

Arbejdsskade er en fælles betegnelse for arbejdsulykker og erhvervssygdomme.

Takster i 2018

Tab af erhvervsevne	- højeste årsløn	527.000 kr.
Mængodtgørelse	- 100 pct.	879.000 kr.
Forsørgertab		
- ægtefælle maksimalt		145.452 kr.
- barn maksimalt		48.484 kr.
- overgangsbeløb		165.500 kr.

Arbejdsskadesystemet

Formålet med arbejdsskadesystemet er at yde erstatning og godtgørelse til personer, der er kommet til skade ved en arbejdsulykke, eller som er blevet syge af at arbejde. Arbejdsskadesystemet er en del af det sociale sikringsystem og er reguleret i lov om arbejdsskadesikring. Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES), der træffer afgørelse i arbejdsskadesager.

ARBEJDSULYKKER

HVAD ER EN ARBEJDSULYKKE?

En arbejdsulykke er en fysisk eller psykisk skade på en person, der sker i forbindelse med en påvirkning eller belastning på arbejdet. Skaden skal være opstået pludseligt eller inden for 5 dage.

Der skal være tale om en skade, der kan give ret til ydelser eller erstatning efter loven. En ulykke, der alene må forventes at give forbigående gener, er ikke en arbejdsulykke og vil blive afvist af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

I 2016 blev der anmeldt 18.993 arbejdsulykker. 22,6 pct. blev anerkendt. Private arbejdsgivere har pligt til at have en arbejdsskadeforsikring i et forsikrings-

skab. Det er forsikringsselskabet, der i første omgang modtager anmeldelsen om en arbejdsulykke og tager stilling til dækning af udgifter under sagens behandling. Forsikringsselskabet indhenter en lægeerklæring fra den tilskadekomnes egen læge eller tilsvarende, og derefter sendes sagen videre til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der træffer afgørelse om anerkendelse, varigt mén og erhvervsevnetab.

Forsikringsselskabet er part i sagen og kan klage over afgørelser truffet af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Det er forsikringsselskabet, der udbetaler erstatning og godtgørelse. Offentlige arbejdsgivere kan være selvforsikrede og selv udbetale til den tilskadekomne.

ERHVERVSSYGDOMME

HVAD ER EN ERHVERVSSYGDOM?

En erhvervssygdom er en sygdom, som skyldes særlige påvirkninger, som bestemte persongrupper gennem deres arbejde eller de forhold, det foregår under, er udsat for i højere grad end personer uden sådant arbejde.

Sygdommen skal være optaget på listen over erhvervssygdomme.

Sygdomme, der ikke er optaget på listen, skal forelægges Erhvervssygdomsudvalget, inden sagen kan anerkendes. Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der vurderer, om sagen skal forelægges for Erhvervssygdomsudvalget.

Hud- og høresygdomme er almindelige erhvervssygdomme.

I 2016 blev der anmeldt 18.993 erhvervssygdomme. 22,6 pct. blev anerkendt.

Alle virksomheder, der indbetaler ATP, bliver automatisk tilmeldt Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Får en læge eller tandlæge mistanke om, at en sygdom skyldes arbejde, har de pligt til at lave en anmeldelse til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring indhenter alle oplysninger og træffer afgørelse om anerkendelse, behandlingsudgifter m.v., varigt mén og erhvervsevnetab.

Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomskontrol kan klage over afgørelser truffet af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der udbetaler erstatning og godtgørelse til den sygdomsramte.

HVORNÅR ER MAN DÆKKET?

Som hovedregel er man dækket, fra man møder ind på arbejdsgivers område, og til man forlader det igen.

Man kan være dækket i forbindelse med sociale arrangementer, som er i arbejdsgivers interesse. Det kan være teambuilding-arrangementer eller den årlige julefrokost.

Man er som hovedregel ikke dækket til og fra arbejde.

Hvis man kommer til skade i forbindelse med private handlinger i arbejdstiden, er man ikke dækket.

Personkreds og forsikringspligt

Følgende persongrupper er omfattet af arbejdsskadeloven:

- Personer, der ansættes til at udføre arbejde her i landet for en arbejdsgiver. Det er ikke afgørende, om det er lønnet eller ulønnet arbejde
- Ansatte på danske skibe
- Medlemmer af arbejdsgiverens familie, når de arbejder i virksomheden på en måde og i et omfang, der kan sidestilles med andre ansatte
- Børn, der har fået en sygdom eller skade som følge af deres forældres arbejde inden eller under graviditeten, kan være omfattet af loven.

Det er som hovedregel arbejdsgiver, der er forsikringspligtig. Det vil sige, at det er arbejdsgiver, der har pligt til at købe en arbejdsskadeforsikring, og det er arbejdsgivers forsikring, der dækker medarbejderen. Der kan være situationer, hvor en medarbejder laver arbejde for en anden arbejdsgiver end den, han er ansat hos. I det tilfælde er det en konkret vurdering, hvilken forsikring der dækker medarbejderen. I vurderingen vil det blandt andet indgå, hvem der instruerede den ansatte på tidspunktet for skaden, og hvem der havde nytte af hans arbejde.

Eksempel

En chauffør, der kører for en vognmand, kommer ud til en leverandør for at hente varer. Han bliver bedt om at hjælpe med at finde de sidste varer frem på lageret, hvilket ikke er hans sædvanlige arbejde. Han snubler på lageret og brækker håndledet. Det er leverandørens forsikring, der dækker medarbejderen, ikke vognmandens.

SELVSTÆNDIGE ERHVERVSDRIVENDE

Selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller, der arbejder her i landet, er kun omfattet af loven, hvis de har købt en frivillig indehaver-arbejdsskadeforsikring og tilmeldt sig Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring (AES).

De kan ikke være omfattet af en almindelig arbejdsskadeforsikring, der er købt til medarbejdere.

Med selvstændige menes enkeltmandsvirksomheder, interessentskaber (I/S) eller kommanditselskaber (K/S).

ØVRIGE PERSONGRUPPER OG FORSIKRINGSPLIGT

STUDERENDE /LÆRLINGE/ELEVER

Skoleelever i grundskolen er omfattet af arbejdsskadeloven, når de er i erhvervspraktik. Det er skolens forsikring, der dækker.

Studerende/lærlinge/elever, der er kommet til skade under arbejdspladslignende forhold, er som hovedregel omfattet af arbejdsskadeloven.

Hvis der ikke er en uddannelsesaftale, er det som hovedregel skolen, der er forsikringspligtig.

Hvis elever/lærlinge, der har en uddannelsesaftale med en arbejdsgiver, modtager løn under skoleophold, er det praktikvært/arbejdsgiver, der er forsikringspligtig, også under skoleophold.

PERSONER I KOMMUNALE TILBUD EFTER LOV OM EN AKTIV BESKÆFTIGELSE INDSATS

Ved deltagelse i virksomhedspraktik er det kommunens forsikring, der dækker.

Ved deltagelse i vejledning og opkvalificerende forløb er det arbejdsgivers forsikring, der dækker, hvis borgeren erstattede anden arbejdskraft eller på anden måde bidrog til virksomhedens produktion på skadetidspunktet. Hvis det ikke er tilfældet, er borgeren omfattet af kommunens forsikring.

Ved ansættelse i løntilskud er det arbejdsgiverens forsikring, der dækker.

BØRN I DØGNOPHOLD

Børn og unge, der er døgnanbragt uden for hjemmet (efter lov om social service § 66, nr. 4, eller nr. 5), er omfattet af loven. Det er opholdsstedets forsikring, der dækker.

Børn og unge i familiepleje er ikke omfattet af loven.

INDSATTE I FÆNGSEL/SAMFUNDSTJENESTE

Indsatte i fængsler er omfattet af arbejdsskadeloven under afsoningen.

Personer, der udfører samfundstjeneste, er omfattet af loven.

MEDHJÆLP I PRIVATE HJEM – 400 TIMERS REGLEN

Medhjælp i private hjem er omfattet af arbejdsskadeloven som andre lønmodtagere. Har man ansat privat hjælp i mindre end 400 timer, skal man ikke have en forsikring. Erstatning udbetales fra en fælles pulje.

Hvis man har ansat privat hjælp i hustanden mere end 400 timer om året, skal man have en arbejdsskadeforsikring for alle sine ansatte og tilmelde til Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring.

HÅNDRÆKNING, TJENESTE, VENNETJENESTE ELLER HJÆLP SOM ARBEJDSKADE

I visse situationer kan tjenester eller hjælp, private giver hinanden, anerkendes som arbejdsulykker. Betaling af erstatning sker fra en fælles pulje.

PERSONER, DER UDFØRER FØLGENDE AKTIVITETER, ER OGSÅ OMFATTET:

- 1) Udøvelse af borgerlige eller kommunale ombud, fx byrådsmedlemmer, skolebestyrelsesmedlemmer og domsmænd
- 2) Varetagelse af tillidshverv i forbindelse med de ansattes arbejdsforhold på virksomheden
- 3) Forsøg på at redde menneskeliv, forebygge ulykker eller afværge større materielle og kulturelle tab, når forsøget ikke er en del af det arbejde, man på tidspunktet for ulykken er ansat til, men man er på arbejde, når skaden sker

Eksempel

En sælger ser i arbejdstiden en trafikulykke. Han stopper og hjælper med at redde skadede personer i sikkerhed. Han pådrager sig i den forbindelse en skade.

Arbejdsgivers forsikring udbetaler erstatning, men kan søge refusion fra staten.

4) Forsøg på at redde menneskeliv her i landet, når den pågældende ikke er på arbejde.

Eksempel

Tilfældig forbigående kommer til skade i forsøget på at redde en person, der er ved at drukne.

Det er staten, der betaler erstatning.

Anmeldelse af skade

ARBEJDSULYKKER

Anmeldelse skal ske på Arbejdsmarkedets Erhvervs sikrings elektroniske anmeldesystem EASY. Arbejdsgiver har pligt til at anmelde arbejdsulykker.

Anmeldelse skal ske til det forsikrings selskab, hvor arbejdsgiver har en arbejdsskade forsikring.

Hvis der ikke er en forsikringspligtig arbejdsgiver, fx ved privat hushjælp (under 400 timer), er det den arbejdsgiver, arbejdet udføres for, der har pligt til at anmelde. Anmeldelse sker da direkte til Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring.

Har arbejdsgiver ikke adgang til internettet, eller har arbejdsgiver ikke et CVR-nummer (fx private), kan man bede Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring om dispensation til anmeldelse på blanket.

Hvis en ulykke ikke anmeldes af arbejdsgiver, har man mulighed for selv at anmelde skaden. Anmelder tilskadekomne, fagforening eller læge, vil Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring efterfølgende tage kontakt til den forsikringspligtige arbejdsgiver.

FRIST FOR ANMELDELSE

En ulykke skal anmeldes snarest og senest 9 dage efter ulykken er sket, hvis det må forventes, at den tilskadekomne kan få ret til erstatning eller godtgørelse efter loven.

Hvis den tilskadekomne ikke forventes at genoptage sit eget arbejde i fuldt omfang 5 uger efter ulykken, skal anmeldelse ske senest 5 uger efter, ulykken er sket.

Er anmeldelsen ikke indsendt rettidigt, kan tilskadekomnen (eller efterladt) rejse krav om erstatning, inden 1 år fra arbejdsskadens indtræden. Der ses bort fra 1-års fristen, når det er dokumenteret, at tilskadekomne har været udsat for en arbejdsskade, og at tilskadekomne eller efterladte har ret til erstatning m.v. som følge af arbejdsskaden.

VED DØDSFALD

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring skal inden 48 timer underrettes om dødsfald, der sker på en arbejdsplads, eller som kan skyldes en arbejdsskade. Dette gælder, også selv om arbejdsskaden allerede er anmeldt til forsikringsselskabet. Dødsfald anmeldes på tlf. 20 42 63 97.

ERHVERVSSYGDOMME

Læger og tandlæger har pligt til at anmelde klare såvel som formodede erhvervssygdomme til Arbejdstilsynet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Anmeldelse skal ske via Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings elektroniske anmeldesystem EASY.

FRIST FOR ANMELDELSE

En sygdom skal anmeldes snarest og senest 9 dage efter, at lægen har fået kendskab til, at sygdommen kan være erhvervsbetinget.

Er anmeldelsen ikke indsendt rettidigt, kan tilskadekomnen (eller efterladt) rejse krav om erstatning inden 1 år efter, at man får kendskab til, at sygdommen må anses for at være erhvervsbetinget. Der ses bort fra fristen, når det er dokumenteret, at tilskadekomne har været udsat for en arbejdsskade, og såfremt tilskadekomne eller efterladte har ret til erstatning m.v. som følge af arbejdsskaden.

FRIST FOR AFGØRELSE

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring skal træffe afgørelse om anerkendelse og erstatning, inden 1 år fra de har modtaget anmeldelsen, dog først når den helbredsmæssige situation er afklaret.

Hvis Arbejdsmarkedets Erhvervssikring ikke kan anerkende den anmeldte skade, skal afgørelsen træffes inden:

- 3 måneder i sager, der behandles efter reglerne om ulykker
- 6 måneder i sager, der behandles efter reglerne om erhvervssygdomme.

Skal sagen forelægges Erhvervssygdomsudvalget, er fristen 2 år.

Ydelser og erstatninger

I forbindelse med en arbejdsulykke er det arbejdsgivers forsikringsselskab/den selvforsikrede offentlige arbejdsgiver, der betaler de nødvendige udgifter til behandling, medicin, hjælpemidler, transport, m.v.

Hvis forsikringsselskabet/den selvforsikrede offentlige arbejdsgiver ikke mener, at udgiften kan betales, kan man bede om, at spørgsmålet sendes til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der træffer en afgørelse.

Udgifter i forbindelse med en erhvervssygdom kan man søge om at få refunderet hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Som udgangspunkt skal sygdommen først være anerkendt.

Behandlingsudgifter

GENOPTRÆNING, PSYKOLOGBEHANDLING M.V.

Efter arbejdsskadeloven dækkes udgifter, der ikke kan dækkes af Sundhedsloven eller anden lovgivning eller tilskudsordninger.

Eksempel

Fysioterapi normalbehandling i 2018

Honorar	281,50 kr.
Sygesikringsandel	110,63 kr.
Patientandel	170,87 kr.
Sygesikringen Danmark tilskud	88,00 kr.
Udgift, der refunderes efter arbejdsskadeloven	82,87 kr.

Behandling hos kiropraktor, genoptræning hos fysioterapeut og krisehjælp hos psykolog dækkes i det omfang, behandlingen kan forventes at være helbredende ud fra en lægelig vurdering.

Endvidere kan medicinudgifter dækkes. Smertestillende medicin dækkes i en kortere periode.

Hvis behandlingerne alene forventes at være lindrende, kan den ikke dækkes.

Som hovedregel kan udgifter alene dækkes under sagens behandling.

TANDSKADER

Får man skade på tænder, dækkes tandbehandling helt eller delvist. Dækningen afhænger af tændernes tilstand forud for skaden. Som hovedregel dækkes ikke tyggeskader, der er opstået i forbindelse med spisning. Der er enkelte undtagelser, fx hvis man er kok, prøvesmager eller pædagog, hvor spisning er en del af det pædagogiske arbejde.

Hjælpemidler, transport, m.v.

BRILLER, PROTESER OG LIGNENDE HJÆLPEMIDLER

Hvis man som følge af en arbejdsskade får behov for hjælpemidler, kan det betales efter arbejdsskadeloven.

Arbejdsskadeloven dækker forud for anden lovgivning.

Hjælpemidlet skal som udgangspunkt være personligt tilrettet.

Eksempler kan være høreapparater, proteser og ortopædisk fodtøj.

Hvis kommunen har dækket udgiften til et hjælpemiddel, kan kommunen efterfølgende søge refusion hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

HJÆLPEMIDLER, DER BLIVER ØDELAGT SOM FØLGE AF ARBEJDET

Personligt tilrettede hjælpemidler, der bruges på arbejdet og bliver ødelagt som følge af arbejdet, erstattes efter loven.

Briller er det mest almindelige hjælpemiddel, der erstattes efter loven.

SÆRLIGT OM BRILLER

Der dækkes reparation eller nyanskaffelse af briller med styrke.

Brillestel bliver erstattet med højst 1.120 kr. i 2018.

Brilleglas dækkes fuldt ud, så man får et tilsvarende brilleglas, uanset pris.

Solbriller uden styrke kan ikke erstattes, da de ikke er personligt tilrettet.

Sikkerhedsbriller, skærmbiller m.v. kan ikke erstattes, hvis arbejdsgiver har stillet dem til rådighed for medarbejderen, da det kun er medarbejderen, der kan få dækket sin faktiske udgift efter loven.

TRANSPORT

Transport fra ulykkesstedet, til lægebehandling, hospital og genoptræning dækkes, hvis det ikke kan dækkes af kommunen eller hospitalet.

Transport i forbindelse med anskaffelse og tilretning af hjælpemidler dækkes.

Der dækkes den faktiske udgift til offentlig transport eller 1,94 kr. pr. km i 2018 ved kørsel i egen bil.

Taxakørsel dækkes i særlige situationer.

Ved lægeundersøgelser som Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Ankestyrelsen har bedt om, kan der dækkes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvis man er blevet trukket i løn med mindst 2 timer for at kunne tage til undersøgelse. Man kan også få dækket kørselsgodtgørelse og time-/dagpenge efter statens regler.

DÆKNING AF FREMTIDIGE UDGIFTER

Man kan også få dækket udgifter, efter at sagen er afgjort, i en kortere eller længere periode. Behandlingen skal være nødvendig for bedst mulig optræning eller helbredelse af skadens følger eller nødvendig, fordi den helbredsmæssige situation vil blive permanent forværret uden behandlingen.

Eksempler på fremtidige udgifter kan være antidepressiv medicin i en periode, ortopædisk fodtøj, cremer til behandling af håndeksem eller astmamedicin resten af livet.

Der udbetales et engangsbeløb til dækning af udgiften i den nødvendige periode.

Varigt mén

Hvis man har varige fysiske eller psykiske følger efter en arbejdsskade, har man ret til erstatning for varigt mén.

Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der indhenter lægelige oplysninger og træffer afgørelse, når den helbreds-mæssige tilstand er afklaret og stationær. Der tilkendes erstatning for varigt mén på 5 pct. eller derover.

Hvis man før skaden havde gener fra samme område af kroppen, udbetales der kun erstatning for den del af generne, der skyldes arbejdsskaden.

På Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings hjemmeside [AES.dk](https://aes.dk) kan man under "selvbetjening" se, hvor meget der tilkendes i erstatning for varigt mén for forskellige skadetyper, og beregne, hvor meget der udbetales.

Erstatningsbeløbet nedsættes gradvist, når man er over 40 år.

Eksempel

Hvis man i en ulykke mister sin pegefinger, har man ret til 10 pct. varigt mén. Er man 45 år, udbetales der 82.626 kr. i 2018.

Erstatningen udbetales som et skattefrit engangsbeløb.

Erhvervsevnetab

Ved vurdering af, om man har ret til erstatning for tab af erhvervsevne, tages der udgangspunkt i den enkeltes muligheder for at tjene penge efter skaden. I vurderingen indgår evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning.

Man skal som hovedregel have en lønnedgang på mindst 15 pct., for at der tilkendes erstatning.

På Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings hjemmeside [AES.dk](https://aes.dk) kan man under "selvbetjening" beregne erstatning for tab af erhvervsevne.

ÅRSLØN

Udgangspunktet for vurderingen af erhvervsevnetabet er årslønnen. Årslønnen fastsættes som hovedregel ud fra den lønindtægt, man havde 12 måneder forud for skaden. I årslønnen indgår alle indtægter, herunder pension, feriepenge, godtgørelser m.v.

Erstatningen beregnes ud fra den beregnede årsløn, dog højst den fastsatte maksimum årsløn. I 2018 var maksimum årslønnen 527.000 kr.

Hvis lønnen 12 måneder forud for skaden ikke giver et retvisende billede, fastsættes årslønnen ud fra et skøn. Det kan fx være, fordi man i året forud for skaden har været syg, på barsel, har skiftet job, eller hvis man forud for skaden kun har haft en sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring træffer afgørelse om fastsættelse af årsløn. Der kan klages over afgørelsen.

MIDLERTIDIGT ERHVERVSEVNETAB

Erstatning for tab af erhvervsevne kan tilkendes som en midlertidigt månedlig ydelse i en periode med omskoling, eller inden den erhvervsmæssige situation er endeligt afklaret. Ydelsen er skattepligtig.

Hvis man på tidspunktet for afgørelsen er 2 år eller mindre fra folkepensionsalderen, udbetales erstatning altid som et samlet engangsbeløb.

UAFKLARET ERHVERVSMÆSSIG SITUATION

Der kan som hovedregel ikke tilkendes erstatning for tab af erhvervsevne, så længe den erhvervsmæssige situation er uafklaret.

Hvis det vurderes, at man under alle omstændigheder vil have en lønnedgang på mindst 15 pct., kan der dog tilkendes erstatning i afklaringsperioden.

REVALIDERING/OMSKOLING

Hvis man som følge af en arbejdsskade har behov for omskoling, kan der tilkendes midlertidig erstatning for tab af erhvervsevne.

Det er ikke et krav, at der efter omskoling forventes at blive et erhvervsevnetab. Erstatningens størrelse fastsættes skønsmæssigt ud fra en vurdering af, hvor meget man vurderes at kunne tjene, hvis man ikke havde mulighed for omskoling. Dette sammenholdes med årslønnen forud for skaden.

FLEKSJOB

Hvis man som følge af en arbejdsulykke tilkendes fleksjob, beregnes erstatning for tab af erhvervsevne.

Erstatningen beregnes ved en lønsammenligning mellem det, man tjente forud for skaden (årsløn), og det, man tjener i fleksjobbet (løn + fleksløntilskud) eller modtager i ledighedsydelse.

Der er ikke hjemmel i loven til at fastsætte den aktuelle løn skønsmæssigt (jf. principafgørelse 87-15).

Erstatningen udbetales som en midlertidig løbende månedlig ydelse, ind til der bevilges permanent fleksjob. Medarbejderen kan dog anmode Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om, at der træffes endelig afgørelse, selv om fleksjobbet er midlertidigt.

Mister man sit fleksjob, kan sagen genoptages.

ENDELIGT ERHVERVSEVNETAB

Når den erhvervsmæssige situation er afklaret, kan der træffes en endelig afgørelse om erhvervsevnetab.

UDBETALING VED ENDELIG AFGØRELSE OM ERHVERVSEVNETAB

Erhvervsevnetab mellem 15-50 pct.

Hvis man tilkendes et endeligt erhvervsevnetab på under 50 pct., bliver erstatningen udbetalt som et engangsbeløb – også kaldet kapitalbeløb. Kapitalbeløbet er skattefrit.

Erhvervsevnetab på 50 pct. eller mere

Hvis erhvervsevnetabet fastsættes endeligt til 50 pct. eller derover, udbetales erstatningen som en månedlig forudbetalt løbende ydelse. Den del af erstatningen, der svarer til erhvervsevnetab på 50 pct., kan man søge om at få udbetalt som et kapitalbeløb. Den resterende del af erstatningen udbetales som løbende ydelse og fortsætter ind til folkepensionsalderen. Udbetalingen ophører den måned, hvor tilskadekomne når folkepensionsalderen.

Er tilskadekomne på tidspunktet for den endelige afgørelse om erhvervsevnetab 2 år eller mindre fra folkepensionsalderen, udbetales erstatningen alene som et kapitalbeløb.

På Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings hjemmeside AES.dk, kan man under "selvbetjening" beregne erstatning for tab af erhvervsevne.

LØNNEDGANG

Hvis man som følge af en arbejdsulykke må overgå til andet arbejde, hvor man tjener mindre, vurderes erhvervsevnetabet. Hvis Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vurderer, at man ud fra sine evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning, udnytter sine muligheder for at tjene penge fuldt ud, fastsættes erhvervsevnetabet ud fra en lønsammenligning.

Eksempel

55-årig tømrer, der efter en faldulykke i 2014 har skånebehov i forhold til rygbelastende arbejde. Han får efter skaden arbejde i en tømmerhandel, hvor hans skånebehov tilgodeses. Hans årsløn forud for skaden blev fastsat til 340.000 kr. Hans løn efter skaden er 230.000 kr. Han har en lønledning på 30 pct. Erstatningen for tab af erhvervsevne udbetales som et kapitalbeløb på 622.917 kr.

FØRTIDSPENSION

Hvis man som følge af en arbejdsskade får tilkendt førtidspension, træffes der afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne ud fra en vurdering af, hvad man ville kunne tjene på arbejdsmarkedet uden støtte.

Hvis der tilkendes midlertidig førtidspension, tilkendes der som udgangspunkt også midlertidigt erhvervsevnetab.

Overgangsbeløb ved dødsfald

Hvis arbejdsskaden har medført døden, har man som efterladt ægtefælle eller samlever til afdøde ret til et overgangsbeløb. Beløbet er et engangsbeløb og udgør 165.500 kr. i 2018.

ÆGTEFÆLLE

Det er en betingelse, at ægteskabet blev indgået før arbejdsskaden. Hvis ægteskabet blev indgået efter arbejdsskaden, men samlivet har bestået i mindst 2 år, inden ægtefællen døde, kan der også være ret til overgangsbeløb.

SAMLEVER

Hvis man før arbejdsskaden har levet sammen med afdøde i et ægteskabslignende forhold i 2 år, har man krav på et overgangsbeløb.

ANDRE

Hvis afdøde hverken efterlader sig en ægtefælle eller samlever, kan der gives overgangsbeløb til en anden person, hvis særlige omstændigheder taler herfor. Eksempel på særlig omstændighed er, hvis afdøde boede sammen med og forsørgede sine forældre.

Forsørgertabserstatning

ÆGTEFÆLLE

Som efterladt ægtefælle eller samlever til afdøde, er der mulighed for at få en erstatning for tab af forsørger. Erstatningen gives til den, der er berettiget til overgangsbeløbet. Betingelsen er, at man har svært ved at forsørge sig selv efter dødsfaldet. Der ses på efterladtes alder, forsørgelse af mindreårige børn, helbred, uddannelse, udgifter m.m.

BØRN

Hvis afdøde efterlader sig børn, som afdøde havde forsørgerpligt over for, har hvert barn ret til erstatning for tab af forsørger, ind til de fylder 18 år. Der kan søges om udbetaling, indtil barnet fylder 21 år, hvis barnet er under uddannelse.

Erstatningen til børn udgør normalt 10 pct. af afdødes årsløn. Hvis afdøde var eneforsørger, er der normalt ret til 20 pct.

Hvis der udbetales erstatning til ægtefælle eller samlever, kan den samlede erstatning til barnet/børnene højst udgøre 40 pct. af afdødes årsløn. Udbetales der udelukkende erstatning til barnet/børnene, kan den samlede erstatning ikke udgøre mere end 50 pct. af afdødes årsløn.

ANDRE

Hvis man hverken er ægtefælle, samlever eller barn efter afdøde, er der mulighed for erstatning for tab af forsørger, hvis afdøde forsørgede pågældende helt eller delvist. Det gælder fx stedbørn, forældre eller søskende til afdøde.

SÆRLIG GODTGØRELSE

Nære pårørende kan få en særlig godtgørelse, hvis dødsfaldet skyldtes en forsætlig eller grov uagtsom handling. Som udgangspunkt skal man være ægtefælle, samlever, registreret partner til afdøde eller være mindreårig og hjemmeboende barn af afdøde. Størrelsen af beløbet afhænger af karakteren af den handling, der forvoldte dødsfaldet, og den følelsesmæssige belastning, dødsfaldet har givet pågældende som efterladt. Godtgørelsen fastsættes skønsmæssigt og ligger normalt på omkring 100.000 kr. Der kan udbetales en særlig godtgørelse til flere personer, hvis der er flere personer, som stod afdøde nær.

Samspil med andre ydelser

ERSTATNINGSANSVAR

Hvis en arbejdsulykke også er anerkendt som en erstatningsansvarssag, betales der kun ménerstatning i arbejdsskadesagen.

Hvis man har en årsløn over maksimumårslønnen, kan man få suppleret en kapitalerstatning med udbetaling fra erstatningsansvarssagen.

PENSIONSORDNINGER

Udbetaling fra arbejdsskadeerstatning har ikke indflydelse på udbetalinger fra private pensionsordninger.

KONTANTHJÆLP, SYGEDAGPENGE OG RESSOURCEFORLØBSYDELSE

Erstatning for tab af erhvervsevne efter arbejdsskadeloven kan ikke modregnes i disse ydelser. Det gælder både en løbende erstatning og en kapitaliseret erstatning.

REVALIDERINGSYDELSE

Revalideringsydelsen og den løbende erstatning for tab af erhvervsevne lægges sammen. Hvis ydelserne tilsammen overstiger den indtægt, revalidenden havde inden arbejdsskaden, fratrækkes det overskydende beløb i revalideringsydelsen.

FØRTIDSPENSION

En løbende ydelse fra en erstatning for tab af erhvervsevne har indflydelse på udbetaling af førtidspension.

TJENESTEMANDSPENSION

En tjenestemand, der afskediges på grund af uarbejdsdygtighed som følge af tilskadekomst i tjenesten, er berettiget til tilskadekomstpension. Pensionen optjenes på baggrund af det antal år, man har været ansat som tjenestemand efter det fyldte 25. år. Der kan højst optjenes 37 års pensionsalder. Hvis man på grund af en arbejdsskade har fået forhøjet pension, fratrækkes 2/3 af forhøjelsen i erstatningen.

ANDRE YDELSER

Erstatning modregnes ikke i arbejdsløshedsdagpenge, efterløn, fleksydelse eller delpension.

KLAGEMULIGHEDER

Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelser kan der klages over til Ankestyrelsen. Klagefristen er normalt på 4 uger, fra afgørelsen er modtaget. Tilskadekomne, de efterladte, forsikringsselskabet og Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomskontrol kan klage. Den forsikringspligtige arbejdsgiver kan klage over Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om anerkendelse af arbejdsskaden, men ikke over erstatningens størrelse.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 216 af 27. februar 2017 – lov om arbejdsskadesikring.
Bekendtgørelse nr. 1629 af 16. december 2016 – anmeldelse af arbejdsulykker.
Bekendtgørelse nr. 900 af 24. juni 2016 – betaling af udgifter til sygebehandling m.v.
Vejledning nr. 10173 af 17. august 2015 – behandlingsudgifter.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide om arbejdsskader på Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings hjemmeside AES.dk eller på Borger.dk.

Sygedagpenge

[Lønmodtagere, side 46](#)

[Udbetaling ved sygdom, side 48](#)

[Ophør og forlængelse af sygedagpenge, side 51](#)

[Refusion til arbejdsgivere, side 54](#)

[Sygedagpenge til selvstændige, side 55](#)

Sygedagpenge er en økonomisk compensation for den mistede arbejdsindtægt, der opstår som følge af sygefravær. For at have ret til sygedagpenge er det en betingelse, at man har en tilknytning til arbejdsmarkedet. Lønmodtagere, ledige med ret til arbejdsløshedsdagpenge og selvstændige erhvervsdrivende kan få ret til sygedagpenge. Det er kommunen, der træffer afgørelse om retten til sygedagpenge.

Sygedagpenge (maks.) i 2018: 4.300 kr. pr. uge = 223.600 kr. pr. år

Lønmodtagere

BETINGELSER

UARBEJDSDYGTIG

Man skal være uarbejdsdygtig pga. egen sygdom for at kunne få sygedagpenge.

Afgørelsen af, om man anses for uarbejdsdygtig, sker på grundlag af en samlet vurdering af sygdommen og dens indvirkning på arbejdsevnen.

Man kan enten være fuldt uarbejdsdygtig eller delvist uarbejdsdygtig. Det er kommunen, der vurderer, om man opfylder betingelserne.

Sygedagpengene ophører helt eller delvist fra den dag, hvor man helt eller delvist burde kunne arbejde igen. Dette sker, uanset om man genoptager arbejdet eller raskmelder sig. Sygedagpengene kan dog godt ophøre før, se side 52.

FULDT UARBEJDSDYGTIG

Når kommunen vurderer, om man er fuldt uarbejdsdygtig, tager de udgangspunkt i det arbejde, man havde før sygemeldingen.

Når man har været sygemeldt i 3 måneder, vurderes uarbejdsdygtigheden ikke kun i forhold til det arbejde, man har, men også ud fra den uddannelsesmæssige baggrund og tidligere beskæftigelse.

Hvis man var ledig, da man blev sygemeldt, vurderer kommunen uarbejdsdygtigheden i forhold til det arbejdsområde, som man står til rådighed for.

DELVIST UARBEJDSDYGTIG

Der kan udbetales nedsatte sygedagpenge, når en læge skønner, at man kun kan udføre sit arbejde delvist, og når kommunen skønner, at man kun kan klare at arbejde delvist. At man går hjem før tid eller møder senere, er således ikke i sig selv tilstrækkeligt til at blive vurderet delvist uarbejdsdygtig. Der er ikke krav om, at man forud for en delvis sygemelding har været fuldtidssygemeldt. Er man fraværende mindre end 4 timer om ugen, udbetales der ikke sygedagpenge. Der gælder særlige regler for folk ansat i fleks-job, se side 99.

Man er stadig omfattet af reglerne om revurdering, når man får nedsatte sygedagpenge, se side 48.

Der skal være enighed mellem kommunen, virksomheden og den sygemeldte om, at man kan vende gradvist tilbage. Vurderer kommunen imidlertid, at den sygemeldte kun er delvist uarbejdsdygtig, skal der dog træffes afgørelse om nedsatte sygedagpenge, selvom der ikke er enighed om gradvis tilbagevenden.

Man kan også få nedsatte sygedagpenge, når man er henvist af læge eller tandlæge til to eller flere behandlinger, der medfører delvist fravær fra arbejdet. Fraværet inkl. eventuel vente- og transporttid skal mindst være på 4 timer om ugen. Vedrørende delvis uarbejdsdygtighed for selvstændige, se side 56.

LEDIGE

Har man ret til arbejdsløshedsdagpenge under de første 14 dages sygdom, kan man ikke få sygedagpenge, men fortsætter på arbejdsløshedsdagpenge de første 14 dage af sygefraværet. Det er en betingelse, at man har meldt sig syg hos a-kassen på første sygedag.

Hvis man arbejder på nedsat tid og får supplerende dagpenge ved siden af, har man dog ikke ret til dagpenge under de første 14 dages sygdom, men får i stedet sygedagpenge fra kommunen fra første fraværsdag.

OPHOLD/BOPÆL

Man skal som hovedregel opholde sig i Danmark for at kunne få sygedagpenge. Der er dog undtagelser. Disse er beskrevet i afsnittet om Social sikring over landegrænser, se side 29.

Hvis hjemrejsen fra et ferieophold må udsættes af helbredsmæssige grunde, er der også mulighed for at få sygedagpenge, mens man opholder sig i udlandet. Dette kræver dog en lægeerklæring. Kontakt kommunen om de nærmere regler.

Man kan desuden få sygedagpenge under ophold i udlandet, når man i tilknytning til sygeperioden er på rekreationsophold med fast lægetilsyn. Opholdet skal inden afrejsen være anbefalet af lægen af helbredsmæssige grunde og godkendt af kommunen.

Der kan også ydes sygedagpenge under ophold i udlandet, hvis man er under behandling, som Sundhedsstyrelsen eller en sygehusmyndighed har givet tilladelse til.

BEREGNING

Sygedagpenge til lønmodtagere beregnes på grundlag af lønindtægten, efter betaling af arbejdsmarkedsbidrag, i de seneste 3 afsluttede kalendermåneder forud for første fraværsdag. Beregningen sker ud fra det ugentlige timetal.

Sygedagpengene kan dog ikke udgøre mere end 4.300 kr. pr. uge svarende til 116,22 kr. pr. time. Der beregnes ikke sygedagpenge for helligdage, der falder på en hverdag (søgneheligdage). Sygedagpengene er skattepligtige. Der skal ikke betales arbejdsmarkedsbidrag.

En ledig, der er medlem af en a-kasse, får udbetalt samme beløb på sygedagpenge, som man ville have fået i a-dagpenge, hvis man ikke var blevet syg.

Der gælder særlige regler for lønmodtagere med fast arbejdsturnus og skiftehold. Kontakt kommunen om det.

Den indtægt, som sygedagpengene beregnes ud fra, skal være skattepligtig i Danmark. Man har dog ret til sygedagpenge, hvis man efter EU-reglerne eller en international aftale om social sikring er omfattet af dansk lovgivning. Det gælder også, selvom indtægten ikke beskattes i Danmark.

Der gælder særlige regler for indtægter, der er skattepligtige på Færøerne eller Grønland. Kontakt kommunen om det.

Udbetaling ved sygdom

LØN UNDER SYGDOM

Er man dækket af en overenskomst, der giver ret til fuld løn under sygdom, udbetaler arbejdsgiveren den sædvanlige løn under sygefraværet. Arbejdsgiveren får i det tilfælde refusion fra kommunen, når man har været sygemeldt i 30 kalenderdage, se side 54.

UDBETALING VED DELVIST FRAVÆR

Bliver man delvist sygemeldt og er omfattet af en overenskomst med ret til løn under sygdom, modtager man fortsat den fulde løn. Når man har været delvist sygemeldt i 30 kalenderdage, får arbejdsgiveren refunderet lønnen (op til dagpengemaks.) for de timer, man har været sygemeldt.

Ved delvist fravær udbetaler kommunen nedsatte sygedagpenge med samme beløb pr. fraværstime som ved fuldt fravær.

Kan arbejdsgiveren ikke tilbyde den delvist sygemeldte deltidsbeskæftigelse, beregnes sygedagpengene på samme måde, som hvis man var fuldt sygemeldt.

Er man delvist sygemeldt og ledig, beregnes sygedagpengene også, som om man var fuldt uarbejdsdygtig. Dette skyldes, at man ikke som delvist uarbejdsdygtig har ret til supplerende arbejdsledighedsdagpenge.

SYGEDAGPENGE

Får man ikke løn under sygdom, kan man i stedet få sygedagpenge fra arbejdsgiveren eller kommunen. Vedr. udbetaling til personer i fleksjob ved sygdom, se side 99.

SYGEDAGPENGE FRA ARBEJDSGIVER

Man har ret til sygedagpenge fra arbejdsgiveren i 30 kalenderdage (arbejdsgiverperioden) fra første fraværsdag i følgende tilfælde:

- Hvis man har været ansat uafbrudt hos arbejdsgiveren i de seneste 8 uger før fraværet og i denne periode har været beskæftiget hos arbejdsgiveren i mindst 74 timer
- Hvis man tidligere har været beskæftiget hos nuværende arbejdsgiver. Den samlede beskæftigelse skal mindst udgøre 74 timer inden for de seneste 8 uger. I disse tilfælde er det et krav, at man er i arbejde hos arbejdsgiveren på den dag, hvor man bliver syg. Det samme gælder, hvis man var på arbejde sidste arbejdsdag før første fraværsdag og skulle have arbejdet på den dag, hvor man blev syg.

Arbejdsgiverens pligt til at udbetale sygedagpenge ophører dog fra det tidspunkt i arbejdsgiverperioden, hvor ansættelsesforholdet er ophørt. Er ansættelsesforholdet aftalt at skulle ophøre ved lønmodtagerens sygdom, skal arbejdsgiveren dog inden for arbejdsgiverperioden udbetale sygedagpenge indtil det tidspunkt, hvor ansættelsesforholdet ophører af andre grunde.

FLEKSJOB

Er man i fleksjob, gælder der særlige regler, når man bliver syg, se side 99.

SYGEDAGPENGE FRA KOMMUNEN

Opfylder man ikke betingelserne for sygedagpenge fra arbejdsgiveren, kan man få sygedagpenge fra kommunen, hvis man:

- er i beskæftigelse og har været beskæftiget i mindst 240 timer inden for de seneste 6 afsluttede kalendermåneder forud for første fraværsdag. Man skal desuden i mindst 5 af disse måneder have været beskæftiget i mindst 40 timer i hver måned (beskæftigelseskravet)
- ville være berettiget til a-dagpenge eller
- er berettiget til a-dagpenge under de første 14 dages sygefravær, men retten til ydelsen ophører inden udløbet af de 14 dage
- inden for den seneste måned har afsluttet erhvervsmæssig uddannelse af mindst 18 måneders varighed
- er lønnet praktikelev
- pådrager sig en arbejdsskade, som er omfattet af lov om arbejdsskadesikring.

Ved vurderingen af, om beskæftigelseskravet er opfyldt, ses der bort fra perioder på indtil 2 år, hvor der er ydet godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste eller plejevederlag efter lov om social service, eller hvor lønmodtageren har været omfattet af en arbejdskonflikt.

ANMODNING OM SYGEDAGPENGE (LØNMOTAGERE)

Hvis man har modtaget løn under sygefraværet, men er opsagt og fortsat syg, skal man anmode om sygedagpenge fra kommunen senest 8 dage efter, underretningsbrevet fra NemRefusion er sendt. Anmeldelsen sker ud fra arbejdsgiverens sidste refusionsanmodning.

Man anmoder om sygedagpenge ved at udfylde blanketten, som man får sammen med underretningsbrevet fra NemRefusion.

Har man fået udbetalt sygedagpenge fra arbejdsgiveren i arbejdsgiverperioden eller en del af denne, skal man anmode om sygedagpenge senest 3 uger efter, udbetalingen fra arbejdsgiveren er ophørt. Man skal udfylde en blanket, der udleveres af kommunen.

LEDIGE

Er man ledig og dagpengeberettiget, skal a-kassen anmelde sygefraværet til opholdskommunen via NemRefusion på det tidspunkt, hvor man har fået udbetalt dagpenge under de første 14 dages sygefravær.

Man får herefter tilsendt et underretningsbrev og en blanket til brug for anmodning om sygedagpenge fra kommunen. Fristen for at anmode om sygedagpenge er 8 dage, fra underretningsbrevet er sendt fra NemRefusion. Hvis man arbejder på nedsat tid og ikke har ret til dagpenge under sygdom, skal man anmode om sygedagpenge senest 3 uger efter første fraværsdag.

Ledige, der er sygemeldte, optjener ikke ret til ferie under deres sygemelding.

OPLYSNINGSSKEMA TIL KOMMUNEN

Når sygefraværet anmeldes, og man fortsat er sygemeldt, sender kommunen et oplysningsskema til den sygemeldte. Sker anmeldelsen via NemRefusion, sendes oplysningsskemaet fra NemRefusion til den sygemeldte umiddelbart efter anmeldelsen. Man skal svare på oplysningsskemaet senest 8 dage efter afsendelse af oplysningsskemaet, medmindre andet er aftalt med kommunen.

Hvis kommunen allerede i forbindelse med den tidlige anmodning om opfølgning har sendt et oplysningsskema til den sygemeldte, se side 59, skal der ikke udfyldes et nyt skema.

På oplysningsskemaet skal man blandt andet svare på spørgsmål om sygdommens karakter, og hvordan sygdommen påvirker mulighederne for at arbejde. Skemaet skal sikre, at kommunen har et tilstrækkeligt grundlag til at foretage den fornødne visitation og opfølgning.

LÆGEATTEST TIL KOMMUNEN

Kommunen anmoder til brug for den første opfølgning om en lægeattest fra den sygemeldtes læge, hvis man ikke forventer at blive helt rask inden for 8 uger fra første fraværsdag. Se side 60.

Ophør og forlængelse af sygedagpengene

REVURDERINGSTIDSPUNKT

Udbetaling af sygedagpenge ophører efter udløbet af en kalendermåned, når der er udbetalt sygedagpenge, herunder nedsatte sygedagpenge, eller løn under sygdom i mere end 22 uger i de 9 forudgående kalendermåneder. Inden ophøret skal kommunen foretage en revurdering af den sygemeldtes situation.

Ved beregning af sygeperioder medregnes ikke de dage, hvor der er udbetalt sygedagpenge eller løn:

- fra arbejdsgiveren i de første 30 kalenderdage i fraværperioden
- fra kommunen i de første 30 kalenderdage i fraværperioden og i de første 2 uger for selvstændige
- i anledning af graviditet, barsel eller adoption eller ved barns alvorlige sygdom.

Førtidspensionister og folkepensionister, der arbejder, kan maks. få sygedagpenge i 26 uger. For den gruppe er eneste forlængelsesmulighed yderligere 26 uger, hvis det efter en lægelig vurdering skønnes, at den sygemeldte inden for den periode vil kunne stå til rådighed for arbejdsmarkedet eller genoptage sit arbejde. Kontakt kommunen om de nærmere regler.

FORLÆNGELSE AF SYGEDAGPENGENE

Der er 7 muligheder for forlængelse af sygedagpengeperioden efter revurderingstidspunktet.

1. Hvis det på det foreliggende grundlag er overvejende sandsynligt, at man kan revalideres til beskæftigelse – dog ikke støttet beskæftigelse. Revalideringen skal føre til, at man kan vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked. Ved revalidering forstås omskoling, optræning inden for et arbejdsområde som virksomhedspraktik eller en boglig uddannelse. Forlængelsens varighed afhænger af, hvornår forrevalideringen ophører, og den egentlige revalidering starter. Se side 89 om overgangen til revalideringsydelse.
2. Hvis det er nødvendigt at gennemføre virksomhedspraktik eller andre afklarende indsatser for at klarlægge arbejdsevnen, og afklaringen kan ske inden for 69 uger.
3. Hvis man er under eller venter på lægebehandling, og der er en sikker lægelig forventning om, at man vil kunne genoptage arbejdet inden for 134 uger regnet fra revurderingstidspunktet. Forlængelsen kan vare op til 134 uger. Ventetid på behandling på sygehuse tæller ikke med i de 134 uger.
4. Hvis kommunen vurderer, at sagen skal behandles i rehabiliteringsteamet, for at kommunen hurtigst muligt kan træffe afgørelse om ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension. Sygedagpengeperioden forlænges, indtil kommunen har truffet afgørelsen.
5. Hvis en læge vurderer, at man har en livstruende alvorlig lidelse, kan sygedagpengene forlænges uden tidsbegrænsning.
6. Hvis der er rejst sag om en arbejdsskadeerstatning efter lov om arbejdsskadesikring eller lov om sikring mod følger af arbejdsskade, og sygemeldingen helt eller delvist har forbindelse til den verserende sag. Sygedagpengeperioden forlænges, indtil Arbejdsskadestyrelsen er nået frem til den første afgørelse om erhvervsevnetabserstatning.

7. Hvis kommunen har modtaget en ansøgning om førtidspension på det foreliggende grundlag – se side 109. Sygedagpengeperioden forlænges, indtil kommunen har truffet afgørelsen.

Er man fortsat uarbejdsdygtig, men uden at opfylde en af de 7 forlængelsesmuligheder ved revurderingen, har man i stedet ret til at få et jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse. Se side 65.

Hvis man har fået forlænget sygedagpengene, og forlængelsen udløber, eller man ikke længere opfylder betingelserne for forlængelsen og fortsat ikke er raskmeldt, skal kommunen vurdere sagen på ny. Man har således igen mulighed for at få forlænget sygedagpengeperioden, hvis man opfylder en af de andre forlængelsesregler.

Kan man ikke få sygedagpengene forlænget, overgår man til et jobafklaringsforløb eller ressourceforløb, hvis man stadig er uarbejdsdygtig pga. sygdom. Man modtager i disse situationer ressourceforløbsydelse, se side 65.

NY SYGEPERIODE, EFTER AT MAN HAR OPBRUGT DE 22 UGERS SYGEDAGPENGE I DE FORUDGÅENDE 9 MÅNDR

Hvis man har opbrugt sygedagpengeretten på de 22 uger i de forudgående 9 kalendermåneder, og man på ny bliver syg og fortsat opfylder beskæftigelseskravet, vil man som hovedregel komme i jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse.

Sygemeldes man med en livstruende, alvorlig sygdom, kan man dog selv vælge, om man vil have ressourceforløbsydelse eller sygedagpenge, selvom man egentlig havde opbrugt sygedagpengeretten.

OPHØR AF SYGEDAGPENGE FØR REVURDERINGSTIDSPUNKTET

Vedrørende ophør af sygedagpenge ved fuld eller delvis arbejdsdygtighed, se side 48.

Sygedagpengene ophører desuden, når helbredstilstanden er stationær, og kommunen efter en konkret individuel vurdering af arbejdsevnen ikke skønner, at man har ret til revalidering, ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension.

INDEN AFGØRELSEN

Kommunen skal senest to uger før, sygedagpengene ophører, tage stilling til, om der er brug for yderligere hjælp, der kan bringe den sygemeldte tilbage til arbejdsmarkedet. Inden sagen afgøres, skal den sygemeldte partshøres.

PARTSHØRING

I forbindelse med ophør af sygedagpenge har kommunen pligt til at informere den sygemeldte om, hvilke oplysninger de har lagt til grund for deres afgørelse. Dette kaldes partshøring. Man har her mulighed for at kontrollere om de oplysninger, kommunen har indhentet og lagt vægt på, er korrekte. Man kan i forbindelse med partshøringen komme

med egne oplysninger og udtale sig i sagen. Hvis kommunen ikke foretager partshøring, kan det medføre, at afgørelsen er ugyldig.

Kommunen fastsætter en frist for afgivelse af udtalelsen.

BORTFALD AF SYGEDAGPENGE

RETTE TIL SYGEDAGPENGE BORTFALDER:

- så længe den sygemeldte uden rimelig grund undlader at medvirke ved kommunens opfølgning, herunder indsatser efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats
- så længe den sygemeldte uden rimelig grund undlader at medvirke til kommunens udarbejdelse af rehabiliteringsplanens forberedende del eller undlader at møde i rehabiliteringsteamet
- så længe den sygemeldte mod lægens opfordring afviser at lade sig indlægge på sygehus eller modtage den nødvendige lægebehandling. Det gælder også, hvis den sygemeldte mod lægens eller kommunens opfordring afviser at deltage i hensigtsmæssig optræning for at genvinde arbejdsevnen.

I en forsøgsperiode frem til den 30. juni 2019 har den sygemeldte mulighed for at fravælge en behandling, uden at det i sig selv medfører, at man mister retten til sygedagpenge.

MULIGHED FOR AT AFVISE LÆGEBEHANDLING I EN FORSØGSPERIODE

Man har alene mulighed for at afvise lægebehandling i snæver forstand. Det vil sige behandlinger foretaget af en læge samt operationer og behandling med lægeordineret medicin. Man kan fx afvise at lade sig operere for diskusprolaps eller modtage behandling med antidepressiv medicin.

Man har til gengæld ikke mulighed for at afvise fx fysioterapi eller samtaler hos psykolog.

Hvis man afviser at modtage lægebehandling, skal kommunen indhente en vurdering fra sundhedskoordinatoren for afklaring af, om en anden behandling kan anbefales.

Anbefaler sundhedskoordinatoren en anden behandling, som man ikke ønsker, kan man også afvise denne behandling.

Ønsker man ikke at medvirke til, at sagen forelægges sundhedskoordinatoren, bortfalder sygedagpengene, så længe man afviser at modtage behandlingen.

SKRIFTLIG ORIENTERING

Sygedagpengene kan kun bortfalde, hvis kommunen har givet den sygemeldte en skriftlig orientering om konsekvenserne af den manglende medvirken. Retten til sygedagpenge ophører dagen efter, betingelserne for at modtage sygedagpenge ikke længere er opfyldt.

SAMSPILLET MED FORSIKRINGSYDELSER OG PENSIONSORDNINGER (MODREGNING)

PENSIONSORDNINGER

Får man en udbetaling fra sin pensionsordning pga. tab af erhvervsevne/arbejdsevne eller fx alderspension, sker der ikke modregning i sygedagpengene.

REGRES

Hvis man er kommet til skade, og der er en ansvarlig skadevolder, kan kommunen rejse erstatningskrav mod skadevolder eller dennes forsikringssselskab (regres). Det kan fx dreje sig om en færdselsulykke. Formålet er, at kommunen får dækket udgifterne til sygedagpengene.

Kommunen kan gøre regreskrav gældende i det omfang, de erstatningsretlige betingelser er opfyldt.

Kommunen kan ikke gøre regres gældende over for arbejdsgiveren, hvis medarbejderen er sygemeldt pga. en arbejdsskade, som er pådraget hos pågældende arbejdsgiver.

Forsikringssselskabet har pligt til inden 4 uger at orientere skadelidtes opholdskommune, når der udbetales erstatning som følge af en personskade.

Refusion til arbejdsgivere

Mange overenskomster giver den ansatte ret til løn under sygdom. Arbejdsgiveren har i disse tilfælde ret til refusion fra første fraværsdag efter 30 kalenderdage. De første 30 dage kaldes arbejdsgiverperioden. Efter arbejdsgiverperioden får arbejdsgiveren udbetalt de sygedagpenge, som den ansatte ellers ville have ret til.

En arbejdsgiver, der udbetaler løn under sygefravær, kan få refusion fra første sygedag, hvis en nyansat medarbejder sygemeldes inden for de første 8 uger i ansættelsen. Det forudsætter, at medarbejderen opfylder kravene om sygedagpenge fra kommunen, se side 49.

Udbetaler arbejdsgiveren løn under sygefraværet, skal fraværet anmeldes til den ansattes opholdskommune senest 5 uger efter første fraværsdag, hvis fraværet strækker sig ud over arbejdsgiverperioden.

Arbejdsgiver kan anmelde sygefraværet tidligere efter reglerne om "fast track", se side 59.

Udbetaler arbejdsgiveren sygedagpenge under sygefraværet, og strækker fraværet sig ud over arbejdsgiverperioden, skal fraværet anmeldes til den ansattes opholdskommune senest 1 uge efter, at udbetalingen fra arbejdsgiveren er ophørt.

Når arbejdsgiveren ikke udbetaler løn under sygefraværet eller har pligt til at udbetale sygedagpenge i arbejdsgiverperioden, skal sygefraværet anmeldes til den ansattes opholdskommune senest 14 dage efter 1. fraværsdag. Om udbetaling til arbejdsgivere under jobafklaringsforløb, se side 65.

FRITAGELSE FOR UDBETALING AF SYGEDAGPENGE

Arbejdsgiveren kan fritages for at udbetale sygedagpenge i følgende tilfælde:

FORSIKRING FOR MINDRE ARBEJDSGIVERE

Mindre private arbejdsgivere, der i 2017 har haft en lønudgift, som ikke oversteg 7.525.000 kr., kan købe en forsikring. Denne giver ret til refusion af sygedagpenge fra 2. sygedag fra lønmodtagerens bopælskommune, hvis lønmodtageren opfylder beskæftigelseskravet. Arbejdsgiveren bliver udelukket for ordningen, hvis lønsummen i 2017 oversteg 9.288.000 kr.

Tilmeldingen skal ske til Udbetaling Danmark. Tilmeldingsblanketten findes på virk.dk/sygedagpengeforsikring/forsikring-af-dine-ansatte.

AFTALE MELLEMLØNMODTAGER OG ARBEJDSGIVER (§ 56-AFTALE)

Er lønmodtagerens sygdomsrisiko væsentligt forøget pga. en langvarig eller kronisk lidelse, der skønnes at medføre mindst 10 fraværsdage på et år, kan virksomheden og lønmodtageren indgå en aftale, som skal godkendes af kommunen. Når lønmodtageren bliver syg (pga. den sygdom, som aftalen omfatter), overtager kommunen dagpengeudbetalingen fra 1. sygedag. Det er en betingelse, at man opfylder beskæftigelseskravet.

Får lønmodtageren løn under sygdom, refunderer kommunen arbejdsgiveren for den udbetalte sygeløn fra 1. sygedag – dog kun op til dagpengemaximum.

Aftalen gælder for 2 år ad gangen og vedrører kun fravær på grund af den lidelse, der er omfattet af aftalen. Hvis lønmodtagerens fravær pga. af lidelsen i det seneste år ikke har medført mindst 10 fraværsdage, kan aftalen som hovedregel ikke fornys.

Sygedagpenge til selvstændige

Selvstændige erhvervsdrivende har ret til sygedagpenge efter 2 ugers sygdom. Sygedagpengene udbetales af kommunen. Der kan højst udbetales 4.300 kr. pr. uge svarende til 223.600 kr. pr. år.

BEREGNING AF SYGEDAGPENGE

Sygedagpenge til selvstændige beregnes på grundlag af arbejdsfortjenesten i virksomheden. Som beregningsgrundlag anvendes sidste årsopgørelse fra SKAT. Kan man ikke skaffe den fornødne dokumentation, eller har man underskud i virksomheden, har man ikke ret til sygedagpenge, medmindre der er købt frivillig forsikring. Se side 56.

BESKÆFTIGELSESKRAV

Det er en betingelse for retten til sygedagpenge, at man inden for de sidste 12 måneder har drevet selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang i mindst 6 måneder, heraf den seneste måned før fraværet. Der gælder særlige regler for selvstændige, der modtager tilskud i fleksjob, se side 103.

Der drives selvstændig erhvervsvirksomhed i væsentligt omfang, når den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid svarer til halvdelen af fuld overenskomstmæssig arbejdstid på 37 timer.

NEDSATTE SYGEDAGPENGE

Selvstændige kan modtage 75 pct. af satsen ved fuld uarbejdsdygtighed, hvis de genoptager arbejdet med op til 25 pct.

Hvis selvstændige arbejder mellem 26 pct. og 50 pct. af normal arbejdstid, kan de modtage 50 pct. af satsen ved fuld uarbejdsdygtighed.

Hvis de selvstændige arbejder over 50 pct., bortfalder retten til sygedagpenge.

Det er den selvstændiges læge, der skal dokumentere, i hvilket omfang den selvstændige kan arbejde.

ANMELDELSE

Den selvstændige skal anmelde sygefraværet digitalt via NemRefusion til kommunen senest 3 uger efter første fraværsdag. Har man sikret sig ret til sygedagpenge fra første eller tredje fraværsdag, skal man dog anmelde senest efter 1 uge.

Hvis den selvstændige har indgået en aftale om ret til sygedagpenge fra første sygedag pga. en langvarig eller kronisk lidelse, skal anmeldelsen ske senest 1 uge efter første fraværsdag.

FRIVILLIG FORSIKRING

Selvstændige kan købe en forsikring for at sikre sig sygedagpenge i de første 2 uger af en sygeperiode. Man kan vælge imellem at sikre sig sygedagpenge fra 3. fraværsdag (type 1-forsikring) eller fra 1. fraværsdag (type 2-forsikring). Der er mulighed for at købe en forsikring til fuld sats, der svarer til sygedagpengenes højeste beløb (maks. ydelse) eller til 2/3 af fuld sats (minimumsydelsen).

Når man har købt en forsikring, har man altid ret til minimumsydelse, også selv om man ikke kan dokumentere arbejdsfortjeneste. Derudover har man ret til et højere beløb, hvis en dokumenteret arbejdsfortjeneste berettiger til det, dog højst dagpengenes fulde beløb.

TILMELDING TIL FORSIKRING

Tilmeldingen skal ske til Udbetaling Danmark, der administrerer forsikringsordningen. Tilmeldingsblanket findes på virk.dk/sygedagpengeforsikring/selvstaendige/tilmelding.

Der er først ret til sygedagpenge 6 måneder efter, at Udbetaling Danmark har modtaget ansøgningsblanketten. Dog er der ingen ventetid, hvis man kommer til skade ved et ulykkestilfælde i venteperioden. Nyetablerede optages uden ventetid, hvis de tilmelder sig forsikringsordningen inden 3 måneder efter ophør af lønindtægt, og hvis den tidligere beskæftigelse, som lønmodtageren havde, gav ret til sygedagpenge.

AFTALE VED LANGVARIG ELLER KRONISK LIDELSE

Selvstændige, der ikke har købt en forsikring, kan ved aftale med kommunen få sygedagpenge fra kommunen i de første 2 uger af sygeperioden.

Aftalen kan indgås, når den selvstændiges fraværsrisiko er væsentligt forøget pga. en langvarig eller kronisk lidelse. Fraværet skal skønnes at være på mindst 10 fraværsdage inden for et år.

Aftalen gælder for 2 år ad gangen og vedrører kun fravær på grund af den lidelse, der er omfattet af aftalen.

Hvis den selvstændiges fravær pga. lidelsen i det seneste år ikke har medført mindst 10 fraværsdage, kan aftalen ikke fornyes. Kontakt kommunen om de nærmere regler.

Vedr. aftale for lønmodtagere med langvarig eller kronisk lidelse – se side 55.

KLAGEMULIGHEDER

Opholdskommunen træffer afgørelse om retten til sygedagpenge. Kommunens afgørelse kan indbringes for Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at man har modtaget afgørelsen. Klagen skal sendes til kommunen, der skal vurdere sagen igen, inden sagen sendes videre til Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov om sygedagpenge nr. 38 af 19. januar 2018.

Vejledning nr. 10322 af 22. december 2017 – sygedagpengeperioden og forlængelse.

Bekendtgørelse nr. 623 af 2. juni 2017 – opgørelse af beskæftigelseskrav og beregning af sygedagpenge.

Bekendtgørelse nr. 1414 af 5. december 2017 – regulering af grænser og præmier i forsikringsordninger for private arbejdsgivere og selvstændig erhvervsdrivende.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger om dagpenge ved sygdom kan fås hos kommunen, på Star.dk (Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering) og på Borger.dk.

Yderligere oplysninger om den frivillige forsikring for selvstændige findes på virk.dk.

Arbejdsfastholdelse

[Sygesamtaler på arbejdspladsen, side 58](#)

[Mulighedserklæring, side 58](#)

[Fast track – ny mulighed for tidlig indsats, side 59](#)

[Visitationsmodellen, side 60](#)

Hvert år er ca. 85.000 danskere sygemeldt fra deres arbejde i mere end 12 uger.

Erfaringerne viser, at en koordineret indsats mellem den sygemeldtes arbejdsgiver, kommune, fagforening og forsikrings-/pensionselskab kan hjælpe den sygemeldte hurtigere tilbage til arbejdet.

Kommunen skal inddrage den sygemeldtes arbejdsgiver, også når sygemeldingen handler om problemer på arbejdspladsen.

I guiden "Hold nu fast! – en guide til at få sygemeldte tilbage i job", der er udgivet i samarbejde mellem Forsikring & Pension, LO, KL og DA, kan man læse mere om disse muligheder. Pjecen kan hentes på hjemmesiden Forebyggelse.dk.

Sygesamtaler på arbejdspladsen

Når man er sygemeldt i længere tid, skal arbejdsgiveren senest 4 uger efter første fraværsdag indkalde til en samtale om, hvordan og hvornår man kan vende tilbage til arbejdspladsen. Giver sygdommen eller praktiske omstændigheder ikke mulighed for personligt fremmøde, skal samtalen så vidt muligt foregå telefonisk.

Arbejdsgiveren har ikke pligt til at indkalde til samtale, hvis man er i opsagt stilling, og man fratræder inden 8 uger efter den første sygedag.

Medvirker man ikke til samtalen, har det ikke konsekvenser for sygedagpengene.

Medarbejderen kan bede sin arbejdsgiver om at få udarbejdet en fastholdelsesplan.

Mulighedserklæring

Mulighedserklæringen er en lægeerklæring. Formålet er at afdække, hvilke arbejdsopgaver man eventuelt kan udføre på trods af sygdommen.

Arbejdsgiveren kan når som helst i sygefraværperioden bede om en mulighedserklæring, og medarbejderen har pligt til at medvirke ved udarbejdelsen.

Mulighedserklæringen kan for eksempel benyttes i følgende situationer:

- Længerevarende sygefravær på grund af hospitalsindlæggelse
- Længerevarende sygefravær pga. fysiske eller psykiske problemer

- Fravær i forbindelse med graviditet
- Hyppigt sygefravær med uklar årsag
- Fortsat sygefravær efter tidligere mulighedserklæringer.

Arbejdsgiveren kan fastsætte en rimelig frist for, hvornår lægeerklæringen skal være modtaget. Afleveres erklæringen ikke inden for tidsfristen, bortfalder retten til sygedagpenge fra og med den dag, hvor arbejdsgiveren skulle have haft erklæringen, og til og med den dag, hvor arbejdsgiveren modtager denne. Dette gælder dog ikke, hvis der er en rimelig grund til, at lægeerklæringen ikke er afleveret inden for fristen.

Erklæringen består af to dele. Første del skal man udarbejde sammen med arbejdsgiveren. Så vidt muligt ved personligt møde og skal beskrive:

1. Funktionsnedsættelsen – hvilke funktioner er påvirket af sygdommen?
2. Hvilke arbejdsmæssige begrænsninger medfører funktionsnedsættelsen?
3. Forslag til løsninger – hvordan kan fx arbejdsfunktioner eller arbejdstid ændres, så man bliver i stand til at vende tilbage til arbejdet helt eller delvist.

Anden del skal udfyldes af lægen, som vurderer, om aftalen mellem medarbejder og arbejdsgiver er forenelig med sygdommen. Mulighedserklæringen skal betales af arbejdsgiveren.

Arbejdsgiveren kan ligeledes kræve dokumentation for, at fraværet skyldes sygdom – en såkaldt friattest.

Fast track – ny mulighed for tidlig indsats

Arbejdsgiver kan bede jobcentret sætte en ekstraordinært tidlig indsats i gang ved sygdommeldinger, som forventes at vare over otte uger (regnet fra første fraværsdag).

Anmodningen skal ske via NemRefusion inden for de første 5 uger af fraværet. Arbejdsgiveren kan vælge at oplyse kommunen om sygdommens betydning for mulighederne for at arbejde.

Den sygemeldte får herefter et underretningsbrev fra NemRefusion, hvor man orienteres om arbejdsgiverens henvendelse. Man har mulighed for at modsætte sig, at der sker en ekstraordinær tidlig indsats. Opfølgningen sker efter de almindelige opfølgningsregler.

Den sygemeldte kan også selv bede om en tidlig opfølgning. Første samtale i jobcentret skal som udgangspunkt afholdes senest to uger efter anmodningen om tidlig opfølgning.

Kommunen sender altid en lægeerklæring, der skal bruges til første opfølgningssamtale.

Visitationsmodellen

Når der er anmeldt sygdom til jobcentret, skal den sygemeldte digitalt aflevere et oplysningsskema. Ud fra disse oplysninger vurderer og visiterer jobcentret den sygemeldte til én af 3 kategorier:

KATEGORI 1

Her er der tale om klar forventning om raskmelding inden for 8 uger fra første fraværssdato. Der er ikke krav til personlig opfølgningssamtaler. For ledige i denne kategori udbetales der ydelse fra a-kassen de 2 første uger af sygemeldingen.

KATEGORI 2

Her er der tale om et klart og forudsigeligt behandlingsforløb, hvor der forventes fuld raskmelding senere end 8 uger fra første fraværssdato. Der er personlige opfølgningssamtaler i jobcentret.

Der er under sygemeldingen fokus på at vende tilbage til job. Forud for den første samtale i jobcentret, skal den sygemeldte have lavet lægeattest og haft samtale med egen læge omkring sygemeldingen. Jobcentret skal følge op i sygedagpengesagen hver 4. uge.

Den sygemeldte har ret til tilbud med vejledning, opkvalificering eller mestring af sygdom, hvis det er relevant for at kunne fastholde et job.

KATEGORI 3

Her er der tale om diffus/uafklaret sygdom, som betyder, det er uafklaret, hvornår den sygemeldte kan raskmeldes. Ud over sygdom kan der være tale om udfordringer, fx sociale forhold, der hindrer den sygemeldte i at vende tilbage til job.

I denne kategori har jobcentret vurderet, at den sygemeldte har behov for tværfaglig indsats.

Senst 4 uger efter denne vurdering er foretaget, og visitation er sket, skal sygedagpengesagen altid forelægges kommunens rehabiliteringsteam (se side 61). Der skal laves rehabiliteringsplan, som sker på baggrund af oplysninger fra den sygemeldtes privatpraktiserende læge, og som er modtaget inden første opfølgning.

Der er opfølgning hver 4. uge ved personligt fremmøde.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov om sygedagpenge nr. 826 af 23. juni 2017.

Ressource- og jobafklaringsforløb

[Rehabiliteringsteam, side 61](#)

[Rehabiliteringsplan, side 62](#)

[Ressourceforløb, side 63](#)

[Jobafklaringsforløb, side 65](#)

[Samspillet med forsikrings- og pensionsordninger, side 68](#)

Ressourceforløb og jobafklaringsforløb er individuelt tilpassede, tværfaglige og helhedsorienterede indsatser, som igangsættes med henblik på, at man kan udvikle sin arbejdsevne og hurtigst muligt vende tilbage til beskæftigelse eller uddannelse.

Kommunernes tværfaglige rehabiliteringsteam behandler bl.a. sager om ressourceforløb og jobafklaringsforløb. Teamet skal sørge for, at der ved behandling af sagerne sikres en tværfaglig indsats.

Rehabiliteringsteam

Rehabiliteringsteamet har tværfaglig sammensætning med repræsentanter fra relevante dele af kommunen, herunder:

- beskæftigelsesområdet
- socialområdet, herunder socialpsykiatrien
- sundhedsområdet
- undervisningsområdet (skal kun være repræsenteret, hvis det er relevant).

Derudover sidder der en repræsentant fra regionen med i teamet – en sundhedskoordinator – som fx kan være en socialmediciner.

Rehabiliteringsteamet er ikke en myndighed, der kan træffe beslutning om det videre forløb. Teamet kan derfor kun indstille til kommunen, hvilken indsats der kan støtte tilbagevenden til job.

TEAMETS INDSTILLING

Rehabiliteringsteamet indstiller i sager om:

- Ressourceforløb
- Fleksjob eller anden form for støtte af tilskud til selvstændige erhvervsdrivende
- Førtidspension
- Sygedagpengesag (kategori 3).

Rehabiliteringsteamet kan også indstille til et yderligere jobafklaringsforløb, efter det første forløb ophører. Teamets begrundelse skal være uddybende med konkrete forslag

til tilbud/indsatser, så kommunen efterfølgende kan træffe afgørelse i sagen og arbejde videre med rehabiliteringsplanens indsatsdel.

I afsnit om fleksjob på side 95 og afsnit om førtidspension side 107 kan man læse mere om teamets indstilling til fleksjob, førtidspension og tilskud til selvstændig virksomhed.

Der skal i sager til behandling i rehabiliteringsteamet være udarbejdet en rehabiliteringsplan.

Rehabiliteringsplan

En rehabiliteringsplan består af en forberedende del og en indsatsdel.

Den forberedende del skal udarbejdes for alle, der skal have behandlet deres sag i kommunens rehabiliteringsteam. Den forberedende del skal også udarbejdes i forbindelse med vurdering af berettigelse til revalidering.

Indsatsdelen skal kun udarbejdes, hvis man er visiteret til ressourceforløb, og i sygedagpengesager der visiteres til kategori 3.

REHABILITERINGSPLANENS FORBEREDENDE DEL

Formålet med rehabiliteringsplanenes forberedende del er at få sagen fuldt oplyst, inden den forelægges for rehabiliteringsteamet. Kommunen skal derfor sammen med borgeren udarbejde den forberedende del, og der skal tages udgangspunkt i de oplysninger, der allerede ligger i sagen og i borgernes egen vurdering af situationen. Rehabiliteringsplanenes forberedende del skal alene være beskrivende og dokumenterende, uden vurdering af og indstilling til, hvad der fremover skal ske i borgerens konkrete situation.

REHABILITERINGSPLANENS INDSATSDEL

Tilbydes borgeren et ressource- eller jobafklaringsforløb, skal rehabiliteringsplanenes indsatsdel udarbejdes. Det samme gør sig gældende i sager om sygedagpenge, hvor der visiteres til kategori 3.

Indsatsdelen skal indeholde konkrete mål om job eller uddannelse og delmål inden for de beskæftigelsesmæssige, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige og sociale områder, der skal føre til det overordnede beskæftigelsesmål.

Skal der sættes flere tiltag i gang, for at borgeren kan nå sit mål, skal rækkefølgen i indsatserne også fremgå af indsatsdelen, hvis de ikke kan foregå samtidigt.

Endelig skal det fremgå, hvilken opfølgning der skal ske, og om der er behov for mentor. Er mentor nødvendig, skal dennes rolle og opgaver også defineres.

Ønsker rehabiliteringsteamet at se sagen igen, skal dette også fremgå af indsatsdelen.

Ressourceforløb

MÅLGRUPPE

Personer, der har komplekse problemer ud over ledighed, skal tilbydes et ressourceforløb.

BETINGELSER

- Man skal have modtaget længerevarende offentlig forsørgelse
- Man skal have deltaget i tilbud i henhold til lov om en aktiv beskæftigelsesindsats uden at have øget tilknytningen til arbejdsmarkedet, eller
- Kommunen skal vurdere, at der er behov for en længerevarende indsats, før der kan fastsættes et konkret beskæftigelsesmål.

UNDER 40 ÅR

Ressourceforløbet skal have en varighed fra 1 til 5 år. Forløbet skal i form, indhold og varighed tilpasses den enkeltes behov. Forløbet skal sikre en samtidig udvikling og afklaring af arbejdsevnen gennem en tværfaglig og sammenhængende indsats. Indsatsen kan indeholde tilbud inden for beskæftigelses-, uddannelses-, sundheds- og socialområdet.

Formålet er, at man efterfølgende får fodfæste på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet. Man kan tilbydes flere på hinanden følgende ressourceforløb, når man er under 40 år, hvis det vurderes, at der er behov for mere langvarig hjælp.

FYLDT 40 ÅR

Når man er over 40 år, skal man som udgangspunkt også have ét ressourceforløb. Hvis borgeren ønsker det, kan der tilbydes mere end et ressourceforløb.

UNDTAGET FRA RESSOURCEFORLØB

Hvis svær sygdom eller betydelig funktionsnedsættelse gør, det er åbenlyst formålsløst at udvikle arbejdsevnen i et ressourceforløb, skal man ikke deltage i et ressourceforløb.

TILBUD

I et ressourceforløb kan tilbud eksempelvis være mentorstøtte, hjælpemidler, brobygning til uddannelse, misbrugsbehandling, støtte fra psykolog/coach, motion, hjælp til boligproblemer eller anden støtte.

Støtten skal vurderes nødvendig, for at man kan komme tættere på arbejdsmarkedet.

Inden ressourceforløbet afsluttes, skal kommunen tage stilling til, hvilken indsats der efterfølgende skal iværksættes.

ØKONOMI – RESSOURCEFORLØBSYDELSEN

Når man tilkendes et ressourceforløb, får man ressourceforløbsydelse.

	Pr. måned (skattepligtigt)
Personer, der forsørger børn, modtager	14.993 kr.
Personer, der ikke forsørger børn, modtager	11.282 kr.
Personer under 25 år, hjemmeboende uden børn	3.509 kr. (evt. tillæg hvis der er bidragspligt)

Forsørgelse før ressourceforløb Under ressourceforløb

Sygedagpenge	Ydelse som hidtil, så længe man er berettiget til sygedagpenge
Ledighedsydelse	Ydelse svarende til hidtidig ydelse
Førtidspension	Førtidspension

Man bevarer retten til ressourceforløbsydelse under sygdom og barsel. Det samme gælder, hvis man flytter til en anden kommune.

Ressourceforløbsydelsen justeres under forløbet ved eksempelvis familieførøgelse, så ydelsen hæves til forsørgersats.

INDTÆGTER OG MODREGNING

Som hovedregel skal indtægter fratrækkes krone for krone i ressourceforløbsydelsen.

Lønindtægter modregnes sådan:

	Op til 14.398 kr.	Fra 14.399 kr.
Løn* fra arbejdsgiver eller	30 pct. af løn	55 pct. af løn
Lønmodtagernes Garantifond	inkl. pensionsbidrag	inkl. pensionsbidrag

*) Løn efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Hvis man har indtægter fra deltagelse i beskæftigelsesfremmende tilbud gennem kommunen, ses der bort fra 16,35 kr. pr. udført arbejdstime for maksimalt 160 timer pr. måned.

Ægtefælles indtægter har ikke betydning for udbetalingen af ressourceforløbsydelse.

SANKTIONER VED UDEBLIVELSE M.V.

Det er en betingelse for at modtage ressourceforløbsydelse, at man:

- ikke har et rimeligt tilbud om arbejde
- deltager aktivt i ressourceforløbet.

Hvis man ikke opfylder betingelserne, kan der ske fradrag, nedsættelse eller ophør af ydelsen.

FORMUE

Ressourceforløbsydelsen er ikke afhængig af formue, heller ikke ægtefælles.

MENTOR

I alle sager skal man i rehabiliteringsteamet løbende drøfte, hvorvidt og i hvilket omfang det er nødvendigt med mentorstøtte, for at sikre at indsatsen gennemføres.

OPFØLGNING

Kommunen skal følge op på ressourceforløbet mindst 6 gange om året. Opfølgningen skal som udgangspunkt ske personligt. Formålet er at sikre, at den indsats, der er igangsat, går efter planen, og at planen justeres, hvis der er behov for det. Der skal også ved opfølgningssamtalerne tages stilling til nødvendigheden af mentorstøtte. Der skal, inden ressourceforløbet ophører, tages stilling til, hvilke indsatser der skal iværksættes fremadrettet.

Jobafklaringsforløb

Jobafklaringsforløb er et tilbud til en sygemeldt, der ikke kan få forlænget udbetalingen af sygedagpenge, men som fortsat er uarbejdsdygtig på grund af egen sygdom, og opfylder krav til uarbejdsdygtighed (§7 i lov om sygedagpenge).

BETINGELSER

Modtager man sygedagpenge, men ikke er omfattet af forlængelsesregler ved revurderingen, og fortsat er uarbejdsdygtig på grund af sygdom, har man ret til at få et jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse.

Det samme gælder, hvis man tidligere har fået sygedagpengene forlænget, og ikke opfylder betingelserne for en ny forlængelse.

Hvis man bliver syg, men ikke har ret til sygedagpenge, alene fordi man forud for sygemeldingen har fået udbetalt sygedagpenge i 22 uger inden for de seneste 9 måneder, er man også berettiget til jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse.

TILBUD

Et jobafklaringsforløb kan bestå af følgende tilbud:

- Vejledning og opkvalificering
- Virksomhedspraktik
- Ansættelse med løntilskud
- Mentor.

Man kan desuden få tilbud efter anden lovgivning, herunder efter sundhedsloven og serviceloven, hvis disse skønnes at kunne forbedre ens arbejdsevne. Andre indsatser, som kan bidrage til at stabilisere eller forbedre arbejdsevnen, kan også iværksættes efter en konkret vurdering.

Hvis man er i et ansættelsesforhold, tilrettelægges indsatsen med fokus på hurtigst mulig tilbagevenden til arbejdspladsen. Arbejdsgiveren skal inddrages i forløbet.

Kommunen skal sikre, at sagen behandles i rehabiliteringsteamet senest 4 uger efter overgangen til jobafklaringsforløb.

Kommunen udpeger en gennemgående og koordinerende sagsbehandler.

ØKONOMI – RESSOURCEFORLØBSYDELSE

Når man deltager i et jobafklaringsforløb, modtager man ressourceforløbsydelse.

	Pr. måned (skattepligtigt)
Personer, der forsørger børn	14.993 kr.
Personer, der ikke forsørger børn	11.282 kr.
Personer under 25 år, hjemmeboende uden børn	3.509 kr.

SELVSTÆNDIGE

Ressourceforløbsydelse til personer, som driver selvstændig virksomhed samtidig med deltagelsen i et jobafklaringsforløb, udbetales med:

- 1) 75 pct., hvis den selvstændige erhvervsdrivende ved påbegyndelsen af eller under jobafklaringsforløbet højst kan udføre 1/4 af sit normale arbejde eller
- 2) 50 pct., hvis den selvstændige erhvervsdrivende ved påbegyndelsen af eller under jobafklaringsforløbet højst kan udføre halvdelen af sit normale arbejde.

Det svarer til de principper, der gælder ved udbetaling af sygedagpenge til delvist uarbejdsdygtige selvstændige.

Da selvstændige, som arbejder mere end halvdelen af deres normale arbejdstid, ikke har ret til sygedagpenge, vil selvstændige i disse tilfælde heller ikke kunne modtage ressourceforløbsydelse.

REFUSION TIL ARBEJDSGIVERE

Hvis man får løn under sygdom fra arbejdsgiver på tidspunktet for overgangen til et jobafklaringsforløb, kan arbejdsgiver søge om refusion svarende til den ydelse, som man er berettiget til under jobafklaringsforløbet.

Det er uden betydning for arbejdsgiverens refusion, at den sygemeldte har indtægter, der medfører fradrag i ressourceforløbsydelsen.

Arbejdsgiver har ret til refusion for det antal timer, som arbejdsgiver udbetaler løn for. Refusionen kan højst være tilsvarende den udbetalte løn og højst 37 timer pr. uge.

FORMUE

Ressourceforløbsydelsen er ikke afhængig af formue.

INDTÆGTER OG MODREGNING

Hvis man modtager løn under sygdom, eller hvis man er ansat i fleksjob og modtager løn suppleret med fleksløntilskud, sker der fuld modregning i ressourceforløbsydelsen.

Lønindtægter modregnes sådan:

	Op til 14.398 kr.	Fra 14.399 kr.
Løn* fra arbejdsgiver eller	30 pct. af løn	55 pct. af løn
Lønmodtagernes Garantifond	inkl. pensionsbidrag	inkl. pensionsbidrag

*) Løn efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

For ansatte i fleksjob, der ikke modtager løn under sygdom, sker der ikke modregning i det fleksløntilskud, der udbetales som supplement til ressourceforløbsydelsen.

For selvstændige, der modtager tilskud fra kommunen på grund af nedsat erhvervs-evne, sker der ikke modregning i ressourceforløbsydelsen.

For selvstændige, der modtager nedsat ressourceforløbsydelse som følge af delvis uarbejdsdygtighed, sker der ikke fradrag i ressourceforløbsydelsen for overskud af den selvstændige virksomhed.

Hvis man har indtægter fra deltagelse i beskæftigelsesfremmende tilbud gennem kommunen, ses der ved beregningen af ressourceforløbsydelsen bort fra 16,35 kr. pr. udført arbejdstime for maksimalt 160 timer pr. måned.

Ægtefælles indtægter har ikke betydning for udbetalingen af ressourceforløbsydelse.

VARIGHED

Jobafklaringsforløbet skal være så kort som muligt og kan højst bevilges for 2 år ad gangen. Inden ophør af et jobafklaringsforløb, skal kommunen foretage en vurdering af arbejdssevnen, herunder hvorvidt man er i stand til at vende tilbage til beskæftigelse.

Hvis det ikke er tilfældet, skal kommunen vurdere, om man skal have et nyt jobafklaringsforløb, eller om man er i målgruppen for ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension. I disse tilfælde skal sagen igen forelægges for rehabiliteringsteamet, som afgiver indstilling til kommunen i sagen. Kommunen træffer herefter afgørelse i sagen.

Hvis man 3 1/2 år efter ophør af sygedagpengene stadig er uarbejdsdygtig på grund af sygdom, skal kommunen iværksætte et intensiveret kontaktføreløb, for at man kan vende tilbage til arbejdsmarkedet. Der skal således afholdes mindst 6 individuelle samtaler inden for 6 kalendermåneder. Man skal endvidere have en samtale med sundhedskoordinator fra regionens kliniske funktion om mulighederne for at udvikle sin arbejdssevne.

OPFØLGNING

Man får en gennemgående og koordinerende sagsbehandler under jobafklaringsforløbet. Der skal afholdes 6 samtaler om året, og disse skal som udgangspunkt ske ved personligt fremmøde. Formålet er at sikre, at planen følges, ligesom der løbende skal ske en vurdering af mulighederne for at vende tilbage til beskæftigelse eller uddannelse.

RÅDIGHED

Personer, der modtager ressourceforløbsydelse under jobafklaringsforløb, skal stå til rådighed for et rimeligt tilbud om arbejde.

Samspillet med forsikrings – og pensionsordninger

Får man en invalidepension/udbetaling ved tab af erhvervsevne fra pensions- eller forsikringselskab udbetalt som et skattefrit eller afgiftspligtigt engangsbeløb, vil det være at regne som formue og har dermed ingen betydning for udbetalingen af ressourceforløbsydelsen.

Får man udbetalt løbende invalidepension eller forsikring ved tab af erhvervsevne med tilbagevirkende kraft, hvor udbetalingen dækker samme periode med udbetaling af ressourceforløbsydelse, sker der modregning krone for krone i ressourceforløbsydelsen. Der sker ikke modregning i ressourceforløbsydelsen for de perioder, hvor man har deltaget i tilbud gennem kommunen.

Hvis man derimod får udbetalingen som en løbende ydelse, skal denne regnes for indtægt og modregnes krone for krone i den månedlige beregning af ressourceforløbsydelsen.

I de tilfælde, hvor udbetalingen ved tab af erhvervsevne fra pensionsordningen ikke sker til den syge, men derimod til arbejdsgiveren, påvirkes arbejdsgiverens refusion under jobafklaringsforløbet ikke.

Får man erstatning efter lov om arbejdsskadesikring, bliver denne ikke modregnet i ressourceforløbsydelsen, uanset om der er tale om en løbende ydelse eller et engangsbeløb. Hvis man får udbetaling for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven, vil udbetalingen være at regne for indtægt og blive fradraget efter samme regler som arbejdsindtægter – se side 64 – i den månedlige beregning af ressourceforløbsydelsen.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage til Ankestyrelsen over kommunens afgørelser om jobafklaringsforløb og ressourceforløb. Der kan ikke klages over rehabiliteringsplanen. Klagefristen er 4 uger efter, man har modtaget afgørelsen. Klagen skal sendes til kommunen, som genvurderer sagen, inden den sendes videre til Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 – aktiv socialpolitik.

Lovbekendtgørelse nr. 1342 af 21. november 2015 – aktiv beskæftigelsesindsats.

Bekendtgørelse nr. 996 af 29. juni 2016 – rehabiliteringsplan og rehabiliteringsteamets indstilling om ressourceforløb, fleksjob, førtidspension m.v.

Bekendtgørelse nr. 1003 af 30. august 2015 – aktiv beskæftigelsesindsats.

KEN nr. 10321 af 22. december 2017 – ressourceforløbsydelse – tilbagebetaling.

Vejledning nr. 9622 af 4. juli 2017 – jobafklaringsforløb og ressourceforløbsydelse under jobafklaringsforløb.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide om ressource- og jobafklaringsforløb hos kommunen eller på Beskæftigelsesministeriets hjemmesider Bm.dk og Star.dk.

Offentlige sundhedsydelse og rejsesygesikring

[Sikringsgruppe 1 og 2, side 70](#)

[Sundhedsydelse, side 71](#)

[Rejsesygesikring, side 75](#)

Alle, med bopæl og folkeregistertilmelding i Danmark har ret til lægehjælp, sygehusbehandling og andre offentlige sundhedsydelse. Hjælpen ydes uanset helbred, alder, indtægt eller indfødsret. Søfarende, der er ansat på danske skibe, er omfattet af særlige regler.

Enhver, der har ret til offentlige sundhedsydelse, får et gult sundhedskort. Nyfødte får tidligst kortet, når de er navngivet eller døbt.

For personer, der ikke bor eller er tilmeldt folkeregistret i Danmark, kan der være ret til et særligt sundhedskort. Det gælder fx dem, der er udsendt af en dansk arbejdsgiver, eller som arbejder i Danmark, men bor i udlandet. Med et særligt sundhedskort er man sikret dansk behandling og sundhedsydelse på lige fod med det gule sundhedskort.

Det gule sundhedskort gælder i Danmark, i Grønland og på Færøerne. Ved rejser til andre lande er man enten dækket af det blå EU-sygesikringskort eller via en privat købt rejseforsikring.

Sikringsgruppe 1 og 2

Når man har ret til offentlige sundhedsydelse, kan man uden hensyn til indtægtsforhold vælge mellem to sikringsformer: Gruppe 1 og gruppe 2.

Børn under 15 år følger automatisk forældrenes valg af sikringsgruppe. Unge mellem 15 og 18 år kan selvstændigt vælge gruppe uden samtykke fra forældrene.

Kun gruppe 1-sikrede har ret til gratis konsultation hos læge og speciallæge.

For både sikringsgruppe 1 og 2 gælder det, at gratis eller tilskudsberettiget lægehjælp afhænger af, om lægen eller speciallægen har aftale med regionen. Liste over, hvilke læger der har aftale med regionen, finder man på [Borger.dk](#) under sikringsgrupper.

GRUPPESKIFT

Mod et gebyr på 200 kr. kan man skifte mellem gruppe 1 og 2. Der skal mindst være 1 år mellem hvert skift. Gruppeskift kan ske digitalt via [Borger.dk](#) eller ved henvendelse til kommunens borgerservice. Skiftet træder i kraft 14 dage efter, kommunen har modtaget anmodningen og gebyret.

LÆGEHJÆLP I GRUPPE 1

ALMINDELIG LÆGE

Gruppe 1-sikrede har ret til gratis lægehjælp hos den praktiserende læge, man er tilmeldt.

Hvis man opholder sig midlertidigt uden for den valgte læges praksisområde, kan en anden læge yde gratis hjælp ved akut sygdom.

SPECIALLÆGE

Speciallægehjælp er gratis for gruppe 1-sikrede, når der er henvisning fra den praktiserende læge. Der kræves ikke henvisning til øjen- og ørelæge.

LÆGESKIFT

Man kan skifte læge digitalt via Borger.dk. Der er et gebyr på 200 kr.

LÆGEHJÆLP I GRUPPE 2

ALMINDELIG LÆGE

Gruppe 2-sikrede har adgang til at søge enhver læge. Kommunen udbetaler tilskud svarende til det, gruppe 1-sikrede får. Er lægens honorar højere end tilskuddet, betaler man selv resten.

SPECIALLÆGE

Gruppe 2-sikrede kan uden henvisning fra praktiserende læge frit vælge speciallæge. Man skal selv betale den del af honoraret, der overstiger det offentlige tilskud.

TOLKEBISTAND

Ved besøg på sygehus, hos læge eller speciallæge kan man få vederlagsfri tolkebistand i begge sikringsgrupper. Lægen skønner, om tolkning er nødvendig, og sørger for at rekvirere tolken.

I finansloven for 2018 er det aftalt at genindføre et gebyr for sprogtolkning i sundhedsvæsenet. Det gælder for personer, som har boet i Danmark i mere end 3 år. Derudover vil der blive egenbetaling, hvis man fravælger den tolk, som sundhedsvæsenet tilbyder. Ikrafttrædelsesdato er endnu ikke kendt.

Der er ret til betalt døvetolkning, hvis det lægeligt vurderes nødvendigt ved sygehusbehandling. I visse tilfælde er der også mulighed for betaling af døvetolkning hos praktiserende læge.

Sundhedsydelse

MEDICINTILSKUD

Man kan få tilskud til køb af lægeordnede lægemidler, der er godkendt som tilskudsberettiget af Lægemedelsstyrelsen.

Medicintilskuddet skal beregnes ud fra prisen på det billigste præparat med samme virkning.

Årlig udgift pr. person i tilskudspriser	Tilskud til medicin til personer over 18 år	Tilskud til medicin til personer under 18 år
0-965 kr.	0 pct.	60 pct.
965-1.595 kr.	50 pct.	60 pct.
1.595-3.455 kr.	75 pct.	75 pct.
Over 3.455 kr.	85 pct.	85 pct.

KRONIKERTILSKUD (STORT VARIGT FORBRUG AF MEDICIN)

Man kan få kronikertilskud, når der er tale om et stort, varigt og veldokumenteret behov for tilskudsberettiget medicin. Tilskuddet gives automatisk, hvis den årlige udgift til tilskudsberettiget medicin er over 18.688 kr. Til personer under 18 år skal udgiften være over 22.968 kr. Der er 100 pct. tilskud for alle til den del af egenbetalingen, der er over 4.030 kr. årligt.

TILSKUD TIL HÅNDKØBSMEDICIN

Det er en lægelig vurdering, om man kan få tilskud til håndkøbsmedicin. Lægen skriver på recepten, at der kan gives tilskud. Den økonomiske situation er uden betydning for tilskud til håndkøbsmedicin.

INDIVIDUELLE TILSKUD

Medicin, der ikke er almindelig tilskudsberettiget medicin eller håndkøbsmedicin, kan man via hospital eller egen læge søge Lægemiddelstyrelsen om at gøre tilskudsberettiget. Det er alene den lægelige vurdering af lægemidlets egnethed, der er afgørende for, om man får tilskud.

Der er tre typer af individuelle medicintilskud. Enkelttilskud gives, når der er anbefalet brug af en medicin, som i forvejen ikke er tilskudsberettiget. Forhøjet tilskud kan søges, hvis man ikke kan tåle den billigste medicin. Når en døende plejes i hjem eller på hospice kan der søges terminaltilskud, der dækker alle udgifter til medicin, uanset om det er medicin, der er tilskudsberettiget eller ej.

ERNÆRINGSPRÆPARATER

Der ydes tilskud til lægeordnede ernæringspræparater i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse. Tilskuddet er 60 pct. af udgifterne til præparaterne. Lister med godkendte ernæringspræparater findes på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside.

VACCINATIONER

Børn under 18 år med bopæl her i landet eller med dansk indfødsret tilbydes gratis vaccinationer mod visse smitsomme sygdomme. Det sker efter det såkaldte børnevaccinationsprogram – spørg evt. nærmere hos den praktiserende læge.

Er man fyldt 65 år eller er førtidspensionist, kan man gratis blive vaccineret mod influenza. Det samme gælder gravide, svært overvægtige, samboende med en immunsvæk-

ket person og efter lægelig vurdering personer, der lider af alvorlig sygdom eller visse former for kronisk sygdom.

TANDLÆGEHJÆLP

Den kommunale børnetandpleje er gratis for børn under 18 år. Efter det fyldte 18. år er der tilskud til forebyggende og behandlende tandpleje.

Personer, der som følge af en medfødt sjælden sygdom har betydelige tandproblemer, kan få et særligt tilskud til tandbehandling.

Voksne, der grundet fysiske eller psykiske helbredsforhold ikke kan benytte de almindelige tandplejetilbud, kan i stedet få omsorgstandpleje. Det gælder beboere på plejehjem eller andre svage grupper, der ikke er på institution. Egenbetalingen er maksimalt 520 kr.

Fysisk og psykisk udviklingshæmmede samt sindslidende, som ikke er i stand til at bruge almindelig tandpleje, kan i stedet få specialtandpleje med en maksimal egenbetaling på 1.935 kr.

Der er ekstra tilskud til tandbehandling for de personer, der modtager offentlige ydelser på kontanthjælpsniveau. Se side 16.

FYSIOTERAPEUT OG RIDEFYSIOTERAPEUT

Der er tilskud til de to slags behandlingsformer, hvis behandlingen er ordineret af en læge. Tilskud til fysioterapi er op til 40 pct. og til ridefysioterapi op til 80 pct. af fastsat honorar.

Børn og voksne med en progressiv sygdom eller et varigt, svært fysisk handicap kan få gratis fysioterapi og ridefysioterapi for at forebygge funktionstab og vedligeholde færdigheder. Sundhedsstyrelsen har udsendt retningslinjer for, hvem der kan få tilskud og for det maksimale antal behandlinger.

KIROPRAKTOR

Man kan få tilskud til behandling, herunder forebyggende indsats, hos en autoriseret kiropraktor. Ved længerevarende lidelse eller kronisk lidelse i bevægeapparatet kan der gives et særligt tilskud. Lægehenvielse er ikke nødvendig.

PSYKOLOG

Med en lægehenvielse kan man få tilskud til psykologbehandling til:

- røveri-, volds- og voldtægtsofre
- trafik- og ulykkesofre
- pårørende til alvorligt psykisk syge
- personer, der er ramt af alvorligt invaliderende sygdomme
- pårørende til personer, der er ramt af en alvorlig invaliderende sygdom

- pårørende ved dødsfald
- personer, der har forsøgt selvmord
- kvinder, der får foretaget abort efter 12. graviditetsuge
- personer, der inden de fyldte 18 år har været ofre for incest eller andre seksuelle overgreb
- personer, der har en let til moderat depression og er fyldt 18 år
- personer, der lider af let til moderat angst, let til moderat OCD og er mellem 18 og 38 år.

Der kan henvises til psykologer, som er tilsluttet overenskomst mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn og Dansk Psykolog Forening.

Henvisningen skal normalt ske senest 6 måneder efter den begivenhed, der udløste behovet for behandling. Psykologen skal have henvisningen senest en måned efter udstedelsen. Tidsbegrænsningen gælder ikke ved seksuelle overgreb på børn, depression eller angst.

Tilskuddet dækker op til 12 konsultationer pr. behandlingsforløb. Dog kan personer med depression eller angst i visse tilfælde få op til yderligere 12 konsultationer. Tilskuddet er 60 pct. af psykologens honorar. Man skal selv betale sin egen del af honoraret direkte til psykologen.

FODBEHANDLING

Man kan få tilskud til fodbehandling hos fodterapeut, hvis man har en lægehenvi-
sing. Kravet er, at der lægeligt er konstateret sukkersyge, svær leddegigt, arvæv efter stråle-
behandling eller symptomgivende nedgroede tånegle, som medfører behov for fodbe-
handling. Tilskuddet er på mellem 40-50 pct. af fodterapeutens honorar.

BEGRAVELSESHJÆLP

Begravelseshjælp er et skattefrit tilskud til personer omfattet af sundhedsloven. Til per-
soner under 18 år er beløbet 9.200 kr. uanset formue. For personer på 18 år og derover
er beløbet 11.000 kr. Beløbet kan reduceres som følge af formue. Begravelseshjælp til
personer, der er født før den 1. april 1957, er altid mindst 1.050 kr.

Hvis man efterlader ægtefælle og/eller børn under 18 år, nedsættes begravelseshjælpen
krone for krone for den del af afdødes og den efterlevende ægtefælles formue og for-
muerettigheder, der er over 36.700 kr. Efterlader man ægtefælle, indgår fast ejendom,
der tjener til familiens bolig, i formueberegningen med den del af friværdien, der oversti-
ger 100.000 kr. Begravelseshjælpen udbetales ikke ved formue over 47.700 kr.

Efterlader man hverken ægtefælle eller børn under 18 år, nedsættes begravelseshjæl-
pen krone for krone for den del af afdødes formue eller formuerettigheder, der er over
18.400 kr. Hjælpen udbetales ikke ved formue over 29.400 kr.

Ansøgning om begravelseshjælp kan ske digitalt på [Borger.dk](https://borger.dk). Udbetaling Danmark ud-
betaler hjælpen.

Rejsesygesikring

DET GULE SUNDHEDSKORT

Det gule sundhedskort kan man kun bruge i det danske sundhedsvæsen – det vil sige i Danmark, i Grønland og på Færøerne.

Ved rejser til Grønland og Færøerne dækkes udgifter, der ikke er omfattet af sundhedsvæsenet i Grønland og på Færøerne, som fx udgifter ved akut opstået sygdom, ulykkestilfælde, dødsfald, refusion af udgifter til lægehjælp og lægeordineret medicin. Under visse omstændigheder ydes der hjælp til transport.

DET BLÅ EU-SYGESIKRINGSKORT

HVEM ER DÆKKET?

Det blå EU-sygesikringskort er til personer, der bor i Danmark, er statsborger i et EU-/EØS land eller Schweiz og er dansk sygesikret. Bor man i udlandet og arbejder i Danmark, kan man i visse tilfælde have ret til et særligt sundhedskort (se side 27).

Det blå EU-sygesikringskort gælder under ophold i et EU/EØS-land og Schweiz i op til 1 år, når man:

- er på ferie
- er under uddannelse eller arbejder i udlandet
- lider af en kronisk sygdom og ved, man kan få behov for behandling.

DET BLÅ EU-SYGESIKRINGSKORT DÆKKER

- udgifter til læge- og sygebehandling på samme vilkår som for opholdslandets sikrede. Evt. egenbetaling dækkes ikke
- udgifter til medicin efter samme regler som for opholdslandets sikrede.

DÆKKER IKKE

- behandling, der med rimelighed kan vente, til man er tilbage i Danmark, eller planlagt behandling, som er den eneste årsag til rejsen til udlandet
- behandling hos private læger eller private sygehuse
- hjemtransport.

Danmark har dog indgået en aftale med de nordiske lande: Finland, Island, Norge og Sverige, som betyder, at man kan få dækket merudgifter til hjemtransport, hvis en læge ordinerer hjemtransport.

Hvis man medbringer det blå kort, afregner den udenlandske behandler normalt direkte med sygesikringen i opholdslandet ved hospitals- og lægebehandling. Der opkræves alene egenbetaling.

Om sygesikring for efterlønsmodtagere, pensionister og pensionerede grænsearbejdere, der bor i udlandet, se side 27.

For personer, der bor og forventes vedvarende at arbejde i Danmark, gælder kortet typisk i 5 år. For personer, der er dansk socialt sikrede, men ikke bor i Danmark – fx grænsearbejdere udsendt for dansk arbejdsgiver – gælder kortet højst 1 år.

Det blå sygesikringskort er gratis. Man bestiller kortet digitalt på Borger.dk eller ved henvendelse til kommunens borgerservice.

VED BEHOV FOR YDERLIGERE DÆKNING

Planlægger man at rejse uden for EU/EØS eller Schweiz i længere tid, eller ønsker man blot at sikre sig ud over, hvad det blå EU-sygesikringskort giver ret til, må man selv købe en rejseforsikring. Det gælder også, hvis man ønsker at sikre sig, at man ved sygdom kan transporteres hjem fra rejsemålet.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 – aktiv socialpolitik, tandpleje § 82a.

Lovbekendtgørelse nr. 1188 af 24. september 2016 – Sundhedsloven.

Bekendtgørelse nr. 1658 af 22. december 2017 – tandpleje.

Bekendtgørelse nr. 241 af 1. marts 2017 – psykologbehandling.

Bekendtgørelse nr. 1180 af 22. september 2016 – influenzavaccine.

Bekendtgørelse nr. 566 af 29. april 2015, sundhedskort – valgfri sikringsgruppe.

Bekendtgørelse nr. 561 af 29. april 2015 – begravelseshjælp.

Bekendtgørelse nr. 945 af 27. august 2014 – den offentlige rejsesygesikring.

Bekendtgørelse nr. 491 af 19. maj 2011 – tilskud til fodbehandling.

Bekendtgørelse nr. 710 af 27. juni 2008 – tilskud til fysio- og ridefysioterapi.

Bekendtgørelse nr. 1491 af 14. december 2006 – tilskud ernæringsprodukter.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Læs mere på Borger.dk, Sundhed.dk, Sundhedsstyrelsen.dk eller Lægemiddelstyrelsen.dk

Hjælp til alvorligt syge og handicappede

[Vurdering af funktionsevne, side 77](#)

[Dækning af merudgifter for personer over 18 år, side 78](#)

[Alvorligt syge og handicappede børn og unge, side 78](#)

[Hjemmehjælp, side 80](#)

[Genoptræning, side 81](#)

[Hjemmesygepleje, side 82](#)

[Hjælpemidler, forbrugsgoder og boligændringer, side 82](#)

[Handicappede på arbejdsmarkedet, side 83](#)

[Pasning af nærtstående syg, side 84](#)

[Pleje af døende, side 85](#)

Når en kommune bevilger ydelser, der skal kompensere for et handicap, sker det på baggrund af en vurdering af funktionsevnen. Man kan få dækket nødvendige merudgifter til den daglige livsførelse, hjemmehjælp, hjemmesygepleje, hjælpemidler og boligændringer.

Der kan gives personlig assistance til handicappede på arbejdsmarkedet. I forbindelse med pasning af handicappede børn kan man få dækket merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste. Forældre kan desuden få sygedagpenge, når de må opgive lønarbejde, fordi barnet skal være indlagt i 12 dage eller mere.

Man kan også få hjælp til pasning af nærtstående personer med alvorlig sygdom eller handicap samt hjælp til pleje af døende.

Vurdering af funktionsevne

Når funktionsevnen vurderes, indhenter kommunen oplysninger fx fra læge, speciallæge, hospital m.v.

Man får et samtaleskema, som man selv udfylder, og som ved en efterfølgende samtale skal danne grundlag for en beskrivelse og vurdering af funktionsevnen. I skemaet indgår spørgsmål om helbredsmæssige, sociale og arbejdsmæssige forhold og barrierer i forhold til det omgivende samfund. Skemaet danner grundlag for den efterfølgende dialog. Kommunen udarbejder herefter et aftaleskema.

Kommunen sender en kopi af aftaleskemaet sammen med en kopi af sammenfatningen og det udfyldte samtaleskema.

Er man uenig i kommunens beskrivelse eller vurdering af funktionsevnen, skal kommunen tage stilling til, om beskrivelsen og vurderingen alligevel fastholdes. Beslutter kom-

munen at fastholde beskrivelsen og vurderingen af funktionsevnen, skal man have sine bemærkninger tilføjet, så de indgår i den samlede vurdering.

Sker der væsentlige ændringer i de forhold, der har betydning for funktionsevnen, skal kommunen udarbejde en ny beskrivelse og vurdering af funktionsevnen.

Dækning af merudgifter for personer over 18 år

Kommunen yder dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem 18 og 65 år med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der skal være tale om en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med betydelige hjælpeforanstaltninger. Fx kan det dreje sig om udviklingshæmning, nedsat bevægelsesfunktion eller nedsat syn.

Man kan alene få hjælp til at få dækket nødvendige merudgifter, som er en følge af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne. Behovet vurderes i forhold til ikke-handicappede på samme alder/livssituation. Formålet med at få dækket de nødvendige merudgifter er, at man kan få dagligdagen til at fungere. Det kan fx være udgift til transport, hjælp i hjemmet, ekstra vask m.m.

De skønnede merudgifter skal være mindst 6.408 kr. pr. år svarende til 534 kr. pr. måned. Det er en betingelse, at udgiften ikke kan dækkes efter anden lovgivning. Tilskuddet fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned.

Tilskud til merudgifter afhænger ikke af indkomst og er skattefrie.

Der kan endvidere ydes hjælp til merudgifter til særlig godkendt diætkost, hvis disse udgifter ikke dækkes iht. sundhedsloven. Har man nødvendige merudgifter til tilskudsberettiget medicin, kan der ydes hjælp til den del af egenbetalingen, der ikke dækkes efter sundhedslovens regler. Kontakt kommunen om de nærmere muligheder. Blanket til ansøgning om tilskud til merudgifter kan hentes på Borger.dk.

Alvorligt syge og handicappede børn og unge

Forældre, der har et alvorligt sygt barn under 18 år, har ret til udbetaling af sygedagpenge fra Udbetaling Danmark, hvis de i forbindelse med barnets sygdom helt eller delvist må opgive lønarbejde eller personligt arbejde i egen virksomhed. Det er en betingelse, at barnets sygdom skønnes at medføre et behov for ophold på hospital eller lignende institution i 12 dage eller mere.

Kravet om en sygeperiode på 12 dage eller mere gælder ikke for hospitalsophold for børn af enlige forsørgere, der har ret til ordinært børnetilskud.

Dagpengene svarer til det beløb, som forældrene har ret til ved egen sygdom. Der kan dog udbetales dagpenge til selvstændige, der ikke er tilmeldt den frivillige sikring.

Udbetaling Danmark kan i særlige tilfælde beslutte, at forældre får et højere dagpengebeløb – fx når det skønnes nødvendigt, at begge forældre er sammen med det syge barn.

Man kan få yderligere oplysninger hos Udbetaling Danmark, på Borger.dk eller i a-kassen.

TAPT ARBEJDSFORTJENESTE

Hvis man forsørger et handicappet barn under 18 år i hjemmet, kan man få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det er en betingelse, at det er nødvendigt, at barnet passes i hjemmet. Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, dog højst med 30.576 kr. om måneden.

Reglerne om pasning af nærtstående med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom omhandler også børn med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom.

Forældre, der både opfylder betingelserne for tabt arbejdsfortjeneste og pasning af alvorligt syge, vælger selv, hvilken støtte de vil modtage.

En bevilling fra kommunen af tabt arbejdsfortjeneste giver ikke automatisk ret til orlov fra arbejdsgiver. Arbejdsgiveren må her vurdere, om der kan gives orlov.

PENSIONSORDNINGER

Kommunen skal beregne bidrag til pensionsordning af dækningen til tabt arbejdsfortjeneste. Der indregnes et bidrag til pensionsordning på 10 pct. af bruttoindtægten. Bidraget kan dog højst udgøre et beløb, der svarer til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Bidrag til pensionsordning beregnes alene for personer, der umiddelbart før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning.

Kommunen betaler også 2/3 af ATP-bidraget, ydelsesmodtageren betaler selv den sidste tredjedel.

DÆKNING AF MERUDGIFTER TIL BØRN UNDER 18 ÅR

Hvis man forsørger et handicappet barn under 18 år i hjemmet, kan man få dækket nødvendige merudgifter. Merudgiften skal være en følge af den nedsatte funktionsevne. Der skal være tale om en betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Merudgiften skal min. udgøre 4.848 kr. årligt. Ydelsen er ikke afhængig af indtægt og er skattefri. Ansøgning om tilskud til merudgifter kan fås på Borger.dk.

Hvis der er tale om merudgifter til en decideret behandling, skal disse søges og bevilges via sundhedsloven.

Hjemmehjælp

Det er kommunen, der skal sørge for tilbud om hjemmehjælp, det vil sige:

- personlig hjælp og pleje. Fx hjælp til personlig hygiejne, hjælp til at komme op af og i seng eller få tøj på eller hjælp til at spise
- støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet. Fx rengøring, tøjvask, indkøb eller levering af mad
- hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder.

Kommunen skal sørge for tilbud om afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Kommunen skal ved pleje og omsorg for en person med demensdiagnose så vidt muligt respektere dennes vejledende tilkendegivelser for fremtiden mht. bolig, pleje og omsorg (plejetestamente).

VISITATION

Før der tilbydes hjemmehjælp, skal kommunen vurdere om et tilbud om rehabilitering vil kunne forbedre funktionsevnen, så behovet for hjælp nedsættes. Målene skal fastsættes i samarbejde med den enkelte, og kommunen skal tilbyde den nødvendige støtte under forløbet.

Hvis man ikke gennemfører rehabiliteringsforløbet, skal kommunen vurdere behovet for hjælp.

Hjemmehjælp er gratis uanset om den er midlertidig eller varig. Kommunen kan dog stadig opkræve betaling for madservice, eller hvis der er tale om hjælp til afløsning eller aflastning til ægtefælle m.v.

VALG AF LEVERANDØR

Man kan:

- vælge mellem to eller flere leverandører, hvoraf den ene kan være kommunen
- eller modtage et fritvalgsbevis, hvis kommunen vælger at tilbyde det.

FRITVALGSBEVIS

Hvis kommunen tilbyder et fritvalgsbevis, kan man selv finde en privat leverandør og indgå aftale om at få udført den hjælp, man er visiteret til af kommunen. Man skal vælge et privat firma, der er momsregistreret og registreret i Det Centrale Virksomhedsregister. Se mere på Fritvalgsdatabasen.dk.

KONTANT TILSKUD

Har man en betydelig og varigt nedsat funktionsevne med behov for mere end 20 timers hjælp om ugen, kan man vælge at få udbetalt et kontant tilskud. Man ansætter selv en person til at udføre hjælpen. Kontakt kommunen om det.

FLEKSIBEL HJEMMEHJÆLP

Det er muligt helt eller delvist at vælge en anden hjælp, end der er truffet afgørelse om. Ønsker man at bytte mellem personlig og praktisk hjælp, skal begge former for hjælp være tildelt. Kommunen skal vurdere, om det er fagligt forsvarligt at ændre hjælpen.

KLAGE

Man kan klage til Ankestyrelsen over kommunens afgørelse om hjemmehjælp. Klagen skal sendes til kommunen inden 4 uger efter, at man har modtaget afgørelsen. Kommunen har herefter en frist på 4 uger til at ændre afgørelsen. Ændrer kommunen ikke sin afgørelse, sender kommunen sagen til Ankestyrelsen.

Genoptræning

Der findes 3 måder at få genoptræning på:

- Genoptræning efter sygehusophold efter reglerne i sundhedsloven
- Genoptræning og vedligeholdende træning efter reglerne i serviceloven
- Behandling hos praktiserende fysioterapeut.

EFTER INDLÆGGELSE

Under indlæggelse på et sygehus kan genoptræning indgå som en del af behandlingen.

Bliver man udskrevet fra et hospital, kan man fortsat have brug for genoptræning. Hvis sygehusets læge vurderer, at man har brug for genoptræning efter afsluttet sygehusbehandling, laves der en genoptræningsplan. Man skal have planen udleveret, inden man udskrives fra hospitalet. Lægen vurderer, om man skal have specialiseret genoptræning på et hospital eller almindelig genoptræning i kommunen. Der bliver sendt en kopi af genoptræningsplanen til den praktiserende læge og bopælskommunen.

UDEN FORUDGÅENDE INDLÆGGELSE

Tilbuddet om kommunal genoptræning er et tilbud på lige fod med de tilbud om personlig og praktisk hjælp, som kommunen er forpligtet til at yde. Genoptræningen indgår i en samlet indsats for, at man kan komme tilbage til eller tæt på det funktionsniveau, som man havde, inden sygdommen opstod.

I denne situation skal der ikke udarbejdes en genoptræningsplan. Det er kommunen, der træffer afgørelse om, hvilken form for genoptræning som skal iværksættes. Afgørelsen skal træffes på baggrund af en konkret individuel vurdering af træningsbehovet og meddeles skriftligt. Genoptræningen er gratis og begrænset til den periode, hvor funktionsniveauet fortsat kan forbedres gennem yderligere træning.

VEDLIGEHOLDELSESTRÆNING

Tilbuddet gives til personer, som har brug for en individuel træningsindsats med henblik på at kunne vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder. Det drejer sig om personer, som pga. nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har

brug for vedligeholdelsestræning. Har man en kronisk lidelse, vil man også kunne få vedligeholdelsestræning med henblik på at kunne vedligeholde fysiske, psykiske og sociale færdigheder.

Udover træning i eget hjem vil aktiviteterne typisk kunne finde sted på dagcentre, i plejecentre eller plejehjem. Vedligeholdelsestræningen er gratis.

Det er kommunen, der træffer afgørelse om, hvilken form for vedligeholdelsestræning der skal iværksættes. Afgørelsen skal meddeles skriftligt og være ledsaget af en skriftlig begrundelse.

Hjemmesygepleje

Har man brug for sygepleje, henvender man sig til kommunen. Hjemmesygepleje ydes efter lægehenvielse og er gratis.

Hjælpemidler, forbrugsgoder og boligændringer

Det er kommunen, der giver støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder. Blanketten til ansøgning kan fås på Borger.dk. For at få hjælp skal der være tale om en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Hjælpemidlet/forbrugsgodet skal i væsentlig grad:

- afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne
- lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- være nødvendigt for udøvelse af et erhverv.

Afgørelsen af, om et hjælpemiddel eller forbrugsgode væsentligt kan afhjælpe eller lette gener, træffes på grundlag af en helhedsvurdering af ansøgerens samlede situation (helbred, socialt og familiemæssigt) og i et samarbejde mellem ansøgeren og sagsbehandlere i kommunen.

Et hjælpemiddel er et produkt fremstillet med henblik på at afhjælpe en fysisk eller psykisk funktionsevnenedsættelse. Kommunen yder støtte til det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Eksempel på hjælpemidler er: Køre stol, stok, støttekorset og ortopædisk fodtøj.

Et forbrugsgode er et produkt, der er fremstillet og forhandles til den brede befolkning, men som i nogle tilfælde kan afhjælpe borgerens begrænsninger.

Der gives ikke hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, og der kan kun gives hjælp til forbrugsgoder, der koster mere end 500 kr. Hjælpen gives som 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt.

Eksempel på forbrugsgoder er: Husholdningsredskaber og køkkenmaskiner.

BETALING

Forbrugsgoder og hjælpemidler – bortset fra invalidebiler – gives, uden at der tages hensyn til indtægtsforhold.

Tilskud til forbrugsgoder og hjælpemidler er skattefrit.

BOLIGÆNDRINGER

Der er mulighed for at få hjælp til at indrette en almindelig bolig, så den bliver mere egnet for en person med varig nedsættelse af den fysiske eller psykiske funktionsevne. Kontakt kommunen for nærmere oplysninger. Yderligere oplysninger kan fås på Borger.dk.

Handicappede på arbejdsmarkedet

PERSONLIG ASSISTANCE

En personlig assistent kan yde den handicappede praktisk bistand på jobbet. Man kan søge jobcentret om en personlig assistent, hvis man pga. af en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig personlig bistand.

Man kan få en personlig assistent, når man er:

- ansat eller søger job på ordinære løn og ansættelsesvilkår
- i fleksjob
- under virksomhedspraktik
- ansat i job med løntilskud
- selvstændig erhvervsdrivende
- ansat i seniorjob.

Ledige med varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan få tilskud til personlig assistance under efteruddannelse forud for et ansættelsesforhold.

Den personlige assistent må kun hjælpe med praktiske arbejdsfunktioner. Den handicappede skal således selv kunne udføre de faglige og indholdsmæssige jobfunktioner.

Man kan derfor ikke få bevilget personlig assistance til almindelig medhjælp, der ikke er begrundet i handicapet – eller til at vikariere.

Virksomheden får tilskud til at aflønne den personlige assistent. Tilskuddets størrelse svarer til studentertimesatsen, der er fastsat mellem HK og staten. Der kan maks. ydes tilskud i op til 20 timer gennemsnitligt pr. uge, hvis man er beskæftiget 37 timer pr. uge. Ved færre timer beregnes tilskuddet forholdsmæssigt. Typisk vil der være tale om praktisk bistand, fx til tunge løft, sekretær- eller tolkebistand. Ved psykisk funktionsnedsættelse kan det dreje sig om fx hjælp til at strukturere og planlægge arbejdsopgaver.

Der kan ikke ydes personlig assistance, hvis jobbet er uforeneligt med funktionsnedsættelsen.

Har man et betydeligt handicap, kan man få personlig assistance op til fuld tid. Kontakt kommunen om de nærmere regler.

Handicappede kan også økonomisk kompenseres via SU-reglerne. Se afsnittet om SU side 23.

Pasning af nærtstående syg

En person med tilknytning til arbejdsmarkedet, der ønsker at passe en alvorligt syg nærtstående, skal ansættes af den nærtståendes kommune. Den syges funktionsevne skal være betydelig og varigt nedsat af fysiske eller psykiske årsager. Der kan også være tale om en indgribende kronisk eller langvarig/uhelbredelig lidelse. Der gælder ingen aldersgrænse for den nærtstående med pasningsbehov. Ordningen er altså rettet mod både børn, voksne og ældre. Blanket vedrørende ansøgning om pasning af nærtstående kan hentes på Borger.dk.

Når man er blevet godkendt af kommunen til plejeopgaven, har man ret til orlov fra arbejdet. Man skal dog senest 6 uger før orloven give arbejdsgiveren meddelelse om tidspunkt og længde for fraværet.

PLEJEVEDERLAGETS STØRRELSE

Den nærtstående får 22.504 kr. pr. måned. To eller flere personer kan deles om pasningsordningen. De skal alle opfylde betingelserne for ansættelse. Den samlede aflønning kan dog ikke overstige 22.504 kr. pr. måned. Lønnen udbetales i disse tilfælde forholdsmæssigt i forhold til delingen af pasningsordningen.

PENSIONSBIDRAG

Der betales et pensionsbidrag med i alt 12 pct., hvoraf de 4 pct. tilbageholdes i lønnen, mens arbejdsgiveren/kommunen betaler 8 pct. af lønnen.

BETINGELSER

- Den nærtstående skal bo i egen bolig
- Alternativet til pasning i hjemmet er døgnophold uden for hjemmet, eller at plejehovet svarer til et fuldtidsarbejde
- Enighed mellem parterne om etablering af pasningsforholdet
- Kommunen vurderer, at der ikke er afgørende hensyn, der taler imod, at man passer den nærtstående.

VARIGHED

Ansættelsen kan vare i indtil 6 måneder. Pasningsperioden forlænges i yderligere 3 måneder, hvis særlige forhold taler herfor. Fx kan der være tale om livsforlængende be-

handling, hvor den syge endnu ikke befinder sig i den terminale fase. Vedr. plejeorlov til pasning af døende, se nedenfor.

Det er også muligt at opdele pasningen i flere perioder af hele måneders varighed. Pasningen kan opdeles i kortere perioder end en måned. Dette kræver dog, at arbejdsgiveren, der har givet orloven, er indforstået med dette.

Der ydes en pasningsordning til et sammenhængende sygdomsforløb eller handicap. Samme alvorligt syge kan dog blive omfattet af pasningsordningen igen, hvis der tilstøder en anden alvorlig lidelse.

Pleje af døende

Personer, som passer en nærtstående, der ønsker at dø i eget hjem, kan få et plejevederlag. Et plejevederlag kan udbetales, uanset om man mister en arbejdsindtægt eller står uden for arbejdsmarkedet. Man har en lovbestemt ret til at holde orlov. Blanket til ansøgning om plejevederlag kan hentes på Borger.dk.

BETINGELSER

Hospitalsbehandling skal efter en lægelig vurdering skønnes udsigtsløs (terminalfasen). Den døendes tilstand må ikke nødvendiggøre indlæggelse eller forbliven på hospital eller anden institution. Den døende skal være indforstået med, at plejeforholdet etableres.

Lønmodtageren skal varsle den påtænkte plejeorlov over for arbejdsgiveren. Dette skal senest ske samtidig med, at ansøgningen om plejevederlaget gives til kommunen.

PLEJEVEDERLAGETS STØRRELSE

Plejevederlaget svarer til 1,5 gange det sygedagpengebeløb, som modtageren har ret til ved egen sygdom. Vederlaget kan ikke overstige den hidtidige indtægt. Der gælder særlige regler for selvstændige. Har man ikke ret til sygedagpenge ved egen sygdom, udbetales et mindstebeløb – dette kan ikke udbetales samtidig med anden offentlig forsørgelse. Plejevederlaget er skattepligtigt.

Arbejdsgivere, der fortsætter med at udbetale løn til medarbejderen, får refunderet et beløb svarende til det plejevederlag, som medarbejderen ville have modtaget. Lønmodtageren har pligt til at genoptage arbejdet 14 dage efter den nærtståendes død, medmindre andet er aftalt med arbejdsgiveren.

MEDICINTILSKUD

Der ydes desuden hjælp til udgifter til lægeordineret medicin m.v. uanset pågældendes eller familiens økonomiske forhold. Er der behov for hjemmehjælp, er denne også gratis. Se side 80.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage over kommunens afgørelse til Ankestyrelsen. Klagefristen er på 4 uger.

HENVISNING TIL LOVE

Lovbekendtgørelse nr. 988 af 17. august 2017 – serviceloven.

Lovbekendtgørelse nr. 1096 af 13. september 2017 – lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Lovbekendtgørelse nr. 1188 af 24 september 2016 – sundhedsloven.

HENVISNING TIL BEKENDTGØRELSER/VEJLEDNINGER

Vurdering af funktionsevne:

Bekendtgørelse nr. 39 af 20 januar 2012 – vurdering af funktionsevne.

Dækning af merudgifter for personer over 18 år:

Bekendtgørelse nr. 1248 af 13. november 2017 – nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Alvorligt syge og handicappede børn og unge op til 18 år:

Bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 – tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom.

Hjemmehjælp:

Bekendtgørelse nr. 344 af 26. marts 2013 – frit valg af leverandør af hjemmehjælp og fritvalgsbevis efter servicelovens § 91 og om kvalitetskrav til leverandører af hjemmehjælp efter servicelovens § 83.

Genoptræning:

Bekendtgørelse nr. 1088 af 6. oktober 2014 – genoptræningsplaner og om patienters valg af genoptræningstilbud efter udskrivning fra sygehus.

Bekendtgørelse nr. 710 af 27. juni 2008 – tilskud til fysioterapi hos fysioterapeut i praksissektoren og vederlagsfri fysioterapi hos fysioterapeut i praksissektoren og i kommunen.

Hjemmesygepleje:

Vejledning nr. 102 af 11. december 2006 – hjælp og støtte efter serviceloven.

Hjælpe midler, forbrugsgoder og boligændringer:

Vejledning nr. 7 af 15. februar 2011 om hjælpe midler, biler, boligindretning m.v. – vejledning nr. 6 til serviceloven.

Handicappede og arbejdsmarkedet:

Bekendtgørelse nr. 817 af 26. juni 2013 – kompensation til handicappede i erhverv m.v.

Pasning af nærtstående:

Vejledning nr. 9341 af 8. maj 2015 – hjælp og støtte efter serviceloven.

Pleje af døende:

Vejledning nr. 9341 af 8. maj 2015 – hjælp og støtte efter serviceloven.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om hjælp til alvorligt syge på Borger.dk.

Revalidering

[Generelle betingelser, side 88](#)

[Forsørgelse under revalidering, side 89](#)

[Revalideringens indhold, side 91](#)

[Tillægsydelse m.m., side 93](#)

[Samspillet med forsikringsydelser, side 94](#)

Revalidering er beskæftigelsesrettede aktiviteter og økonomisk hjælp, som kommunen bevilger til borgere med begrænsninger i arbejdsevnen. Revalidering tilbydes, når andre former for aktiviteter efter beskæftigelsesloven eller anden lovgivning ikke er tilstrækkeligt.

Revalideringsydelsen udgør i 2018

Fyldt 30 år: 18.645 kr.

Under 30 år og forsørger eget barn i hjemmet: 18.645 kr.

Fyldt 25 år og forsørgerpligt over for ikke hjemmeboende børn: 14.993 kr.

Fyldt 25 år uden forsørgerpligt over for børn: 11.282 kr.

Under 25 år og ikke hjemmeboende hos en eller begge forældre: 7.272 kr.

Under 25 år og hjemmeboende hos en eller begge forældre: 3.509 kr.

Under 25 år og psykisk syg med forsørgerpligt over for ikke hjemmeboende børn: 14.993 kr.

Under 25 år og psykisk syg og ikke hjemmeboende hos en eller begge forældre: 11.282 kr.

Personer, der i 6 måneder forud for afgørelse om revalidering har haft en indtægt, der gennemsnitligt overstiger 18.645 kr.: 18.645 kr.

Alle beløb er skattepligtige.

Opfylder borgeren ikke opholdskravet (se side 10) erstattes revalideringsydelsen med integrationsydelse.

Generelle betingelser

Der kan bevilges hjælp i form af revalidering, hvis kommunen vurderer, at indsatsen er nødvendigt, for at borgeren kan hjælpes til at fastholde sin tilknytning til eller komme ind på arbejdsmarkedet. Det skal vurderes at være realistisk, at indsatsen vil føre til, at borgeren kommer ind på arbejdsmarkedet eller i væsentlig grad forbedrer sin erhvervs-mæssige situation.

Det er en betingelse, at borgeren har begrænsninger i arbejdsevnen. Begrænsningerne kan skyldes fysiske, psykiske og/eller sociale forhold.

Forud for selve revalideringen kan der tilbydes et forløb, forrevalidering, der forbereder borgeren til at kunne gennemføre revalideringen, herunder afklarer, hvilken indsats der er behov for.

MÅLGRUPPE

Der er ikke begrænsning i målgruppen. Personer, der er berettiget til fleksjob eller førtidspension, kan også tilkendes revalidering, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne.

BEVILLING AF REVALIDERING

Inden der tages stilling til, om borgeren har ret til revalidering, skal kommunen udarbejde rehabiliteringsplanens forberedende del. Planen indeholder uddannelses- og beskæftigelsesplan samt en beskrivelse af borgerens ressourcer og udfordringer, herunder egen læges vurdering af helbredssituationen. Planen skal også indeholde beskrivelse af den indsats, der forud har fundet sted. Rehabiliteringsplanen danner grundlag for kommunens beslutning om revalidering.

Beslutning om tilkendelse af revalidering skal ikke, men kan forelægges rehabiliteringsteamet.

REVALIDERINGSPERIODEN

Kommunen skal tilrettelægge revalideringsplanen, herunder forrevalideringen, så den kan gennemføres på så kort tid som muligt. Der kan som hovedregel højst udbetales revalideringsydelse i 5 år.

En revalidend med betydelige begrænsninger i erhvervsevnen, der har personlige forudsætninger, evner og interesser for en længerevarende videregående uddannelse, kan få tilbudt et revalideringsforløb med revalideringsydelse, der er planlagt til mere end 5 år.

KONTAKTFORLØB OG OPFØLGNING

Kommunen skal hver 3. måned afholde individuelle samtaler med revalidenden for at følge op på forløbet. Samtalen kan ske telefonisk, digitalt eller på anden måde, når borgeren deltager i tilbud.

Forsørgelse under revalidering

FORREVALIDERING

Borgeren bevarer sit hidtidige forsørgelsesgrundlag under forrevalideringen. Det vil typisk være sygedagpenge, kontanthjælp eller ledighedsydelse.

REVALIDERING

Under selve revalideringen ydes hjælp i form af revalideringsydelse, eller borgeren kan henvises til SU eller praktik-, elev- eller lærlingeløn.

Personer, der ikke opfylder kravet i aktivloven om ophold i riget i 7 ud af de senest 8 år, modtager integrationsydelse i stedet for revalideringsydelse.

Endvidere kan der bevilges hjælp i form af løntilskud til mindste overenskomstmæssige løn, eller den løn, der sædvanligvis gælder for det jobområde, man er beskæftiget inden for. Er man over 25 år, kan der bevilges løntilskud til mindste overenskomstmæssige løn, under elev- eller lærlingeforløb.

Personer, der er visiteret til fleksjob, modtager ikke revalideringsydelse, men ledighedsydelse.

Personer, der er berettiget til førtidspension, kan modtage pension under revalidering, eller pensionen kan gøres hvilende i perioden.

FORMUE OG INDTÆGTER

Formue påvirker ikke retten til revalidering eller udbetaling af revalideringsydelse. Borgeren må have en arbejdsindtægt på indtil 12.000 kr. pr. år før skat uden fradrag i revalideringsydelsen, derefter fradrages indtægten i revalideringsydelsen. Det er en forudsætning, at arbejdet er foreneligt med deltagelse i revalideringsplanen.

Feriepenge optjent før overgang til revalideringsydelse indgår ikke i de 12.000 kr.

Løbende udbetalinger fra forsikrings- og pensionsordninger kan medføre fradrag i revalideringsydelsen. Overstiger den løbende udbetaling og revalideringsydelsen tilsammen den hidtidige arbejdsindtægt, trækkes det overskydende beløb fra i revalideringsydelsen.

Ved beregningen af den hidtidige arbejdsindtægt, tages udgangspunkt i samme beregningsregler som ved fastsættelse af årsløn ved arbejdsskade, se side 40. Årslønnen reguleres hvert år med tilpasningsprocenten plus 2 pct.

Eksempel

I 2018 bliver borgeren tilkendt revalidering med revalideringsydelse på 11.282 kr. månedligt. Borgeren modtager løbende udbetaling på 8.171 kr. fra pensionselskab, på baggrund af sygdom opstået i 2014.

I 2013 havde borgeren en årsløn på 225.000 kr. Årsløn opreguleres og beregnes til 267.000 kr. i 2018.

Borgerens opregulerede månedsløn: 22.250 kr.

Borgeren har en samlet månedlig indtægt på $(11.282 + 8.171) = 19.453$ kr.

Der skal ikke ske fradrag i revalideringsydelsen.

Ægtefælles indtægts- og formueforhold har ingen betydning for udbetaling af revalideringsydelse.

SÆRLIG STØTTE

Hvis borgeren har høj husleje og/eller stor forsørgerbyrde, kan der søges om særlig støtte efter §34 i Lov om aktiv socialpolitik.

Borgeren skal opfylde betingelser for kontanthjælp. Det vil sige, at formue og ægtefælles indtægter har betydninger for vurderingen.

Borgeren, der er tilkendt revalidering, er undtaget reglerne om nedsættelse af den særlige støtte til dagpengeløftet, og den særlige støtte nedsættes derfor ikke efter 3 måneder.

Revalideringens indhold

FORREVALIDERING

Inden revalideringsplan kan fastlægges eller igangsættes, kan der være behov for aktiviteter, der har et erhvervsmodnende eller afklarende formål, fx for at kunne fastslå, hvilken plan der er realistisk.

Når borgeren er afklaret, og det erhvervs-mæssige sigte er fastlagt, kan aktiviteterne overgå til at være en del af den egentlige revalideringsplan med ret til revalideringsydelse.

REVALIDERINGSPLANEN

Kommunen planlægger sammen med borgeren indholdet af revalideringen i "Min plan". Planen skal beskrive beskæftigelsesmålet, indhold af revalideringen og tidsramme, og hvordan indholdet af planen forbedrer revaliderendens muligheder for beskæftigelse. Beskæftigelsesmålet skal så vidt muligt rettes mod beskæftigelse med behov for arbejdskraft.

Revalideringsplanen, herunder forrevalideringen, skal planlægges, så den kan gennemføres på så kort tid som muligt og på en måde, så revaliderendens behov tilgodeses.

Sker der ændringer i situationen, eller er der væsentligt ændrede forudsætninger på arbejdsmarkedet, skal planen revideres. Planen skal være skriftlig og godkendes af begge parter.

Planen kan indeholde følgende tilbud:

- Vejledning og opkvalificering, herunder ordinær uddannelse
- Virksomhedspraktik
- Ansættelse med løntilskud
- Hjælp til etablering af selvstændig virksomhed.

Tilbuddene kan gives hver for sig eller i en kombination.

VEJLEDNING OG OPKVALIFICERING, HERUNDER ORDINÆR UDDANNELSE

Tilbuddet kan bestå af:

- ordinære, beskæftigelsesrettede uddannelsesforløb, der generelt udbydes. Disse skal være umiddelbart rettet mod beskæftigelse.
- særligt tilrettelagte projekter, kurser og uddannelsesforløb.

YDELSE

Der udbetales revalideringsydelse eller integrationsydelse. Hvis borgeren modtager elev- eller lærlingeløn, der er lavere end revalideringsydelsen, udbetales der revalideringsydelse som supplement til lønnen.

En ung revalidend, der netop har forladt skolesystemet, henvises som hovedregel til forsørgelse efter SU-reglerne. Hvis den unge har betydelige begrænsninger eller særligt begrænsede erhvervsmuligheder, kan der bevilges revalideringsydelse.

VIRKSOMHEDSPRAKTIK

Tilbuddet gives i privat eller offentlig virksomhed med henblik på at afdække eller optræne faglige, sociale eller sproglige kompetencer samt at afklare beskæftigelsesmål.

VARIGHED

Fastsættes ud fra en konkret vurdering.

YDELSE

Revalideringsydelse eller integrationsydelse.

ANSÆTTELSE MED LØNTILSKUD

Tilbud om ansættelse med løntilskud hos private eller offentlige arbejdsgivere, gives med henblik på oplæring og genoptræning af faglige, sociale eller sproglige kompetencer.

Er man over 25 år, kan der endvidere tilbydes løntilskud i forbindelse med elev- eller lærlingeforløb.

VARIGHED

Fastsættes ud fra en konkret vurdering. Tilbuddet kan gives i mere end 1 år.

LØN- OG ANSÆTTELSESVILKÅR

Man får mindste overenskomstmæssig løn eller den løn, der gælder for tilsvarende arbejde.

LØNTILSKUDET'S STØRRELSE

Løntilskuddet kan højst være 151 kr. i timen i 2018.

Tilbydes løntilskud i forbindelse med elev/lærlingeforhold, kan der enten gives løntilskud til hele lønnen eller alene til den del af lønnen, der ligger ud over elev/lærlingelønnen. Tilskuddets størrelse afhænger af revalidendens evner og forudsætninger.

HJÆLP TIL ETABLERING AF SELVSTÆNDIG VIRKSOMHED

Man kan få støtte til at etablere selvstændig virksomhed, hvis det vurderes, man har faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomheden, og en sådan støtte frem for anden revalidering vil kunne bringe en i stand til at forsørges sig selv og sin familie.

YDELSE

Støtten gives i form af tilskud eller rentefrit lån:

- hvis kommunen skønner det rimeligt under hensyn til ens fremtidige erhvervsmuligheder, ydes støtten som et rentefrit lån
- der kan endvidere gives tilskud til forsørgelse i en kortere periode – normalt op til 6 måneder.

Kommunen skal sikre, at der foreligger en forretningsmæssig forsvarlig plan for etableringen af den selvstændige virksomhed. Kommunen skal desuden løbende følge sagen i den periode, hvor der udbetales tilskud til forsørgelse, for at sikre, man fortsat er berettiget til tilskuddet.

Hvis man ikke er i stand til at tilbagebetale lånet, kan kommunen efter en konkret vurdering eftergive det.

Tillægsydelse m.m.

Deltager man i vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik, uddannelse eller er ansat med løntilskud, kan kommunen give tilskud til visse udgifter. Formålet er at understøtte, at man kan få og deltage i tilbuddet. Tilbuddet kan gives uden hensyn til ens indtægter og formueforhold.

Der kan gives tilskud til:

- undervisningsmaterialer
- arbejdsredskaber
- mindre arbejdspladsindretninger
- personlig assistance (se side 83).

Udgiften skal være en nødvendig følge af det tilbud, man deltager i, eller på grund af ens nedsatte fysiske eller psykiske funktionsniveau.

Forudsætningen for at få støtte til arbejdsredskaber eller arbejdsindretning er, at tilskuddet er afgørende for, at man kan deltage i tilbuddet, eller at redskabet eller indretningen kompenserer for eventuelle begrænsning i arbejdsniveauet.

STØTTE TIL MERUDGIFTER TIL BOLIG

Der kan i visse tilfælde gives støtte til merudgifter til bolig på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsniveau. Kontakt kommunen om de nærmere regler.

STØTTE TIL TRANSPORT

Der udbetales godtgørelse til transport, hvis den daglige transport er på mere end 24 km tur/retur. Der udbetales alene til transport ud over de 24 km. Satsen er 0,97 kr. pr. km i 2018. Kommunen afholder dog den fulde udgift til befordring for revalidender, hvis udgiften er en følge af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

MENTOR

Kommunen kan bevilge mentor under revalideringen. Mentoren kan være en medarbejder i virksomheden, på uddannelsesinstitutionen eller en ekstern konsulent, som kan introducere, vejlede eller oplære. Mentorens opgaver skal ligge ud over arbejdsgiverens og uddannelsesstedets sædvanlige forpligtelser. Det er en betingelse, at mentoren er afgørende for, at man kan deltage i tilbuddet.

Samspejlet med forsikringsydelser

Løbende udbetalinger fra forsikringsydelser eller pensionsordninger kan medføre fradrag i revalideringsydelsen. Overstiger den løbende udbetaling og revalideringsydelsen tilsammen den opregulerede hidtidige arbejdsindtægt, trækkes det overskydende beløb fra i revalideringsydelsen.

Forsørgertabserstatninger fradrages ikke i revalideringsydelsen. Godtgørelse for varigt mén betragtes som formue og påvirker ikke revalideringsydelsen.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage over kommunens afgørelse om revalidering til Ankestyrelsen senest 4 uger efter, at man har modtaget afgørelsen. Klagen skal sendes til kommunen, som vurderer sagen igen, inden klagen sendes videre til Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 269 af 21. marts 2017 – lov om aktiv socialpolitik.

Lovbekendtgørelse nr. 1342 af 21. november 2016 – lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide om revalidering på Borger.dk eller på Beskæftigelsesministeriets hjemmesider Bm.dk og Star.dk.

Fleksjob og ledighedsydelse

[Fleksjob, side 95](#)

[Fleksjob tilkendt før den 1. januar 2013, side 100](#)

[Ledighedsydelse, side 101](#)

[Tilskud til selvstændige tilkendt efter den 1. januar 2013, side 103](#)

[Tilskud til selvstændige tilkendt før den 1. januar 2013, side 105](#)

[Fleksydelse, side 106](#)

Fleksjob er økonomisk støtte til ansættelse hos privat eller offentlig arbejdsgiver, eller tilskud til at fastholde beskæftigelse i egen virksomhed.

I afsnittet beskrives både reglerne for personer, der var ansat i fleksjob før den 1. januar 2013, og for personer ansat i fleksjob fra denne dato.

Kapitlet indeholder desuden en gennemgang af reglerne om ledighedsydelse.

Fleksjob

For at blive godkendt til fleksjob skal man have varige og væsentlige begrænsninger i arbejdsevnen, der gør, at man ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår. Alle relevante indsatser, fx omplacering på arbejdspladsen, skal være afprøvet. For at få tilkendt fleksjob skal man være under folkepensionsalderen.

Man kan få et tilbud om fleksjob, hvis man aktuelt har en meget begrænset arbejdsevne, og der er mulighed for, at arbejdsevnen inden for en rimelig periode kan udvikles.

Fleksjobbet kan alene oprettes hos en arbejdsgiver med hjemsted i Danmark. Der gælder særlige regler, hvis man er ansat hos en arbejdsgiver med hjemsted i Danmark, hvor arbejdet udføres i udlandet.

AFGØRELSE OM FLEKSJOB

Jobcentret træffer afgørelse om visitation til fleksjob efter forelæggelse for rehabiliteringsteamet.

Grundlaget for en afgørelse om fleksjob består af rehabiliteringsplanens forberedende del, som har været behandlet i et rehabiliteringsteam, se side 61.

Rehabiliteringsplanen skal indeholde følgende:

- Dokumentation for, at ressourcer og udfordringer er fuldt afklarede i forhold til uddannelse og beskæftigelse
- Dokumentation for, at alle relevante indsatser efter lov om en aktiv beskæftigelses-

indsats og andre foranstaltninger har været afprøvet for at bringe eller fastholde den pågældende i ordinær beskæftigelse

- Dokumentation for, at arbejdsevnen anses for varigt og væsentligt begrænset og ikke kan anvendes til at opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår
- Ved ansættelse i fleksjob på den hidtidige arbejdsplads skal der desuden være dokumentation for, at man har været ansat i mindst 12 måneder under de sociale kapitler eller på særlige vilkår.

I en forsøgsperiode fra 1. juli 2016 til 30. juni 2019 kan man i forbindelse med en afgørelse om fleksjob afvise at modtage lægebehandling.

Man har alene mulighed for at afvise lægebehandling i snæver forstand. Dvs. behandling foretaget af en læge samt operationer og behandling med lægeordineret medicin. Man kan fx afvise at lade sig operere for diskusprolaps eller modtage behandling med antidepressiv medicin.

Man har således ikke mulighed for at afvise fx fysioterapi eller samtaler hos psykolog.

Hvis man afviser at modtage lægebehandling, skal jobcentret indhente en vurdering fra regionens kliniske funktion af, om en anden behandling kan anbefales.

Anbefaler den kliniske funktion en anden behandling, som man ikke ønsker, kan man også afvise denne behandling.

Hvis man ikke vil have sagen forelagt for regionens kliniske funktion, kan jobcentret dog beslutte, at man ikke opfylder betingelserne for et fleksjob.

”FASTHOLDELSESFLEKSJOB” – FLEKSJOB PÅ DEN HITTIDIGE ARBEJDSPLADS

Man kan blive ansat i et fleksjob på den hidtidige arbejdsplads, når man forinden i mindst 12 måneder har været ansat på arbejdspladsen under overenskomstens sociale kapitler eller på særlige vilkår.

Aftalen mellem arbejdsgiveren og medarbejderen om ansættelse efter de sociale kapitler eller på særlige vilkår skal altid være skriftlig. Det skal fremgå, hvilke funktioner man har svært ved at udføre eller ikke kan udføre. Herudover skal det beskrives, hvilke konkrete skånehensyn der er aftalt.

Arbejdsgiveren skal ligeledes dokumentere, at der er gjort et reelt forsøg på at etablere et vedvarende udstøttet job. Det kan fx være omlægning af arbejdsopgaver, indretning af arbejdspladsen eller nedsat arbejdstid.

Har man været udsat for en akut opstået skade eller sygdom, og det er åbenbart formålsløst at forsøge at fastholde den ansatte på ordinære vilkår, ses der bort fra kravet om 12 måneders ansættelse.

Det kan fx dreje sig om svær, uhelbredelig lammelse som følge af et alvorligt trafikuheld eller andre komplicerede ulykkestilfælde. Der kan også være tale om en alvorlig og fremadskridende kræftsygdom.

MIDLERTIDIGE FLEKSJOB

Det første fleksjob kan – uanset alder – højst bevilges for en femårig periode.

UNDER 40 ÅR

Er man under 40 år, kan man højst få fleksjob bevilget i en periode på 5 år ad gangen.

FYLDT 40 ÅR

Hvis man er fyldt 40 år, bevilges efter det første fleksjob et permanent fleksjob, hvis arbejdsevnen fortsat er nedsat i et sådant omfang, at det ikke er muligt at overgå til beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked.

OPFØLGNING

Jobcentret skal sikre, at personen i fleksjob udnytter sin arbejdsevne bedst muligt i fleksjobbet, og at skånebehovet bliver tilgodeset.

Når man har været i fleksjobbet i 2 1/2 år, skal jobcentret følge op på, om der er sket ændringer i forholdene. Det skal desuden vurderes, om man fortsat opfylder betingelserne for fleksjob. Dette skal ske ved en personlig samtale. Arbejdsgiveren skal inddrages efter behov.

Herefter skal jobcentret som minimum følge op, hver gang der er gået 2 1/2 år siden sidste opfølgning.

Sker der ændringer i ansættelsesforholdet, fx hvis arbejdstiden sættes ned, der opstår andre eller nye skånebehov, skal jobcentret orienteres.

Er man er ansat i et midlertidigt fleksjob, skal der udarbejdes en status efter 4 1/2 år. Jobcentret skal undersøge, om man fortsat har en væsentligt og varigt nedsat arbejdsevne. Jobcentret tager stilling til, om man kan overgå til ordinær beskæftigelse eller skal forblive i fleksjobordningen.

Jobcentret vil normalt kunne træffe afgørelse på baggrund af den udarbejdede status. Sagen skal således ikke forelægges rehabiliteringsteamet, med mindre det vurderes, at der på ny er behov for særlige aktiviteter.

LØN I FLEKSJOB

Arbejdsgiveren udbetaler løn for det arbejde, der bliver udført.

Ansættes man i fleksjob på et område, der er dækket af en overenskomst, fastsættes løn og øvrige arbejdsvilkår efter de kollektive overenskomster.

Bliver man ansat i et fleksjob på et område, der ikke er dækket af overenskomst, fastsættes løn og øvrige arbejdsvilkår efter aftale mellem den ansatte og arbejdsgiveren.

På områder, hvor der findes en relevant sammenlignelig overenskomst, skal der tages udgangspunkt i denne.

Kommunen udbetaler et supplement til lønnen i form af et fleksløntilskud. Tilskuddet reguleres på baggrund af lønindtægten og udbetales direkte til den ansatte.

I forbindelse med at fleksjobbet etableres, skal jobcentret hurtigst muligt lave en vurdering af, hvor mange timer og hvor effektivt personen kan arbejde i fleksjobbet.

Vurderingen danner grundlag for aftalen om fleksjob mellem medarbejderen i fleksjob og arbejdsgiveren.

Jobcentret skal foretage en ny vurdering af arbejdsevnen i fleksjobbet, hvis medarbejderen og arbejdsgiveren er enige om ændringen og i fællesskab anmoder om dette.

FLEKSJOB UNDER 8 TIMER – FUNKTIONÆRARBEJDE

Det er almindeligvis en betingelse for at blive omfattet af funktionærlovens regler, at man gennemsnitligt arbejder mere end 8 timer om ugen.

Dette gælder dog ikke, hvis man er ansat i et fleksjob, hvor man udfører funktionærarbejde 8 timer ugentligt eller derunder. I disse tilfælde skal man ansættes på funktionærlignende vilkår.

FLEKSLØNTILSKUD

Kommunen udbetaler et fleksløntilskud direkte til den ansatte i fleksjobbet. Tilskuddet ydes som et supplement til den løn, som den ansatte modtager fra arbejdsgiveren. Fleksløntilskuddet kan højst udgøre et beløb, der svarer til 98 pct. af arbejdsledighedsdagpengenes maks. beløb på 18.260 kr. månedligt.

Fleksløntilskuddet nedsættes med:

- 30 pct. dels af lønindtægten i fleksjobbet, dels af evt. anden lønindtægt, indtil den samlede lønindtægt før skat udgør 14.398 kr. pr. måned

og

- herefter nedsættes fleksløntilskuddet med 55 pct. af den lønindtægt, der overstiger 14.398 kr. pr. måned før skat.

Ved lønindtægt forstås a-indkomst, hvoraf der skal indbetales AM-bidrag, og det samlede bidrag til en pensionsordning, der er led i et ansættelsesforhold. Eget og arbejdsgiverens pensionsbidrag medfører således også modregning i fleksløntilskuddet. Den skattepligtige værdi af fx fri bil, fri mobil, fri kost og logi indgår ikke i lønindtægten. Eget og arbejdsgivers bidrag til ATP indgår heller ikke i lønindtægten.

Eksempel

Lønindtægt og fleksløntilskud 8 timer om ugen.

Månedlig lønindtægt inkl. 15 pct. pension = 5.200 kr.

30 pct. af 5.200 kr. = 1.560 kr.

Maksimalt fleksløntilskud 18.260 kr. ÷ 1.560 kr. = 16.700 kr.

Månedlig indkomst - 16.700 kr. + 5.200 kr. = 21.900 kr.

MAKSIMUM GRÆNSE

Fleksløntilskuddet og lønnen i fleksjobbet kan tilsammen højst udgøre et beløb, der svarer til fuldtidslønnen i den pågældende stilling. Hvis løn og fleksløntilskuddet tilsammen udgør mere end lønnen på fuld tid i den pågældende stilling, nedsættes fleksløntilskuddet med det overskydende beløb.

ATP

Der indbetales et forhøjet bidrag til ATP på 5 pct. af tilskuddet, dog højst 500 kr. om måneden. Kommunen tilbageholder bidraget ved udbetalingen af fleksløntilskuddet.

Kommunen indbetaler herudover et ATP-bidrag for antallet af timer med fleksløntilskud.

SAMSPILLET MED FORSIKRINGS- OG PENSIONSORDNINGER

Der skal ikke ske fradrag i fleksløntilskuddet for arbejdsfrie indtægter, herunder erstatninger. Det samme gør sig gældende for udbetalinger ved tab af erhvervsevne/invalidpensioner eller alderspensioner, uanset om de er oprettet som led i et ansættelsesforhold eller er private.

Hvis der tilkendes fleksjob på grund af nedsat arbejdsevne, der skyldes følgerne af en arbejdsskade, træffer Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring (AES) afgørelse om tilkendelse af erhvervsevnetabserstatning på baggrund af løn og fleksjobtilskud.

FERIE

Hvis der under ferie udbetales løn eller feriegodtgørelse, er man berettiget til fleksløntilskud i ferien. Der kan udbetales fleksløntilskud under ferieophold i udlandet. Der gælder dog særlige regler, hvis man er sygemeldt i fleksjobbet.

SYGEFRAVÆR OG BARSEL I FLEKSJOBET**LØN UNDER SYGDOM OG BARSEL**

Udbetaler arbejdsgiveren løn under sygdom eller barsel, udbetales fortsat fleksløntilskuddet fra kommunen. Arbejdsgiveren modtager syge- eller barseldagpengerefusion. Refusionen svarer til det beløb, som den ansatte kunne have fået udbetalt i syge- eller barseldagpenge for de timer, pågældende er fraværende.

Der er ikke en nedre grænse for, hvor mange timers sygefravær man skal have om ugen, for at der kan udbetales sygedagpenge/sygedagpengerefusion. Dette skal sikre, at en

arbejdsgiver, der har en medarbejder ansat i fleksjob få timer om ugen, vil være berettiget til at modtage sygedagpengerefusion.

INGEN LØN UNDER SYGDOM OG BARSEL

Hvis arbejdsgiveren ikke udbetaler løn under sygdom eller barsel, udbetales sygedagpenge, ressourceforløbsydelse eller barselsdagpenge.

Syge- eller barselsdagpenge eller ressourceforløbsydelse suppleres med fleksløntilskud.

Samlet udbetales 98 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb.

OPHØR AF ANSÆTTELSE UNDER SYGDOM ELLER BARSEL

Hvis ansættelsen i fleksjobbet ophører under sygdom, ophører fleksløntilskuddet. Man får i stedet udbetalt ledighedsydelse, hvis man opfylder betingelserne.

Ophører ansættelse i fleksjobbet under barsel, ophører fleksløntilskuddet, og man overgår til barselsdagpenge.

FLYTNING

Fleksjobbet bevares ved flytning til en anden kommune.

ARBEJDSREDSKABER OG MENTOR

I forbindelse med tilkendelse af fleksjob kan der gives hjælp til arbejdsredskaber, mindre arbejdspladsindretninger og kortvarige kurser. Hjælpen skal være af afgørende betydning for, at man kan blive i fleksjobbet eller få et fleksjob, og skal kompensere for begrænsningerne i arbejdsevnen.

I forbindelse med, at fleksjobbet etableres, er der også mulighed for støtte til mentor eller personlig assistance, se side 83.

Fleksjob tilkendt før den 1. januar 2013

BETINGELSER

For at få et fleksjob før 1. januar 2013, skulle man være under folkepensionsalderen og have en varig begrænsning i arbejdsevnen. Man måtte ikke kunne opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår. Mulighederne for revalidering, aktivering og fx omplacering i virksomheden skulle være afprøvet, medmindre dette var åbenlyst formålsløst.

LØN

Arbejdsgiveren udbetaler løn for fuldtid på 37 timer, også selv om den ansatte har behov for nedsat tid, ekstra pauser eller fravær.

LØNTILSKUD TIL ARBEJDSGIVER

Arbejdsgiveren modtager løntilskud fra kommunen. Tilskuddet kan ikke overstige 1/2 eller 2/3 af den lokale mindste overenskomstmæssige timeløn på det aktuelle ansættelsesområde eller af den løn, der var sædvanlig for tilsvarende arbejde.

Hvis overenskomsten giver ret til obligatorisk arbejdsmarkedspension, refunderes arbejdsgiverens bidrag med samme andel som løntilskuddet.

Løntilskuddet kan højst beregnes ud fra et beløb på 516.756 kr. på årsbasis. Arbejdsgiveren kan således højst få et tilskud på 258.378 kr. årligt, når fleksjobberens arbejdsevne er nedsat med halvdelen, og 344.504 kr. ved 2/3 nedsættelse af arbejdsevnen.

En person i fleksjob kan således aftale en løn med arbejdsgiveren, der er over 516.756 kr. på årsbasis. Men arbejdsgiveren kan højst få et løntilskud på 344.504 kr.

FLYTNING

Fleksjobbet bevares ved flytning til anden kommune.

Ledighedsydelse

Ledighedsydelse udbetales af kommunen til personer, der er visiteret til fleksjob. Ledighedsydelse kan udbetales:

- 1) i perioden efter visitationen, indtil den pågældende ansættes i fleksjob
- 2) ved ledighed efter et fleksjob
- 3) i perioder med sygdom eller barsel
- 4) ved afholdelse af ferie eller
- 5) ved midlertidige afbrydelser i arbejdet, som ikke kan tilregnes den pågældende.

Ledighedsydelse er uafhængig af formue og ægtefælles indkomst.

Ledighedsydelse kan udbetales indtil folkepensionsalderen.

OPFØLGNING

Jobcentret skal senest følge op i sagen, når der er udbetalt ledighedsydelse i 6 måneder.

Herefter skal der følges op, hver gang der er udbetalt ledighedsydelse i 12 ud af de seneste 18 måneder.

Med opfølgningen sikres, at man fortsat opfylder betingelserne for at modtage ledighedsydelse. Endvidere vurderes det, om der er behov for at tilbyde andre former for hjælp for at opnå eller genvinde tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Der tilrettelægges et individuelt kontaktførløb med tilbud efter beskæftigelsesloven. Der følges op på det individuelle kontaktførløb minimum hver 3. måned. Såfremt personen ikke deltager aktivt i kontaktførløbet eller ikke udnytter sin arbejdsevne ved at være job-

søgende og stå til rådighed for et passende fleksjob, kan der sanktioneres og fradrages i ledighedsydelsen.

REVURDERING

Der foretages løbende vurdering af, om personer, der modtager ledighedsydelse, fortsat opfylder betingelserne for at være i fleksjobordningen.

Når man har modtaget ledighedsydelse i 12 måneder inden for 18 måneder, skal jobcentret starte en vurdering af, om man fortsat opfylder betingelserne for fleksjob. Vurderingen skal være afsluttet, når man har modtaget ledighedsydelse i sammenlagt 18 måneder.

Vurderingen skal laves i en skriftlig redegørelse, hvor der indgår: 1) En beskrivelse af de tilbud efter beskæftigelsesloven, der er givet i perioden. 2) Personens ressourcer samt mulighed for udvikling. 3) En beskrivelse af, hvorfor den helbredsmæssige situation fortsat vurderes varigt nedsat. 4) En vurdering af, om der kan være grundlag for påbegyndelse af sag om førtidspension.

LEDIGHEDSYDELSENS STØRRELSE

Ledighedsydelsen udgør 89 pct. af a-dagpengenes højeste beløb, dvs. 16.583 kr. månedligt, hvis man på tidspunktet for visitationen til fleksjob:

- ville være berettiget til at modtage sygedagpenge eller barselsdagpenge
- modtager sygedagpenge
- deltager i revalidering efter jobplan, eller
- modtager ledighedsydelse efter ansættelse i ustøttet beskæftigelse.

Opfylder man ikke ovennævnte betingelser, udgør ledighedsydelsen:

- et beløb, der svarer til kontanthjælpen for forsørgere, hvis man har forsørgelsespligt over for børn: 14.993 kr. månedligt.
- et beløb, der svarer til kontanthjælpen for ikke-forsørgere, hvis man ikke har forsørgelsespligten over for børn: 11.282 kr. månedligt.

Når man har været ansat i fleksjob i 9 måneder inden for de seneste 18 måneder, har man optjent ret til ledighedsydelse på 89 pct. af a-dagpengene.

LEDIGHEDSYDELSE EFTER FLEKSYDELSESALDEREN

Er man nået flekсыdelSESalderen, har man kun ret til den højeste sats for ledighedsydelse i en sammenhængende periode på 6 måneder. Herefter nedsættes ydelsen til et beløb, der svarer til kontanthjælpssatsen for ikke-forsørgere: 11.282 kr. om måneden.

Har man forsørgerpligt over for børn og opfylder betingelserne, kan der udbetales supplerende ydelse i form af kontanthjælp.

UDBETALING AF LEDIGHEDSYDELSEN

Der udbetales ledighedsydelse for 5 dage pr. uge.

Ydelsen er skattepligtig og udbetales af kommunen.

Reglerne om, hvilke indtægter der medfører fradrag i ledighedsydelse, er næsten identiske med reglerne om fradrag i arbejdsløshedsdagpengene m.v., se side 10.

SAMSPIL MED PENSIONER OG FORSIKRINGSYDELSER

Der sker fradrag i ledighedsydelsen for løbende udbetalinger af alderspensioner, der er oprettet i forbindelse med et ansættelsesforhold. Fradraget sker med 30 pct. op til en indtægt på 14.398 kr. og med 55 pct. af indtægten derover.

Der sker ingen fradrag i ledighedsydelsen for private alderspensioner og pensioner, der udbetales som følge af tab af erhvervs-/arbejdsevnen. Det gælder pensioner ved erhvervsevnetab både fra et ansættelsesforhold og private forsikringer.

Eksempel

Modtager af ledighedsydelse højeste sats:

Månedlig indtægt fra løbende udbetalt alderspension (fradrag 30 pct. af 7.000 kr. = 2.100 kr.)	7.000 kr.
Ledighedsydelse 16.583 kr. ÷ fradrag 2.100 kr. =	14.483 kr.
I alt indtægt	21.483 kr.

Tilskud til selvstændige tilkendt efter 1. januar 2013

Jobcentret kan give tilbud om støtte i form af tilskud til selvstændige under folkepensionssalderen. Tilskuddet tilkendes for 5 år ad gangen. Jobcentret skal derfor hver femte år træffe afgørelse om tilkendelse af tilskuddet.

Det er en betingelse, at der er tale om en varigt og væsentligt nedsat arbejdsevne i forhold til arbejdet i den selvstændige virksomhed.

Den selvstændige skal:

- drive selvstændig virksomhed som hovedbeskæftigelse her i landet
- forud for første tilkendelse af tilskuddet have drevet den selvstændige virksomhed i væsentligt omfang i mindst 12 måneder inden for de seneste 24 måneder
- udnytte sin arbejdsevne fuldt ud i virksomheden. Den selvstændige må derfor ikke samtidig med driften af den selvstændige virksomhed udføre andet arbejde i væsentligt omfang.

Formålet med tilskuddet er at give den selvstændige mulighed for at kunne fortsætte beskæftigelsen i sin hidtidige virksomhed.

AFGØRELSE

Inden der træffes afgørelse om tilskud til selvstændige, skal sagen forelægges rehabiliteringsteamet.

Der tages udgangspunkt i rehabiliteringsplanens forberedende del, hvoraf det umiddelbart skal kunne vurderes, om den selvstændige opfylder betingelserne for tilkendelse af tilskud.

Rehabiliteringsplanens forberedende del skal som minimum indeholde følgende:

- En beskrivelse af de beskæftigelsesmæssige, sociale og helbredsmæssige ressourcer og udfordringer
- Beskrivelse af den selvstændiges arbejdsopgaver i virksomheden, herunder hvilke opgaver vedkommende har svært ved at påtage sig
- Oplysninger om, hvor mange timer den selvstændige kan arbejde i virksomheden om ugen
- Herudover skal den forberedende del indeholde den praktiserende læges vurdering af helbredet i forhold til at kunne arbejde i virksomheden.

TILSKUDDETS STØRRELSE

Tilskuddet udgør et grundbeløb på 138.437 kr. om året. Tilskuddet nedsættes med 30 pct. dels af en beregnet årsindtægt i virksomheden, dels af anden arbejdsindkomst.

Udbetaling Danmark udbetaler hver måned 1/12 af det beregnede årlige tilskud.

Nedsættelsen af tilskuddet beregnes en gang årligt på baggrund af de to bedste regnskabsår inden for de seneste tre år. Har virksomheden været drevet i mindre end to år, beregnes årsindtægt med baggrund i seneste hele regnskabsår.

Tilskuddet indgår ikke i virksomhedens regnskab. Det er den selvstændiges almindelige skattepligtige indkomst, der beskattes som personlig indkomst. Bemærk i øvrigt, at udbetaling fra forsikring ved tab af erhvervsevne ikke indgår i beregningen af virksomhedens over-/underskud, da der er tale om en personlig indkomst for den selvstændige erhvervsdrivende. Forsikring ved tab af erhvervsevne kan ikke anses som indtjent af virksomheden. Sygedagpenge skal dog indgå i beregningsgrundlaget.

OPFØLGNING

Når tilskuddet har været udbetalt i 2 1/2 år, skal jobcentret følge op på, om den selvstændige fortsat opfylder betingelserne. Dette skal ske ved en personlig samtale.

STATUS

Jobcentret skal udarbejde en status, når der er udbetalt tilskud i 4 1/2 år. Her skal det vurderes, om den selvstændige fortsat opfylder betingelserne for at få tilskuddet i en ny periode på 5 år. Jobcentret vil normalt kunne træffe afgørelse på baggrund af den udarbejdede status og skal derfor ikke forelægge sagen for rehabiliteringsteamet.

Vurderer jobcentret, at der på ny er behov for en tværfaglig afklaring, kan jobcentret dog forelægge sagen for rehabiliteringsteamet.

SYGDOM

Selvstændige, der får tilskud fra jobcentret til at fastholde beskæftigelse i virksomheden, skal ikke opfylde de almindelige beskæftigelseskrav for selvstændige i sygedagpengeloven for at få sygedagpenge, se side 55.

Der er først ret til sygedagpenge efter 2 ugers sygdom. Der er mulighed for at købe en sygedagpengeforsikring, så den selvstændige får ret til sygedagpenge fra 1. eller 3. fraværsdag.

Den selvstændige modtager under sygdom eller barsel tilskuddet og de beregnede syge- eller barselsdagpenge.

OPHØR AF VIRKSOMHEDEN

Den selvstændige mister retten til tilskud, hvis man ophører med drift af virksomheden, der gives tilskud til.

Hvis man herefter ønsker at overgå til fleksjobordningen for lønmodtagere, skal man på ny visiteres og opfylde betingelserne for at få et fleksjob.

LEDIGHEDSYDELSE

Den selvstændige har ved ophør af virksomheden alene ret til ledighedsydelse, hvis man er visiteret til et fleksjob for lønmodtagere.

Tilskud til selvstændige tilkendt før den 1. januar 2013

Den selvstændige skal drive virksomheden som hovedbeskæftigelse. Man skal være under folkepensionsalderen. Arbejdsevnen skal være nedsat i en sådan grad, at man har vanskeligt ved at opretholde beskæftigelse i virksomheden. Den selvstændige skal i øvrigt opfylde samme kriterier som lønmodtagere for at få et fleksjob.

Den selvstændige kan ved ophør af virksomheden overgå til ledighedsydelse, uden at der skal ske en fornyet visitation til fleksjob.

TILSKUDDETS STØRRELSE

Jobcentret giver den selvstændige et tilskud på 1/2 eller 2/3 af den mindste overenskomstmæssige løn på det pågældende ansættelsesområde for nyansatte uden faglige kvalifikationer. Tilskuddet beregnes ud fra en ugentlig arbejdstid på 37 timer og fastsættes ud fra en vurdering af arbejdsevnen i det konkrete job.

Der skal gives pensionsbidrag svarende til overenskomsten på området, når der fastsættes tilskudsstørrelse. Dette gælder også, hvis den selvstændige erhvervsdrivende ikke har en pensionsordning.

Selvstændige kan dog højst få løntilskuddet beregnet ud fra et beløb på 516.756 kr. på årsbasis.

Den selvstændige skal primært anvende tilskuddet til at kompensere for de ekstraudgifter, der er til at få udført opgaver, man ikke længere selv kan klare.

Fleksydelse

Er man i fleksjob/visiteret til fleksjob, kan man ikke overgå til efterløn. Man kan i stedet overgå til fleksydelse, der administreres af Udbetaling Danmark. Læs nærmere om reglerne på side 159.

KLAGEMULIGHEDER

Kommunens afgørelse vedrørende fleksjob kan indbringes for Ankestyrelsen inden 4 uger efter, man har modtaget afgørelsen. Klagen skal sendes til kommunen, der skal vurdere sagen igen, inden sagen sendes videre til Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE

Lovbekendtgørelse nr. 1342 af 21. november 2016 – aktiv beskæftigelsesindsats.

Bekendtgørelse nr. 1599 af 19. december 2017 – beregning af og fradrag i ledighedsydelsen samt varsling af ferie med ledighedsydelse.

Bekendtgørelse nr. 893 af 29 juni 2017 – tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende med nedsat arbejdsevne.

Vejledning nr. 9345 af 7. april 2017 – om fleksjob m.v.

Vejledning nr. 9363 af 10. juli 2013 – ledighedsydelse.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide om fleksjob og ledighedsydelse på Borger.dk eller på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside Bm.dk.

Førtidspension

[Gældende førtidspension, side 107](#)

[Betingelser, side 108](#)

[Brøkpension, side 109](#)

[Indtægtsgrundlag, side 110](#)

[Beregning, side 111](#)

[Seniorførtidspension, side 114](#)

[Førtidspension før 2003, side 115](#)

[ATP, SUPP. udbetaling, job med løntilskud m.v., side 116](#)

Førtidspension skal sikre, at mennesker med varig og betydelig nedsat arbejdsevne har et forsørgelsesgrundlag. I 2017 var der ca. 210.000 førtidspensionister i Danmark.

Målet er, at færrest mulige tilkendes førtidspension. Især unge skal ikke kunne få førtidspension, men skal i stedet hjælpes med en helhedsorienteret indsats.

Seniorførtidspension kan tilkendes personer tæt på folkepensionsalderen, hvis de har haft en langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kapitlet beskriver reglerne om førtidspension efter de nugældende regler og kort reglerne om seniorførtidspension. Bemærk nye regler for optjeningskrav – læs mere under afsnittet "Brøkpension".

Alle, der før den 1. januar 2003 har søgt eller fået tilkendt førtidspension, er fortsat omfattet af de regler, som var gældende indtil den dato. Disse regler er kort beskrevet i kapitlet.

Satserne for førtidspension 2018

Gifte/samlevende	190.152 kr. pr. år
Enlige	223.704 kr. pr. år

Gældende førtidspension

Personer under 40 år kan som udgangspunkt ikke få tilkendt førtidspension. I stedet skal de deltage i sammenhængende helhedsorienteret indsats i et eller flere jobafklaringsforløb eller ressourceforløb med henblik på at få eller bibeholde en tilknytning til arbejdsmarkedet. Personer over 40 år skal som udgangspunkt have ét jobafklaringsforløb eller ressourceforløb, inden de kan tilkendes førtidspension.

Jobafklaringsforløb og ressourceforløb er et individuelt tilrettelagt forløb, se side 65 og side 63.

Personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er formålsløst med forsøg på at udvikle arbejdsevnen, er undtaget fra jobafklarings- eller ressourceforløb og kan få tilkendt førtidspension uanset alder.

Betingelser

Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra:

- 40 år til folkepensionsalderen
- 18-39 år, hvis arbejdsevnen ikke kan forbedres. Det skal være dokumenteret enten gennem jobafklaringsforløb eller ressourceforløb, eller der skal være tale om særlige forhold som beskrevet i forrige afsnit.

For at få tilkendt førtidspension skal reglerne om indfødsret og bopælstid være opfyldt. Det er de samme regler som for folkepension, se side 162.

Betingelserne er:

- at arbejdsevnen er varigt nedsat, og
- at man derfor ikke er i stand til at forsørge sig selv – uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning – herunder fleksjob.

FØRTIDSPENSION EFTER 2003-ORDNINGEN

2003-ordningen har været gældende i perioden fra den 1. januar 2003 til den 31. december 2012. Betingelserne for tilkendelse af førtidspension efter denne ordning var de samme som i den nugældende lov. Dog var der i 2003-ordningen ikke forskel på kravene om dokumenteret forsøg på udvikling af arbejdsevnen, afhængig af om man var over eller under 40 år.

AFGØRELSENS INDHOLD

Når kommunen afgør, at man skal have førtidspension, skal afgørelsen indeholde:

- en rehabiliteringsplan, se side 62, med dokumentation for, at ressourcer og udfordringer i forhold til uddannelse og beskæftigelse er fuldt afklaret
- dokumentation for, at alle relevante beskæftigelsesrettede indsatser, herunder deltage i jobafklaringsforløb eller ressourceforløb, er udtømt
- en faglig forklaring på, hvorfor arbejdsevnen anses for varigt nedsat
- en faglig forklaring på, at arbejdsevnen ikke kan anvendes til selvforsørgelse
- en angivelse af eventuelle konkrete arbejdsfunktioner, som man med sin nedsatte arbejdsevne må anses for at kunne udføre.

START AF SAG

Kommunen fastsætter datoen for, hvornår en sag om førtidspension starter og skal behandles efter reglerne for førtidspension. Det kan først ske, når det er dokumenteret, at arbejdsevnen ikke kan forbedres gennem jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger, og når sagen har været forelagt kommunens rehabiliteringsteam (se side 61).

Vurderer kommunen, det er helt åbenlyst, at personens arbejdsevne ikke kan forbedres, kan kommunen afgøre at starte sag og tilkende førtidspension uden først at forelægge

sagen for rehabiliteringsteamet. Før afgørelsen om at starte sagen, skal kommunen indhente udtalelse fra sundhedskoordinatoren, undtagen hvis der er tale om terminalt syge.

Man kan også selv søge om førtidspension. Sker det, forelægges sagen for kommunens rehabiliteringsteam med de oplysninger, der allerede ligger i sagen. På baggrund af rehabiliteringsteamets udtalelse afgør kommunen, om sagen behandles efter reglerne om førtidspension med det dokumentationsgrundlag, der er i sagen. Det vil sige, at kommunen ikke indhenter yderligere akter.

I behandlingen af sager om førtidspension kan kommunen alene benytte lægefaglig bistand fra sundhedskoordinatoren, som er en repræsentant fra regionens kliniske funktion.

I forsøgsperioden fra 1. juli 2016 til 30. juni 2019 kan man fravælge lægelig anbefalet behandling, selvom den vurderes at kunne forbedre arbejdsevnen. Fravalg af behandling må ikke influere på vurderingen af personens ret til førtidspension.

FRIST FOR AFGØRELSE

Kommunen skal afgøre spørgsmålet om førtidspension senest 3 måneder efter den dato, sagen er begyndt. Kan kommunen ikke det, skal den redegøre for, hvorfor afgørelsen er forsinket, og hvornår den kan ventes. Inden der træffes afgørelse om førtidspension, skal man have tilbud om i et møde at udtale sig over for den person, der skal træffe afgørelsen.

FORNYET VURDERING

Kommunen kan i sin afgørelse beslutte, at pensionsagen skal tages op til fornyet vurdering på et senere tidspunkt, fx et eller to år. Man skal orienteres om dette i forbindelse med afgørelsen om pensionen.

Fornyet vurdering kan især være aktuel ved visse sygdomme, der erfaringsmæssigt har et uforudsigeligt forløb.

FRAKENDELSE

Kommunen kan frakende førtidspension, hvis arbejdsevnen forbedres væsentligt, og pensionisten vedvarende vil være i stand til at arbejde og forsørge sig selv. Pensionisten kan også selv anmode om frakendelse af pensionen. Er pensionisten fyldt 60 år, kan førtidspension kun frakendes, hvis pensionisten giver samtykke til det.

HVILENDE FØRTIDSPENSION

Pensionisten kan selv ønske at gøre pensionen hvilende, hvis man i stedet vil forsøge at arbejde i fx fleksjob.

Brøkpension

Hvis man har boet i udlandet, kan førtidspensionen blive nedsat. Det gælder både personer med dansk indfødsret og udlændinge.

OPTJENING AF FULD FØRTIDSPENSION

For at få udbetalt fuld førtidspension skal den faktiske bopælstid i Danmark ved pensionstilkendelsen være mindst 4/5 af perioden fra det 15. år til det tidspunkt, hvorfra førtidspensionen ydes (teoretisk bopælstid).

BRØKPENSION

Hvis der ikke er ret til fuld førtidspension, fastsættes pensionen efter forholdet mellem den faktiske bopælstid og 4/5 af den teoretiske bopælstid: Faktisk bopælstid i mdr.: $(4/5 \times \text{teoretisk bopælstid})$.

Eksempel

Sophia på 45 år får bevilget førtidspension. Hun har boet i Danmark i 12 år = 144 mdr. Den teoretiske bopælstid er fra det 15. år til det 45. år, svarende til 30 år = 360 måneder. $4/5$ af 360 = 288. Hun får udbetalt $144/288 = 50$ pct.

Modtager man brøkpension, kan man søge om supplerende hjælp efter aktivloven. Hjælpen ydes efter de almindelige regler om kontanthjælp, se side 9. Ved overgang til folkepension beregnes folkepensionen med samme brøk, som førtidspensionen har været udbetalt efter.

ÆNDRING AF OPTJENINGSKRAV

I juni 2017 indgik regeringen og Dansk Folkeparti "Aftale om flere år på arbejdsmarkedet". Heraf fremgår det, at reglen for ret til fuld førtidspension vil blive justeret, så man skal have boet i Danmark 9/10 af tiden fra det fyldte 15. år og frem til tilkendelsen af førtidspension. Ændringen ventes at træde i kraft fra 1. juli 2018 og vil omfatte nye tilkendelser af førtidspension for personer med folkepensionsalder 1. juli 2025 eller senere. Det vil sige personer født 1. juli 1958 eller senere.

For flygtninge ventes reglerne at blive reguleret, så de svarer til ovennævnte.

Indtægtsgrundlag

Indtægtsgrundlaget, der benyttes ved beregning af såvel førtidspension som folkepension, består af:

- personlig skattepligtig indkomst ud over offentlig pension
- positiv nettokapitalindkomst
- skattepligtig aktieindkomst.

PERSONLIG INDKOMST

Den personlige indkomst omfatter alle skattepligtige indkomster, der ikke medregnes i kapitalindkomsten: Lønindtægt, indtægt ved selvstændig virksomhed, pensionsindtægter, engangsudbetalt skattepligtig pension, underholdsbidrag og andre løbende ydelser. Beløbene er efter fradrag af evt. arbejdsmarkedsbidrag.

Når man opgør den personlige indkomst, kan man fradrage indbetalinger til pensionsordninger. Dermed nedsættes indtægtsgrundlaget for beregning.

KAPITALINDKOMST

Kapitalindkomsten omfatter renteindtægter og -udgifter samt visse skattepligtige formueindtægter. Positiv nettokapitalindkomst medregnes i indtægtsgrundlaget. Viser beregningen et negativt beløb, sættes kapitalindkomsten til 0 kr. Mellem ægtefæller trækkes negativ fra positiv kapitalindkomst. Dog kan den fælles kapitalindkomst ikke blive mindre end 0 kr.

En kapitalpension eller aldersforsikring/aldersopsparing, der kommer til udbetaling, er likvid formue og påvirker hverken førtidspension, folkepensionens grundbeløb eller pensionstillæg. Hvis man sætter pengene i banken eller investerer i værdipapirer, lægges renter og afkast til kapitalindkomsten og kan dermed få betydning for beregningen.

AKTIEINDKOMST

Aktieindkomst (bortset fra udbytteindkomst op til 5.000 kr. for enlige og 10.000 kr. for ægtefæller, hvis der er betalt endelig udbytteskat) medtages ved opgørelse af beregningsgrundlaget. Spørg uddybende Udbetaling Danmark.

SKATTEORDNINGER FOR SELVSTÆNDIGE

En skattepligtig person, der driver selvstændig virksomhed, beskattes efter personskatteloven, men den selvstændige har mulighed for at anvende andre ordninger efter skatteloven. Størrelsen af den selvstændiges indkomst, der indgår i indtægtsgrundlaget for beregning af førtidspensionen, afhænger af, om den selvstændige kun beskattes efter personskatteloven eller også er omfattet af virksomhedsordningen eller kapitalafkastordningen.

REGULERING AF INDTÆGTSGRUNDLAGET

Førtidspensionen beregnes ud fra forskudsopgørelsen. Sker der ændringer i indkomsten, skal man ændre forskudsopgørelsen på [SKAT.dk](https://www.skat.dk), hvorefter Udbetaling Danmark automatisk får besked og omberegner førtidspensionen ud fra den ændrede forskudsopgørelse. En indkomstændring kan fx være, hvis man begynder at få udbetalt pension i løbet af året, eller der udbetales skattepligtig pension med tilbagevirkende kraft. I det tilfælde er det vigtigt, at indtægter, der vedrører tidligere indkomstår, registreres i SKAT på det korrekte indkomstår.

Hvis man bor i udlandet og ikke har NemID, skal man i stedet ringe eller skrive til Udbetaling Danmark, hvis der sker ændringer i årets indkomst.

Ændres samlivsstatus i løbet af året, skal man give besked til Udbetaling Danmark på [Borger.dk](https://www.borger.dk).

Er der udbetalt for lidt eller for meget i førtidspension, vil Udbetaling Danmark foretage efterregulering, når SKAT har afsluttet årsopgørelsen.

Beregning

ÆGTEFÆLLE ELLER SAMLEVERS INDTÆGT

For gifte/samlevende gælder, at indtægten gøres op hver for sig. Er der tale om ar-

bejdsindtægt, fratrækkes arbejdsmarkedsbidrag og indbetaling til ATP. Kun indtægt ud over sociale pensioner regnes med.

FRADRAG I INDTÆGT HOS ÆGTEFÆLLE ELLER SAMLEVER

Er ægtefælle/samlever ikke-pensionist, er der et fradrag i ægtefælles/samlevers indtægt på 192.876 kr. Efter dette fradrag kan ægtefælles/samlevers indtægt højst indgå i pensionsberegningen med 251.100 kr. Er også ægtefælle eller samlever pensionist, er indtægtsgrænsen 379.800 kr. Se efterfølgende eksempler.

Når indtægtsgrundlaget efter fradrag for evt. ægtefælles/samlevers indtægt er fundet, foretages et fradrag for henholdsvis enlige og gifte/samlevende, før førtidspensionen nedsættes.

Årligt fradragsbeløb og bortfaldsgrænse i 2018

	Fradragsbeløb	Bortfaldsgrænse
Enlig	77.300 kr.	804.300 kr.
Gift/samlevende med ikke-pensionist	122.500 kr.	740.500 kr.
Gift/samlevende med pensionist	122.500 kr.	1.358.500 kr.

Førtidspensionen nedsættes med 30 pct. af beregningsgrundlaget, dog kun med 15 pct., hvis begge er pensionister.

BEREGNING AF PENSION FOR ENLIGE

- Er førtidspensionisten enlig, indgår den samlede indtægt bortset fra den sociale pension i indtægtsgrundlaget for beregningen
- Der fratrækkes 77.300 kr. (= fradragsbeløb), og man når frem til beregningsgrundlaget
- Pensionen nedsættes med 30 pct. af beregningsgrundlaget.

Eksempel – enlig

- enlig med udbetaling fra anden pensionsordning på 180.000 kr.

Pensions­sats		223.704 kr.
Indtægtsgrundlag	180.000 kr.	
Fradragsbeløb	÷ 77.300 kr.	
Beregningsgrundlag nedrundet til hele hundreder	102.700 kr.	
Nedsættelse (30 pct. af 102.700 kr.)		÷ 30.810 kr.
Beregnet førtidspension afrundet til beløb deleligt med 12		192.900 kr.

BEREGNING AF PENSIONEN FOR GIFTE OG SAMLEVENDE, NÅR KUN DEN ENE ER PENSIONIST

- Er pensionisten gift eller samlevende, gøres indtægtsgrundlaget op hver for sig. Den sociale pension indgår ikke i indtægtsgrundlaget

- Der fratrækkes et beløb på 192.876 kr. i ægtefælles/samlevers indtægt
- Overstiger ægtefælles/samlevers indtægt herefter 251.100 kr. (= indtægtsgrænsen), nedsættes indtægten til grænsen
- Der trækkes 122.500 kr. (= fradragsbeløb) i parrets samlede indtægt (= fælles indtægtsgrundlag), hvorefter man når frem til beregningsgrundlaget
- Pensionen nedsættes herefter med 30 pct. af beregningsgrundlaget.

Eksempel – gift eller samlevende med ikke-pensionist

- førtidspensionisten har ingen indtægt ud over pensionen
- ægtefælle/samlever har arbejdsindtægt på 390.000 kr., når arbejdsmarkedsbidrag og ATP-indbetaling er fratrukket.

	Førtidspensionist	Ægtefælle/ samlever	Samlet grundlag
Pensions­sats	190.152 kr.		
Indtægtsgrundlag	0 kr.	390.000 kr.	
Fradrag for ægtefælle/samlever		÷ 192.876 kr.	
Indtægt efter fradrag		197.124 kr.	
Fælles indtægtsgrundlag			197.124 kr.
Fradrag			÷ 122.500 kr.
Beregningsgrundlag nedrundet til hele hundreder			74.600 kr.
Nedsættelse af pensionen	30 pct. af 74.600 kr. = 22.380 kr.		

Beregnet førtidspension
 afrundet til beløb deleligt med 12 $190.152 \text{ kr.} \div 22.380 \text{ kr.}$
 = 167.772 kr.

Eksempel – gift eller samlevende med ikke-pensionist

- førtidspensionisten har en indtægt på 100.000 kr. ud over pensionen
- ægtefælle/samlever har arbejdsindtægt på 450.000 kr., når arbejdsmarkedsbidrag og ATP-indbetaling er fratrukket.

	Førtidspensionist	Ægtefælle/ samlever	Samlet grundlag
Pensions­sats	190.152 kr.		
Indtægtsgrundlag	100.000 kr.	450.000 kr.	
Fradrag for ægtefælle/samlever		÷ 192.876 kr.	
Indtægt efter fradrag		257.124 kr.	
Indtægt nedsat til grænsen		251.100 kr.	
Fælles indtægtsgrundlag	100.000 kr.	251.100 kr.	351.100 kr.
Fradrag			÷ 122.500 kr.
Beregningsgrundlag nedrundet til hele hundreder			228.600 kr.
Nedsættelse af pensionen	30 pct. af 228.600 kr. = 68.580 kr.		

Beregnet førtidspension
 afrundet til beløb deleligt med 12 $190.152 \text{ kr.} \div 68.580 \text{ kr.}$
 = 121.572 kr.

Beregning af pensionen for gifte og samlevende, begge pensionister

- Er begge ægtefæller/samlevere pensionister, gøres indtægten op hver for sig. De sociale pensioner indgår ikke.
- Ægtefælles/samlevers indtægt kan højst indgå med 379.800 kr. (= indtægtsgrænsen). Det betyder, at er ægtefælles/samlevers indtægt mindre end grænsen, indgår hele indtægten i beregningen.
- Parrets indtægter lægges sammen. Der foretages et fradrag på 122.500 kr. (= fradragsbeløb) for hver af dem. Herefter har man beregningsgrundlaget.
- Pensionen nedsættes med 15 pct. af beregningsgrundlaget for hver af dem.

Eksempel – gift eller samlevende med pensionist

- pensionisten har en indtægt på 100.000 kr. ud over førtidspensionen
- ægtefælle/samlever har indtægt på 420.000 kr. ud over sin førtidspension.

	Førtidspensionist	Ægtefælle/samlever
Pensions­sats	190.152 kr.	190.152 kr.
Indtægtsgrundlag	100.000 kr.	420.000 kr.
Indtægt nedsat til grænsen		379.800 kr.
Fælles indtægtsgrundlag	479.800 kr.	520.000 kr.
Frdrag	÷ 122.500 kr.	÷ 122.500 kr.
Beregningsgrundlag		
nedsat til hele hundreder	357.300 kr.	397.500 kr.
Nedsættelse af pensionen	15 pct. af 357.300 kr. = 53.595 kr.	15 pct. af 397.500 kr. = 59.625 kr.
Beregnet førtidspension		
afrundet til beløb deleligt med 12	190.152 kr. ÷ 53.595 kr. = 136.560 kr.	190.152 kr. ÷ 59.625 kr. = 130.524 kr.

Seniorførtidspension

Personer, der er nedslidte eller har væsentlige helbredsproblemer, kan op til 5 år før folkepensionsalderen søge kommunen om seniorførtidspension, hvis de har en aktuel og langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kravet om en langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet er opfyldt ved 20-25 års fuldtidsbeskæftigelse på mindst 27 timer om ugen. Beskæftigelse i fleksjob betragtes som fuldtidsbeskæftigelse.

Ved aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet gælder det, at personen ved ansøgningstidspunktet har arbejdsindtægt eller midlertidig indtægt ved: Sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge, ledighedsydelse, ressourceforløbsydelse, støtte i forbindelse med pasning af nærtstående eller pasning af barn med handicap eller langvarig lidelse. Desuden kan der være tale om en kortvarig periode med kontanthjælp eller ingen indkomst. Har man været uden for arbejdsmarkedet de seneste 5 år på grund af helbredsproblemer, kan kommunen vurdere, at man opfylder kravet om aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der gælder de samme betingelser for tilkendelse som ved førtidspension, nemlig at der skal være tale om en varig og betydelig nedsat arbejdsevne. For seniorførtidspension skal der dog ikke ske nogen afklaring eller udvikling af arbejdsevnen.

Sagen skal forelægges kommunens rehabiliteringsteam, dog ikke hvis kommunen vurderer, at personen uden tvivl opfylder betingelser for førtidspension. Kommunen skal senest 6 måneder efter ansøgningen træffe afgørelse om ret til seniorførtidspension.

Førtidspension før 2003

Alle, der før 1. januar 2003 havde fået tilkendt førtidspension, er omfattet af reglerne før 2003. Bliver der behov for at ændre pensionen, fx fra invaliditetsydelse til førtidspension, er det fortsat reglerne før 2003, der gælder.

BETINGELSER

Pensionen blev tilkendt efter erhvervsevnekriteriet. Der skulle være sket en varig nedsættelse af erhvervsevnen – som hovedregel af helbreds-mæssige årsager – og muligheden for at forbedre erhvervsevnen og derved vende tilbage til arbejdsmarkedet skulle være afprøvet og udelukket.

Der var fire forskellige typer førtidspension:

- Almindelig, hvis erhvervsevnen var nedsat til halvdelen, og man på tidspunktet for tilkendelse var fyldt 60 år
- Forhøjet almindelig, hvis erhvervsevnen var nedsat til halvdelen, og man på tidspunktet for tilkendelse var under 60 år
- Mellemste, hvis erhvervsevnen var nedsat til 1/3
- Højeste, hvis erhvervsevnen var nedsat til det ubetydelige.

Førtidspension tilkendt efter disse regler kan ikke frakendes.

HVILENDE PENSION

Hvis pensionisten har arbejde, og arbejdsindtægten vedvarende overstiger to gange grundbeløbet – dvs. 149.688 kr. – skal kommunen vurdere, om der er grundlag for at gøre pensionen hvilende. Pensionen træder så i kraft igen uden yderligere vurdering af helbredet, hvis indtægtsforholdene igen tillader dette.

INVALIDITETSYDELSE

Invaliditetsydelse blev givet til personer, der opfyldte de helbreds-mæssige betingelser for mellemste pension, men som stadig var eller er på arbejdsmarkedet og kan forsørge sig selv.

Fra 1. juli 2008 blev kredsene af personer med ret til invaliditetsydelse udvidet. Alle modtagere af førtidspension tilkendt før 2003, der kommer i beskæftigelse og får pensionen gjort hvilende, får nu invaliditetsydelse uden forudgående individuel vurdering.

Alle, der før 1. juli 2008 havde hvilende pension, skal efter anmodning tilkendes invaliditetsydelse.

Invaliditetsydelsen er et skattefrit beløb på årligt 37.164 kr.

SAMMENSÆTNING AF PENSIONEN

Førtidspension tilkendt før 2003 er sammensat af forskellige beløb, hvoraf nogle er skattefri.

Førtids- pension før 1. jan. 2003	Grund- beløb	Pensions- tillæg		Erhvervs- udygtig- hedsbeløb	Førtids- beløb*	Invali- ditets- beløb*	Ekstra tillæg*	Ekstra tillæg*
Almindelig	X	X					X	
Førhøjet alm.	X	X			X			X
Mellemste	X	X				X		
Højeste	X	X		X		X		
		reelt enlig	gift/ samlevende					
Årlige beløb højest kr.	74.844	77.748	37.572	50.220	19.320	36.912	36.912	17.592
* Skattefrit								

BEREGNING AF PENSIONEN

Kommunen beregner pensionen ud fra et fastsat indtægtsgrundlag – se side 110.

GRUNDBELØB

Det er kun pensionistens egen indtægt ud over førtidspensionen, der medgår i beregningsgrundlaget. Indtægt, der overstiger fradragsbeløbet, reducerer grundbeløbet med 60 pct.

Årligt fradragsbeløb og bortfaldsgrænse i 2018

	Fradragsbeløb	Bortfaldsgrænse
Enlig	322.500 kr.	444.100 kr.
Gift/samlevende	218.900 kr.	340.500 kr.

PENSIONSTILLÆG

Beregning af pensionstillæg sker på samme måde som pensionstillæg for folkepensionister – se side 165.

Førtidsbeløb, invaliditetsbeløb, erhvervsudygtighedsbeløb og ekstra tillæg indtægtsreguleres ikke.

ATP, SUPP, udbetaling, job med løntilskud m.v.

OPSPARING AF YDERLIGERE PENSION

OBLIGATORISK INDBETALING

Førtidspensionister skal i lighed med andre indbetale til ATP. Det er kommunen, der trækker ATP-bidraget, før pensionen udbetales. Indbetalingen sker med virkning fra den 1. i måneden efter, der er truffet afgørelse om førtidspension.

Bidraget svarer til normalbidraget for fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere og er i 2018 3.396 kr. om året – heraf betaler staten 2.268 kr. Er førtidspensionen mindre end 1.000 kr. pr. måned, skal der dog ikke indbetales ATP-bidrag.

Førtidspensionister efter ordningen før 1. januar 2003 kan frivilligt indbetale ATP efter samme regler.

SUPPLERENDE ARBEJDSMARKEDSPENSION FOR FØRTIDSPENSIONISTER (SUPP)

Man har mulighed for på frivillig basis at spare yderligere pension op. Bidraget til denne opsparing kan højst udgøre årligt 6.264 kr. i 2018 – heraf betaler staten 4.176 kr., og pensionisten kan betale resten på 2.088 kr. Der trækkes AM-bidrag af beløbet.

Tilmelding sker ved kontakt til kommunen eller via Borger.dk.

Opsparingen kan placeres i et pensionselskab, en pensionskasse eller i ATP efter eget valg. Det er dog ikke alle pensionselskaber og pensionskasser, der tager imod indbetalingen.

UDBETALING AF FØRTIDSPENSIONEN

Førtidspension er skattepligtig indkomst. Der skal ikke betales arbejdsmarkedsbidrag.

Udbetaling Danmark udbetaler pensionen månedligt bagud med virkning fra den 1. i måneden efter, pensionen er tilkendt. Træffes afgørelsen først efter udløbet af 3-månedersfristen – se side 109 – udbetales pensionen fra den dag, fristen udløb. Udbetaling af ATP og SUPP – se side 173.

UDBETALING AF FØRTIDSPENSION VED FLYTNING TIL UDLANDET

Man kan tage førtidspensionen med til udlandet, men det har betydning for pensionens størrelse, om man bosætter sig inden for eller uden for et EU/EØS-land, se side 29.

VED DØDSFALD

Afgår en førtidspensionist ved døden, ophører retten til pension dagen efter dødsfaldet. Der kan være mulighed for efterlevelsespension, se side 172, hvis begge ægtefæller/samleverer var pensionister.

JOB MED LØNTILSKUD TIL FØRTIDSPENSIONISTER

Job med løntilskud er stillinger på særlige vilkår og kan alene oprettes til personer, der er tilkendt førtidspension. Det er en betingelse, at man ikke er i stand til at fastholde eller opnå fleksjob eller job på nedsat tid på normale vilkår.

Job med løntilskud kan tilbydes både på fuldtid og deltid og kan oprettes hos private og offentlige arbejdsgivere. Det er en betingelse, at der er tale om merbeskæftigelse. Løn- og ansættelsesvilkår aftales mellem arbejdsgiveren og førtidspensionisten i sam-

arbejde med områdets faglige organisation. Kommunen betaler et løntilskud til arbejdsgiveren på 28 kr. i timen, – dog i særlige tilfælde 49,03 kr. i timen. Det er kommunens jobcenter, der behandler sager om job med løntilskud.

KLAGE OVER AFGØRELSE

Kommunens afgørelse efter lov om social pension kan ankes til Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg inden 4 uger fra afgørelsen.

KLAGE OVER PENSIONSBEREGNINGEN

Udbetaling Danmarks afgørelser kan ankes til Ankestyrelsen. I praksis sendes klagen til Udbetaling Danmark.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov nr. 456 af 25. maj 2016 – førtidspensionssager uden om rehabiliteringsteam.

Lovbekendtgørelse nr. 1208 af 17. november 2017 – lov om social pension.

Lovbekendtgørelse nr. 1209 af 17. november 2017 – førtidspension før 2003.

Bekendtgørelse nr. 1043 af 30. juni 2016 – førtidspension.

Bekendtgørelse nr. 1555 af 18. december 2013 – seniorførtidspension.

Bekendtgørelse nr. 190 af 26. februar 2013 – indbetaling af ATP.

Skrivelse 9806 af 18. december 2013 – om seniorførtidspension.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om førtidspensioner/sociale pensioner hos kommunen og på Borger.dk, hvor man også selv kan lave vejledende beregninger af fx førtidspension.

Udbetaling af førtidspension sker via Udbetaling Danmark. Spørgsmål om beregning og udbetaling skal rettes til Udbetaling Danmark, tlf. 70 12 80 61.

Dagpenge ved fødsel og adoption

[Ændringer i regler pr. 1. januar 2018, side 119](#)

[Hvem kan få barseldagpenge?, side 120](#)

[Beregning af barseldagpenge, side 120](#)

[Ansøgning om barseldagpenge, side 121](#)

[Hvor længe kan man holde orlov og få barseldagpenge?, side 121](#)

[Adoption, side 122](#)

[Sorgorlov, side 123](#)

[Når barnet indlægges på sygehus, side 123](#)

[Refusion til arbejdsgiver, side 124](#)

Forældre har ret til barselsorlov ved graviditet, fødsel eller adoption. Man kan have ret til enten fuld løn fra arbejdsgiveren under hele eller dele af orlovsperioden, eller man kan have ret til barseldagpenge fra Udbetaling Danmark.

Der skal søges om dagpenge hos Udbetaling Danmark, og ansøgningen kan ske digitalt.

Ændringer i regler pr. 1. januar 2018

Fra den 1. januar 2018 indføres der fleksibilitet i de 2 ugers barselsorlov, som fædre og mødre har ret til at holde i de første 14 uger efter barnets fødsel eller modtagelse i hjemmet.

Fremover kan de to ugers orlov for lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende holdes mere fleksibelt, fordi ugerne ikke længere skal holdes i sammenhængende perioder.

Lønmodtagere kan indgå aftale med arbejdsgiveren om, at orloven deles op. Det kan fx aftales, at orloven afholdes i hele uger eller på enkelte dage inden for de første 14 uger efter barnets fødsel.

Selvstændige kan frit placere de to ugers orlov inden for 14 ugers perioden.

Ledige skal fortsat holde de to ugers fædre- eller medmødreorlov i en sammenhængende periode efter barnets fødsel eller modtagelse i hjemmet.

Adoptivforældre får samme mulighed som biologiske forældre for at afholde de to ugers orlov i ikke-sammenhængende perioder, hvis de er lønmodtagere eller selvstændigt erhvervsdrivende.

Hvem kan få barselsdagpenge?

Forældre har tilsammen ret til 52 ugers barselsorlov med dagpenge.

Som lønmodtager skal man opfylde følgende betingelser:

- Have været tilknyttet arbejdsmarkedet uafbrudt de sidste 13 uger med mindst 120 timer før starten af barselsorloven
- Være berettiget til arbejdsløshedsunderstøttelse eller en tilsvarende ydelse
- Have afsluttet erhvervs-mæssig uddannelse af mindst 18 måneders varighed inden for den sidste måned
- Være elev i lønnet praktik i en uddannelse, der er reguleret ved eller i henhold til lov.

Som selvstændig skal man have drevet selvstændig virksomhed i væsentligt omfang i mindst 6 måneder inden for de sidste 12 måneder, heraf den seneste måned før barselsorloven.

Beregning af barselsdagpenge

Hvis man er lønmodtager, kan man højst få 4.300 kr. om ugen før skat i barselsdagpenge. Beløbet bliver beregnet efter, hvor mange timer man arbejder om ugen, og hvor meget man får i timeløn.

Man kan højst få 116,22 kr. pr. time før skat i barselsdagpenge under orloven.

Hvis timelønnen er mindre end 116,22 kr., får man udbetalt den timeløn, man normalt har. Timelønnen beregnes som den almindelige løn fratrukket 8 pct. i AM-bidrag. Timesatsen bliver udbetalt for det antal timer, man normalt arbejder.

Eksempler:

- Ansat 37 timer pr. uge med timeløn fratrukket AM-bidrag på 150 kr. Da timelønnen er højere end 116,22 kr., har man ret til $116,22 \times 37$ timer = 4.300 kr. før skat pr. uge.
- Ansat 37 timer pr. uge med en timeløn fratrukket AM-bidrag på 80 kr. Da timelønnen er under 116,22 kr., har man ret til $80 \text{ kr.} \times 37$ timer = 2.960 kr. før skat pr. uge.
- Ansat 20 timer pr. uge med en timeløn fratrukket AM-bidrag på 100 kr. Da timelønnen er under 116,22 kr., har man ret til 100×20 timer = 2.000 kr. før skat pr. uge.

Nogle overenskomster og virksomheder giver ret til fuld løn under hele eller dele af barselsorloven. Når lønnen stopper, kan man søge barselsdagpenge fra Udbetaling Danmark.

Hvis man ikke har fast arbejdstid, beregner Udbetaling Danmark, hvor meget man kan få. Beregningen laves ud fra gennemsnittet af ens timeløn og timeantal de seneste fire uger. Hvis arbejdstiden i de fire uger ikke har været som sædvanlig, bruger Udbetaling Danmark i stedet gennemsnittet for de seneste 13 uger.

Ansøgning om barselsdagpenge

Lønmodtagere skal bede arbejdsgiver, om at indberette på virk.dk/barselsdagpenge og oplyse Udbetaling Danmark om, at den ansatte skal på orlov. Når arbejdsgiveren har givet besked om orlov, får den ansatte brev med Digital Post fra Udbetaling Danmark med adgang til at søge barselsdagpenge. Man kan ikke søge på forhånd.

Hvis man får kontanthjælp/ressourceforløbsydelse, har man ikke ret til barselsdagpenge, men beholder sin kontanthjælp under barselsorloven fra kommunen.

Hvis man er studerende på fuld tid i en videregående uddannelse, der berettiger til uddannelsesstøtte, kan man søge om ekstra SU-klip hos SU-styrelsen.

TIDSRISTER

Der er følgende frister for ansøgning om barselsdagpenge:

- 8 uger efter fødslen, hvis man ikke får løn under orloven
- 8 uger efter lønudbetalingen er stoppet, hvis man får løn under noget af orloven
- 8 uger efter første orlovsdag, fx hvis en far holder forældreorlov uden løn.

Får Udbetaling Danmark ansøgningen efter fristens udløb, kan man først få barselsdagpenge fra den dag, Udbetaling Danmark har modtaget ansøgningen.

SELVSTÆNDIG

Tidligere kunne man som selvstændig kun afholde deltids- eller fuldtidsorlov. Det vil sige orlov med 50 pct. eller 100 pct. af barselsdagpenge.

Fremover kan den selvstændige også afholde 75 pct. af sin normale arbejdstid med tilsvarende procent i barselsdagpenge.

Herudover gælder ændrede regler for fædreorlov også for selvstændige. Læs mere side 122.

Hvor længe kan man holde orlov og få barselsdagpenge?

Ens ret til orlov afhænger af, om man er mor eller far til barnet. Desuden er der noget orlov, der er pligtig, mens noget orlov er en ret.

Barnets mor

4 ugers graviditetsorlov

Der kan holdes 4 uger før forventet fødsel med ret til barselsdagpenge.

14 ugers barselorlov

Efter barnets fødsel kan moderen holde 14 ugers barselorlov med ret til barselsdagpenge.

32 ugers forældreorlov

Efter barselsorloven har moderen 32 ugers forældreorlov med barselsdagpenge, der kan deles med barnets anden forælder.

Arbejdsgiver skal senest 3 måneder før termin oplyses om forventet fødsel og tidspunkt for barselsorlov.

Barnets far

2 ugers fædreorlov

Som far eller medmor kan der holdes fædreorlov med barselsdagpenge i de 2 første uger, efter barnet er født. Fædreorloven kan også starte, når barnet er kommet hjem fra hospitalet.

Fra 1. august 2018 kan fædreorloven holdes mere fleksibelt inden for de første 14 uger, så længe det er aftalt med arbejdsgiver. Der skal ikke længere ligge orlovstimer i hver enkel uge. Eksempelvis kan faderen holde en uges orlov lige efter fødslen og den anden uge senere, blot inden for de første 14 uger efter fødslen.

Fædreorloven kan også spredes som enkelt dage over de 14 uger, uden at der ligger orlov i hver uge.

Fædreorloven svarer til det antal timer, faderen er ansat. Når man arbejder på fuld tid, har man 74 timers fædreorlov (2x37 timer) at fordele inden for de 14 uger.

Senest 4 uger før faderen forventer at gå på orlov, skal arbejdsgiver orienteres, hvornår de 2 ugers fædreorlov afholdes.

32 ugers forældreorlov

Efter fædreorlov har faderen også ret til 32 ugers forældreorlov med barselsdagpenge, som skal deles med partner.

Hvis der udbetales løn under noget af forældreorloven, vil lønperioderne blive trukket fra de 32 ugers forældreorlov med barselsdagpenge, fordi barselsdagpengene bliver udbetalt til arbejdsgiver som refusion.

Adoption

FØR MODTAGELSEN AF BARNET

Adoptanter, der skal modtage adoptivbarn i Danmark, får dagpenge i op til 1 uge før modtagelsen af barnet. Adoptanten skal opholde sig samme sted som barnet, og dagpenge kan kun ydes, hvis barnet ikke allerede opholder sig i adoptantens hjem.

Dagpengene kan forlænges i op til 1 uge, hvis opholdet forlænges til mere end 1 uge af årsager, som adoptanten ikke selv har indflydelse på.

Adoptanter, der opholder sig i udlandet for at modtage et barn, har ret til dagpenge i op til 4 uger før modtagelsen af barnet. Retten gælder for begge forældre.

Dagpengene kan i særlige tilfælde forlænges yderligere i op til 4 uger.

EFTER MODTAGELSEN AF BARNET

For adoptivforældre er der ret til dagpenge i sammenlagt 46 uger efter modtagelsen af barnet, når adoptionsmyndighederne kræver, at den ene skal være hjemme hos barnet. Barnet anses for modtaget, når de formelle betingelser for at rejse hjem med barnet er opfyldt.

Hvis adoptionsmyndighederne tillader det, kan forældrene dele perioden.

I 2 uger inden for de første 14 uger efter modtagelsen af barnet kan begge forældre modtage dagpenge samtidig. Efter udløbet af den 14. uge har adoptivforældre tilsammen ret til 32 ugers dagpenge, som de frit kan fordele mellem sig. Også adoptanter kan naturligvis vælge forlods at bruge af disse 32 ugers dagpengeret inden for de første 14 uger.

Adoptivforældre har, lige som biologiske forældre, ret til at forlænge og udskyde dagpengeretten.

Sorgorlov

Med virkning fra den 1. februar 2018 er der indført ret til orlov for begge forældre, hvis parret mister deres barn efter fødslen.

Sorgorlov betyder, at fædre og medmødre fremover får ret til fravær i 14 uger, hvis barnet dør eller bliver bortadopteret inden den 32. uge efter fødslen. Dette gælder også begge adoptivforældre, der mister et barn inden den 32. uge efter modtagelsen.

Reglerne i dag gælder kun for mødre og den ene af adoptivforældrene.

Forældrene skal varsle fraværet til arbejdsgiveren hurtigst muligt.

For ledige gælder, at anmeldelsespligten ændres til 8 uger, efter barnets død eller bortadoption, til a-kassen, til at bede om barseldagpenge. A-kassen skal herefter indberette barselsorlov på Virksomheden.dk, hvorefter den ledige kan søge om barseldagpenge hos Udbetaling Danmark.

Når barnet indlægges på sygehus

Indlægges barnet på sygehus inden for de første 46 uger, kan udbetaling af barseldagpenge forlænges med indlæggelsesperioden, dog højst med 3 måneder. Det er en betingelse, at arbejdet ikke genoptages.

Hvis arbejdet genoptages, mens barnet er indlagt på sygehus, udsættes retten til dagpenge for den resterende periode. Der er ret til dagpenge for restperioden, når barselsorloven genoptages, efter at barnet bliver udskrevet. Det er en betingelse, at udskrivelsen sker inden 60 uger efter fødslen.

Refusion til arbejdsgiver

Hvis arbejdsgiveren udbetaler hel eller delvis løn under fraværet, er der ret til at få refusion fra den 1. fraværsdag, hvor den ansatte har ret til barseldagpenge fra Udbetaling Danmark.

Anmodning om refusion skal indgives til Udbetaling Danmark senest 8 uger efter udløb af orlovsperioden. Indgives anmodning senere, bortfalder retten til refusion.

KLAGEMULIGHEDER

Det er Udbetaling Danmark, der træffer afgørelse, om man har ret til barseldagpenge. Afgørelsen kan indbringes for Ankestyrelsen.

LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 827 af 23. juni 2017 – barselsloven om ret til orlov og dagpenge ved barsel.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Udbetaling Danmark eller Borger.dk.

Børnetilskud

[Generelle betingelser, side 125](#)

[Børnetilskud til forældre under uddannelse/praktik, side 126](#)

[Samspil med pensions- og forsikringsydelse, side 127](#)

[Hvordan udbetales børnetilskud?, side 128](#)

Der findes forskellige typer af ekstra økonomiske tilskud til forældre og familier med børn. Samlet kaldes de for børnetilskud og kan deles op i:

- børnetilskud, hvis man er én forælder eller enlig forsørger
- børnetilskud, hvis forældre er under uddannelse
- supplerende tilskud til forældre i praktik eller skoleophold
- børnetilskud ved flerbørnsfødsel
- børnetilskud, hvis man er pensionist
- tilskud til adoption.

Børnetilskuddene er skattefri og udbetales kvartalsvis.

Nogle former for børnetilskud skal søges hos Udbetaling Danmark, fx ordinært og ekstra børnestilskud. Andre tilskud kommer automatisk, hvis der er tale om tilskud til forældreløst barn og flerbørnstilskud. Kontakt evt. Udbetaling Danmark.

Det supplerende tilskud til forældre under uddannelse, praktik eller skoleophold er afhængigt af indkomst.

Generelle betingelser

Forældrene og barn skal bo og opholde sig i Danmark, og barnet må ikke være gift eller blive forsørgt af det offentlige. Der er særlige regler for udlændinge og flygtninge, og bopæl og beskæftigelse i Danmark og Grønland sidestilles med optjening i Danmark.

OPTJENINGSPRINCIP

Ligesom ved ydelse til børn og unge er der krav om, hvor længe man skal have haft bopæl eller arbejde i Danmark.

Børnetilskud kan udbetales til børn under 18 år, når en række betingelser er opfyldt:

- Forælder/barn skal have dansk indfødsret eller have boet i Danmark i 1 år (ordinært og ekstra børnetilskud) eller 3 år (særligt børnetilskud)
- Forældre skal have fast bopæl i Danmark
- Barnet skal opholde sig i Danmark – der er særlige regler for pensionister og deres børn i udlandet

- Barnet må ikke være anbragt uden for hjemmet eller være forsørget af offentlige midler
- Barnet må ikke have indgået ægteskab/registreret partnerskab.

Der er særlige regler om indfødsret og ophold/bopæl for visse grupper af udlændinge, herunder flygtninge og arbejdstagere fra EU/EØS-lande. Udbetaling Danmark kan oplyse om reglerne.

Alle enlige forsørgere, herunder børn af eneadoptanter og børn, som er blevet til ved kunstig befrugtning af enlige kvinder, har også ret til særligt børnetilskud. Yderligere oplysninger fås hos Udbetaling Danmark.

I pjecen "Enlig eller samlevende" fra Social-, Børne- og Integrationsministeriet er det defineret, hvornår man anses for at være reelt enlig forsørger.

KRAV OM BOPÆL ELLER ARBEJDE

Mindst én af de personer, der har forsørgelsespligt over for barnet, skal have haft bopæl eller arbejde i Danmark, Grønland eller Færøerne i mindst 2 år inden for de seneste 10 år – forud for hver udbetaling – for at få ret til børnetilskud.

Hvis kravet ikke er opfyldt, vil ydelsen blive sat ned forholdsmæssigt de første 2 år, afhængigt af hvor længe borgeren, som optjener ret til ydelsen, har haft bopæl eller arbejde i Danmark, Grønland eller Færøerne.

Der vil blive optjent ret til 25 pct. af den fulde ydelse efter et halvt års bopæl eller beskæftigelse i Danmark, 50 pct. efter 1 år og 75 pct. efter 1 1/2 år. Ved mindre end 6 måneders bopæl i Danmark, Grønland eller Færøerne har man ikke ret til børnetilskud.

Flygtninge er undtaget fra optjeningsprincippet, og bopæl i Grønland og Færøerne sidestilles med perioder med bopæl/beskæftigelse i Danmark.

Der kan også søges om adoptionstilskud, hvis der adopteres et udenlandsk barn gennem en godkendt adoptionsorganisation. Tilskuddet udgør 53.667 kr.

Børnetilskud til forældre under uddannelse/praktik

BØRNETILSKUD TIL FORÆLDRE UNDER UDDANNELSE

Hvis man som forælder er under uddannelse, kan man få et særligt børnetilskud. Hvis begge forældre er under uddannelse og har 2 børn, kan hver forælder få ét tilskud.

Tilskuddets størrelse afhænger af forældrenes indkomst og kan maksimalt udgøre 7.420 kr. pr. år. Tilskuddet bliver sat ned med 10 pct. af den del af årsindkomsten, der overstiger 148.600 kr. for enlige og 222.800 kr. for par.

OPLYSNINGSPLIGT

Når man får ydelser udbetalt fra Udbetaling Danmark, har man pligt til at meddele ændringer, hvis det har betydning for den ydelse, som man får. Eksempelvis kan ændringer være afbrydelse af studie, ændrede indtægtsforhold eller civilstand.

SUPPLERENDE BØRNETILSKUD TIL FORÆLDRE I PRAKTIK

Hvis man som forælder skal på praktik- eller skoleophold som en del af ens uddannelse, kan der søges om supplerende børnetilskud.

Ydelsen beregnes som 55 pct. af forskellen på satsen for SU med forsørgertillæg og den aktuelle indkomst. SU med forsørgertillæg udgør 12.180 kr. for enlige og 8.523 kr. for samlevende.

Eksempel på beregning – enlig forsørger

SU med forsørgertillæg som enlig forsørger (SU 6.090 kr. + tillæg 6.090 kr.)	12.180 kr.
Praktikløn	÷ 10.000 kr.
Anden personlig indkomst	÷ 500 kr.
I alt	1.680 kr.
Supplerende børnetilskud pr. måned: 55 pct. af 1.680 kr. =	924 kr.

Eksempel på beregning – samlevende

SU med forsørgertillæg som samlevende (SU 6.090 kr. + tillæg 2.433 kr.)	8.523 kr.
Praktikløn	÷ 6.100 kr.
Anden personlig indkomst	÷ 1.000 kr.
I alt	1.423 kr.
Supplerende børnetilskud pr. måned: 55 pct. af 1.318 kr. =	783 kr.

REGULERING AF TILSKUD VED ÆNDRING I INDKOMST ELLER CIVILSTAND

Man skal huske at give Udbetaling Danmark besked om ændringer i ens forhold, fx ændret indkomst eller civilstand. Når Udbetaling Danmark får oplysninger om ændringer, vil tilskuddet blive beregnet igen. Der vil kun ske omregning af tilskuddet, hvis ændringen er på mere end 10 pct. i forhold til den indtægt, man tidligere har oplyst.

Udbetaling Danmark beregner tilskuddet igen, når årsopgørelsen fra SKAT er klar, og hvis indtægten er ændret med mere end 10 pct. i forhold til tidligere. Hvis man har fået for lidt i tilskud, vil der ske efterbetaling. Har man fået for meget udbetalt, skal man betale tilbage.

Samspil med pensions- og forsikringsydelser

Visse typer af børnetilskud, eksempelvis tilskud til forælder under uddannelse, reguleres af den personlige indkomst. Udbetalinger fra pensions- eller livsforsikringselskaber kan indgå i opgørelsen og hermed nedsætte størrelsen af børnetilskuddet.

Få mere information hos Udbetaling Danmark.

**ER BETINGELSERNE OPFYLDT, KAN DER VÆRE RET TIL ÉT
ELLER FLERE TYPER BØRNETILSKUD**

Børnetilskud pr. kvartal (2018)	Barn af enlig forsørger (ikke sam- levende)	Barn, hvor begge forældre er folkepen- sionister 1)	Barn, hvor en/begge forældre er under ud- dannelse	Barn, som har mistet en forælder, eller hvis fader- skab ikke er fastslået	Barn, som har mistet begge forældre	Barn af eneadop- tant/kunstig befrugtning af enlige kvinder
Ordinært 1.413 kr.	X	X	X			X
Ekstra 1.440 kr. (et tilskud uanset antal børn)	X					X
Særligt 3.612 kr./ 4.080 kr.	X (hvis faderskab ikke er fastslået)	X (én skal være folke- pensionist)		X		X
Særligt tillæg 468 kr.		X		X		
Særligt tilskud 7.224 kr.					X	
Særligt tillæg 936 kr.					X	
Særligt maks. tilskud 1.855 kr.			X			
Ansøgning	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Indkomst- afhængigt	Nej	(særligt BT) Ja	Ja	Nej	Nej	Nej

1) Førtidspensionister (efter reglerne før den 1. januar 2003) modtager børnetilskud efter samme regler som folkepensionister.

Hvordan udbetales børnetilskud?

Det er Udbetaling Danmark, der står for udbetaling af bl.a. børneydelser. Ydelsen er skattefri og udbetales til Nemkonto.

Hvis tilskuddet kræver ansøgning, skal det ske til Udbetaling Danmark. Ansøgning skal være indgivet inden den første i en kvartalsmåned – eksempelvis senest 30. september, og hvis betingelserne er opfyldt, er der ret til udbetaling fra oktober kvartal.

Hvis ansøgningen først sker efter for eksempel 1. oktober, og betingelserne er opfyldt, får man først tilskud fra januar kvartal. Udbetalingen fortsætter til og med det kvartal, hvor barnet fylder 18 år, hvis betingelserne er opfyldt.

HVEM FÅR UDBETALT YDELSERNE?

Ydelsen udbetales som udgangspunkt til barnets mor. Hvis barnet er adopteret af registrerede partnere, beslutter de, hvem tilskuddet skal udbetales til.

Hvis én af forældrene har forældremyndigheden alene, udbetales børnetilskuddet til denne. Hvis barnet opholder sig lige meget hos begge forældre, vil det være folkeregisteradressen, hvor barnet er tilmeldt, der er afgørende.

Hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke lever sammen, udbetales børnetilskuddet til den af forældrene, der har barnet hos sig.

Modtageren af tilskuddet skal én gang årligt bekræfte sin status som enlig forsørger for at bevare retten til ydelsen. Dette skal ske til Udbetaling Danmark.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage over Udbetaling Danmarks afgørelse til Ankestyrelsen. Der er en klagefrist på 4 uger, fra man har fået afgørelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 1095 af 7. oktober 2014 – børnetilskudsloven.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Kontakt Udbetaling Danmark – her søger man om børnetilskud, og man kan også beregne evt. børnetilskud til forældre under uddannelse. Se mere på Borger.dk.

Børne- og ungeydelse

Børneydelse udbetales til familier med børn og unge under 15 år uden hensyn til forældrenes indkomst. For unge 15-17-årige udbetales en skattefri ungeydelse, hvis den unge har en fastlagt plan om at være i uddannelse eller arbejde.

Alder	Årlig ydelse, kr.	Ydelse pr. kvartal, kr.
0-2-årige	18.024	4.506
3-6-årige	14.068	3.567
7-14-årige	11.232	2.808
Alder	Årlig ydelse, kr.	Ydelse pr. måned, kr.
15-17-årige	11.232	936

REGLER FOR OPTJENING

For at få ret til udbetaling af børne- og ungeydelse, er det en betingelse, at man indenfor de seneste 10 år har haft bopæl eller arbejde i Danmark i:

- 6 måneder for at have optjent ret til 25 pct. af det fulde beløb
- 1 år for at have optjent 50 pct.
- 1 ½ år for at have optjent 75 pct.
- og mindst 2 år for at have optjent ret til den fulde ydelse.

Der gælder særlige regler for EU- eller EØS-borgere, flygtninge og for personer bosat i Grønland eller Færøerne.

Børne- og ungeydelsen er indkomstafhængig. Ydelserne aftrappes med 2 pct. af den del af indkomsten, der overstiger 765.800 kr. Aftrappingsindkomsten svarer til beskatningsgrundlaget for topskat.

Da der herfra er trukket arbejdsmarkedsbidrag, svarer de 765.800 kr. til en lønindkomst på 827.000 kr. før AM-bidrag eller ca. 69.000 kr. om måneden.

Se mere om indkomstafhængighed hos Udbetaling Danmark eller på Borger.dk

BETINGELSER

Den, der har forældremyndigheden, skal være fuldt skattepligtig i Danmark. Barnet skal opholde sig her i landet og må ikke have indgået ægteskab. Barnet må heller ikke være anbragt uden for hjemmet eller være forsørgt af offentlige midler.

Der er andre betingelser, som skal være opfyldt. Yderligere information kan fås hos Udbetaling Danmark.

UDBETALING

Børneydelsen udbetales automatisk og kvartalsvis forud senest den 20. i kvartalets første måned af Udbetaling Danmark. Første udbetaling sker i kvartalet efter barnets fødsel. Udbetaling sker til Nemkonto.

Ungeydelsen udbetales pr. måned og kan evt. udbetales til den unge selv, hvis forældrene ikke støtter op om den lagte uddannelsesplan.

Er der fælles forældremyndighed, udbetales ydelsen til den af forældrene, der har barnet hos sig. Hvis barnet opholder sig lige meget hos begge, udbetales ydelsen til den af forældrene, hvor barnet er tilmeldt folkeregisteret. Er barnet i privat familiepleje, kan udbetalingen efter ansøgning ske til den, der har barnet i pleje. Hvis barnet eller den unge er adopteret af registrerede partnere, beslutter de, hvem ydelsen skal udbetales til.

RESTANCER

Restancer vedrørende betaling for klubtilbud, daginstitution eller skolefritidsordning kan medføre, at Udbetaling Danmark har ret til at tilbageholde op til 100 pct. af børne- og ungeydelsen.

KLAGEMULIGHEDER

Man kan klage over Udbetaling Danmarks afgørelse til Ankestyrelsen. Der er en klagefrist på 4 uger, fra man har fået afgørelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 609 af 3. juni 2016 – lov om børne- og ungeydelse.
Bekendtgørelse nr. 1563 af 13. december 2013 – optjeningsprincip, indkomst m.m.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Kontakt Udbetaling Danmark eller se SKAT.dk.

Børnebidrag

[Hvem kan søge om bidrag?, side 132](#)

[Egen aftale om børnebidrag, side 133](#)

[Bidragets størrelse, side 133](#)

[Hvem tilkommer bidraget, side 134](#)

[Ændring og ophør af bidrag, side 134](#)

[Særlige bidrag, side 135](#)

[Uddannelsesbidrag, side 135](#)

[Restance, side 136](#)

[Samspillet med pensions- og forsikringsydelse, side 137](#)

Forældre har pligt til at forsørge deres børn. En forælder, der ikke bor sammen med barnet, kan af Statsforvaltningen blive pålagt at betale børnebidrag til den, der forsørger barnet.

Bidragspligten ophører, når barnet fylder 18 år eller tidligere, hvis barnet bliver gift. Hvis barnet er under uddannelse, kan bidragspligten forlænges, til barnet fylder 24 år.

Der skal søges om fastsættelse af bidrag. Hvis man søger, inden der er gået 2 måneder, fra ændringen i barnets forhold er gældende, vil bidraget kunne fastsættes med tilbagevirkende kraft for ændringen. Hvis der søges senere, bliver bidraget fastsat til datoen for ansøgningens modtagelse i statsforvaltningen.

Hvem kan søge om bidrag?

Hvis det ikke er muligt at nå til enighed om en aftale mellem forældrene, kan den person, der afholder udgifterne til barnets forsørgelse, kræve et bidrag fastsat af statsforvaltningen.

Afgørelsen om bidrag fastsættes af statsforvaltningen.

En betingelse for at kunne kræve bidrag er, at man har forældremyndigheden eller ved forældremyndighedens ophør har haft forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje.

Hvis et barn er lovligt i pleje, kræves det, at den person, der har forældremyndigheden, giver sin udtrykkelige eller stiltiende indforståelse med opholdet.

Hvis der er fælles forældremyndighed, og udgifterne deles ved at forsørge barnet, eller barnet bor omtrent lige meget hos hver forælder, er udgangspunktet, at der ikke fastlægges et bidrag. Hvis barnet eksempelvis blot opholder sig 4-5 dage hos en forælder i en 14-dages periode, vil udgangspunktet være, at der fastsættes et bidrag.

Hvis det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilfalder retten til bidraget den pågældende offentlige myndighed eller institution.

Barnet eller den unge kan ikke selv søge om bidrag, uanset den unge er flyttet i egen bolig. Dette gælder også uddannelsesbidrag.

Egen aftale om børnebidrag

Hvis forældre kan blive enige om barnets forsørgelse, kan de selv fastsætte en aftale, der passer til forældrenes forhold. Statsforvaltningen har lavet en aftaleskabelon, der skal udskrives i ét eksemplar til hver forælder, udfyldes, dateres og underskrives. Aftalen skal ikke indsendes til statsforvaltningen.

Se Familiestyrelsens vejledning om aftaler af børnebidrag, inden eventuel aftale udformes.

Bidragets størrelse

Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske muligheder, herunder forældrenes erhvervssevne. Omstændighederne varierer fra familie til familie, og statsforvaltningen foretager et konkret skøn over samtlige omstændigheder i den enkelte sag.

Der skal altid betales mindst normalbidrag, selvom bidragsbetalerens indkomst er meget lav.

Normalbidraget svarer til summen af et grundbeløb og et tillæg, der reguleres hvert år den 1. januar. Ankestyrelsens Familieretsafdeling udgiver vejledende retningslinjer for, hvor høj indtægten skal være, før bidraget kan blive forhøjet, men vil altid blive afgjort ud fra en konkret vurdering.

BØRNEBIDRAGETS STØRRELSE

Normalbidraget udgør 1.360 kr. pr. måned eller 16.320 kr. årligt. Heraf udgør grundbeløbet 1.204 kr. pr. måned eller 14.448 kr. årligt, mens tillægget udgør 156 kr. pr. måned eller 1.872 kr. årligt.

Vejledende indkomstbeløb for 2018 (ca. kr.)

Normalbidraget +	1 barn	2 børn	3 børn	4 børn	5 børn
100 pct.	500.000	560.000	640.000	730.000	870.000
200 pct.	700.000	800.000	1 mio.	1,1 mio.	1,2 mio.
300 pct.	1,3 mio.	1,5 mio.	1,8 mio.	2,0 mio.	2,2 mio.

De beskrevne retningslinjer er kun vejledende.

Som det fremgår af skemaet, kan bidragets størrelse forhøjes, hvis bidragsbetaler har en høj indkomst. Der tages især hensyn til den bidragspligtiges bruttoindkomst og antallet af børn, som bidragsbetaler har forsørgelsespligt overfor.

Eksempel

En far tjener 510.000 kr. Han har et barn. Da han tjener mere end 490.000 kr., fastsætter man bidraget til normalbidraget med tillæg af 100 pct. Dvs. 1.204 kr. (grundbeløb) + 1.204 kr. (100 pct. tillæg af grundbeløbet) + 156 kr. (tillægget) = 2.564 kr. pr. måned.

Det er som udgangspunkt ikke afgørende, hvilken indkomst ansøger har, eller hvor store ansøgers udgifter er.

Hvem tilkommer bidraget?

Børnebidrag bliver som udgangspunkt betalt månedsvis forud. Bidraget tilkommer barnet, men det er ikke ensbetydende med, at modtageren af bidraget skal holde bidraget adskilt fra sine øvrige midler, eller at netop børnebidraget skal anvendes til barnets forsørgelse.

Når bidraget tilkommer barnet, betyder det, at bidragskravet er undtaget kreditorfølgning for bidragsmodtagerens gæld.

Børnebidrag vil typisk komme på tale, når der er sket en ændring i barnets situation, fx ved forældrenes samlivsophævelse, separation eller skilsmisse. Bidragspligten kan dog også allerede blive aktuel ved barnets fødsel.

Hvis forældre er gået fra hinanden, kan det være muligt at få bidraget udbetalt med tilbagevirkende kraft fra samlivsophævelsen. En betingelse er, at ansøgningen om børnebidrag er indgivet inden 6 måneder. Ellers vil bidraget først blive fastlagt fra det tidspunkt, hvor statsforvaltningen har modtaget ansøgningen.

Hvis den bidragspligtige ikke overholder sin bidragspligt, kan kommunen forskudsvist udbetale. Dette gælder kun det normale børnebidrag. Så hvis der er fastsat et højere bidrag, kan dette først udbetales, når kommunen har opkrævet beløbet hos den bidragspligtige.

Hvis forældrene selv har indgået en aftale, kan kommunen ikke udbetale forskudsvist, men de vil kunne hjælpe med at opkræve bidraget.

Ændring og ophør af bidrag

Bidragspligten ophører, når barnet fylder 18 år. Hvis et barn indgår ægteskab, inden barnet fylder 18 år, ophører bidragspligten også, medmindre statsforvaltningen har bestemt andet.

Fastsatte bidrag kan ændres til enhver tid, hvis der er en begrundet begæring hos statsforvaltningen. Justering af bidraget kan således ske i takt med den udvikling, der foregår hos forældrene og barnet, herunder forældrenes og barnets lønforhold, barnets flyt-

ning eller en ændring i barnets ophold. Et forhøjet bidrag vil som udgangspunkt blive nedsat, hvis barnets indtægt overstiger ca. 3.000 kr. om måneden. Bidraget vil normalt bortfalde, hvis barnet har en indkomst på ca. 5.000 kr. om måneden.

Hvis forældre selv har indgået en aftale om børnebidrag, er det muligt for statsforvaltningen at træffe anden afgørelse, hvis aftalen skønnes urimelig, forholdene har ændret sig eller aftalen strider mod barnets bedste.

Særlige bidrag

Det er muligt at få en række ekstra bidrag i nogle særlige situationer.

Der kan pålægges særlige bidrag ved barnets dåb, konfirmation, sygdom, begravelse eller i anden særlig anledning. Faren kan blive pålagt at betale udgifterne til et barns fødsel og til morens underhold to måneder før og en måned efter fødslen. Der kan endvidere også ved barnets dåb eller navngivning fastsættes et bidrag på normalbidragets grundbeløb.

Ved konfirmation kan der normalt fastsættes et bidrag, som udgør 3 gange normalbidragets grundbeløb. Det er muligt at få et bidrag på 4 eller 5 gange normalbidragets størrelse, hvis bidragsbetaler har en høj indkomst og betaler normalbidrag + 50 pct, 100 pct. eller mere.

Hvis barnet ikke skal konfirmeres, kan der i stedet fastsættes et beklædningsbidrag, der udgør det samme som konfirmationsbidraget. Der skal søges om dåbs-, konfirmations- eller beklædningsbidrag inden 3 måneder, efter barnet henholdsvis er blevet døbt eller konfirmeret.

Normalbidrag til dåb/navngivning	1.204 kr.
Normalbidrag til konfirmation	3.612 kr.
Normalbidraget ved fødsel	827 kr.
Barselsbidrag pr. måned	1.441 kr.

Uddannelsesbidrag

Der kan pålægges betaling af bidrag til undervisning eller uddannelse til barnets fyldte 24 år.

Statsforvaltningen fastsætter kun et uddannelsesbidrag, hvis bidragsbetaler har en forholdsvis høj indtægt. Det normale uddannelsesbidrag er normalbidragets grundbeløb (1.204 pr. måned).

Hvis barnet har en indtægt på 6.000 kr. om måneden, vil uddannelsesbidraget – ligesom børnebidraget – normalt bortfalde. Uddannelsesbidrag ophører ikke, hvis den unge indgår ægteskab.

UDBETALING AF BØRNEBIDRAG

Den person, der er sat i bidrag, skal selv sørge for at bidraget betales.

Hvis bidraget ikke betales til tiden, kan den, der skal modtage bidraget, henvende sig til Udbetaling Danmark og bede om at få beløbet opkrævet. Et beløb, der svarer til normalbidraget, kan udbetales forskudsvist af Udbetaling Danmark, dog kun til barnet fylder 18 år. Bidraget kan højst udbetales svarende til normalbidraget (grundbeløb + tillæg).

Restance

Kommunen kan under visse betingelser ved udbetaling af kontanthjælp med forsørger-takst fratække et beløb til dækning af ubetalt børnebidrag, som Udbetaling Danmark har forskudsvist udbetalt.

BETYDNING AF INDKOMSTFORHOLD

Der lægges vægt på den indkomst, som den bidragspligtige har. Der skal altid betales mindst normalbidraget, også selvom bidragsbetalers indkomst er meget lav. Hvis den bidragspligtiges indkomst er under 500.000 kr., fastsættes der normal bidragsbetaling.

Der vil kunne fastsættes forhøjet bidrag til normalbidraget med op til + 300 pct., hvis den bidragspligtiges indkomst er over 700.000 kr. I helt særlige og sjældne tilfælde kan der fastsættes forhøjet bidrag med + 400 pct.

ÆNDRET BIDRAG

Vil man søge om at få ændret bidragets størrelse, skal man henvende sig til statsforvaltningen, hvor bidragsbetaleren bor.

HVIS BIDRAGSBETALEREN DØR

Børnebidraget falder bort, når bidragsbetaleren dør. Der kan i stedet udbetales særligt børnetilskud, tillæg til særligt børnetilskud og evt. ordinært og ekstra børnetilskud. Se side 125.

SKAT AF BØRNEBIDRAGET

Børnebidraget beskattes hos det barn, der modtager bidraget. Normalbidraget er dog skattefri indkomst for børn under 18 år.

Den, der skal betale bidraget, kan, indtil barnet fylder 18 år, trække bidraget fra i sin skattepligtige indkomst i det omfang, bidraget overstiger tillægget på de 1.872 kr.

Samspillet med pensions- og forsikringsydelse

Hvis barnet modtager børnepension, bliver den ikke medregnet i barnets indtægt. En børnepension kommer enten fra bidragsbetalerens eller bidragsmodtagerens pension og betragtes som en del af denne forældres forsørgelse af barnet.

Kommer pensionen fra bidragsbetalerens pension, vil bidraget kunne nedsættes eller helt bortfalde alt afhængig af børnepensionens størrelse. Det er en betingelse, at bidragsmodtageren kan bruge børnepensionen til at forsørge barnet.

KLAGEMULIGHEDER

Klageinstans omkring afgørelser fra statsforvaltningen er Ankestyrelsens Familieretsafdeling.

HENVISNING TIL LOVE OG REGLER

Lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015 – børnebidragsloven.

Skrivelse nr. 10277 af 10. december 2017 – indkomstoversigt.

Vejledning nr. 10269 af 2. november 2017 – aftaler om bidrag til børn.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Få mere at vide hos Udbetaling Danmark, på Familiestyrelsen.dk, Statsforvaltningen.dk eller Borger.dk.

Boligstøtte

[Ansøgning og udbetaling, side 138](#)

[Børns indkomst, side 139](#)

[Betydning af formue, side 139](#)

[Oplysningspligt og omregning, side 139](#)

[Tilbagebetaling, side 139](#)

[Beregning, side 139](#)

[Lån til betaling af beboerindskud og depositum, side 142](#)

Her behandles kun de vigtigste regler i boligstøtte-lovgivningen. Lovgivningen er kompliceret, og det er vigtigt at søge rådgivning hos Udbetaling Danmark.

Boligstøtte er en fælles betegnelse for det tilskud, man kan søge til sin husleje, eller lån til betaling af beboerindskudslån.

Boligyldelse er tilskud til leje-, andels-, eller ejerbolig for folkepensionister og førtidspensionister tilkendt før 1. januar 2003.

Boligsikring er tilskud til andre. Førtidspensionister kan efter særlige regler søge om tilskud til ejer- og andelsboliger, der ikke gennemgås i dette kapitel.

For at få boligstøtte kræves der:

- at man har fast bopæl her i landet
- at boligen bruges til helårsbeboelse
- at boligen har køkken med indlagt vand og afløb.

Der kan som udgangspunkt ikke ydes boligstøtte til enkeltværelser, plejehjem eller beskyttede boliger.

Udbetaling Danmark får automatisk besked fra SKAT, hvis indkomsten i husstanden ændrer sig. Det betyder, at man kan regulere den månedlige boligsikring hver måned.

I løbet af 2018 skriver Udbetaling Danmark desuden til alle modtagere om årlig opgørelse af boligstøtte for 2017.

Herudover indgår boligstøtte til personer på kontanthjælp i reglerne for kontanthjælpsloft, se side 12.

Ansøgning og udbetaling

Man skal søge digitalt om boligstøtte hos Udbetaling Danmark. Der kan kun udbetales én af delene, enten boligsikring eller boligydelse.

Boligstøtten er et skattefrit tilskud og udbetales den første hverdag i måneden.

Børns indkomst

Hvis hjemmeboende børn under 18 år har indkomst, som eksempelvis løn, børnepension eller SU, medregnes disse ved opgørelsen af husstandens samlede indkomst. Barnets indkomst skal dog være mindst 20.200 kr. (boligsikring) eller 22.600 kr. (boligstøtte).

Betydning af formue

Hvis der er formue i husstanden, medregnes en vis del:

Boligsikring	fra 756.100 kr. til 1.512.300 kr.	10 pct.
	over 1.512.300 kr.	20 pct.
Boligydelse	fra 844.700 kr. til 1.689.600 kr.	10 pct.
	over 1.689.600 kr.	20 pct.

Oplysningspligt og omregning

Med mindre boligstøtten har været beregnet på et forkert grundlag, skal boligstøtten ikke betales tilbage. I løbet af året skal boligstøtten omregnes ved ændret husleje, ændring i antal personer i husstanden eller væsentlige ændringer i husstandens indkomst.

Modtageren har der derfor pligt til at meddele Udbetaling Danmark, hvis der sker ændringer. Hvis der har været ændringer i husstandens forhold, som modtageren ikke har oplyst om, kan det betyde, at for meget udbetalt boligstøtte skal tilbagebetales.

Tilbagebetaling

Hvis det efter kalenderårets udløb viser sig, at husstandens indkomst er steget med mindst 800 kr. pr. måned i forhold til beregningsgrundlaget, skal der som udgangspunkt altid tilbagebetales, hvis ikke det er meddelt til Udbetaling Danmark.

Alle voksne i husstanden hæfter for tilbagebetalingen.

Hvis man har fået for meget udbetalt i boligstøtte, kan der ske modregning i den fremtidige boligstøtte. For lidt udbetalt boligstøtte efterbetales som hovedregel.

Beregning

Beregning af boligstøtte er kompliceret. Flere faktorer har indflydelse på størrelsen af boligstøtten.

Før tilskuddet kan beregnes, har man en egenbetaling af sin husleje, ligesom der er loft over, hvor høj en husleje der ydes tilskud til.

Herudover er der flere forhold, der har indflydelse, bl.a.:

- husstandens indkomst og formue
- huslejens størrelse – fratrukket udgifter til varme, el, varmt vand og gas
- evt. pligt til vedligeholdelse af boligen
- boligens størrelse
- antal personer og børn under 18 år i husstanden
- samlet loft for udbetaling af kontanthjælp, boligstøtte og særlig støtte.

BEREGNING AF BOLIGSIKRING

Boligsikring kan som hovedregel udgøre 60 pct. af boligudgiften. Herfra trækkes 18 pct. af den del af husstandsindkomsten, der overstiger 143.600 kr. Hvis indtægten er mindre end 143.600 kr., er der ikke noget fradrag for indtægt i boligsikringen.

For husstande uden børn kan boligsikringen som hovedregel højst udgøre 15 pct. af huslejen. I 2018 udgør beløbet højst 12.048 kr. Denne regel gælder ikke for særlige persongrupper.

Er der mere end 1 barn i husstanden, forhøjes indkomstgrænsen med 37.800 kr. for hvert barn til og med 4 børn.

Der bliver kun ydet boligsikring til den rene husleje. Det vil sige, at udgifter til varme, el, varmt vand og gas ikke skal regnes med i huslejens størrelse. Der er særlige regler, hvis boligen opvarmes med el eller gas. Pligt til vedligeholdelse kan også have betydning.

Maksimumbeløb for den husleje, som kan indgå i boligstøtteberegningen

Antal børn	Årlig husleje (boligsikring)
0	80.600 kr.
1	84.600 kr.
2	88.600 kr.
3	92.600 kr.
4 eller flere	96.600 kr.

Der skal altid betales et mindstebeløb af ansøger selv. Dette beløb er på 24.200 kr. om året.

Den årlige boligsikring kan højst være på 42.516 kr. Hvis der er tre eller flere børn i husstanden, forhøjes dette beløb med 25 pct., dog maksimalt 53.145 kr.

Enlige får boligsikring til en bolig på op til 65 m². Par uden børn får op til 85 m². Hvis der er andre personer i husstanden, børn eller andre voksne, lægges der 20 m² til pr. person.

Beregning af boligsikring pr. 1. januar 20181 voksen og 2 børn. Lejet lejlighed på 100 m² :

Husstandsindkomst	275.000 kr.
Husleje	60.000 kr.
Tillæg for indvendig vedligeholdelse 100 m ² á 58,25 kr.	5.825 kr.
Beregnet leje i alt	65.825 kr.
Beregning af boligsikring (60 pct. af 65.825 kr.)	39.495 kr.
÷ 18 pct. af (275.000 kr. ÷ (143.600 kr. + 37.800 kr.))	16.848 kr.
Boligsikring (årligt)	22.647 kr.
Afrundet boligsikring (mdl.)	1.887 kr.

BEREGNING AF BOLIGYDELSE

Boligydelser udgør som hovedregel 75 pct. af boligudgiften med et tillæg på 6.800 kr.

Herfra trækkes 22,5 pct. af den del af husstandsindkomsten, der overstiger 160.500 kr. Hvis indtægten er mindre end 160.500 kr., er der ikke noget fradrag for indtægt i boligydelsen.

Er der mere end 1 barn i husstanden, forhøjes indkomstgrænsen med 42.300 kr. for hvert barn til og med 4 børn.

Der bliver kun ydet boligydelse til den rene husleje. Det vil sige, at udgifter til varme, el, varmt vand og gas ikke skal regnes med i huslejen.

Maksimumbeløb for den husleje, som kan indgå i boligstøtteberegningen

Antal børn	Årlig husleje (boligydelse)
0	90.000 kr.
1	94.400 kr.
2	98.800 kr.
3	103.200 kr.
4 eller flere	107.600 kr.

Tallene er afrundet til nærmeste hundrede

Der skal altid betales et mindstebeløb af ansøger selv. Dette beløb er på 11 pct. af indkomsten, dog mindst 17.000 kr. om året.

Som udgangspunkt kan den årlige boligydelse højst være på 47.496 kr. årligt.

Beregning af boligydelse pr. 1. januar 20181 voksen og 2 børn. Lejet lejlighed på 100 m²:

Husstandsindkomst	275.000 kr.
Husleje	60.000 kr.
Tillæg for delvis indvendig vedligeholdelse 100 m ² á 32,25 kr.	3.225 kr.
Beregnet leje i alt	63.225 kr.
Beregning af boligydelse: 75 pct. af (63.225 kr. + 6.800 kr.)	52.519 kr.
÷ 22,5 pct. af (275.000 kr. ÷ (160.500 kr. + 42.300 kr.))	16.245 kr.
Boligydelse (årligt)	36.274 kr.
Afrundet boligydelse pr. måned	3.023 kr.

Lån til betaling af beboerindskud og depositum

Der kan søges om lån til tilskud i alment byggeri og i ejendomme, der tilhører almene boligorganisationer, der har fået offentlig støtte til opførelsen efter lov om almene boliger eller den tidligere lov om boligbyggeri. Lån kan også ydes til ældreboliger, kollektive bofællesskaber og friplejeboliger, der er beliggende i alment byggeri. I enkelte tilfælde kan der ydes lån til depositum m.v. i privat byggeri.

Typerne af lån opdeles i pligtlån og frivillige lån. Faktorer som antal børn og indkomst har betydning. Indkomstgrænsen for pligtlån er 241.164 kr. for lejligheder og 163.359 for enkeltværelser. Hvis der er børn i husstanden, forhøjes beløbene med 42.300 kr. for hvert barn til og med 4 børn.

Ansøgning skal ske i den kommune, hvor det ønskede lejemål er beliggende..

Kontakt Udbetaling Danmark for flere oplysninger om reglerne.

KLAGEMULIGHEDER

Afgørelser truffet af Udbetaling Danmark kan indbringes for Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov nr. 296 af 22. marts 2016 – kontanthjælpsloft.

Lov nr. 574 af 10. juni 2014 – indkomstregister og indtægtsregulering.

Lovbekendtgørelse nr. 174 af 24. februar 2016 – boligstøttenloven.

Vejledning nr. 9926 af 20. november 2014 – obligatorisk digital ansøgning/selvbetjening.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om boligstøtte hos Udbetaling Danmark og beregne boligstøtte på Borger.dk.

Efterløn

[Efterlønsordningen, side 143](#)

[Udmeldelse af efterlønsordningen, side 146](#)

[Beregning af højere efterløn og optjening til den skattefri præmie, side 147](#)

[Pensioner og efterløn, side 148](#)

[Samlet oversigt over regler for pensionsmodregning, side 150](#)

[Arbejde og modregning af indtægter, side 155](#)

Med efterlønsordningen har man mulighed for at trække sig helt eller delvist ud af arbejdsmarkedet, inden man bliver folkepensionist.

Fra den 1. januar 2018 til og med den 30. juni 2018 kan man melde sig ud af efterlønsordningen og få sit efterlønsbidrag skattefrit tilbagebetalt. Se mere på side: 146.

Efterlønsordningen

BETINGELSER

Betingelserne for at gå på efterløn er, at man skal:

- have bopæl i Danmark, et andet EØS-land, Grønland, Færøerne eller Schweiz
- have været medlem af en a-kasse og indbetalt efterlønsbidrag imellem 25 og 30 år
- fortsat være medlem af a-kassen i efterlønsperioden, men ikke betale efterlønsbidrag
- have fået indberettet værdien af sin pensionsformue ved opnået efterlønsalder
- opfylde betingelserne for ret til a-dagpenge ved ledighed
- være rask og stå til rådighed for arbejdsmarkedet den dag, man får efterlønsbeviset

Har man mistet retten til dagpenge og er fyldt 50 år, kan man ved fortsat at indbetale efterlønsbidrag opfylde retten til efterløn, også selvom arbejdskravet ikke er opfyldt.

Selvstændige, der ikke viderefører virksomheden ved overgang til efterløn, skal over for a-kassen kunne dokumentere, at virksomheden er ophørt.

Hvornår, man kan gå på efterløn, afhænger af, hvornår man er født

Født	Efterlønsalder	Maks. antal år på efterløn
Født før den 31. dec. 1953	60	5
1. januar 1954 - 30. juni 1954	60 1/2	5
1. juli 1954 - 31. dec. 1954	61	5
1. januar 1955 - 30. juni 1955	61 1/2	5
1. juli 1955 - 31. dec. 1955	62	5
1. januar 1956 - 30. juni 1956	62 1/2	4 1/2
1. juli 1956 - 31. dec. 1958	63	4

1. januar 1959 – 30. juni 1959	63 1/2	3 1/2
1. juli 1959 – 31. dec. 1962	64	3
1. januar 1963	65	3

Er man født 1. januar 1967 eller senere, kan efterlønsalderen blive justeret ift. forhøjet levealder og dermed blive højere end 65 år.

EFTERLØNNENS STØRRELSE

Størrelsen af efterlønnen afhænger af, hvornår man går på efterløn, og om man udskylder efterlønnen.

	Fuldtidsforsikrede	Deltidsforsikrede
100 pct. dagpengesats	223.596	149.064
91 pct. dagpengesats	203.472	135.648

Efterlønnen beregnes med udgangspunkt i arbejdsløshedsdagpengesatsen. Man skal opfylde betingelserne for at få arbejdsløshedsdagpenge for at kunne overgå til efterløn. Efterløn udbetales bagud for en måned ad gangen og følger dermed reglerne for arbejdsløshedsdagpenge, se mere på side 4.

For at modtage efterløn som fuldtidsforsikret a-kasse medlem, skal man ud af de sidste 15 år have været fuldtidsforsikret medlem i mindst 10 år, og af dem skal de sidste 52 uger ligge umiddelbart op til overgang til efterløn.

Opfylder man ikke reglerne for efterløn som fuldtidsforsikret, får man efterløn beregnet som deltidsforsikret.

Er man født den 1. januar 1956 – 30. juni 1959 og går på efterløn tidligere end 3 år før folkepensionsalderen, vil efterlønnen blive beregnet af maks. 91 pct. af dagpengesatsen i hele efterlønsperioden.

Er man født 1. januar 1956 eller senere og tidligst går på efterløn 3 år før folkepensionsalderen, vil efterlønnen blive beregnet af maks. 100 pct. af dagpengesatsen i hele efterlønsperioden.

EFTERLØNSBIDRAGET

A-kassekontingentet er delt i to, et efterlønsbidrag og et medlemsbidrag. Man skal betale efterlønsbidrag for at kunne benytte efterlønsordningen. Efterlønsbidraget for fuldtidsforsikrede er for 2018 i alt 6.024 kr. årligt.

Man skal ikke betale efterlønsbidrag, når man:

- er under 30 år
- har fået udstedt efterlønsbevis
- er overgået til efterløn

- ikke har ret til efterløn
- har fravalgt efterlønsordningen.

EFTERLØN KAN TAGES MED TIL UDLANDET

Har man bopæl i et andet EØS-land fx som grænsegænger, kan man godt modtage efterløn. A-kassen vil foretage en vurdering af, om man står til rådighed for arbejdsmarkedet, og man bør søge a-kassen om vejledning, hvis man inden efterlønsalderen flytter til et andet EØS-land for at tage permanent ophold.

Retten til efterløn bevares under midlertidigt ophold i et land uden for EØS-området i sammenlagt 3 måneder inden for hvert kalenderår. Det er en betingelse, at ens faste bopæl i Danmark bevares. Udbetalingen standser, hvis de 3 måneder overskrides. Den kan genoptages, når man igen tager ophold i Danmark.

SKAT OG UDBETALING

Efterløn er almindelig skattepligtig indkomst, men der betales ikke arbejdsmarkedsbidrag. Indbetaling til ATP er frivillig. Efterløn udbetales bagud. Den sidste udbetaling sker ved udgangen af den måned, hvor man når folkepensionsalderen.

FORTRYDELSESRET

Har man tidligere fravalgt efterlønsordningen, kan man fortryde dette. Det kræver, at man ikke kan opnå efterløn efter de almindelige regler, samt ikke meldte sig ud af ordningen og har fået efterlønsbidraget udbetalt kontant og skattefrit.

De særlige bestemmelser kan a-kassen oplyse om. Får man mulighed for at tilmelde sig ordningen igen, reduceres den endelige efterløn med 2 pct. af den maksimale dagpenge-sats for hvert år, der ikke er betalt efterlønsbidrag.

UDSTEDELSE AF EFTERLØNSBEVIS

A-kassen udsteder efterlønsbeviset på det tidspunkt, hvor man opfylder betingelserne. Det gælder dog ikke, hvis man samtidig overgår til efterløn.

Beviset giver ret til:

- at gå på efterløn, efter man har opnået efterlønsalderen, selv om man i mellemtiden er blevet syg og derfor ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet
- inden for 3 mdr. efter modtagelsen af beviset at få efterlønnen beregnet ud fra mindst det indtægtsgrundlag, man havde, da beviset fik virkning
- at blive fritaget for at betale efterlønsbidrag. Man skal fortsætte med at betale sit medlemsbidrag til en dansk a-kasse
- at påbegynde optjening til opfyldelse af reglen om udskydelse af efterløn (gælder kun for personer født inden den 1. juli 1959).

Udmeldelse af efterlønsordningen

SKATTEFRI UDBETALING AF EFTERLØNSBIDRAG FRA 1. JANUAR TIL OG MED DEN 30. JUNI 2018

For personer, der ikke er nået folkepensionsalderen og ikke er startet på udbetaling af efterløn, gælder det, at man kan få sit efterlønsbidrag skattefrit udbetalt.

- Man skal søge sin a-kasse skriftligt i perioden 1. januar til og med den 30. juni 2018.
- Beløbet, der udbetales, opgøres på grundlag af dagpengenes størrelse i 2018.
- Man kan ikke fortryde udmeldelse af efterlønsordningen, hvis man har meldt sig ud og fået beløbet udbetalt skattefrit.
- Beløbet udbetales skattefrit for efterlønsbidrag, der er indbetalt i perioden fra 1999 til og med den 22. juni 2017. Bidrag, der er indbetalt fra og med den 23. juni 2017 og til udtrædelsestidspunktet i 2018, fratrækkes en afgift på 30 pct. til staten.
- Beløbet kan udbetales kontant eller overføres til en pensionsordning.
- Får man sit efterlønsbidrag udbetalt skattefrit, skal man endvidere være opmærksom på, at retten til seniorjob bortfalder, muligheden for optjening af de skattefrie præmier bortfalder ligeledes, og det samme gør muligheden for at få ret til fleksydelse.

Generelle regler for tilbagebetaling af efterlønsbidraget

Personer, der efter den 30. juni 2018 ikke har nået sin efterlønsalder og ønsker efterlønsbidraget udbetalt, skal skriftligt søge a-kassen om udbetaling af bidraget

Bidraget kan overføres til en fradragsberettiget pensionsordning, uden at man betaler en afgift af beløbet.

Overføres bidraget til en aldersopsparing/for-sikring, fratrækkes en afgift på 30 pct. til staten.

Personer, der har opnået efterlønsalderen og ønsker at fravælge efterlønsordningen, skal skriftligt søge a-kassen om udbetaling af bidraget.

Der betales personlig indkomstskat af det opgjorte efterlønsbidrag.

Personer, der tilkendes førtidspension, skal skriftligt søge a-kassen om udbetaling af bidraget.

Der betales en afgift på 30 pct. til staten.

For personer, der afgår ved døden inden retten til efterløn er ophørt, gælder det, at dødsboet meddeler det til a-kassen.

Beløbet udbetales til boet, og der betales en afgift på 30 pct. til staten.

Beregning af højere efterløn og optjening til den skattefri præmie

Er man født før den 1. juli 1959, kan man ved at udskyde overgangen til efterløn, få beregnet en højere efterlønsats. Det kræver, at man arbejder et vist omfang, fra man fik efterlønsbeviset og en periode frem. Det afhænger af fødselsdatoen, hvor lang tid man skal arbejde for at optjene retten til højere efterlønsats.

Er man født 1. juli 1959 eller senere, beregnes efterlønnen efter den maksimale dagpengesats.

Alle, der ønsker at gøre brug af efterlønnen, får modregnet pensioner i efterlønnen. Det gælder kun for personer født før 1. januar 1956, at de ved at have arbejdet i mindst 3.120 timer fra de fik efterlønsbeviset (2-årsreglen) kan opnå lempeligere modregning i efterlønnen.

Perioden, man skal udskyde efterlønnen i for at opnå disse rettigheder, er afhængig af fødselsdatoen. Sammenhængen fremgår af skemaet.

Født	Efterløn udskydes	Arbejdstimer i perioden	
		Fuldtidsforsikrede	Deltidsforsikrede
Før 1. januar 1956	2 år (2-års reglen)	3.120	2.496
1. jan. 1956 – 30. juni 1956	18 mdr.	2.340	1.872
1. juli 1956 – 31. dec. 1958	12 mdr.	1.560	1.248
1. jan. 1959 – 30. juni 1959	6 mdr.	780	624

OPTJENING AF DEN SKATTEFRI PRÆMIE

Hvis man trækker sig delvist tilbage fra arbejdsmarkedet eller undlader helt at gå på efterløn, har man ret til at optjene en skattefri præmie. Hver gang, man har arbejdet 481 timer (svarende til et kvartals arbejde på fuld tid), har man optjent 13.416 kr. som fuldtidsforsikret og 8.944 kr. som deltidsforsikret.

Får man fuld løn under sygdom eller har optjent ferie, tæller dette også med i optjeningen af den skattefrie præmie.

Man kan højst optjene 12 portioner i alt, svarende til 160.992 kr. for fuldtidsforsikrede og 107.328 for deltidsforsikrede.

Den skattefri præmie udbetales af a-kassen ved folkepensionsalderen. Hvis man dør inden folkepensionsalderen, udbetales præmien til boet. Det er en betingelse, at der ikke er sket tilbagebetaling af efterlønsbidraget.

Man kan optjene skattefri præmier, selvom en eventuel pensionsopsparing betyder, at der ikke ville kunne udbetales efterløn.

PERSONER FØDT FØR DEN 1. JANUAR 1956

Optjeningen af de skattefri præmier starter, når man har arbejdet i 2 år i mindst 3.120 timer, fra man fik efterlønsbeviset. Man har dermed på det tidspunkt også udskudt efterlønnen. Fortsætter man med at arbejde frem til folkepensionsalderen, optjenes præmierne, for hver gang man har arbejdet 481 timer. Der kan optjenes maksimum skattefri præmie ved at arbejde fuld tid i de sidste 3 år frem til folkepensionsalderen.

PERSONER FØDT I PERIODEN 1. JANUAR 1956 TIL OG MED 30. JUNI 1959

Man skal opfylde betingelserne for udskydelse af efterlønnen for at kunne begynde at optjene skattefri præmie. Venter man med at bruge af efterlønnen, indtil man har arbejdet 3.120 timer, (fuldtidsforsikret) fra man fik efterlønsbeviset, tæller arbejdstimer optjent efter overgangen til efterløn også med i den skattefri præmie. Er man startet med udbetaling af efterløn, inden de 2 år er gået, kan man ikke fortsætte med at optjene skattefri præmier, selvom man fortsat arbejder.

Der kan optjenes maksimum skattefri præmie ved at arbejde fuld tid i de sidste 3 år frem til folkepensionsalderen uden at gøre brug af efterlønnen.

PERSONER FØDT DEN 1. JULI 1959 ELLER SENERE

Man kan ikke udskyde efterlønnen. Man begynder at optjene skattefri præmier gældende fra den dag, man fik efterlønsbeviset. Venter man med at bruge af efterlønnen, indtil man har arbejdet i 2 år, 3.120 timer, (fuldtidsforsikret) fra man fik efterlønsbeviset, tæller arbejdstimer optjent efter overgangen til efterløn også med i den skattefri præmie. Er man startet udbetaling af efterløn, inden de 2 år er gået, kan man ikke fortsætte med at optjene skattefri præmier, selvom man fortsat arbejder.

Der kan optjenes maksimum skattefri præmie ved at arbejde fuld tid i de sidste 3 år frem til folkepensionsalderen uden at gøre brug af efterlønnen.

Pensioner og efterløn

Som hovedregel bliver der altid modregnet for pensioner. Uanset om det er en privat pensionsordning eller en arbejdsmarkedspension. Og uanset om den bliver udbetalt eller ej.

Modregningsreglerne er forskellige, alt efter om man er født før eller efter den 1. januar 1956.

INDBERETNING AF PENSIONSFORMUE

Værdien af pensionsformuen indberettes elektronisk af pensionselskaberne, pensionskasserne, pengeinstitutterne og offentlige pensionsforvaltere til SKAT, et 1/2 år før opnået efterlønsalder. Har man for eksempel efterlønsalder 63 år, indberettes den dag man fylder 62 1/2 år.

A-kassen kan i særlige tilfælde udbetale efterløn i en periode op til 6 måneder, hvis man ikke har fået sine pensioner opgjort og indberettet.

Indbetaler man ekstraordinært mere end 50.400 kr. ind på sin pensionsordning efter den er opgjort, skal man oplyse a-kassen om det.

Er man startet udbetaling af pensioner, før man når sin efterlønsalder, skal den udbetalte pension også regnes med i efterlønsberegningen og indberettes til SKAT. Det gælder, uanset om det er et engangsbeløb, som fx en kapitalpension, eller en livsvarig alderspension, der udbetales. Det er dog ikke hele beløbet, der indgår i beregningen. Beløbet skal ikke indgå i beregningen, hvis det engang har givet modregning i en udbetalt offentlig ydelse som fx arbejdsløshedsdagpenge. Se eksemplet på side 151.

På pensionsinfo.dk kan man få et overblik over de pensioner, man har. Er man i tvivl om de indberettede pensionsformuer, skal man kontakte sin pensionsforvalter direkte.

Selvstændige, der i forbindelse med salg af virksomhed, og som efter efterlønsalderen vælger at indbetale til en pensionsordning med løbende udbetaling, skal ved enhver indbetaling have opgjort værdien heraf. A-kassen har pligt til at foretage omberegning af efterlønnen ved hver indbetaling på pensionsordningen.

MODREGNING AF PENSIONER

Modregningen sker i hele efterlønsperioden. De typer af pensioner, der indgår i beregningen, er:

- Livrente, livsvarige pensioner med løbende udbetalinger
- Kapitalpensioner
- Ophørende livrenter
- Rateopsparinger og ratepensioner med løbende udbetaling
- Aldersopsparinger/aldersforsikringer, der omregnes (bruttificeres)
- Indeksordninger og indekskontrakter
- Opsparing i Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD)
- Tilsvarende udenlandske pensionsordninger
- Tjenestemandspensioner
- Pensioner erhvervet ved skilsmisse før efterlønsalderen.

Pensioner, der IKKE modregnes i efterløn, er:

- Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP)
- Invalidepension, pension som følge af erhvervsevnetab, svagelighedspension fra tjenestemandstillæg
- Pensioner til efterlevende ægtefælle, samlever eller børn.

Samlet oversigt over regler for pensionsmodregning

Art	Udbetales i efterlønsperiode	Født før 1956*	Født 1956 eller senere
KAPITALPENSION/ALDERSOPSPARING			
Privat og arbejdsgiver	Ja/nej	5 pct. af opgjort depotværdi modregnes med 60 pct. Bundfradrag: Ja	5 pct. af opgjort depotværdi modregnes med 80 pct. Bundfradrag: Nej
RATEPENSION			
Privat	Ja/nej	5 pct. af opgjort værdi modregnes med 60 pct. Bundfradrag: Ja	5 pct. af opgjort værdi modregnes med 80 pct. Bundfradrag: Nej
Arbejdsgiver	Nej		
Arbejdsgiver	Ja	Det årlige udbetalte beløb modregnes med 50 pct. Bundfradrag: Nej	Det årlige udbetalte beløb modregnes med 64 pct. Bundfradrag: Nej
LIVSVARIG LIVRENTE			
Privat	Ja/nej	Beregningsgrundlaget er 80 pct. af beregnet årligt pensionsbeløb. Heraf modregnes 60 pct. i efterlønnen. Bundfradrag: Ja	Beregningsgrundlaget er 80 pct. af beregnet årligt pensionsbeløb. Heraf modregnes 80 pct. i efterlønnen. Bundfradrag: Nej
Arbejdsgiver	Ja	Det årlige udbetalte beløb modregnes med 50 pct. Bundfradrag: Nej	Det årlige udbetalte beløb modregnes med 64 pct. Bundfradrag: Nej
	Nej	Beregningsgrundlaget er 80 pct. af årligt beregnet pensionsbeløb. Heraf modregnes 60 pct. i efterlønnen. Bundfradrag: Ja	Beregningsgrundlaget er 80 pct. af årligt beregnet pensionsbeløb. Heraf modregnes 80 pct. i efterlønnen. Bundfradrag: Nej
* Modregningsreglerne, der er gældende, når personen IKKE opfylder 2-års reglen.			

PENSIONSBELOB, DER ER UDBETALT FRA 60. ÅR OG INDEN OPNÅET EFTERLØNSALDER, TILLÆGGES PENSIONSOPGØRELSEN

Eksempel på modregning af pension, der udbetales, efter man er blevet 60 år, men før efterlønsalderen

Niels er født 1. august 1955. Han kan tidligst gå på efterløn fra 62 år og i 5 år frem til folkepensionsalderen. Ved 60 år starter han udbetaling af en pension med en årlig ydelse på 50.000 kr., og udbetalingen fortsætter også, når efterlønnen starter.

Ved 62 år har han fået udbetalt 50.000 kr. i 2 år =	100.000 kr.
---	-------------

Modregning i den 5-årige efterlønsperiode for det, der allerede er udbetalt, er: 100.000 kr. : 5 år = pr. år	20.000 kr.
---	------------

Samlet beløb, der hvert år medtages i beregning af efterlønnen, er: 20.000 kr. + 50.000 kr. =	70.000 kr.
--	------------

MODREGNING AF PENSIONER, HVIS MAN ER FØDT FØR DEN 1. JANUAR 1956 OG HAR UDSKUDT SIN EFTERLØN

Har man udskudt det tidspunkt, man går på efterløn, med 2 år (2-års reglen) og opfylder kravet om nok arbejdstimer (se skema side 147), har man adgang til:

- efterløn med op til 100 pct. af den maksimale a-dagpengesats i hele efterlønsperioden
- at få en lempeligere modregning af pensioner i efterlønnen
- mulighed for at påbegynde optjening af den skattefri præmie.

Opfylder man 2-års reglen, modregnes der kun løbende alderspensioner oprettet som led i et ansættelsesforhold i efterlønnen. Modregningsgrundlaget er 55 pct. af det årlige udbetalte beløb, og der er ingen bundfradrag.

Eksempel

Solveig er født 19. juli 1955. Selvom hun kan gå på efterløn som 62-årig, fortsætter hun med at arbejde og udskyder sin efterløn til hun er 64 år (hun opfylder 2-års reglen). Hun har en aldersforsikring/opsparing, men den skal ikke medregnes i efterlønnen. Hun kan få udbetalt 58.000 kr. fra sin ratepension årligt i 10 år, og de skal indgå i beregningen.

Ratepension (58.000 kr. x 55 pct.)	31.900 kr.
Modregning i alt	31.900 kr.

Efterløn pr. år (pr. time 116 kr. nedrundet)	223.596 kr.
Modregning	÷ 31.900 kr.

Udbetalt efterløn i alt (1.924 timer = 99 kr. pr. time nedrundet)	191.696 kr.
Ratepensionsydelse pr. år	58.000 kr.

I alt efterløn + ratepension pr. år	249.696 kr.
-------------------------------------	-------------

MODREGNING AF PENSIONER, HVIS MAN ER FØDT DEN 1. JANUAR 1956 TIL OG MED DEN 30. JUNI 1959

Har man udskudt det tidspunkt, man går på efterløn (udskydelsesreglen), og opfylder kravet om nok arbejdstimer (se skema side 147), har man adgang til:

- efterløn med op til 100 pct. af den maksimale a-dagpengesats i hele efterlønsperioden
- mulighed for at påbegynde optjening af den skattefri præmie.

Eksempel

Peter er født 3. december 1957. Selvom han kan gå på efterløn som 63-årig, fortsætter han med at arbejde og udskyder sin efterløn til han er 64 år (han opfylder udskydelsesreglen).

Han har en kapitalpension med en depotværdi på 500.000 kr. og en livsvarig alderspension med en udbetaling på 105.000 kr. årligt, så længe han lever.

Livsvarig alderspension (105.000 kr. x 64 pct.)	67.200 kr.
Kapitalpension (500.000 kr. x 5 pct.) x 80 pct.	20.000 kr.
Modregning i alt	87.200 kr.

Efterløn pr. år (pr. time 116 kr. nedrundet)	223.596 kr.
Modregning	÷ 87.200 kr.

Udbetalt efterløn i alt	136.396 kr.
Livsvarig alderspension pr. år	105.000 kr.

I alt efterløn + livsvarig alderspension pr. år	241.396 kr.
---	-------------

MODREGNINGSGRUNDLAG FOR PERSONER FØDT FØR DEN 1. JANUAR 1956

LIVSVARIGE PENSIONSORDNINGER

Det gælder for livsvarige alderspensioner, der er oprettet som led i et ansættelsesforhold, og som kommer til løbende udbetaling i efterlønsperioden, at der skal modregnes med 50 pct. af det årlige udbetalte pensionsbeløb. Her kan bundfradrag ikke benyttes. Udbetales pensioner med løbende livsvarige ydelser ikke, er modregningsgrundlaget 80 pct. af det beregnede årlige livsvarige pensionsbeløb. Fradraget i efterlønnen sker med 60 pct.

ANDRE PENSIONSORDNINGER

For kapitalpensioner, LD sum, aldersopsparing, aldersforsikring, ratepensioner m.fl. er modregningsgrundlaget 5 pct. af depotværdien ved efterlønsalderen. Fradraget sker herefter med 60 pct., uanset om de udbetales eller ej.

BUNDFRADRAG

Inden modregning i efterlønnen er der et bundfradrag på 15.700 kr. i det samlede beregningsgrundlag. Det medfører, at der ikke sker modregning for mindre pensioner.

Bundfradraget kan kun benyttes én gang i en samlet beregning, men gælder i hele efterlønsperioden.

Eksempel

Finn er født 7. september 1955. Han vil gerne på efterløn som 63-årig, men gør ikke brug af sine pensioner. Han har en kapitalpension med en depotværdi på 500.000 kr. og en ratepension oprettet som led i et ansættelsesforhold med en depotværdi på 456.000 kr.

Kapitalpension (500.000 kr. x 5 pct.)	25.000 kr.
Ratepension (456.000 kr. x 5 pct.)	22.800 kr.
	47.800 kr.
Bundfradrag	÷ 15.700 kr.
	32.100 kr.
Modregning (32.100 kr. x 60 pct.) = 19.260 kr.	
Efterløn pr. år (105 kr. pr. time nedrundet)	203.472 kr.
Modregning	÷ 19.260 kr.
I alt efterløn	184.212 kr.

Eksempel

Lise er født 19. juli 1955. Hun vil gerne på efterløn som 63-årig og samtidigt starte udbetaling af sin ratepension. Hun har en aldersforsikring/opsparing, som ved depotopgørelsen er på 720.000 kr. Hun kan få udbetalt 50.000 kr. fra sin ratepension årligt i 10 år.

Aldersforsikring (720.000 kr. x 5 pct.)	36.000 kr.
Bundfradrag	÷ 15.700 kr.
	20.300 kr. x 60 pct. = 12.180 kr.
Ratepension (oprettet som et led i et ansættelsesforhold) (50.000 kr. x 50 pct.)	25.000 kr.
Modregning i alt:	37.180 kr.
Efterløn pr. år (pr. time 105 kr. nedrundet)	203.472 kr.
Modregning	÷ 37.180 kr.
Udbetalt efterløn i alt	166.292 kr.
Ratepensionsydelse pr. år	50.000 kr.
I alt efterløn + ratepension pr. år	216.292 kr.

MODREGNINGSGRUNDLAG FOR PERSONER FØDT DEN 1. JANUAR 1956 ELLER SENERE

LIVSVARIGE PENSIONSORDNINGER

Det gælder for livsvarige alderspensioner, der er oprettet som led i et ansættelsesforhold, og som kommer til løbende udbetaling i efterlønsperioden, at der skal modregnes med 64 pct. af det årlige udbetalte pensionsbeløb.

Udbetales pensioner med løbende livsvarige ydelser ikke, er modregningsgrundlaget 80 pct. af det beregnede årlige livsvarige pensionsbeløb. Fradraget i efterlønnen sker med 80 pct.

ANDRE PENSIONSORDNINGER

For kapitalpensioner, LD sum, aldersopsparing, aldersforsikring, ratepensioner m.fl. er modregningsgrundlaget 5 pct. af depotværdien ved efterlønsalderen. Fradraget sker herefter med 80 pct., uanset om de udbetales eller ej.

Eksempel

Gurli er født i april 1960 og kan overgå til efterløn som 64-årig. Hun kan udelukkende få beregnet efterløn efter den højeste efterlønsats. Hun har en aldersforsikring/opsparing med depotværdi 350.000 kr. og en ratepension, som ikke udbetales, med en depotværdi på 750.000 kr. Hun har en livsvarig alderspension oprettet som led i et ansættelsesforhold, som udbetales på 120.000 kr. årligt, så længe hun lever.

Uanset aldersforsikringen/opsparingen udbetales ved overgang til efterløn, skal den indgå i beregning.

Aldersforsikring/opsparing (350.000 kr. x 5 pct.) x 80 pct.	14.000 kr.
Ratepension (750.000 kr. x 5 pct.) x 80 pct.	30.000 kr.
Livsvarig alderspension (120.000 kr. x 64 pct.)	76.800 kr.

Modregning i alt	120.800 kr.
------------------	-------------

Efterløn pr. år (116 kr. pr. time nedrundet)	223.596 kr.
Modregning	÷ 120.800 kr.

Udbetalt efterløn i alt	102.796 kr.
Livsvarig alderspension pr. år	120.000 kr.

I alt efterløn + livsvarig alderspension pr. år	222.796 kr.
---	-------------

Eksempel

Flemming er født i 1962 og kan overgå til efterløn som 64-årig. Han kan udelukkende få beregnet efterløn efter den højeste efterlønsats. Han har en ratepension, som ikke udbetales, med en depotværdi på 950.000 kr., en kapitalpension med depotværdi på 800.000 kr. og en privat opsparret livsvarig alderspension, som udbetales med 178.000 kr. årligt. Uanset kapitalpensionen udbetales ved overgang til efterløn, skal den indgå i beregning.

Ratepension (950.000 kr. x 5 pct.) x 80 pct.	38.000 kr.
Kapitalpension (800.000 kr. x 5 pct.) x 80 pct.	32.000 kr.
Livsvarig alderspension (178.000 kr. x 80 pct.) x 80 pct.	113.920 kr.

Modregning i alt	183.920 kr.
------------------	-------------

Efterløn (116 kr. pr. time nedrundet)	223.596 kr.
Modregning	÷ 183.920 kr.

Udbetalt efterløn	39.676 kr.
Livsvarig alderspension	178.000 kr.

I alt efterløn + livsvarig alderspension pr. år	217.676 kr.
---	-------------

Arbejde og modregning af indtægter

ARBEJDE I EFTERLØNSPERIODEN

Man må arbejde i hele efterlønperioden. Men der er forskel på, hvordan lønmodtagere og selvstændige må arbejde.

LØNMODTAGERE

Man kan gå op og ned i arbejdstid efter eget ønske og behov, når blot arbejdsgiveren er indforstået. Arbejdet må ikke udføres i en selvstændig virksomhed, der ejes eller drives af ægtefællen. Det er heller ikke muligt at arbejde i en virksomhed, som er bortforpagtet af en selv eller ens ægtefælle.

SELVSTÆNDIGE

Alle former for selvstændig virksomhed samtidig med efterløn kræver forudgående godkendelse. Har man drevet selvstændig virksomhed i væsentligt omfang i mindst 3 hele regnskabsår umiddelbart inden overgangen til efterløn, kan man også drive selvstændig virksomhed i efterlønperioden. Det kræver, at man nedsætter arbejdstiden i virksomheden til 18 1/2 time fast pr. uge.

En anden mulighed er at drive selvstændig virksomhed efter en mere fleksibel ordning, hvis virksomheden alene er baseret på egen arbejdskraft, evt. ægtefællens og i særlige tilfælde en enkelt ansat. Man skal have drevet selvstændig virksomhed i væsentligt omfang i mindst 3 hele regnskabsår umiddelbart inden overgangen til efterløn. Arbejdstiden i virksomheden skal nedsættes til højst 962 timer pr. kalenderår, og virksomhedens indkomst må ikke overstige halvdelen af et gennemsnit af den skattepligtige indkomst for virksomheden i de seneste 3 år inden overgangen til efterløn.

I efterlønperioden kan der ikke tages hensyn til afskrivninger, der pr. år overstiger de gennemsnitlige årlige afskrivninger i 3-års-perioden.

Fra 1. oktober 2018 gælder der nye regler for opgørelse af timer for selvstændige. Har man drevet selvstændig virksomhed i mindst 3 hele regnskabsår og haft mindre en 30 løntimer om ugen umiddelbart inden overgangen til efterløn, kan man også drive selvstændig virksomhed i efterlønperioden. Det kræver, at man nedsætter arbejdstiden i virksomheden til 80,17 time pr. måned. Søg nærmere rådgivning i a-kassen.

BIBESKÆFTIGELSE

Ønsker man at drive selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse, er der mulighed for at få tilladelse til enten at starte eller videreføre en virksomhed. Tilladelsen skal søges, inden man starter. Man skal sandsynliggøre, at den samlede arbejdstid i virksomheden kan holdes inden for 400 timer om året, og at virksomhedens dækningsbidrag højst er på 79.048 kr. pr. regnskabsår.

Hvis virksomheden drives som interessentskab, medregnes der kun den personlige arbejdstid, og indtægten opgøres i forhold til ejerandel.

ENKELTSTÅENDE ARBEJDSOPGAVER

En enkeltstående arbejdsopgave med karakter af selvstændig virksomhed må ikke være på mere end 400 arbejdstimer, og opgaven skal være afsluttet inden for 6 måneder. Der skal søges tilladelse til enkeltstående arbejdsopgaver.

SELVSTÆNDIGE, SOM ARBEJDER MERE END TILLADT

Arbejder man mere end tilladt i den selvstændige virksomhed, stoppes udbetalingen af efterløn. Overskridelse kan medføre tilbagebetaling og sanktion.

MODREGNING AF ARBEJDE I EFTERLØNNEN

FULD TIDSFORSIKREDE

Modregning for arbejdsindtægt sker, efter der er foretaget modregning af pension. Man må arbejde, så meget man vil, men timerne trækkes fra i efterlønnen. Der fratrækkes timer efter samme regler som i arbejdsløshedsdagpenge. Hovedprincippet er, at der fratrækkes time for time.

- Hvis man som fuldtidsforsikret arbejder mere end 145,53 timer pr. måned, får man ikke udbetalt efterløn for de resterende 14,8 timer. Arbejder man fx 40 timer i en måned, får man beregnet efterløn for de resterende 120,33 timer. Er timelønnen under 235,60 kr., skal der dog modregnes færre timer, indtil indtægten når over 38.329 kr. Se afsnit om lempeligere modregning af arbejdsindtægt.
- Hvis man som deltidsforsikret arbejder mere end 118 timer pr. måned, får man ikke udbetalt efterløn for de resterende 12 timer.

LEMPELIGERE MODREGNING AF ARBEJDSINDTÆGT

Har man en timeløn på under 235,60 kr., får man et mindre fradrag pr. arbejdstime, mens fradraget for højere lønninger er uændret. Det lempeligere fradrag gives for lønindkomst op til 38.329 kr. pr. kalenderår. Beløbet nedsættes forholdsmæssigt, hvis personen ikke modtager efterløn hele året. Arbejde derudover modregnes efter gældende regler, dvs. time for time.

Eksempel

Timeløn 150 kr. pr. time Modregningsbrøk $150/235,60 = 0,64$

Arbejder man 10 timer pr. uge til 150 kr. pr. time, bliver man modregnet for 6,4 timer i efterløn ($10 \times 0,64$) op til, man har tjent 38.329 kr. i det gældende kalenderår.

KONTROL AF ARBEJDS TID

Kan arbejdstiden vanskeligt kontrolleres, omregnes indtægten. Det sker ved at omregne den indtjente løn med omregningssatsen, som er 235,60 kr. pr. time. Herved får man antallet af arbejdstimer. Efterlønnen nedsættes med det beregnede antal timer - time for time.

ANDRE INDTÆGTERS BETYDNING

De vigtigste indtægter, der udover pensioner medfører modregning i efterlønnen, er:

- Løn, rådighedsløn eller ydelser, der træder i stedet herfor, fx fratrædelsesgodtgørelse
- Feriegodtgørelse og ferie med løn medfører fradrag i efterlønnen dag for dag, når ferien afholdes
- Indtægter fra genudsendelse, genopførelse og anden form for genanvendelse af bøger, fotografier, teaterstykker og film
- Visse legater
- Skattepligtige beløb, der modtages for varetagelse af borgerlige ombud og offentlige og private hverv, fx medlem af menighedsråd, bestyrelsesmedlem i aktie- og anpartsselskaber, medlem af repræsentantskab
- De beløb, der modtages for varetagelse af særlige hverv som borgmester, rådmænd eller udvalgsformænd.

En række indtægter skal ikke modregnes i efterlønnen, bl.a.:

- Børnerenter
- Overlevelsenserter
- Invaliditetsydelse efter lov om social pension
- Forpagtningsafgift, indtægt fra ikke-erhvervsmæssig udlejning samt overskud af egen bolig
- Indtægt ved salg af erhvervsvirksomhed eller fast ejendom
- Renter, arv, gaver, gevinster, aktieudbytte, bankindestående og lign.
- Fratrædelsesgodtgørelse i henhold til funktionærloven
- Ekstraordinær fratrædelsesgodtgørelse, som ikke udbetales i stedet for løn, og hvor opsigelsesvarslet fra arbejdsgiveren er overholdt
- Licensafgifter, biblioteksafgifter, Koda/Gramex-afgifter og lign.
- Erstatninger, herunder erstatning efter lov om sikring mod følger af arbejdsskade
- Efterlevelseshjælp efter kapitel 10A i lov om aktiv socialpolitik
- Livsvarige ydelser på finansloven til kunstnere og deres efterladte
- Underholdsbidrag.

KLAGEMULIGHEDER

Det er a-kassen, der træffer afgørelser om efterløn. Man kan klage over afgørelsen til Center for klager om arbejdsløshedsforsikringer, Sankt Kjelds Plads 11, 2100 København Ø, tlf. 72 21 74 08.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 784 af 21. juni 1917

Vejledning nr. 10337 af 27. december 2017 – fradrag i efterløn.

Vejledning nr. 10338 af 27. december 2017 – ansøgning om kontant og skattefri udbetaling af efterlønsbidrag og arbejdsløshedskassernes pligt til at vejlede.

Vejledning nr. 9486 af 6. juni 2017 – om efterlønsbevis, udskydelsesreglen og skattefri præmie m.v.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om efterløn hos den a-kasse, man er medlem af, eller på

Borger.dk.

Fleksydelse

Er man i fleksjob/visiteret til fleksjob, kan man ikke overgå til efterløn. Man kan i stedet overgå til fleksydelse, der administreres af Udbetaling Danmark. Man bliver automatisk tilmeldt fleksydelsesordningen fra den 1. i måneden, efter man er visiteret til fleksjob. Ønsker man ikke at være tilmeldt ordningen, skal man give Udbetaling Danmark skriftlig besked. Med fleksydelsesordningen har man, i lighed med efterlønsordningen, mulighed for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet tidligere end folkepensionsalderen.

Fra den 1. januar 2018 til og med den 30. juni 2018 kan man melde sig ud af fleksydelsesordningen og få sit fleksydelsesbidrag skattefrit tilbagebetalt. Det er Udbetaling Danmark, der står for at udbetale fleksydelsesbidraget. Reglerne for skattefri udbetaling af fleksydelsesbidrag er de samme som for skattefri udbetaling af efterlønsbidrag. Se mere om reglerne på side 146.

Er man tilmeldt fleksydelsesordningen og kommer i et ressourceforløb, kan man i denne periode også fortsætte med at være tilmeldt fleksydelsesordningen.

Fleksydelsesordningen er på flere punkter at sidestille med efterlønsordningen. Mange af de regler, der er beskrevet i kapitlet om efterløn, gælder også for fleksydelsen. Det er bl.a. reglerne for, hvornår man kan gå på efterløn, og hvordan man modregner i pensionen.

Man fortsætter med at indbetale til fleksydelsesordningen, også når man er overgået til fleksydelse. Bidraget til fleksydelse betales kvartalsvis forud og er på 1.505 kr. pr. kvartal.

Fleksydelsen udbetales af Udbetaling Danmark, og den udbetales månedsvis bagud.

YDELSENS STØRRELSE

Fleksydelsen er på maks. 223.596 kr. pr. år, svarende til dagpengenes højeste beløb. Fleksydelsen kan dog ikke overstige den indtægt, man havde i de seneste 12 måneder før overgangen til fleksydelse. For ansatte i fleksjob efter regler pr. 1. januar 2013 er indtægten løn i fleksjobbet + fleksløntilskuddet.

Personer, der er født før den 1. januar 1956, får beregnet fleksydelse af et beløb, der svarer til 91 pct. af sygedagpengenes højeste beløb, 203.472 kr. pr. år.

Der er en overgangsregel for personer, der er født i perioden fra 1. januar 1956 til 30. juni 1959. Disse kan opnå fleksydelse svarende til dagpengenes højeste beløb ved at udskyde overgangen til fleksydelse til 3 år eller mindre før folkepensionsalderen. Overgår en person i denne aldersgruppe til fleksydelse tidligere end 3 år før folkepensionsalderen, beregnes fleksydelsen med et beløb, der svarer til 91 pct. af sygedagpengene.

Man skal skriftligt ansøge Udbetaling Danmark om fleksydelse. Udbetalingen af fleksydelse kan tidligst ske med virkning fra den 1. i måneden efter, Udbetaling Danmark har modtaget ansøgningen.

Udnytter man ikke sin ret til fleksydelse, kan de indbetalte fleksydelsesbidrag tilbagebetales eller overføres til en pensionsordning – se side 146.

MODREGNING AF PENSIONER

Reglerne for modregning af pensioner i fleksydelsen er de samme som i modregning i efterløn.

Man kan ikke optjene til skattefri præmie ved fortsat arbejde.

KLAGEMULIGHEDER

Udbetaling Danmark træffer afgørelse om fleksydelse. Man kan senest 4 uger efter, man har modtaget afgørelsen, klage over den ved at ringe eller skrive til Udbetaling Danmark, Kongensvænge 8, 3400 Hillerød. Man kan også sende klage med digital post. Fastholder Udbetaling Danmark afgørelsen, sendes den videre til Ankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE

Lov nr. 1671 af 26. december 2017 – kontant og skattefri udbetaling af efterlønsbidrag og fleksydelsesbidrag.

Lovbekendtgørelse nr. 1121 af 17. september 2015 – lov om fleksydelse.

Bekendtgørelse nr. 1601 af 19. december 2017 – fleksydelse.

Vejledning nr. 10336 af 27. december 2017 – bekendtgørelse om fleksydelse.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Kontakt kommunen for yderligere oplysninger eller se Borger.dk

Folkepension

[Folkepensionsalder, side 161](#)

[Betingelser, side 162](#)

[Beregning, side 164](#)

[Opsat pension, side 167](#)

[Helbredstillæg, supplerende pensionsydelse og personlige tillæg, side 169](#)

[Udbetaling og dødsfald, side 171](#)

I dette kapitel beskrives reglerne for folkepension og mulighederne for at kombinere folkepension og arbejde.

Folkepensionen skal sikre, at ældre personer, der forlader arbejdsmarkedet, har en indtægt. I 2017 var antallet af folkepensionister i Danmark over 1,1 million.

Folkepensionsalderen er afhængig af, hvornår man er født.

Der er flere politiske tiltag for at tilskynde, at man bliver på arbejdsmarkedet så længe som muligt. Det gælder muligheden for at udskyde udbetaling af folkepensionen og lempelse af reglerne for modregning af arbejdsindtægt i folkepensionens pensionstillæg.

Bemærk: Nye regler for brøkpension, opsat pension og ret til fuld supplerende pensionsydelse – læs mere under afsnittene.

Årlige satser for folkepension 2018

Grundbeløb	74.844 kr.
Pensionstillæg gifte/samlevende	39.996 kr.
Pensionstillæg reelt enlige	80.736 kr.

Folkepensionsalder

Folkepensionsalderen forhøjes gradvist således:

Født	Folkepensionsalder
Født før 1. januar 1954	65
1. januar 1954 – 30. juni 1954	65 1/2
1. juli 1954 – 31. december 1954	66
1. januar 1955 – 30. juni 1955	66 1/2
1. juli 1955 – 31. december 1962	67
1. januar 1963 eller senere	68

Er man født 1. januar 1967 eller senere, kan der ske ændringer i folkepensionsalderen afhængig af, om den gennemsnitlige levealder stiger. Eventuel regulering sker næste gang i 2020 og derefter hvert 5. år.

Betingelser

BETINGELSE 1: ALDER

Man har ret til dansk folkepension ved opnået folkepensionsalder, og når reglerne om indfødsret og bopælstid er opfyldt.

BETINGELSE 2: DANSK INDFØDSRET

Man skal have dansk indfødsret (statsborgerskab). Kravet fraviges for personer, der har boet her i landet i mindst 10 år mellem det fyldte 15 år og til folkepensionsalderen. Mindst 5 år skal ligge umiddelbart før tidspunktet for opnået folkepensionsalder.

Øvrige undtagelser:

- borgere fra EU/EØS-lande og Schweiz, se side 28
- borgere fra andre lande, som Danmark har indgået overenskomst med
- flygtninge med opholdstilladelse efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven.

BETINGELSE 3: BOPÆL OG BOPÆLSTID

Retten til pension er også betinget af fast bopæl i Danmark. Desuden skal man have boet mindst 3 år i Danmark mellem det fyldte 15 år og til folkepensionsalderen. Borgere i EU/EØS-lande eller Schweiz skal have boet i Danmark i mindst et af de 3 år.

Når man skal opgøre bopælstid, sidestilles bopæl her i landet med:

- hyre på dansk skib
- ophold i udlandet som ansat i dansk firmas filial eller datterselskab
- uddannelsesophold i udlandet
- ophold i udlandet som udsendt for en dansk offentlig myndighed
- beskæftigelse i offentlig dansk tjeneste.

I bopælstiden medregnes ikke perioder, hvor man optjener ret til social pension i udlandet.

Reglerne om indfødsret, bopæl og optjening af ret til folkepension fraviges i forhold til de overenskomster, der er indgået med andre lande.

Flygtninges (efter udlændingelovens § 7 og § 8) bopælstid dels fra oprindelseslandet og dels fra ophold, som flygtning i andre lande, sidestilles med bopælstid i Danmark. Det gælder, så længe flygtningen har fast bopæl i Danmark og kun for perioder, hvor pågældende ikke har ret til pension fra oprindelseslandet eller andre lande. Der kan gælde andre regler, hvis flygtningen ankom til Danmark før 1. september 2015. Spørg om de tidligere regler i kommunen.

Ud fra "Aftale om flere år på arbejdsmarkedet" fra juni 2017 ventes i 2018 en ændring af bopælstid, så flygtninge skal have boet i Danmark mindst 3 år mellem det 15. år og folkepensionsalderen. I bopælstiden tæller kun ophold i Danmark.

ANSØGNING

Man skal ansøge om folkepension. Det gøres digitalt på borger.dk. Udbetalingen sker fra den 1. i måneden, efter man har ansøgt om pensionen. Har man folkepensionsalder fra 1. september 2017 eller senere, kan man få udbetalt folkepension med tilbagevirkende kraft til den 1. i måneden efter opnået folkepensionsalder. For at få folkepension med tilbagevirkende kraft skal Udbetaling Danmark modtage ansøgningen senest den 10. i den femte måned efter opnået folkepensionsalder.

Eksempel på udbetaling af folkepension med tilbagevirkende kraft

Anna er født 3. februar 1953. Hun har folkepensionsalder 65 år 3. februar 2018. Hun søger folkepension 10. juli 2018. Dermed kan hun få folkepension udbetalt med tilbagevirkende kraft fra 1. marts 2018.

Hvis Anna først søger 11. juli 2018, vil hun få folkepension fra 1. august 2018.

Er man på grund af alvorlig sygdom forhindret i at ansøge om folkepension, kan man få folkepension med tilbagevirkende kraft til den 1. i måneden efter opnået folkepensionsalder. Ansøgningsfristen er den 10. i den femte måned efter det tidspunkt, hvor man helbredsmæssigt ikke længere er forhindret i at søge. Det skal lægeligt dokumenteres, at man i en konkret periode har været ude af stand til at ansøge om folkepension af helbredsmæssige årsager.

ANSØGNING FRA UDLANDET

Pensionen skal som hovedregel ansøges fra og udbetales i Danmark.

Personer med dansk indfødsret, som har haft fast bopæl i Danmark i mindst 30 år mellem det fyldte 15 år og til folkepensionsalderen, er undtaget fra hovedreglen. I det tilfælde kan pensionen søges fra og udbetales i udlandet.

Personer med dansk indfødsret, som ikke opfylder ovennævnte krav, men har boet i Danmark i mindst 10 år eller 1/4 af tiden fra det fyldte 15 år og til folkepensionsalderen, kan få folkepensionen udbetalt i udlandet. Pensionen skal tilkendes, før man flytter ud af Danmark.

Læs om reglerne for personer, der bor i andre EU/EØS-lande, side 28.

BRØKPENSION

For at få udbetalt den fulde folkepension skal man have boet i Danmark i 40 år, mellem det fyldte 15 år og frem til folkepensionsalderen. Har man boet her i kortere tid, nedsættes pensionen svarende til forholdet mellem bopælstiden og de 40 år. Se definition på bopælstid side 162.

Eksempel

Fabio, brasiliansk statsborger, fylder 65 år i 2018. Han kom til Danmark, da han var 28 år, og har boet her siden – kun afbrudt af en periode på 6 år, hvor han flyttede tilbage til Brasilien.

Han har altså boet i Danmark i 31 år imellem det 15. og 65. år.
Han får udbetalt 31/40 af folkepensionen.

ÆNDRING AF OPTJENINGSKRAV

I juni 2017 indgik regeringen og Dansk Folkeparti "Ny aftale om flere år på arbejdsmarkedet". Heraf fremgår, at reglen for ret til fuld folkepension vil blive justeret, så man skal have boet i Danmark 9/10 af tiden fra det fyldte 15 år og frem til folkepensionsalderen. Ændringen ventes at træde i kraft fra 1. juli 2018 og vil omfatte personer med folkepensionsalder 1. juli 2025 eller senere. Det vil sige personer født 1. juli 1958 eller senere.

Beregning

Folkepensionen beregnes ud fra årets forskudsopgørelse. Hvis indtægtsgrundlaget ændres i løbet af året, fx på grund af en skattepligtig indtægt, indbetaling til pension, ophør af ratepension eller lignende, skal man ændre forskudsopgørelsen på SKAT.dk, hvorefter folkepensionen omberegnes. Eventuel efterregulering af for meget eller for lidt udbetalt folkepension sker, når SKAT har afsluttet årsopgørelsen. Om opgørelse af indtægtsgrundlag, se side 110.

Pensionsbeløb og beregningssatser varierer afhængig af, hvilken civilstand man har.

Der skelnes mellem:

ENLIG

Pensionist, der lever i ægteskabslignende forhold, som er etableret før 1. marts 1999, og hvor egen eller samleverens pension er tilkendt før dette tidspunkt.

REELT ENLIG

Pensionist, der lever alene eller sammen med en anden person i et ikke-ægteskabslignende forhold, fx logerende eller slægtninge.

SAMLEVENDE

Pensionist, der lever i et ægteskabslignende forhold, hvor både ens egen og samleverens pension er tilkendt efter 1. marts 1999, eller hvor forholdet er etableret efter 1. marts 1999.

GIFT

Pensionist, der er gift med en ikke-pensionist.

SAMGIFT

Pensionist, der er gift/samlevende med en anden pensionist.

Årlige satser pr. 1. januar 2018

	Grundbeløb	Pensionstillæg	I alt
Folkepension reelt enlige	74.844 kr.	80.736 kr.	155.580 kr.
gifte/samlevende/enlig*	74.844 kr.	39.996 kr.	114.840 kr.
Skattepligtig	Ja	Ja	
Indtægtsreguleres	Ja, men kun arbejdsindkomst	Ja	

* Enlig pensioneret efter den 26. april 1990. Hvis pensioneret før den dato, er det pensionstillæg som en reelt enlig.

BEREGNING AF GRUNDBELØB

Folkepensionens grundbeløb nedsættes kun, hvis pensionisten har en arbejdsindtægt ved personligt arbejde. Honorarer og mødediæter anses for indtægt ved personligt arbejde. Nedsættelsen sker, når arbejdsindtægt fratrukket arbejdsmarkedsbidrag overstiger fradragsbeløbet på 322.500 kr.

PENSIONSORDNINGER

Ved beregning af grundbeløbet for folkepensionister med arbejdsindtægt kan præmier og bidrag til pensionsordninger ikke trækkes fra i den personlige indkomst.

Indbetalinger til pensionsordninger, der er etableret som led i et ansættelsesforhold, reducerer dog arbejdsindtægten og dermed indkomstgrundlaget.

Årligt fradragsbeløb og bortfaldsgrænse ved beregning af grundbeløb i 2018

	Fradragsbeløb	Bortfaldsgrænse
Alle	322.500 kr. pr. år	565.700 kr. pr. år

Reduktion af grundbeløbet

30 pct. af egen arbejdsindtægt over fradragsbeløbet.

BEREGNING AF PENSIONSTILLÆGGET

Beregningen af pensionstillægget er ens, hvad enten man er folkepensionist eller førtidspensionist, der har fået tilkendt pensionen før den 1. januar 2003.

Giftte og samlevende ligestilles ved indtægtsregulering af pensionstillæg. Pensionstillægget indtægtsreguleres på grundlag af egne og ægtefællens/samleverens skattepligtige indkomster udover den offentlige pension. Om opgørelse af indtægtsgrundlag, se side 110.

Der er særlige regler for beregning af pensionstillæg til enkelte grupper af personer, der ikke er gift, men samlevende. Det gælder personer, der var samlevende før den 1. marts 1999, og samlevende, der blev pensioneret før den 26. april 1990. Spørg nærmere i kommunen.

FOLKEPENSIONISTER I ARBEJDE

For de folkepensionister, der arbejder, ses der bort fra 60.000 kr. af arbejdsindtægten fratrukket AM-bidrag i et kalenderår, før indtægtsgrundlaget for beregning af pensionstillæg (og personlig tillægsprocent) gøres op. Personer, der ikke modtager pension hele året, fx fordi de når folkepensionsalderen i løbet af året, får bundfradraget reduceret forholdsmæssigt.

Fra folkepensionsalderen kan man arbejde skattefrit i private hjem for op til 11.000 kr. i 2018. Det kan fx være rengøring eller havearbejde. Hvis folkepensionen samtidig er under udbetaling, indgår den skattefrie indtægt ikke i beregning af grundbeløb, pensionstillæg eller personlig tillægsprocent.

Arbejder man i et vist omfang efter opnået folkepensionsalder, kan man opsætte folkepensionen og få et tillæg til pensionen – se side 167.

SENIORMEDLEMSKAB AF A-KASSEN

Ved opnået folkepensionsalder kan man få et særligt seniormedlemskab af a-kassen – se side 8.

BETYDNING AF ÆGTEFÆLLE/SAMLEVERS INDKOMST

For en pensionist, der er gift/samlevende med en person, der ikke modtager social pension, fradrages halvdelen af ægtefællens/samleverens indtægter op til 222.800 kr. Indtægt derover indgår fuldt ud i beregningen. I ægtefælles/samlevers indtægt skal op til 10.000 kr. være indtægt fra arbejde, arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp, ressourceforløbsydelse, uddannelseshjælp, ledighedsydelse, delpension, efterløn eller fleksydelse.

Eksempel

Ægtefællens/samleverens samlede indtægter efter arbejdsmarkedsbidrag	350.000 kr.
Fradrag i ægtefælleindtægt $222.800 \times 1/2$	÷ 111.400 kr.
Ægtefælles/samlevers indtægt indgår i beregningen af pensionstillægget med	238.600 kr.

Når det samlede indtægtsgrundlag er fastsat, er der ret til et fradrag, før pensionstillægget beregnes.

Årligt fradragsbeløb og bortfaldsgrænse ved beregning af pensionstillæg i 2018

	Fradragsbeløb	Bortfaldsgrænse
Enlig	71.200 kr.	196.100 kr.
Reelt enlige	71.200 kr.	332.400 kr.
Giftte/samlevende	142.800 kr.	267.700 kr.
Samgifte/samlevende, begge pensionister	142.800 kr.	392.700 kr.

Reduktion af pensionstillægget:

- 32,0 pct. for enlige
- 30,9 pct. for reelt enlige
- 32,0 pct. for gifte/samlevende
- 16,0 pct. for gifte/samlevende, hvor begge er pensionister.

Beregning af folkepension

Eksempel – reelt enlig folkepensionist

- reelt enlig med indtægt fra en pensionsordning og ATP i alt 175.000 kr.

Folkepensionens grundbeløb		74.844 kr.
Indtægtsgrundlag	175.000 kr.	
Fradragsbeløb	÷ 71.200 kr.	
Beregningsgrundlag	103.800 kr.	
Nedsættelse (30,9 pct. af 103.800 kr.)	32.074 kr.	
Reduceret pensionstillæg: $80.736 \text{ kr.} \div 32.074 \text{ kr.}$		48.662 kr.
Årlig beregnet folkepension afrundet til beløb deleligt med 12		123.504 kr.

Eksempel – folkepensionist gift/samlevende med ikke-pensionist

- folkepensionisten har indtægt fra en pensionsordning og ATP på i alt 175.000 kr.
- ægtefællen har arbejdsindtægt på 400.000 kr. efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag.

	Folkepensionist	Ægtefælle/ samlever	Samlet grundlag
Indtægt	175.000 kr.	400.000 kr.	
Fradrag i ægtefælleindtægt 222.800 kr. x 1/2		÷ 111.400 kr.	
Indtægt efter fradrag		288.600 kr.	
Fælles indtægtsgrundlag til beregning af pensionstillægget	175.000 kr.	288.600 kr.	463.600 kr.
Fradrag			÷ 142.800 kr.
Beregningsgrundlag nedrundet til hele hundreder			320.800 kr.
Nedsættelse af pensionstillægget (32 pct. af 320.800 kr.)	102.656 kr.		
Beregnet folkepension:			
Pensionstillæg (39.996 kr. ÷ 102.656 kr.)	0 kr.		
Grundbeløb	74.844 kr.		
Årlig folkepension	74.844 kr.		

Eksempel – samgift: Folkepensionist gift/samlevende med pensionist

- folkepensionisten har indtægt fra en pensionsordning og ATP på i alt 175.000 kr.
- ægtefællen har indtægt fra en pensionsordning og ATP på i alt 125.000 kr.

	Folkepensionist	Ægtefællens folkepension
Indtægt	175.000 kr.	125.000 kr.
Fælles indtægt	300.000 kr.	300.000 kr.
Fradrag	÷ 142.800 kr.	÷ 142.800 kr.
Beregningsgrundlag nedrundet til hele hundreder	157.200 kr.	157.200 kr.
Nedsættelse af pensionstillægget (16 pct. af 157.200 kr.)	25.152 kr.	25.152 kr.
Beregnet folkepension:		
Pensionstillæg deleligt med 12 (39.996 kr. ÷ 25.152 kr.)	14.844 kr.	14.844 kr.
Grundbeløb	74.844 kr.	74.844 kr.
Årlig folkepension afrundet til beløb deleligt med 12	89.688 kr.	89.688 kr.

Opsat pension

Alle, der har ret til folkepension, kan vælge at opsætte (udskyde) udbetalingen af folkepensionen og i stedet fortsætte med at arbejde. På den måde kan man optjene et tillæg

til pensionen også kaldet en venteprocent, som opgøres i hele måneder. For hver måned man arbejder, stiger den fremtidige udbetaling af folkepension. Det er et krav, at man arbejder mindst 750 timer om året i den tid, pensionen opsættes – det svarer til mellem 14-15 timer om ugen i gennemsnit. Arbejder man fx i 4 måneder, er kravet mindst 250 arbejdstimer eller i 6 måneder 375 arbejdstimer. Afholdelse af optjent ferie og arbejdstimer med dagpenge på grund af sygdom tæller med i beskæftigelseskravet.

Folkepension skal mindst være opsat i to måneder, for at man kan få beregnet 1 i tillægsprocent og kan højst være opsat i alt 10 år. Folkepension kan opsættes fra den dag, man når folkepensionsalderen, eller man kan gøre det, efter man har modtaget pension i en periode. Dog kan man kun opsætte pensionen i to perioder, hvor der er sket udbetaling af folkepension i den mellemliggende tid. Opsat pension kan træde i kraft fra den 1. i måneden efter, man har ansøgt Udbetaling Danmark om det.

FOLKEPENSIONSALDER FRA 1. SEPTEMBER 2017 ELLER SENERE

Personer, med folkepensionsalder fra 1. september 2017 eller senere, som fortsætter med at arbejde, behøver ikke at ansøge om opsat folkepension ved opnået folkepensionsalder. I stedet kan man vente med at ansøge til det tidspunkt, man vil overgå til folkepension. Samtidig med ansøgningen om folkepension, kan man få beregnet det tillæg (venteprocent) folkepensionen er steget med, tilbage fra den 1. i måneden efter opnået folkepensionsalder og til det tidspunkt, man overgår til folkepension. Forudsætningen for beregning af venteprocenten er, at man opfylder beskæftigelseskravet. Gør man ikke det, kan i stedet udbetales et engangsbeløb svarende til den folkepension, man ville have fået i den periode, man har udskudt overgangen til folkepension.

Tillægget er forholdet mellem det antal måneder, man har opsat pensionen, og den statistisk beregnede gennemsnitlige middellevetid på tidspunktet for arbejdsophør.

Tillæg – eksempel, hvis man arbejder fra 65 år og i hele år frem til og med 75 år

Alder for arbejdsophør (ca.)	Antal måneders arbejde uafbrudt fra 65 år	Middellevetid	Tillæg til beregnet folkepension livsvarigt
66 år	12 mdr.	224 mdr.	5 pct.
67 år	24 mdr.	215 mdr.	11 pct.
68 år	36 mdr.	206 mdr.	18 pct.
69 år	48 mdr.	196 mdr.	25 pct.
70 år	60 mdr.	187 mdr.	32 pct.
71 år	72 mdr.	179 mdr.	40 pct.
72 år	84 mdr.	170 mdr.	49 pct.
73 år	96 mdr.	161 mdr.	60 pct.
74 år	108 mdr.	153 mdr.	71 pct.
75 år	120 mdr.	145 mdr.	83 pct.

Beregning af den opsatte folkepension sker efter, der er beregnet pensionstillæg. Det vil sige tillægsprocenten beregnes af grundbeløbet og et evt. reduceret pensionstillæg.

Eksempel

En enlig med folkepensionsalder 65 år har opsat pensionen i 5 år – det vil sige 60 måneder – til han fylder 70 år.

Hans folkepension er alene grundbeløbet på 74.844 kr., da pensionstillægget er bortreguleret pga. af indtægter.

Middellevetiden for 70-årige er 187 måneder. Venteprocenten er 32.

Det tillæg, der udbetales til folkepensionen, udgør 32 pct. af grundbeløbet på 74.844 kr. = 23.950 kr. Tillægget udbetales livsvarigt.

ÆNDRINGER FOR UDBETALING AF OPSAT PENSION

I "Aftale om flere år på arbejdsmarkedet" fra juni 2017 er der tilføjet en ny måde at få udbetalt den opsatte folkepension på. I dag optjenes en venteprocent (tillægsprocent), som ved overgang til folkepension udbetales livsvarigt. Det nye bliver, at man i stedet kan vælge flere måder at få udbetalt ventetillægget på – enten som en sum, i en 10-årig periode, livsvarigt eller en kombination af disse. Ændringen træder i kraft 1. juli 2018 og gælder for alle, der opsætter deres pension efter det tidspunkt.

Helbredstillæg, supplerende pensionsydelse og personlige tillæg

Folkepensionister (og førtidspensionister, hvis førtidspension er tilkendt efter reglerne før den 1. januar 2003) kan søge helbredstillæg og folkepensionister også supplerende pensionsydelse. Helbredstillæg og supplerende pensionsydelse bliver udbetalt med en beregnet personlig tillægsprocent, som er afhængig af egen og evt. ægtefælles/samlevers indkomst.

OPGØRELSE AF FORMUE

Har man positiv likvid formue, indgår denne i vurderingen af tildeling af personlige tillæg, helbredstillæg og supplerende engangsydelse. Man kan ikke modregne gæld i formuen.

Værdien af pensionsopsparinger indgår ikke, når den likvide formue gøres op.

Friværdi i ejerbolig tæller ikke med i formueopgørelsen – dette gælder også friværdi i fritidshus. Belåner man sin bolig ved at tage friværdien ud af boligen og får lånet udbetalt som en sum, tæller denne sum med, når formuen gøres op.

Ankestyrelsen har truffet et par afgørelser om, at visse kreditter ligestilles med likvid formue ved tildeling af personlige tillæg og helbredstillæg.

FORMUEGRÆNSE

Man er udelukket fra helbredstillæg og supplerende pensionsydelse, hvis egen og eventuel ægtefælles/samlevers formue overstiger 86.000 kr.

Beregning af personlig tillægspct.

Pensionistens og eventuel ægtefælle/samlevers samlede indtægtsgrundlag er udgangspunktet, når man beregner den personlige tillægspct.

Som ved beregning af pensionstillæg ses der bort fra arbejdsindtægt på 60.000 kr. i et kalenderår.

Hvis pensionistens indtægt er mindre end fradragsbeløbet, er den personlige tillægspct. 100. Tillægsprocenten bliver sat ned med 1 for hver gang, indtægten overstiger fradragsbeløbet med 507 kr. for enlige og med 1.022 kr. for gifte/samlevende. Tillægsprocenten fastsættes hvert år den 1. januar og fremgår af pensionsmeddelelsen.

Årligt fradragsbeløb og bortfaldsgrænse ved personlig tillægspct. i 2018

	Fradragsbeløb	Bortfaldsgrænser
Enlig	20.500 kr.	71.200 kr.
Gift/samlevende	40.600 kr.	142.800 kr.

HELBREDSTILLÆG

Helbredstillæg er tilskud til pensionistens egne udgifter til ydelser, der er tilskudsberettigede efter sundhedsloven. Det kan fx være medicin, tandbehandling og fysioterapi. Derudover kan der søges om tilskud til tandproteser, fodterapi og briller, hvis kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig. Dækningen udgør op til 85 pct. af pensionistens egne udgifter.

Helbredstillægget udbetales med den personlige tillægspct. Man kan ikke få helbredstillæg, hvis den personlige tillægspct. er 0, eller man har formue på 86.000 kr. eller derover.

Der sker ikke efterregulering af helbredstillægget ud fra årsopgørelsen fra SKAT, se side 164.

Eksempel

Peter er enlig folkepensionist. Han har indtægt ved siden af folkepensionen i form af ATP og en privat pension, der udbetales med i alt 60.000 kr. om året. Han har en regning for medicin og søger kommunen om helbredstillæg til betalingen.

Indtægt 60.000 ÷ fradragsbeløb 20.500 = 39.500 : 507 = 78 pct.

Fuldt personligt tillæg 100 ÷ fradragspct. = 22 pct.

Når Peters personlige tillægspct. er 22, kan kommunen hjælpe med 22 pct. af 85 pct. af medicinregningen.

SUPPLERENDE PENSIONSYDELSE – ÆLDRECHECK

Ældrechecken er en supplerende årlig udbetaling til de økonomisk dårligst stillede folkepensionister. For at komme i betragtning skal man være berettiget til folkepension den 1. januar i udbetalingsåret. Ydelsen nedsættes afhængig af den personlige tillægspct.

Det højeste beløb er i 2018 17.200 kr. før skat pr. person. Fuld ældrecheck udbetales til pensionister med en formue under 86.000 kr. og med indtægter udover folkepensionen lavere end 20.500 kr. for enlige/40.600 kr. for gifte/samlevende. Er indtægten herover, nedtrappes ældrechecken og bortfalder helt ved indtægtsgrundlag på 71.200 kr./142.800 kr. Bor man i Danmark, skal man ikke søge om ældrechecken – den udbetales uden ansøgning i januar måned. Ældrechecken påvirker ikke beregning af folkepension eller boligstøtte.

Der kan ske eventuel efterregulering af ældrechecken ud fra årsopgørelsen fra SKAT, se side 164.

Eksempel

Jens er enkemand og bor alene. Han har en årlig indtægt fra privatpension på 63.000 kr. og 60.000 kr. stående på bankbogen den 31. december 2017. Han har ingen formue i øvrigt.

Den personlige tillægs pct. er 16.

Ældrechecken beregnes således:

Formuen overstiger ikke den tilladte grænse. Den supplerende pensionsydelse udbetales med 17.200 kr. x 16 pct. = 2.752 kr.

NY REGEL FOR OPTJENING AF FULD SUPPLERENDE PENSIONS YDELSE (ÆLDRECHECK)

I "Aftale om flere år på arbejdsmarkedet" fra juni 2017 er der en ny regel om, at man skal have boet i Danmark 9/10 af perioden fra det fyldte 15 år til folkepensionsalderen, for at optjene ret til fuld supplerende pensionsydelse. Ikrafttrædelse ventes 1. juli 2018 og gælder for personer med folkepensionsalder 1. juli 2025 eller senere. Det vil sige personer født 1. juli 1958 eller senere.

PERSONLIGE TILLÆG

Personlige tillæg kan søges af pensionister, hvis økonomiske forhold er særligt vanskelige.

Et personligt tillæg er skattefrit og kan udbetales til fx briller, tandbehandling, flytteudgifter, diætkost m.v. samt i visse tilfælde for at sikre et vist rådighedsbeløb, når de faste udgifter er betalt. Kommunens afgørelse sker efter en konkret individuel vurdering, hvor formål, indkomst og formue indgår.

Udbetaling og dødsfald

Folkepension udbetales månedsvis bagud fra den 1. i måneden, efter man har nået folkepensionsalderen, og efter man har søgt om pensionen. Der skal betales almindelig indkomstskat af folkepensionen. Om ansøgning af folkepension, se side 163.

Det er Udbetaling Danmark, der udbetaler folkepension og ældrecheck.

DØDSFALD

Udbetaling af folkepension ophører fra dagen efter, at pensionisten dør. Er der udbetalt pension for tiden efter dødsfaldet, kan det for meget udbetalte kræves tilbagebetalt fra dødsboet.

EFTERLEVELSESPENSION

Efterlevelsespension ydes til pensionister, der mister deres ægtefælle eller samlever. Det kræver, at den efterlevende har haft fælles bopæl med afdøde på dødstidspunktet. Den afdødes pension bliver udbetalt i en periode på 3 måneder fra dagen efter dødsfaldet.

Udbetalingen svarer til det beløb, de tilsammen fik i pension før dødsfaldet. Efterlevelsespension udbetales kun, hvis såvel den afdøde som den efterladte modtager social pension (folkepension eller førtidspension).

EFTERLEVELSESHJÆLP

Er kun den ene pensionist, kan man søge kommunen om efterlevelseshjælp. Se side 17.

KLAGEMULIGHEDER

Afgørelser om personlige tillæg og helbredstillæg ankes til Ankestyrelsen. I praksis sendes klagen til den kommune, der har truffet afgørelsen.

Afgørelser om beregning og udbetaling af folkepension og ældrecheck samt fastsættelse af likvid formue og personlig tillægsprocent kan ankes til Ankestyrelsen. Klagen sendes i praksis til Udbetaling Danmark.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov nr. 1810 af 23. december 2015 – ændring i folkepensionsalder.

Lovbekendtgørelse nr. 1208 af 17. november 2017 – lov om social pension.

Bekendtgørelse nr. 1088 af 22. september 2017 – ansøgning.

Bekendtgørelse nr. 1043 af 30. juni 2016 – social pension.

Bekendtgørelse nr. 560 af 30. maj 2013 – opsat folkepension.

Skrivelse nr. 9409 af 19. juni 2014 – regulering af pension.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Man kan få mere at vide om sociale pensioner på Borger.dk, hvor man også kan beregne og ansøge om folkepension og helbredstillæg.

Spørgsmål om beregning og udbetaling samt fastsættelse af personlig tillægsprocent og likvid formue skal rettes til Udbetaling Danmark på tlf. 70 12 80 61 eller mail via Borger.dk

ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond

[ATP, side 173](#)

[Lønmodtagernes Dyrtidsfond \(LD\), side 176](#)

Det er ATP, der administrerer Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP). ATP administrerer også Den Supplerende Arbejdsmarkedspension for førtidspensionister (SUPP).

Lønmodtagernes Dyrtidsfond forvalter de indefrosne dyrtidsportioner, som staten indsatte på personlige konti i perioden 1. september 1977 - 31. august 1979. Det er muligt for medlemmerne at flytte deres indestående til en anden pensionsforvalter.

ATP

Arbejdsmarkedets Tillægspension er en obligatorisk, lovpligtig pensionsordning for lønmodtagere, der er fyldt 16 år, og som arbejder mindst 9 timer pr. uge hos samme arbejdsgiver. Ordningen bliver finansieret af bidrag fra arbejdsgivere og lønmodtagere.

Der indbetales også bidrag for personer, der modtager arbejdsløsheds-, syge- og barseldagpenge. Desuden indbetales der bidrag for personer, der modtager revaliderings-, ledigheds- og ressourceforløbsydelse, kontanthjælp, uddannelseshjælp, tabt arbejdsfortjeneste og førtidspension tilkendt efter 1. januar 2003. For andre overførselsindkomster er det frivilligt at indbetale ATP-bidrag, fx efterløn, fleksydelse, delpension eller førtidspension tilkendt før 1. januar 2003.

Er man ansat i fleksjob fra 2013, indbetaler kommunen ATP-bidrag for de timer, hvor der udbetales fleksløntilskud.

Endelig indbetales der bidrag for lønmodtagere, der under voksen- og erhvervsuddannelse modtager løn fra en arbejdsgiver eller godtgørelse fra en arbejdsløshedskasse eller fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Så længe man er lønmodtager, indbetaler arbejdsgiver til ATP. Det gælder, uanset om man er begyndt at få udbetalt ATP eller ej.

SUPP - SUPPLERENDE ARBEJDSMARKEDSPENSION

SUPP er en frivillig pensionsordning for førtidspensionister. Ønsker man at indbetale til SUPP, skal man kontakte Udbetaling Danmark, som sørger for at indeholde førtidspensionistens andel af bidraget i pensionen og sende det videre til ATP, det valgte livsforsikringselskab eller pensionskasse. Man kan finde tilmeldingsblanketten til SUPP på [Borger.dk](#) under SUPP. Pensionen udbetales efter de regler, som gælder for udbetaling af ATP Livslang Pension, når medlemmet når folkepensionsalderen.

Udbetalingen sker fra det selskab, der er blevet indbetalt til.

DØDSFALDSDÆKNING

Ved død før folkepensionsalderen udgør engangsbeløbet halvdelen af de indbetalte bidrag efter 1. januar 2013 med tillæg af et beløb svarende til halvdelen af et eventuelt indestående på medlemmets konto pr. 31. december 2012 og med tillæg af forrentning frem til dødsfaldet.

Ved død efter folkepensionsalderen aftrappes engangsbeløb med 1/60 for hver påbegyndt kalendermåned, dødsfaldet sker efter folkepensionsalderen, og bortfalder helt 5 år efter folkepensionsalderen.

For medlemmer, der havde en særskilt konto den 31. december 2012, kan engangsbeløbet ved død før folkepensionsalderen ikke udgøre et mindre beløb end det beløb, som stod på personens særskilte konto den 31. december 2012.

UDBETALING AF ATP

ATP udbetales automatisk til Nemkonto fra udgangen af den måned, hvor man når folkepensionsalderen, og løber frem til man dør. Man modtager besked, et par måneder før udbetalingen iværksættes. Den livslange pension udbetales som hovedregel i form af en løbende månedlig ydelse.

Hvis den årlige pension er beregnet til over 2.900 kr. (2018), udbetales den som en månedlig pension.

Hvis den årlige pension er beregnet til 2.900 kr. (2018) eller derunder, udbetales der et engangsbeløb beregnet som kapitalværdien af alle de fremtidige egenpensionsrettigheder.

For medlemmer, der kan modtage udbetaling af ATP som 65-årige i 2018, udgør den maksimale udbetaling ca. 23.600 kr. pr. år.

For medlemmer, der kan modtage udbetaling af ATP som 67-årige i 2018, udgør den maksimale udbetaling ca. 27.000 kr. pr. år.

UDSKYDELSE AF UDBETALINGSSTART

Ønsker man at udsætte udbetalingen af ATP til et senere tidspunkt, skal man logge ind på Borger.dk/ATP. Digitalt fritagede kan kontakte ATP. Udbetalingen kan længst udsættes, til man fylder 75 år. En udskydelse af udbetalingen medfører, at pensionen forhøjes for hver måned, udbetalingen udskydes efter opnået folkepensionsalder.

Eksempel

Er du fx 65 år og har ret til en pension på 18.000 kr. om året, vil du få 1.500 kr. om måneden. Udskyder du din pension, til du fylder 70 år, kan du regne med at få ca. 2.000 kr. om måneden. Vælger du at udskyde din pension, til du fylder 75 år, stiger den til ca. 3.050 kr. om måneden.

År	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Stigning i pct.	5	11	17	23	32	43	56	70	86	104

ATP VED DØDSFALD

ATP får via CPR-registeret oplysninger om dødsfald i Danmark og kan derfor helt automatisk sørge for udbetaling, hvis betingelserne er opfyldt.

ATP'S YDELSER TIL EFTERLADTE FRA 2002 OG FREM

- Når et ATP-medlem dør, har en ægtefælle eller en samlever og børn under 21 år ret til et engangsbeløb fra ATP. Det er en betingelse, at afdøde siden 1. januar 2002 har været medlem af den nye ordning i mindst 2 år og har betalt bidrag, som svarer til 2 års fuldtidsbeskæftigelse.

Betingelser for at få udbetalt et engangsbeløb som samlever er: Det samlevende par skal have kunnet indgå ægteskab de seneste 2 år før dødsfaldet. Parret skal have haft fælles bopæl (folkeregisteradresse) i 2 år forud for dødsfaldet. Har de samlevende registreret deres samliv i ATP før dødsfaldet, udbetales engangsbeløbet automatisk, hvis betingelserne for udbetaling i øvrigt er opfyldt. Hvis samlivet ikke var registreret hos ATP før dødsfaldet, kan den efterlevende samlever senest 5 år efter dødsfaldet anmode om at få engangsbeløbet udbetalt, hvis betingelserne for at få registreret samlivet var opfyldt på tidspunktet for dødsfaldet.

- Ydelserne efter de nye regler er gjort ensartede. Som hovedregel vil alle berettigede efterladte få udbetalt et engangsbeløb på 50.000 kr. før afgift. Ydelsen til ægtefæller og samlevere nedsættes med 10.000 kr. hvert år fra afdødes 66. år for helt at bortfalde, hvis afdøde var fyldt 70 år.

Rettigheder efter de gamle regler eksisterer fortsat (se næste afsnit). Har den efterlevende ret til et engangsbeløb både efter den nye og den gamle ordning, udbetales det største af beløbene.

YDELSER EFTER REGLER FØR 2002

ÆGTEFÆLLESUM EFTER ATP-LOVENS § 11

Når et ATP-medlem født efter 30. juni 1925 afgår ved døden, udbetales en ægtefællesum til den efterlevende ægtefælle. Der stilles ingen krav til ægteskabets eller ATP-medlemskabets varighed. Ægtefællesummen er et engangsbeløb på i gennemsnit 40.500 kr. før afgift.

BØRNESUM EFTER ATP-LOVENS § 11A

Børnesummen udbetales til hvert barn under 18 år efter medlemmer, der er født efter 30. juni 1925. Børnesummen er et engangsbeløb på i gennemsnit 6.300 kr. før afgift.

ÆGTEFÆLLESUM EFTER ATP-LOVENS § 12

Foruden ægtefællesummen efter ATP-lovens § 11 kan der udbetales en ægtefællesum efter ATP lovens § 12 til efterlevende ægtefæller. Denne ægtefællesum kan kun udbetales, hvis afdøde er født i perioden 1. juli 1925 til 30. juni 1941. Størrelsen er afhængig af bl.a. modtagerens alder og egen ATP-pension. Ægtefællesummen er et engangsbeløb på i gennemsnit 4.800 kr. før afgift.

ÆGTEFÆLLESUM EFTER ATP-LOVENS § 13, STK. 1

En ægtefællesum kan blive udbetalt til ATP-medlemmers efterlevende ægtefæller, hvis det afdøde ATP-medlem var født inden den 1. juli 1925. Engangsbeløbet er i gennemsnit på 12.600 kr. før afgift.

For at være berettiget til en ægtefællesum efter ATP-lovens § 13 gælder, at ægteskabet skal have varet i mindst 10 år, og medlemmet skal have optjent en pensionsret, der svarer til 10 års fuldt medlemskab. Endelig må den efterlevendes egen ATP-pension ikke overstige – eller forventes at overstige – halvdelen af afdødes ATP-pension.

ÆGTEFÆLLEPENSION EFTER ATP-LOVENS § 14, STK. 1

Efterlevende ægtefæller, der allerede modtager løbende ægtefællepension efter de tidligere regler, fortsætter blot med at modtage deres ægtefællepension livsvarigt, medmindre de indgår nyt ægteskab.

EFTER EN SKILSMISSE

Fraskilte kan under visse betingelser bevare retten til et beløb efter deres fraskilte ægtefælle efter reglerne før 1. januar 2002. Det er bl.a. en betingelse, at der ved skilsmissen er pålagt ægtefællen pligt til at yde bidrag til den fraskilte. Fraskilte skal have deres ret noteret hos ATP. Det bør ske snarest efter skilsmissen ved indsendelse af skilsmisседokumenterne til ATP. En fraskilts ret til engangsbeløb bortfalder, hvis denne gifter sig igen.

SKAT AF ATP

Løbende pensionsudbetalinger er almindelig skattepligtig indkomst, mens der skal betales en afgift på 40 pct. af engangsbeløb.

Lønmodtagernes dyrtidsfond (LD)

UDBETALING AF OPSPARINGEN

Det opsparede beløb kan udbetales ved:

- det fyldte 60. år
- tilkendelse af offentlig førtidspension
- udbetaling af tjenestemandspension eller tjenestemandslignende pension
- udbetaling af alders- eller invalidepension fra en godkendt pensionsordning
- tilkendelse af erstatning for tab af mindst 50 pct. erhvervssevne
- tilkendelse af udenlandsk pension eller erstatning, der svarer til ovenstående
- flytning til Grønland eller Færøerne for at tage varig bopæl der og efter at have haft bopæl der de seneste 5 år
- flytning til udlandet for at tage varig bopæl dér og efter at have haft bopæl der de sidste 6 måneder
- livstruende sygdom.

Der er ingen frist for, hvornår man senest skal have opsparingen udbetalt. LD-medlems-service orienterer løbende om retten til udbetaling. Ved udbetaling før det 60. år skal LD have dokumentation for, at man har ret til at få LD-opsparingen udbetalt.

Ved dødsfald udbetales værdien af opsparingen automatisk til boet.

OPSPARINGENS STØRRELSE

Siden den 1. januar 2000 har man haft mulighed for at placere sit indestående i investeringspuljer. Det betyder, at der vil være forskel i værdien af opsparingen. Har man været fuldtidsbeskæftiget i indbetalingsperioden og haft opsparingen i LD, var værdien af opsparingen godt 138.197 kr. før afgift med udgangen af 2016.

Der skal betales en afgift til staten, som fratrækkes inden udbetalingen. Afgiften beregnes med 25 pct. af det indbetalte beløb plus afkastet indtil 31. december 1979. Af afkastet for tiden efter 31. december 1979 beregnes afgiften med 40 pct.

SKATTERABAT

Der er indgået aftale om at give medlemmerne i LD en skatterabat. Der er mulighed for at få skatterabat på den opsparede værdi i LD, når man bliver berettiget til udbetaling fra 60 år. LD sender brev om dette ca. 9 mdr. efter, man er fyldt 60 år. Bliver man udbetalingsberettiget af en af de øvrige årsager nævnt på side 176, er der også ret til skatterabatten. Man har ret til skatterabatten i et år, fra man er udbetalingsberettiget. Tager man ikke stilling inden for det år, bortfalder retten til skatterabatten. Rabatten er på 2,5 pct. af opsparingsværdi. Skatterabatten betyder, at afgiften bliver sat ned fra knap 40 pct. til ca. 37 pct.

Rabatten gives også til dem, der lader pengene stå i LD. Her vil LD så afregne afgiften til staten, men lade resten af opsparingen stå. Udbetalingen vil være skattefri den dag, den iværksættes.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 1110 af 10. oktober 2014 - arbejdsmarkedets tillægspension.

Bekendtgørelse nr. 261 af 12. marts 2013 - garantibidrag for supplerende arbejdsmarkedspension.

Bekendtgørelse nr. 368 af 20. april 2016 - supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Om ATP: ATP, Kongens Vænge 8, 3400 Hillerød, tlf. 70 12 80 00, Borger.dk/atp. På Pensionsinfo.dk kan man se størrelsen af forventede udbetalinger.

Om SUPP: Udbetaling Danmark, tlf. 70 12 80 61, Borger.dk - Supplerende Arbejdsmarkedspension

Om LD se Ld.dk eller kontakt LD-medlemsservice, postboks 829, Lauritzens Plads 1, 9000 Aalborg, tlf. 70 13 13 77, mail: ldmedlem@ldmedlem.dk

Ydelser til pensionister m.fl.

[Lån til betaling af ejendomsskatter, side 178](#)

[Ejendomsværdiskat, side 179](#)

[Varmetillæg, side 180](#)

[Medielicens, side 181](#)

[Transport, side 182](#)

[Forebyggende hjemmebesøg, side 182](#)

Pensionister, efterlønsmodtagere og andre grupper kan søge kommunen eller regionen om en række ydelser og tilskud. I dette afsnit beskrives de vigtigste muligheder.

Lån til betaling af ejendomsskatter

Lån til betaling af ejendomsskatter gives uafhængigt af økonomiske forhold til personer, der er nået folkepensionsalder, og til modtagere af førtidspension, offentlig delpension og efterløn. Man kan kun få lån til én ejendom.

Det er ikke et krav, at man har fast bopæl i Danmark. Derimod skal SKAT kunne indhente oplysninger om ejerens eller ægtefælles indkomstforhold, som bekræfter, at ansøgeren hører under før nævnte persongrupper.

LÅN OG BOLIGSTØTTE

Man kan ikke både få lån til ejendomsskat og boligstøtte til samme bolig i samme år. Har man en lejet bolig og et sommerhus, kan man få boligstøtte til den lejede bolig og lån til betaling af ejendomsskatten til sommerhuset. Ansøgningen sker digitalt på Borger.dk til den kommune, boligen ligger i.

LÅNETS SAMMENSÆTNING

Lånet tinglyses på ejendommen. Når lån inkl. tilskrevne renter svarer til 95 pct. af den offentlige ejendomsværdi, skal fremtidige ejendomsskatter betales. Lånet forrentes med et gennemsnit af den effektive rente på alle udestående realkreditobligationer de foregående 12 måneder pr. 1. oktober 2016 – 1. oktober 2017. I 2018 udgør renten 1 pct.

Denne rente gælder for nye lån optaget efter 1. januar 2018. For lån optaget før denne dato gælder satsen for rentetilskrivninger i 2018 og fremover.

Lån og tilskrevne renter skal normalt betales ved ejerskifte.

TILBAGEBETALING AF LÅNET

Lånet med tilskrevne renter skal tilbagebetales, når ejendommen eller en del af ejendommen skifter ejer. Hvis ejeren dør eller flytter på plejehjem, og ejendommen overta-

ges af et husstandsmedlem, kan kommunen tillade, at lånet ikke skal tilbagebetales. Det samme gælder, hvis en ægtefælle overtager ejendommen og bliver siddende i uskiftet bo.

SKAT

Renterne er ikke fradragsberettigede. For renter tilskrevet efter 1. januar 2018 sker et rentenedslag, når lånet er til betaling. Rentenedslaget er i 2018 på 26 pct., og kompenseres for det manglende skattefradrag. Rentenedslaget reduceres gradvist med 1 pct. pr. år frem til 2019, hvor det bliver på 25 pct.

KLAGEMULIGHED

Der kan ikke klages over kommunalbestyrelsens afgørelse.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lov nr. 1555 af 13. december 2016 – §1.

Lovbekendtgørelse nr. 1112 af 30. august 2013 – lån til betaling af ejendomsskatter.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger kan fås i den kommune, boligen ligger i, eller på Borger.dk.

Ejendomsværdiskat

Ejendomsværdiskatten beregnes på grundlag af ejendomsværdien ved den offentlige vurdering pr. 1. januar i det pågældende indkomstår. Der kan ikke ydes lån til betaling af ejendomsværdiskat.

NEDSLAG FOR PERSONER, DER ER FYLDT 65 ÅR

Hvis man er over 65 år, får man et nedslag i den beregnede ejendomsværdiskat på 4 promille af den ejendomsværdi, der er fastsat for den pågældende ejendom pr. 1. januar i indkomståret. Nedslaget er dog begrænset til maks. 6.000 kr. for helårshuse og 2.000 kr. for sommerhuse.

Nedslaget er indkomstafhængigt, så nedslaget nedsættes med 5 pct. af et indkomstgrundlag over 191.100 kr. for enlige og 293.900 kr. for ægtepar (2018). Indkomstgrundlaget omfatter den personlige indkomst plus positiv nettokapitalindkomst plus aktieindkomst (bortset fra aktieudbytte op til 5.000 kr. for enlige og 10.000 kr. for ægtefæller).

SAMSPIL MED PENSIONER

Løbende udbetalte pensioner indgår i indtægtsgrundlaget, mens det alene er eventuelle renteindtægter fra en engangsudbetalt pension, der skal tages med i beregningsgrundlaget.

NEDSÆTTELSE AF EJENDOMSVÆRDISKATTEN

Folke- og førtidspensionister over 60 år, invaliditetsydelsesmodtagere med pleje- og bistandstillæg, efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere kan ved stigning i ejendomsværdiskatten få nedsat skatten.

Stiger ejendomsværdiskatten mere end 500 kr. fra år til år, kan der ske nedsættelse i den del af stigningen, der er over 500 kr. Nedsættelsen kan dog højst ske med et beløb svarende til 20 pct. af det foregående års ejendomsværdiskat minus 900 kr.

En efterlevende ægtefælle kan i visse tilfælde bevare retten til nedslaget og nedsættelsen af ejendomsværdiskatten efter afdøde. Det kræver, at den efterlevende ægtefælle bliver boende i samme ejendom. Indgås nyt ægteskab, bortfalder retten til begge dele.

KLAGEMULIGHED

Klage over ejendomsvurdering skal sendes til Skatteankestyrelsen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 486 af 14. maj 2013 – ejendomsværdiskat.

YDERLIGERE OPLYSNING

Se SKAT.dk, eller kontakt skatteforvaltningen for nærmere orientering og beregning.

Varmetillæg

Der kan ydes varmetillæg til pensionister, der modtager folkepension eller førtidspension efter reglerne før 2003. Formuen har ingen betydning for berettigelsen, men varmetillæg kan kun udbetales, hvis den personlige tillægspct. er større end 0. Hjælpen ydes til både ejer-, andels- og lejeboliger uanset opvarmningsform, når de økonomiske forhold giver grundlag for det. Udgifter til varmt vand indgår også i beregningen.

Man skal selv søge digitalt om tillægget via Borger.dk.

BEREGNING AF VARMETILLÆG

Varmetillægget reguleres en gang om året og beregnes på grundlag af gennemsnittet af de sidste 3 års dokumenterede varmeudgift. Varmetillægget udbetales med den personlige tillægspct. (se side 170), men er uafhængig af formueforhold.

VARMETILLÆGGETS STØRRELSE

Pensionister skal selv betale en andel af varmeudgiften. Egenbetalingen er for enlige pensionister 5.100 kr. årligt og for gifte/samlevende 7.650 kr. Man kan højst få 9.204 kr. pr. år som enlig og 7.284 kr. pr. år som gift eller samlevende.

Den højeste varmeudgift, der kan udbetales varmetillæg til, er 21.600 kr. Varmetillægget beregnes af den del af varmeudgiften, der ligger mellem egenbetaling og maksimum for varmeudgiften.

Satser 2018 Varmeudgift	Varmetillæggets andel af varmeudgiften	Enlig tillæg (kr.)	Gift tillæg (kr.)
Egenbetaling			
For enlig: 5.100 kr.	0	0	
For gift/samlevende: 7.650 kr.	0		0
Mellem egenbetaling og 13.100 kr.	3/4	5.999	4.087
Mellem 13.101 kr. og 17.400 kr.	1/2	2.150	2.150
Mellem 17.401 kr. og 21.600 kr.	1/4	1.050	1.050
Over 21.600 kr.	0	0	0
Højst i alt (deleligt med 12)		9.204	7.284

Ægtepar og samlevende kan kun få udbetalt ét varmetillæg tilsammen. Hvis husstanden består af mere end 2 personer over 18 år, forhøjes beregningsgrundlaget med 6.500 kr. pr. person.

UDBETALING

Det er Udbetaling Danmark, der beregner og udbetaler varmetillæg hver måned sammen med pensionen.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Bekendtgørelse nr. 1043 af 30. juni 2016 – varmetillæg.

Bekendtgørelse nr. 1199 af 12. november 2014 – varmetillæg til førtidspensionister efter ordning før 1. januar 2003.

KLAGEMULIGED

Klage over Udbetaling Danmarks afgørelse kan ankes til Ankestyrelsen.

YDERLIGERE OPLYSNING

Få mere at vide på Borger.dk, eller ring til Udbetaling Danmark tlf. 70 12 80 61.

Medielicens

I 2018 er medielicensen 2.527 kr. om året. Folke- og førtidspensionister efter ordningen før 1. januar 2003, som har en personlig tillægspct. på 100 (se side 170) kan få nedsat medielicensen til det halve. Pensionister både i private hjem og i plejeboliger skal betale medielicens. Dog er beboere i plejeboliger dækket af hjemmeboende ægtefælles licens.

Blinde og svagsynede kan søge om fritagelse for medielicens.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Bekendtgørelse nr. 1580 af 27. december 2014 – licens.

KLAGEMULIGHED

Der kan ikke klages over DR's afgørelser til anden administrativ myndighed.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Ansøgningskema om nedsættelse eller fritagelse for medielicens findes via Borger.dk.

Transport

Folke- og førtidspensionister har ret til at rejse billigt med DSB. Det kan enten være et "pensionistkort" eller et "rejsekort personligt pensionist". Til førtidspensionister kræves et særligt legitimationskort, som udstedes af DSB.

DOKUMENTATION

Dokumentation for personer, der er fyldt 65 år: Sundhedskort, pensionsmeddelelse eller lign., hvor fødselsdag og fødselsår fremgår.

Dokumentation for personer under 65 år, der modtager førtidspension: En original pensionsmeddelelse fra kommunen med navn på, og hvor det fremgår, at man får førtidspension. Pensionsmeddelelsen må højst være 1 år gammel. Personer med førtidspension fra et andet land kan også få et DSB legitimationskort, hvis de bor i Danmark.

IKKE BERETTIGEDE TIL PENSIONISTKORT

Personer under 65 år, der modtager invaliditetsydelse, pension fra tidligere arbejdsgiver, efterløn, fleksydelse, delpension eller lign.

RABAT

Trafikselskaberne tilbyder også særlige pensionistkort til modtagere af folke- og førtidspension. Rabatten varierer fra sted til sted.

YDERLIGERE OPLYSNING

Læs mere på DSB's hjemmeside.

Forebyggende hjemmebesøg

Det forebyggende besøg skal tilbydes ved det fyldte 75. år. Når man er fyldt 80 år, tilbyder kommunen et forebyggende hjemmebesøg mindst én gang om året. For aldersgruppen 65 år til 79 år med særlig risiko for nedsat funktionsevne tilbydes forebyggende hjemmebesøg efter behov.

Formålet med hjemmebesøget er at give tryghed og yde råd og vejledning om aktiviteter og støttemuligheder. Hvis man i forvejen får hjemmehjælp, skal kommunen ikke tilbyde yderligere forebyggende hjemmebesøg.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 988 af 17. august 2017 – serviceloven § 79a.

YDERLIGERE OPLYSNING

Læs mere på Borger.dk under forebyggende hjemmebesøg.

Retshjælp

De fleste har en retshjælpsforsikring via en købt familieforsikring, hus- eller fritidshusforsikring, bil- eller bådskadforsikring, som uafhængigt af indkomstforhold dækker rets-sagsomkostninger.

Forsikringen dækker kun, hvis der er en juridisk tvist, der er egnet til at blive afgjort af domstolene. Almindelig juridisk rådgivning er derfor ikke omfattet af retshjælpsforsikringen. Retshjælpsforsikringen dækker ikke alle sagstyper. Den dækker heller ikke, hvis tvisten kan indbringes for et godkendt klage- eller ankenævn. Samtidigt er der typisk et maksimumsbeløb på forsikringsdækningen og en selvrisiko. Det er derfor en god ide at kontakte ens forsikringssselskab for at få svar på, om og hvordan den konkrete sag er dækket af retshjælpsforsikringen.

OFFENTLIG RETSHJÆLP

Alle borgere kan afhængigt af deres indkomst søge om tilskud til retshjælp hos advokat i visse sager. Der er tale om en starthjælp, og tilskuddet dækker ikke hele udgiften. Indkomstgrænser: Enlige 322.000 kr. – Gifte eller andet samlivsforhold 409.000 kr.

Beløbene forhøjes med 56.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold væsentligt fra det, der fremgår af årsopgørelsen for 2016, kan de aktuelle indkomstforhold lægges til grund.

Tilskuddet er kun til indledende juridisk rådgivning og eventuel skriftlig henvendelse til modparten, hvis sagen kan forventes løst ved denne henvendelse.

Hvis man blot har brug for et gratis mundtligt råd – med en hurtig juridisk vurdering af en situation – findes der rundt i landet omkring 80 advokatvagter, der cirka én gang om ugen giver gratis rådgivning til borgere. Man kan være anonym, og rådgivningen er ikke afhængig af indtægt.

HVILKE ADVOKATER YDER RETSHJÆLP?

De fleste advokater yder retshjælp. Man kan eventuelt kontakte det lokale dommerkontor eller den lokale statsforvaltning, som kan hjælpe med at finde en advokat, der er med i retshjælpsordningen.

På Advokatsamfundets hjemmeside findes en liste over de forskellige advokatvagter og deres åbningstider. Her kan man også læse mere om offentlig retshjælp.

KLAGEMULIGHED

Afviser retshjælpsforsikringssselskabet at yde dækning, kan man klage til Ankenævnet for Forsikring.

HENVISNING TIL LOVE OG PARAGRAFFER

Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017 – retsplejeloven.

Bekendtgørelse nr. 1463 af 11. december 2017 – offentlig retshjælp ved advokater.

Bekendtgørelse nr. 1462 af 11. december 2017 – fri proces.

Stikordsregister – klikbar

Symboler

2-års reglen, 153

A

Adoption, 122

Aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver, 55

Aktieindkomst, 110, 111

Almindelig læge, 71

Alvorligt syge og handicappede, 77

Anmeldelse af skade, 36

Arbejdsevne, 58

Arbejdsfastholdelse, 58

Arbejdsløshedsdagpenge, 4, 27

Arbejdsskade, 32

Arbejdsskadesystemet, 32

Arbejdsulykker, 32, 36

ATP, 173

B

Barselsdagpenge, 120

Beboerindskud, 142

Befordringsrabat (ungdomskort), 24

Begravelseshjælp, 74

Behandlingsudgifter, 38

Beregning af førtidspension, 111

Beregning af grundbeløb, folkepension, 165

Beregning af pensionstillæg, 165

Beregning af sygedagpenge, 55

Beskæftigelseskrav, 55

Bibeskæftigelse, 155

Boligstøtte, 138, 178

Boligændringer, 83

Brøkpension, 109

Børnebidrag, 132

Børnefamilieydelse, 130

Børne- og ungeydelse, 130

Børnetilskud, 125

Børnetilskud til forældre under uddannelse/praktik, 126

D

Dagpenge ved fødsel og adoption, 119

Definition af gifte, 165

Det blå EU-sygesikringskort, 75

Det gule sundhedskort, 75

Det særlige sundhedskort, 27

Dødsfald, folkepension, 172

E

Efterlevelshjælp, 17, 172

Efterlevelsespension, 172

Efterløn, 143

Efterløn – modregningsgrundlag, 152

Efterlønsbevis – udstedelse af, 145

Efterlønsbidrag, 144

Efterlønsordningen, 143

Efterløn – udlandet, 145

Ejendomsskatter, 178

Ejendomsværdiskat, 179

Enkeltstående arbejdsopgaver, 156

Erhvervsevnetab, 40

Erhvervs sygdomme, 33, 37

Ernæringspræparater, 72

EU/EØS-aftalen, 25

F

Fastholdelsesfleksjob, 96

Fast track, 59

Fleksibel hjemmehjælp, 81

Fleksjob og ledighedsydelse, 95

Fleksløntilskud, 98

Fleksydelse, 159

Fodbehandling, 74

Folkepension, 28, 161

Folkepensionsalder, 161

Forebyggende hjemmebesøg, 182

Forebyggende og behandelende tandpleje, 16

Formue, 14

Fornyset vurdering, 109

Forsikring – sygedagpenge, 56

Forsørgelsesydelse, 10

Forsørgertabserstatning, 43

FRIBELØB – grænser for indtægt ved siden af SU, 22

Frist for afgørelse, 109

Fuldtidsforsikrede, 156

Funktionsevne, 77

Fysioterapeut, 73
 Fysioterapeut og ridedysio-
 terapeut, 73
 Fødsel og adoption, 119
 Førtidspension, 29, 107
 Førtidspension før 2003, 115

G

Genoptræning, 81
 Gruppeskift, 70

H

Handicappede på arbejds-
 markedet, 83
 Helbredstillæg, 169, 170
 Hjemmehjælp, 80
 Hjemmesygepleje, 82
 Hjælpe midler, forbrugsgo-
 der og boligændringer,
 82
 Hjælpe midler, transport,
 m.v., 38
 Hjælp i særlige tilfælde, 15
 Hjælp til alvorligt syge
 og handicappede, 77
 Hvilende pension, 115
 Håndkøbsmedicin, 72

I

Indbetaling - obligatorisk,
 116
 Indtægtsgrundlag, 110
 Indtægt ved siden af SU, 22
 Integrationsydelse, 9
 Invaliditetsydelse, 115

J

Jobafklaringsforløb, 65

K

Kapitalindkomst, 111
 Kiropraktor, 73
 Kontanthjælp, 9
 Kontanthjælpsloft, 12
 Konventioner - lande uden
 for EU/EØS og Schweiz,
 26
 Kronikertilskud, 72

L

Ledighedsydelse, 101
 Lægehjælp i gruppe 1, 71
 Lægehjælp i gruppe 2, 71
 Lønmodtagere, 155
 Lønmodtagernes Dyrtdis-
 fond, 173
 Lønmodtagernes dyrtids-
 fond (LD), 176
 Løntilskud til førtidspensio-
 nister, 117
 Lån til betaling af beboer-
 indskud og depositum,
 142
 Lån til betaling af ejen-
 domsskatter, 178

M

Medicin, 72
 Medicintilskud, 71
 Medielicens, 181
 Midlertidig huslejhjælp, 16
 Modregning af indtægter,
 143
 Mulighedserklæring, 58

N

Nedsatte sygedagpenge,
 56

O

Obligatorisk indbetaling, 116
 Offentlige sundhedsydelse,
 70
 Ophør og forlængelse af
 sygedagpenge, 51
 Opsat pension, 167
 Optjening af fuld førtids-
 pension, 110
 Overgangsbeløb ved døds-
 fald, 43

P

Pasning af nærtstående, 84
 Pension - beregning, 112
 Pensioner og efterløn, 148
 Pensionister, 178
 Pensionsformue, 148
 Pensionsordninger, 165
 Personlige tillæg, 171
 Personlig indkomst, 110
 Personlig tillægsprocent,
 170
 Plejevederlag, 84, 85
 Pleje af døende, 85
 Psykolog, 73

R

Refusion, 54
 Rehabiliteringsteam, 61
 Rejsesygesikring, 70, 75
 Ressourceforløb, 63
 Ressource- og jobafkla-
 ringsforløb, 61
 Retshjælp, 183
 Revalidering, 95

S

Selvstændige, 155
 Selvstændige – skatteordninger, 111
 Seniorførtidspension, 114
 Seniormedlemskab, 8
 Sikringsgruppe 1 og 2, 70
 Skat og pensionsudbetaling (udland), 30
 Skattefri præmie, 147, 150
 Skatteordninger for selvstændige, 111
 Skat af børnebidraget, 136
 Social sikring over landegrænser, 25
 Speciallæge, 71
 Studerende på videregående uddannelser med varig funktionsnedsættelse/handicap, 23
 Studielån, 21
 Sundhedsydelse, 71
 Supplerende arbejdsmarkedspension, 117
 Supplerende dagpenge, 7
 Supplerende pensionsydelse, 169, 170
 SUPP – supplerende arbejdsmarkedspension, 173
 SU-satser til ungdomsuddannelse, 20
 SU-satser til videregående uddannelse, 20
 SU – Statens Uddannelsesstøtte, 19
 Sygebehandling, tandbehandling, medicin, m.v., 16
 Sygedagpenge, 46
 Sygedagpenge til selvstændige, 55

Sygesamtaler på arbejdspladsen, 58

Sygesikring, 26

Sygesikring, udland, 26

T

Tabt arbejdsfortjeneste, 79

Tandlægehjælp, 73

Tilmelding til forsikring, 56

Tolk, 71

Tolkebistand, 71

Transport, 182

U

Udbetaling ved sygdom, 48

Uddannelseshjælp, 9

Udlandet – efterløn, 145

Udsendte arbejdstagere, 26

Udstedelse af efterlønsbevis, 145

V

Vaccinationer, 72

Varigt mén, 40

Varmetillæg, 180

Vedligeholdelsestræning, 81

Visitation, 80

Visitationsmodellen, 60

Y

Ydelse til pensionister m.fl., 178

Æ

Ældrecheck, 170